

Når ledige skal i beskæftigelse

*Et longitudinelt studie i betydningen af bonding og bridging social kapital for
varigheden af nordjyske borgeres ledighedsforløb*

Speciale i Sociologi

Aalborg Universitet

Februar 2015

Tatiana Bergstrøm & Linda Ejlskov Jeppesen

Vejleder: Henrik Lolle

Antal ord: 47.353

Forord

Dette speciale udgør det afsluttende punktum for vores tid på sociologi ved Aalborg Universitet. Ambitionen med specialet har været at bidrage med ny viden fra et sociologisk perspektiv omkring netværks betydning for varigheden af ledighedsforløb. I den forbindelse er der flere personer, vi gerne vil takke.

Først vil vi gerne takke Sisse Buch Johnson og Region Nordjylland for at give os lov til at arbejde med data fra Sundhedsprofilen 2010. Derudover skal der lyde en stor tak til professor Christian Torp-Pedersen for at facilitere vores adgang til de forskellige registerdatabaser, som er blevet brugt i specialet.

Yderligere ønsker vi at rette en særlig tak til vores vejleder Henrik Lolle, som igennem hele specialeforløbet og i et tidligere projekt har bidraget med konstruktiv kritik og vejledning. Også tak til Christian Albrekt Larsen for feedback og konstruktiv kritik af specialet.

Slutteligt ønsker vi at takke Jesper Nydam Wulff for uvurderlig hjælp gennem hele specialeprocessen samt Finnbogi Rútur Ásgeirsson for støtte og forståelse for mange sene aftener. Ligeledes en tak til Anne og Tage Bergstrøm for at åbne deres hjem, så vi i de sidste fem måneder har kunnet slå lejr i deres kældere.

I forbindelse med udarbejdelsen af specialet tager vi begge ansvar for alle afsnit.

Aalborg Universitet, februar 2015

Linda Ejlskov Jeppesen og Tatiana Bergstrøm

Summary

In this master thesis, we investigate the association between social capital and the duration of unemployment periods of individuals in the Northern region of Denmark. Several studies have demonstrated the detrimental effect long spells of unemployment can have on both the individual's physical and mental health. Thus, our primary motivation for performing this study is to enhance the knowledge of whether and how social networks shortens spells of unemployment.

Even though the association between social networks and employment possibilities long have been a field of interest in both economics and sociology through i.e. Mark Granovetter, social capital have not been investigated in any great length in this regard. Furthermore, most of the previous studies are cross-sectional which weakens any potential causal interpretations.

Social capital can be seen as a sort of nexus between sociology and economics. While some aspects of social capital are closely related to previous definitions of social relations, the concept broadens the scope of analyses by including dimensions of the norms of trust and reciprocity that exist in the network instead of solely focusing on more structural aspects. Social capital can be viewed as a form for capital embedded in social relationships that influence the opportunities and limitations an individual will have throughout life. That is, in an employment perspective some individuals will via their social capital have access to more information and resources. In turn, this will enhance their employment opportunities relative to other individuals with lower social capital.

Following a theoretical discussion of social capital and the operationalization often used in empirical studies, we choose to divide the concept in a bridging and bonding dimension. These two dimensions we subsequently divide further into a norm- and network component respectively. Based on the theoretical writings and empirical investigations of noted researchers as i.e. Mark Granovetter, we develop several hypotheses regarding both the general association between social capital and the duration of unemployment periods as well as how this association varies depending on the gender, age group, ethnicity and educational status and the sector in which the individual finds employment.

We link data from a Danish regional health survey with data from several Danish administrative registries in order to obtain information on measures of unemployment, social capital and confounding variables. In the course of the three-year follow-up period (2010 to 2013) a total of 2659 individuals experienced 4299 periods of unemployment. Of the 4299 periods of unemployment 2601 ended with the individual finding employment while the rest were censored due to datastop or because they experienced

one of the previously defined competing events (e.g. retired, began an education etc.). We use Cox proportional hazard models to calculate hazard ratios and 95% confidence interval performing separate analyses on the two specific social capital measures.

The results show that especially the norms of support and help that exist in the strong bonding network account for the general association between social capital and the duration of the unemployment period. This result suggests that it is the quality rather than the quantity in an individual's social network that matters when an unemployed individual has to find a new job. For this reason, we believe that this thesis demonstrates the importance of a social capital perspective on the association between social relations and the duration of an unemployment period.

Furthermore, the analysis indicated, that the association depends on the sector in which the individual find employment as well as the individual's age and educational status. That is, in further studies of social capital it's important to take the possible moderating effects of these factors into account.

INDHOLD

1	INDLEDNING	1
1.1	LÆSEVEJLEDNING	3
2	PROBLEMFELT	4
2.1	DET DANSKE ARBEJDSMARKED	4
2.2	LEDIGHED	6
2.3	INDIVIDETS BESKÆFTIGELSESEGNETHED	9
2.4	REKRUTTERINGSPROCESSER I DANSKE VIRKSOMHEDER	12
2.5	HVORFOR HAR NETVÆRK EN BETYDNING?	13
2.6	ANVENDELSE AF NETVÆRK I JOBSØGNINGSPROCESSEN	14
2.7	SOCIAL KAPITAL	17
3	ET UDPLUK AF DEN EKSISTERENDE LITTERATUR	26
3.1	NATIONAL OG NORDISK FORSKNING	26
3.2	INTERNATIONAL FORSKNING	27
3.3	SPECIALET'S PLACERING I DEN EKSISTERENDE LITTERATUR	28
4	PROBLEMFORMULERING	29
4.1	HYPOTESER	30
5	SPECIALET'S VIDENSKABSTEORETISKE PERSPEKTIV	34
5.1	KRITISK REALISME	34
6	DESIGN OG METODE	37
6.1	PRÆSENTATION AF DET EMPIRISKE DATAGRUNDLAG	37
6.2	AFGRÆNSNING AF UNDERSØGELSESPOPULATION	39
6.3	AFHÆNGIGHED MELLEMLER OBSERVATIONER	41
6.4	BEHANDLING AF <i>VED IKKE</i> KATEGORIER	43
6.5	MISSING OBSERVATIONER	44
6.6	MULTIPEL IMPUTATION	47
6.7	OPERATIONALISERING	49
6.8	KONTROLVARIABLE	70
6.9	INTERAKTIONER	73
6.10	ANALYSESTRATEGI	73
7	ANALYSE	79
7.1	KARAKTERISTIKA VED STIKPRØVEN	79

7.2	HYPOTESE 1 – <i>SOCIAL KAPITAL OG VARIGHEDEN AF LEDIGHEDSFORLØB</i>	85
7.3	HYPOTESE 2 – <i>EFFEKTEN AF SOCIAL KAPITAL AFHÆNGER AF ANDRE FAKTORER</i>	93
8	KONKLUSION OG BESVARELSE AF SPECIALET'S PROBLEMFORMULERING ...	111
8.1	OPSUMMERING	117
9	UNDERSØGELSENS BEGRÆNSNINGER	119
9.1	MÅLINGSVALIDITETEN AF LEDIGHEDSFORLØB OG SOCIAL KAPITAL-MÅLENE	119
9.2	DEN INTERNE VALIDITET	120
9.3	DEN EKSTERNE VALIDITET	121
10	PERSPEKTIVERING	123
11	LITTERATUR	125
12	BILAG	133
12.1	KORRESPONDANCEANALYSE AF VARIABLE MED <i>VED IKKE</i> KATEGORIER.....	133
12.2	OVERSIGT OVER HJÆLPEVARIABLE TIL MULTIPLE IMPUTATION	136
12.3	NORMALITETSPLOTS FOR SOCIAL KAPITAL-VARIABLE	137
12.4	INTERAKTIONER.....	138
12.5	ROBUSTHEDSTJEK FOR ESTIMATERNE.....	140
 VEDLAGT PÅ USB-NØGLE:		
	Kodebog til DREAM	
	Spørgeskema til Sundhedsprofilen 2010	
	Oversigt over variable	
	SAS og R syntax	
	Fulde modeller for modellen for ledighed over 21 uger og interaktionsmodellerne	

Tabeloversigt

Tabel 1. Oversigt over missing observationer på variable, der danner social kapital-målene.....	46
Tabel 2. Illustration af ledighedsforløb	51
Tabel 3. Items udvalgt til operationalisering af bonding social kapital	57
Tabel 4. Items udvalgt til operationalisering af bridging social kapital	59
Tabel 5. Fitmål til vurdering af KFA-modeller.....	65
Tabel 6. Korrelationsresidualer for den specificerede målemodel.....	66
Tabel 7. Fitmål for den indledende målemodel (Model 1) og den respecificerede model (Model 2)	67
Tabel 8. Korrelationer mellem estimeringsmetoder.....	68
Tabel 9. Ledighedsforløbene fordelt på alternative hændelser/censureringer.....	79
Tabel 10. Karakteristika ved ledighedsforløb	80
Tabel 11. Lifetable over ledighedsforløb.....	83
Tabel 12. Cox-regression for bonding social kapital	85
Tabel 13. Analyse af ledighedsforløb over 21 uger for bonding social kapital.....	86
Tabel 14. Cox-regression for bridging social kapital	87
Tabel 15. Interaktionseffekt mellem de to social kapital-mål og erhvervstype	94
Tabel 16. Interaktionseffekt mellem de to social kapital-mål og sektortype	97
Tabel 17. Interaktionseffekt mellem de to social kapital-mål og aldersgruppe	100
Tabel 18. Interaktionseffekt mellem de to social kapital-mål og etnicitet.....	102
Tabel 19. Interaktionseffekt mellem de to social kapital-mål og uddannelsesniveau.....	105
Tabel 20. Interaktionseffekt mellem de to social kapital-mål og køn.....	108
Tabel 21. Oversigt over støtte til hypoteser.....	111

Figuroversigt

Figur 1. Arbejdsstyrkens procentvisefordeling i erhvervstype.....	4
Figur 2. Sæsonkorrigeret ledighed i procent af arbejdsstyrken opdelt på Nordjylland og hele landet i perioden 1986 til 2014.....	7
Figur 3. Antal ledige i procent af arbejdsstyrken i perioden februar 2010 til februar 2014 opdelt på hhv. samlet fuldtidsledighed og langtidsledighed	8
Figur 4. Elementerne i beskæftigelsesegenthedsmodellen.....	10
Figur 5. Forskel på human og social kapital.....	11
Figur 6. Relation mellem arbejdsgiver og arbejdstager i en rekrutteringsproces.....	14
Figur 7. Operationalisering af social kapital.....	21
Figur 8. Kausalitetsforståelse i kritisk realisme	35
Figur 9. Mulige effektretninger.....	39
Figur 10. Dannelsen af den samlede undersøgelsespopulation	40
Figur 11. Histogram over antallet af ledighedsforløb	41
Figur 12. Kort over Region Nordjylland	42
Figur 13. Eksempel på multipel imputation med 5 datasæt.....	48
Figur 14. Overgangen fra en position til en anden	49
Figur 15. Illustration af den afhængige variabel	50
Figur 16. Illustration over censureringer og alternative hændelser.....	53
Figur 17. Illustration over ledighedsforløb i kronologisk tid (Lexisdiagram).....	54
Figur 18. Kronometrisk eksempel på tidstælling.....	55
Figur 19. Komponenter i social kapital.....	57
Figur 20. KFA-model for normkomponenterne for bridging og bonding social kapital.....	63
Figur 21. Resultater for den opstillede model (Model 1). ML-estimer (DLWS-estimer)	65
Figur 22. Respecificeret målemodel (Model 2) for normkomponenterne for bridging og bonding social kapital	67
Figur 23. Normalitetsplots over social kapital-målene.....	69
Figur 24. Grafiske plots af Schoenfieldsresidualerne for bonding og bridging social kapital med 95% KI.....	77
Figur 25. Grafiske plots af Schoenfieldsresidualerne for Brønderslev og Læsø kommune.....	78
Figur 26. Overlevelseskurve	82
Figur 27. Hazardkurve	84
Figur 28. Marginale effekter inden for de tertiære samt primære og sekundære erhverv	95
Figur 29. Marginale effekter inden for den offentlige og private sektor.....	98
Figur 30. Marginale effekter for de tre aldersgrupper	101
Figur 31. Marginale effekter for etnicitet.....	103
Figur 32. Marginale effekter for de fem uddannelseskategorier	106
Figur 33. Marginale effekter for køn.....	109

1 Indledning

Flere ledende sociologer anser det at være i arbejde for en central del af livet for langt de fleste individer i den erhvervsdygtige alder – både hvad angår identitetsskabelse og livsførelse (Giddens 2009, Beck 1997, Volti 2008 m.fl.). Ifølge Beck (2002) er arbejdet i dag blevet et altoverskyggende element i den enkelte liv hvor kun det, der anerkendes som ordinær beskæftigelse anses som værende værdifuldt. Hermed bliver der lagt et stort pres på ledige i forhold til at etablere en fast tilknytning til arbejdsmarkedet, som ikke kun er knyttet til behovet for en indtægtskilde, men i høj grad også til oplevelsen af den enkeltes menneskeværd (Volti 2008, Svendsen 2010).

Overgangen fra ledighed til beskæftigelse har vedvarende været genstand for undersøgelser inden for en lang række videnskabelige discipliner, hvor der gennem de seneste årtier har været særligt fokus på betydningen af netværk. Årsagen hertil er ikke svær at overse. Der er i dag stærke indikationer på, at individets netværk er et vigtigt parameter i forhold til at komme i beskæftigelse. Flere teoretikere og fremtrædende sociologier som eksempelvis Mark Granovetter (1973, 1983, 1995) har påpeget og dokumenteret den store betydning individets netværksmæssige forbindelser har for chancerne for at komme i beskæftigelse, hvilket understøttes af både internationale og nationale undersøgelser, der har vist, at et betydeligt antal stillinger besættes via uformelle kanaler (Mouw 2003, Larsen, Pedersen 2009). Bl.a. viser tal fra Danmark Statistiks Arbejdskraftundersøgelse (2012), at 61% af ledige finder deres beskæftigelsesmuligheder gennem de uformelle rekrutteringskanaler. Brugen af netværkskanalen er derfor også et af de råd, som karriererådgivere og det offentlige giver ledige (borger.dk 2014).

Det er dog ikke nok at have viden om, hvad der gør, at den ledige kommer i beskæftigelse. Flere studier har påvist, at langvarige ledighedsforløb øger risikoen for eksklusion fra arbejdsmarkedet (Pedersen, Friis et al. 2011, Larsen, Pedersen 2009). Ydermere har dagpengereformen i 2010 medført en halvering af den maksimale dagpengeperiode fra fire til to år. En konsekvens heraf er, at 12% af de individer, der mistede retten til dagpenge i perioden januar 2013 til maj 2014, ikke har fået nyt forsørgelsesgrundlag (Klos 2014, Jonassen 2014). Varigheden af ledighedsforløb er derfor i høj grad en problematik, der fylder i det politiske landskab. For at skabe viden som i højere grad vil bidrage til at nedsætte niveauet af langtidsledighed, bliver det derfor vigtigt at undersøge, hvordan forskellige elementer har betydning for varigheden af ledighedsforløb.

I den henseende kan det sociologiske begreb social kapital tænkes at være en betydelig faktor i den lediges evne og chance for at komme i beskæftigelse af flere årsager. Et individs sociale netværk kan bidrage med gode råd, forslag om beskæftigelsesmuligheder, strategiske oplysninger samt anbefalinger.

Det kan derfor tænkes, at en ledig med høj social kapital vil have større sandsynlighed for at få information om beskæftigelsesmuligheder og i højere grad blive anbefalet til mulige arbejdsgivere. I den forbindelse er det forventeligt, at en arbejdsgiver vil have større tryghed ved at ansætte en ledig, der er blevet dem anbefalet (Larsen, Pedersen 2009). Dette understøttes af studier, der har påvist, at kandidater, der kommer til samtale på baggrund af uformelle kanaler, har større sandsynlighed for at få jobbet end de kandidater, der kommer til samtale på baggrund af formelle kanaler (Mouw 2003).

Til trods for at sammenhængen mellem netværk og beskæftigelse er et forholdsvist veldokumenteret område, er betydningen heraf på varigheden af ledighedsforløb samt social kapital som begreb ikke undersøgt i samme grad. Hertil er de fleste tidligere studier baseret på tværsnitsundersøgelser, hvilket giver seriøse anker i forhold til den kausale retning mellem social kapital og overgangen fra ledighed til beskæftigelse (er individet kommet i beskæftigelse, fordi individet har højere social kapital – eller har individet højere social kapital, fordi individet er kommet i beskæftigelse?). Hertil argumenterer Gezinski (2011) for, at et forløbsanalytisk perspektiv er nødvendigt for at komme betydningen af social kapital for beskæftigelsesmuligheder nærmere. I specialet tager vi derfor udgangspunkt i følgende problemformulering:

Problemformulering

Hvilken betydning har social kapital for varigheden af ledighedsforløb?

Ved hjælp af Cox Proportionelle Hazardsmodeller vil vi undersøge sammenhængen mellem social kapital og varigheden af ledighedsforløb i perioden fra 2010 til 2013 i Nordjylland. Dette gøres på baggrund af data fra Sundhedsprofilen 2010 fra Region Nordjylland sammenkoblet med registerdata fra bl.a. DREAM-databasen. Specialet vil især have to bidrag til den eksisterende litteratur. Det første bidrag består af en social kapital-vinkel på, hvad der har betydning for varigheden af ledighedsforløb i en dansk kontekst. Derudover bidrager specialet med at belyse fænomenet gennem et longitudinelt perspektiv, som vil styrke eventuelle kausale tolkninger af fundne sammenhænge.

1.1 Læsevejledning

Kapitel 2 er inddelt i syv afsnit og er en udredning af det teoretiske og empiriske problemfelt, der leder frem til specialets problemformulering og hypoteser. Her gennemgår vi det danske arbejdsmarked i et sociologisk perspektiv og tydeliggør den betydning, sociale netværk har for at finde beskæftigelse. Vi diskuterer yderligere anvendeligheden af teorien omkring beskæftigelsesegnethed, da begrebet i stort omfang kan medvirke til forklaringen på observerede forskelle i varighed af ledighedsforløb. I denne teori indgår human og social kapital som to væsentlige elementer – hvorfor disse yderligere præsenteres i kapitlet. **Kapitel 3** består af to afsnit, der indeholder en gennemgang af den eksisterende litteratur på området, hvorudfra vi placerer dette speciale i den sociologiske og empiriske litteratur. **Kapitel 4** består ligeledes af to afsnit, der indeholder en argumentation og diskussion for valget af specialets problemformulering samt de specifikke hypoteser, vi vil teste i specialets analysedel. **Kapitel 5** består af to afsnit, der gennemgår specialets videnskabsteoretiske position, hvor betydningen af den videnskabsteoretiske position for specialet tydeliggøres. **Kapitel 6** består af ti afsnit, der præsenterer og diskuterer specialets valg og brug af metode. Indledningsvis præsenteres det empiriske datagrundlag og den anvendte afgrænsning diskuteres. Her redegøres for valg af behandling af *ved ikke* kategorierne ved social kapital-målene samt missing observationer. Efterfølgende operationaliseres specialets afhængige og forklarende variable, hvor der anvendes konfirmativ faktoranalyse til operationaliseringen af to af målene for social kapital. Ligeledes præsenteres de anvendte kontrolvariable og interaktioner samt operationaliseringen heraf. Slutteligt præsenteres og diskuteres den anvendte analysestrategi for specialet, hvor vi vil vurdere, hvorvidt de antagelser, der er knyttet til den anvendte statistiske model, er overholdt. **Kapitel 7** indeholder specialets analyse. Her undersøges både de generelle og de varierende sammenhænge mellem social capitals og varigheden af ledighedsforløb gennem de opstillede hypoteser i kapitel 4. Ydermere præsenteres de generelle karakteristika ved stikprøven og hvordan ledighedsforløbene overordnet har udviklet sig. **Kapitel 8** samler trådene fra den forudgående analyse og diskussion. På den baggrund besvares den opstillede problemformulering. **Kapitel 9** indeholder en diskussion og vurdering af de begrænsninger, der kan knyttes til validiteten og generaliserbarheden af analysens resultater. **Kapitel 10** er specialets afsluttende kapitel og giver på baggrund af fundene fremkommet i specialet en perspektivering til videre forskning.

2 Problemfelt

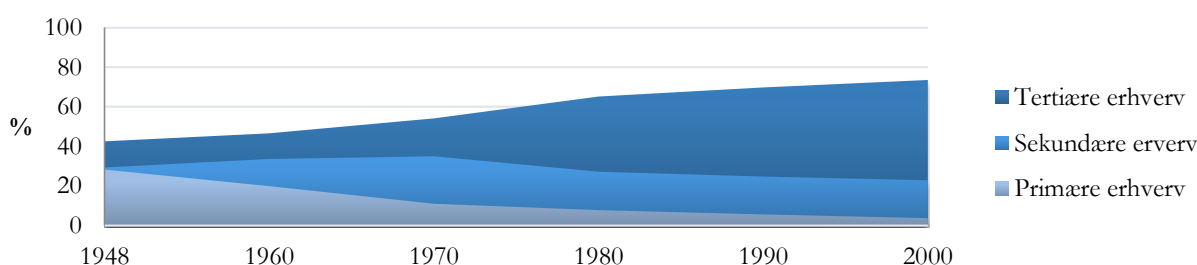
I nærværende speciale benytter vi os hovedsageligt af sociologiske teorier til at opstille den teoretiske og empiriske forståelsesramme for social kapitals betydning for varigheden af ledighedsforløb, som suppleres med økonomiske perspektiver. Kapitlet indledes med en præsentation af det danske arbejdsmarked (afsnit 2.1), som efterfølges af en redegørelse af specialets definition af ledighed (afsnit 2.2). Med baggrund heri præsenteres teorien omhandlende individets beskæftigelsesegenthed og herunder human kapital-teorien (afsnit 2.3). Derefter gennemgår vi rekrutteringsprocesserne i danske virksomheder (afsnit 2.4), hvilket leder frem til en diskussion af, hvorfor netværk har en betydning for individets beskæftigelsesmuligheder (afsnit 2.5) og hvordan individet anvender netværk i jobsøgningsprocessen (afsnit 2.6). Slutteligt redegør vi for social kapital-begrebet (afsnit 2.7).

2.1 Det danske arbejdsmarked

Formålet med afsnittet er at give en overordnet og kort præsentation af de generelle udviklingstræk på det danske arbejdsmarked, som vil tydeliggøre og konkretisere specialets kontekst. Afsnittet er dermed et supplement til den anvendte teori. Gennemgangen tager kun udgangspunkt i de væsentligste aspekter, som vi mener, har betydning i forhold til varigheden af ledighedsforløb, og skal derfor ikke ses som en fyldestgørende gennemgang af det danske arbejdsmarked.

Der er i tiden efter 2. verdenskrig sket gennemgribende ændringer på det danske arbejdsmarked. Dette tydeliggøres ved, at der i takt med øget urbanisering og teknologisk udvikling er sket ændringer i hvilke erhverv, størstedelen af den danske arbejdsstyrke er beskæftiget inden for.

Figur 1. Arbejdsstyrkens procentvisefordeling i erhvervstype

Egen tilvirkning, kilde: Danmarks Statistik (2001)

I samtidens arbejdsmarked er det de tertiære erhverv¹, der beskæftiger størstedelen af den danske befolkning, mens de primære² og sekundære³ erhverv er trådt i baggrunden (Danmarks Statistik 2008). Dette skifte har medført en omfattende ændring af både arbejdets karakter og indhold over de seneste årtier,

¹ Erhverv, hvor tjenester og serviceydelser tilbydes.

² Erhverv, hvor råstoffer frembringes uden forarbejdning.

³ Erhverv, hvor råstoffer bearbejdes (Danmarks Statistik 2008)

som særligt kan kobles til udviklingen inden for de tertiære erhverv (Jacobsen 2007, Holm 2011). Hertil argumenterer Sennett for, at samtidens arbejdsmarked er blevet mere usikkert, hvor det moderne arbejdsliv er kendetegnet ved fleksibilitet, mobilitet og fragmenteret projektarbejde. På den baggrund konkluderer han, at arbejdet ikke længere har den samme integrerende funktion som tidligere, da dets kortvarige ansættelser og projektarbejde ikke længere danner grobund for varige relationer (Jacobsen 2007). Sennetts observationer ses tydeligt i den forandring, der er sket i et gennemsnitsligt individs arbejdsliv. Hvor arbejdslivet tidligere ofte var kendetegnet ved livslange ansættelser, hvor arbejdstagere arbejdede sig op i hierarkiet inden for én virksomhed, sker der i dag langt flere skift mellem arbejdspladser i løbet af et karriereforløb (Ejrnæs 2008). Vejen op af den karrieremæssige rangstige er derfor i høj grad påvirket af de nye strukturer på arbejdsmarkedet. Beck (2002) beskriver fænomenet ud fra begrebet ”McJobbing”, hvor den enkeltes karriereforløb er baseret på kortvarige projektansættelser uden de store håb om fastansættelse. Dette har resulteret i en større sandsynlighed for at opleve ledighedsperioder i den enkeltes karriereforløb. I den forbindelse betragtes uformelle netværk som afgørende i forhold til at opretholde og forbedre karriereforløbet i samtiden, da informationsstrømmen omkring nye beskæftigelsesmuligheder ikke er perfekt (Ejrnæs 2008, Ehrenberg, Smith 2014).

Overgangen til det moderne arbejdsmarked har ligeledes medført, at tidligere faste normer i forhold til ansættelsesforhold, arbejdssted og arbejdstid er blevet mere fleksible som bl.a. postuleret af Sennett. Jacobsen (2007) argumenterer eksempelvis for, at arbejdet i dagens Danmark har fået en rolle som ”*et socialt opløsningsmiddel, der skaber en afgrundsdyb kløft mellem mennesker, skaber stress og mismod, graver tidsmæssige skyttegrave i familierne, udhuler fritiden og smadrer menneskers fysiske og psykiske velvære*” (Jacobsen 2007:111), hvilket står i kontrast til tidligere tiders arbejde og organisering heraf. Dette kan tænkes at have betydning for både skabelsen og opretholdelsen af sociale netværk, hvilket understøtter Sennetts pointe om, at samtidens arbejdsmarked ikke længere danner grobund for varige relationer. Disse udviklingstræk på arbejdsmarkedet er ifølge Holm (2011) i særlig grad knyttet til de mere moderne tertiære erhverv. I den henseende er det interessant at undersøge, hvorvidt betydningen af social kapital varierer på tværs af erhvervstype i forhold til varigheden af ledighedsforløb. En del af analysen fokuserer derfor på dette aspekt.

Det danske arbejdsmarked kan endvidere karakteriseres ud fra flexicuritymodellen – en arbejdsmarkedspolitik, som er unik for det danske arbejdsmarked. Flexicuritymodellen dækker over et fleksibelt arbejdsmarked, hvor det er lettere for arbejdsgivere at ansætte og afskedige arbejdstagere. Da fleksibiliteten medfører en lavere jobsikkerhed, kompenseres arbejdstager med en tryghed i form af en indkomstsikkerhed i tilfælde af ledighed. Indkomstsikkerheden betyder, at arbejdstageren får kompensation for indkomsttab i forbindelse med ledighedsperioder i form af eksempelvis dagpenge (Ibsen, Nygaard 2010). Hertil øger fleksibiliteten ligeledes mulighederne for at finde et job inden for en kort tidsperiode. Er det

ikke muligt for den ledige selv at finde et nyt beskæftigelsesgrundlag, kan vedkommende hente støtte gennem et af landets mange jobcentre. Den støtte jobcentrene yder, er eksempelvis vejledning, praktikophold og opkvalificering, der kan gøre vejen tilbage til beskæftigelse lettere (Ibsen, Nygaard 2010). Den danske flexicurity-model bliver ofte rost for at sikre et lavt niveau for ledighed og undgåelse af et segmenteret og opdelt arbejdsmarked, men samtidig kritiseres modellen blandt andet også for manglende evne til at integrere etniske minoriteter (Ejrnæs 2008:43).

Som overstående har demonstreret, er den sikkerhed, der førhen var knyttet til det at have et fast arbejde i mange tilfælde voldsomt reduceret på samtidens arbejdsmarked (Antoft, Jacobsen et al. 2011). Ligeledes har sociale arbejdsmarkedspolitikker ændret sig gennem de seneste årtier. Dette har blandt andet betydet en reform af dagpengeområdet i 2010, hvor den ledige nu kun har ret til dagpenge i to år frem for de tidligere fire år. Tryghedselementet i flexicuritymodellen er derfor blevet svækket, hvormed det bliver væsentligt at undersøge, hvad der har betydning for varigheden af ledighedsforløb.

Afsnittet har således givet en kort indføring i de strukturer, som vi mener, gør sig gældende på det danske arbejdsmarked og tydeliggjort, at der er kommet nye betingelser for arbejdslivet med det fleksible arbejdsmarked.

2.2 Ledighed

I dette afsnit præsenteres specialets forståelse og definition af ledighed, som danner grundlag for operationaliseringen af ledighedsforløb. Derudover supplerer afsnittet med information om niveauet af ledighed i Region Nordjylland.

Arbejdskraft kan anses som en handelsvare tilhørende individet, som afsættes gennem markedskræfterne til arbejdsgivere. Ud fra dette teoretiske perspektiv opstår ledighed således, når der er større udbud end efterspørgsel af arbejdskraft (Ibsen, Jacobsen 1993). Til grundlag herfor ligger forestillingen om et ”perfekt” marked, der er præget af rationelle aktører. Dette har i mange årtier givet brændstof til idealet om fuldbeskæftigelse, hvor alle, der ønsker at være beskæftiget, er i beskæftigelse. Forestillingen herom er i dag modificeret i anerkendelsen af, at der altid vil eksistere enten større eller mindre uoverensstemmelser mellem udbuddet og efterspørgslen efter arbejdskraft, og dermed ledighed, i et samfund (Beskæftigelsesministeriet 2006).

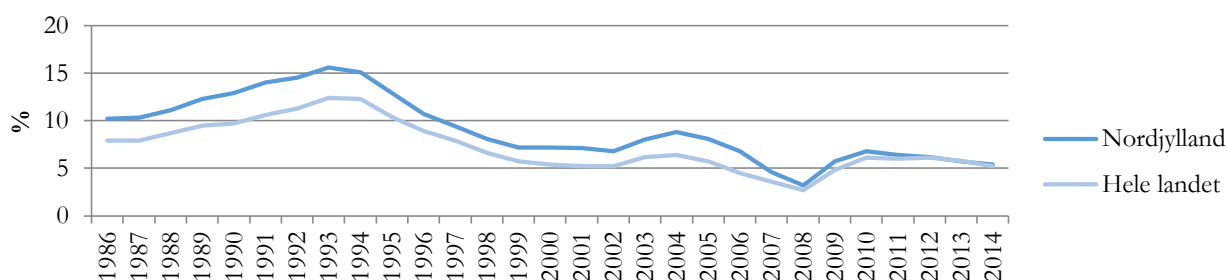
Ifølge OECD’s definition af ledighed omfatter det alle personer, der er uden erhvervsmæssig beskæftigelse i alderen 16-64, som i referenceperioden (fra uge 1 til ∞) står til rådighed for arbejdsmarkedet og er aktivt jobsøgende (OECD 2001). Under denne ramme kan der identificeres fire forskellige subtyper af ledighed. De forskellige former defineres som hhv. skifteledighed, sæsonledighed, konjunkturledighed og strukturledighed (Ibsen, Jacobsen 1993). Hvor *skifteledighed* beskriver den mellemliggende periode, der

naturligt opstår i relation til jobskifte eller i overgangen fra uddannelse til beskæftigelse, er *sæsonledighed* kendetegnet ved ofte at være forbundet med bygge- og anlægsarbejde samt turisterhvervene, og beskriver den ledighed, der opstår på grund af sæsonmæssige svingninger i produktionen. *Konjunkturledighed* skyldes derimod de konjunkturmæssige svingninger, som ethvert samfund vil opleve – f.eks. som i finanskrisen i 2008, hvor lavere efterspørgsel af service og andre ydelser medførte fyringer, lavere efterspørgsel af ny arbejdskraft samt længere ledighedsforløb for de individer, der blev ledige, hvilket til dels illustreres i Figur 2 nedenfor. Endvidere opstår *strukturledighed*, der også er kendt som flaskehalsproblemet, når arbejdsmarkedet er præget af manglende faglig eller geografisk mobilitet, hvor virksomheder efterspørger arbejdskraft med eksakte kompetencer, som ikke stemmer overens med de kompetencer, der er knyttet til udbuddet af arbejdskraft (Ibsen, Jacobsen 1993).

I dette speciale har vi valgt ikke at skelne mellem de forskellige subtyper i vores analyse, og samler disse fire subtyper af ledighed under ét samlet ledighedsmål. Årsagen hertil er delvist, at vi på baggrund af den anvendte data ikke har mulighed for at skelne mellem de forskellige subtyper af ledighed og delvist, at vi ønsker at undersøge, betydningen af social kapital for varigheden af ledighedsforløb uafhængigt af hvilke årsager, der ligger bag den opståede ledighedsperiode.

Med afsæt i ovenstående redegørelse, er det ikke underligt, at ledigheden i Danmark svinger.

Figur 2. Sæsonkorregeret ledighed i procent af arbejdsstyrken opdelt på Nordjylland og hele landet i perioden 1986 til 2014

Egen tilvirkning, kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken

I perioden 1986 til 2014 har de nationale ledighedsprocenter ligget på alt mellem 1% og 12%, med en nettoledighed⁴ i august 2014 på 5% af arbejdsstyrken (Danmarks Statistik 2014a). Ses der nærmere på ledighedsprocenterne i Region Nordjylland i Figur 2, bliver det yderligere tydeliggjort, at ledighedsprocenterne i de fleste år ligger over landsgennemsnittet. Figuren viser, at ledighedsprocenten i Region Nordjylland ligger over landsgennemsnittet, hvor tendensen i ledighed er proportionalt med resten af landet

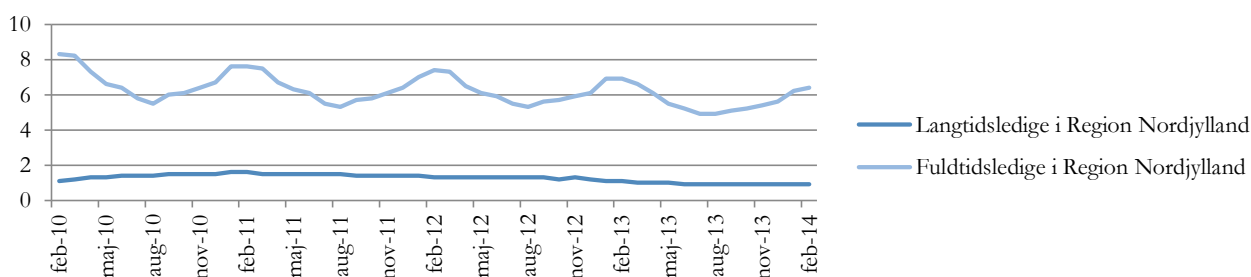
⁴ Registrerede ledige opgøres på to forskellige måder; de nettoledige og de bruttoledige. De nettoledige omfatter jobparate modtagere af dagpenge og kontanthjælp, og de bruttoledige omfatter de nettoledige plus aktiverede dagpenge- og kontanthjælpsmodtagere (Danmarks Statistik 2014b).

frem til finanskrisen i 2008, hvorefter der ikke kan observeres nogen forskel i ledighedsprocent. Dette kan potentielt indikere, at det er de samme mekanismer, der er på spil både i Nordjylland og for Danmark som helhed.

Når der tales om ledighed, er det endvidere vigtigt at skelne mellem langtidsledighed med en varighed på et år eller derover og kortsigtet ledighed med varighed under et år⁵ (Volti 2008, Grunnet-Lauridsen 2014). En lang række både internationale og nationale studier argumenterer i den forbindelse for, at ledighed, i særdeleshed længerevarende, er ødelæggende for livskvaliteten⁶ (Volti 2008, Giddens 2009, Svendsen 2010, Winkelmann 2014 m.fl.). Problemet er således ikke ledighed generelt, men derimod når ledigheden bliver til langtidsledighed, da det dels er en stor byrde for samfundsøkonomien og dels, at langtidsledighed forringer den enkeltes livskvalitet (Pedersen, Friis et al. 2011). Dette er en problematik, der i høj grad fylder i det politiske landskab, og giver dermed argumentation for, at det ikke er nok at have viden om, hvad der gør, at den ledige kommer i beskæftigelse, men at det er vigtigt at vide, hvordan forskellige elementer har betydning for varigheden af ledighedsforløb.

Figur 3 nedenfor giver en illustration over hhv. ledige og langtidsledige i Region Nordjylland i perioden fra februar 2010 til februar 2014.

Figur 3. Antal ledige i procent af arbejdsstyrken i perioden februar 2010 til februar 2014 opdelt på hhv. samlet fuldtidsledighed og langtidsledighed

Egen tilvirkning, kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken

Ses der på tallene for langtidsledighed i Region Nordjylland, bliver det tydeligt, at udviklingen i niveauet af langtidsledige de sidste fire år har været stabilt, hvor det er udgjort af mellem 0,9 og 1,6% af den samlede arbejdsstyrke i regionen. Dette lyder umiddelbart ikke af meget, men det svarer til, at mellem 2.351 og 4.260 individer i regionen er berørt af langtidsledighed.

⁵ Der findes flere forskellige definitioner på langtidsledighed. Eksempelvis er langtidsledighed defineret som ledighedsperioder på over et halvt år i teoretiske gennemgang af Volti (2008). I dette speciale har vi valgt at tage afsæt i Danmarks Statistiks definition på et år.

⁶ Her er det vigtigt at understrege, at der kan være sammenhæng mellem at de, der har psykiske eller fysiske helbredsmæssige udfordringer, når de bliver ledige, også er den ”restgruppe”, der oplever langtidsledighed. Der kan således tænkes at foreligge en omvendt kausalitet. Denne analyse er dog uden for dette speciales afgrænsning, men vi vil i analysen kontrollere for både psykisk og fysisk helbred.

Som afsnittet har tydeliggjort, er der er flere forskellige mekanismer, der kan spille ind på det overordnede niveau af ledighed. På individniveau eksisterer der dog yderligere flere mekanismer, der kan forbedre individets chancer for at komme i beskæftigelse relativt til andre individer. Her udgør social kapital, sammen med en række andre individuelle faktorer det, der kan benævnes som individets beskæftigelsesegnethed.

2.3 Individets beskæftigelsesegnethed

Individets grad af beskæftigelsesegnethed er ifølge Yorke (2006) udgjort af færdigheder og personlige egenskaber, der gør nogle ledige mere tilbøjelige til at komme i beskæftigelse.

”To be employed is to be at risk, to be employable is to be secure”

(Hawkins 1999:8)

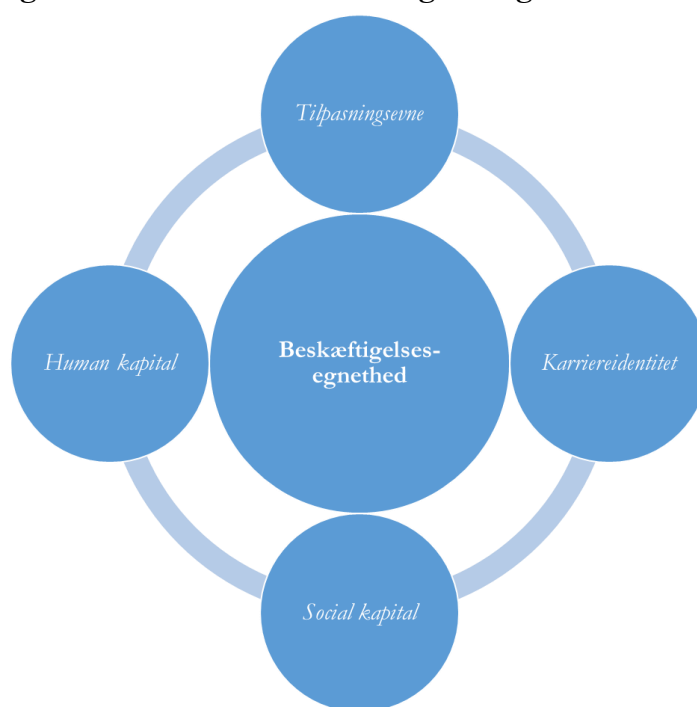
Hermed menes dog ikke, at beskæftigelsesegnethed giver garanti for at komme i beskæftigelse, men at det i høj grad øger den enkeltes chance herfor. Dermed kan det forventes, at et individ med et højt niveau af beskæftigelsesegnethed vil have lettere ved at komme i beskæftigelse end et individ med et lavt niveau af beskæftigelsesegnethed (Gowan 2012, McArdle, Waters et al. 2007, Fugate, Kinicki et al. 2004). I dette speciales kontekst betyder det, at varigheden af ledighedsforløb kan forventes at være kortere for et individ, der har en høj grad af beskæftigelsesegnethed sammenlignet med et individ, der har en lav grad.

Ifølge Fugate, Kinicki et al. (2004) er graden af beskæftigelsesegnethed udgjort af en arbejds-specifik (pro)aktiv tilpasningsevne, der består af fire separate dimensioner – karriereidentitet⁷, personlig tilpasningsevne⁸ samt social og human kapital, illustreret i Figur 4 på næste side. Disse dimensioner er indbyrdes forbundne og giver tilsammen individets grad af beskæftigelsesegnethed (Fugate, Kinicki et al. 2004, McArdle, Waters et al. 2007).

⁷ Karriereidentitet er evnen til at fremhæve det vigtigste i forhold til en given beskæftigelsesmulighed og bidrager med at give en mere sammenhængende præsentation af ofte forskellige og diffuse karriereerfaringer og forhåbninger, når den enkelte i karrieresammenhæng skal beskrive sig selv (Fugate, Kinicki et al. 2004).

⁸ Tilpasningsevne beskrives som viljen og evnen til at være omstillingsparat i relation til eksempelvis at ændre adfærd i forhold til udefrakommende krav (Fugate, Kinicki et al. 2004).

Figur 4. Elementerne i beskæftigelsesegenthedsmodellen

Egen tilvirkning, kilde: Fugate, Kinicki et al. (2004)

I nærværende speciale er fokus på betydningen af social kapital for lediges muligheder for at komme i beskæftigelse. Teoretiseringen af beskæftigelsesegenthed er dog stadig relevant i kontroløjemed. Da vi ikke har mulighed for at operationalisere individets tilpasningsevne samt karriereidentitet ud fra det anvendte data, er analysen afgrænset fra at medtage disse to dimensioner. I graden af individets beskæftigelsesegenthed fokuserer specialet derfor på de andre to dimensioner: social og human kapital. I næste afsnit gennemgås human kapital-teorien, som efterfølges af afsnit, der tydeliggør, at human kapital ikke kan stå alene i undersøgelsen af, hvad der har betydning for varigheden af ledighedsforløb.

2.3.1 Human kapital

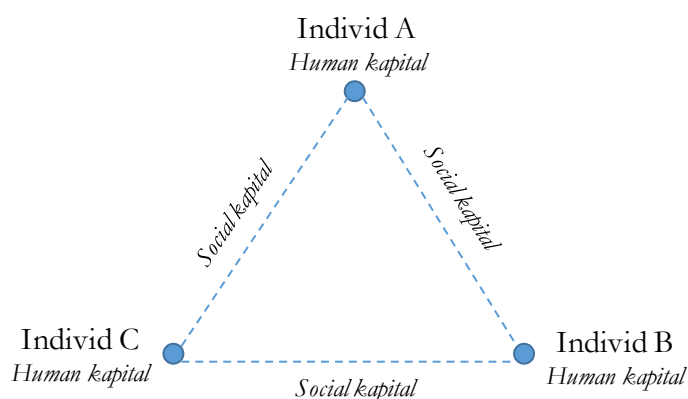
Human kapital-teorien er traditionelt en økonomisk teori, men dette er ikke ensbetydende med, at den ikke kan bidrage med et relevant perspektiv i en sociologisk kontekst. Groft sagt refererer human kapital til den viden og kompetencer som individet besidder, der bidrager til vedkommendes produktivitet (O'Keeffe 1980). Det er i høj grad Gary Becker, der anses som hovedbidragsyderen til udviklingen af den klassiske human kapital-teori, da han i 1964 udgav bogen *Human Capital: A Theoretical and Empirical Analysis with Special Reference to Education*, men rødderne kan trækkes helt tilbage til eksempelvis Adam Smith (1776), som anså arbejdskraft som en kapitalform (Nahapiet 2012).

Becker (2009) argumenterer blandt andet for, at human kapital kan medføre færre ledighedsforløb, og definerer begrebet ud fra de kvalifikationer, den enkelte opnår gennem uddannelse og 'on-the-job-

training'. Ligeledes inddrager han helbred i definitionen. Der er i den sammenhæng ikke enighed i human kapital-litteraturen omkring inddragelse af helbred i begrebet (Becker 2007, Nahapiet 2012). Vi mener dog, at denne vinkel på human kapital er relevant, da det har betydning for individets produktivitet, hvor det er naturligt at antage, at et individ med et dårligt helbred vil være mindre ansættelsesegnet. I Beckers (2009) teoretisering af human kapital skelner han endvidere mellem generaliseret human kapital, som gavner i alle arbejdssammenhænge og specifik human kapital, der kun gavner én specifik arbejdsfunktion. I den henseende er det værd at bemærke, at den humane kapital ikke blot kan forbedres, men ligeledes kan devaluere efter eksempelvis lange ledighedsforløb eller barsel, da det antages, at individets kompetencer ikke længere stemmer overens med udviklingen (Becker 2009).

Becker (2009) argumenterer endvidere for, at den enkeltes humane kapital er et element, der ikke kan separeres fra det enkelte individ. I den henseende adskiller human kapital sig fra social kapital, da social kapital er udgjort af den sociale struktur, der eksisterer mellem individer, og begrebet er derfor ikke knyttet op på det enkelte individ på samme måde som human kapital (Nahapiet 2012). Denne forskel mellem human og social kapital er illustreret i nedenstående figur.

Figur 5. Forskel på human og social kapital

Kilde: Rosenmeier (2004:8)

Human kapital-teorien kan til dels forklare ulighed i tilknytning til arbejdsmarkedet og bidrager ydermere med en plausibel forklaring på strukturledighed (Ejrnæs 2008). Det er dog væsentligt at have for øje, at teorien ikke tager højde for den sociale struktur (O'Keeffe 1980) og er bundet op på antagelsen af sammenhængen mellem udbud og efterspørgsel af arbejdskraft, hvor forskelle i eksempelvis arbejdsmarkeds-tilknytning forklares som et resultat af forskelle i den arbejdskraft, der bliver udbudt. Ændringerne på arbejdsmarkedet har følgelig gjort det vanskeligt for human kapital-teorien at forklare arbejdsløshed i det moderne samfund, hvor uformelle netværk nu i høj grad betragtes som afgørende i forhold til at opretholde og forbedre karriereforløbet (Ejrnæs 2008). Dermed er der begrænsninger knyttet til human

kapital-begrebet. Hertil argumenterer flere for, at ledige ikke har perfekt information om beskæftigelsesmuligheder, som det implicit antages i human kapital-teorien (eksempelvis Almeida, Fernando 2014, Ehrenberg, Smith 2014). Almeida og Fernando (2014) tydeliggør dette ved at fremhæve, at det ikke altid er tilfældet, at et individ med specifikke kvalifikationer og kompetencer får beskæftigelsesmuligheder, der stemmer overens hermed. Her tager netværks- og social kapital-teori i modsætning til human kapital-teori udgangspunkt i, at jobmuligheder er indlejret i den sociale struktur. Almeida og Fernando (2014) mener derfor, at sociale kapital har en væsentlig supplerende betydning i forhold til individets beskæftigelsesmuligheder. Denne argumentation stemmer overens med modellen for beskæftigelsesegnethed.

Vi mener derfor ikke, at human kapital alene kan forklare forskelle i varigheden af ledighedsforløb, da teorien er bundet op på antagelsen om det ”perfekte” marked og den rationelle agent. Med dette paradigme følger nogle ekstremt individualistiske antagelser, som bl.a. anser individet som udelukkende rationelt handlende, og som ikke tager højde for, at sociale strukturer kan spille ind på individers valg. Som vi vil tydeliggøre i de næste afsnit, er det ikke alle, der har lige adgang til informationer omkring beskæftigelsesmuligheder. Inden vi bevæger os videre til netværks- og social kapital-teorierne, finder vi det relevant at klargøre de processer, der er forbundet med rekruttering i danske virksomheder.

2.4 Rekrutteringsprocesser i danske virksomheder

Som tidligere beskrevet i afsnit 2.1 har strukturerne på det danske arbejdsmarked betydning for, hvordan arbejdsgivere tilvejebringer ny arbejdskraft og dermed også, hvordan ledige igen kommer i beskæftigelse. Vi vil derfor i følgende afsnit klargøre, hvordan netværk i stadig større grad anvendes i rekrutteringsprocessen. Eksempelvis skal en offentlig ubesat stilling som hovedregel slås formelt op på et eller flere medier (Moderniseringsstyrelsen 2014). Til trods herfor anvendes der stadig uformelle kanaler i den offentlige sektor, hvor anvendelsen af uformelle kanaler dog er mest udbredt i den private sektor (Danmarks Statistik 2012).

Larsen og Pedersens (2009) differentierer mellem to forskellige annonceringsformer, der anvendes i danske virksomheder, når de skal tilvejebringe ny arbejdskraft: formelle⁹ og uformelle kanaler¹⁰. Ud fra denne opdeling viser Arbejdskraftundersøgelsen fra Danmarks Statistik (2012), at 33% procent i 2012 blev beskæftiget gennem de formelle kanaler. Dette åbner op for en stor ”restgruppe”, der fandt deres beskæftigelse gennem uformelle kanaler. 61%¹¹ af nyansatte blev således beskæftiget gennem uformelle

⁹ Opslag af jobannoncer på internettet, i aviser og gennem jobcentre er alle eksempler på virksomheders brug af formelle kanaler i deres søgen efter arbejdskraft (Larsen, Pedersen 2009).

¹⁰ Ved anvendelse af uformelle kanaler benyttes eksempelvis netværket hos både nuværende og tidligere ansatte – eller andre i branchen (Larsen, Pedersen 2009).

¹¹ De to procenter summerer ikke op til 100, da den anvendte metode var uoplyst ved 6%.

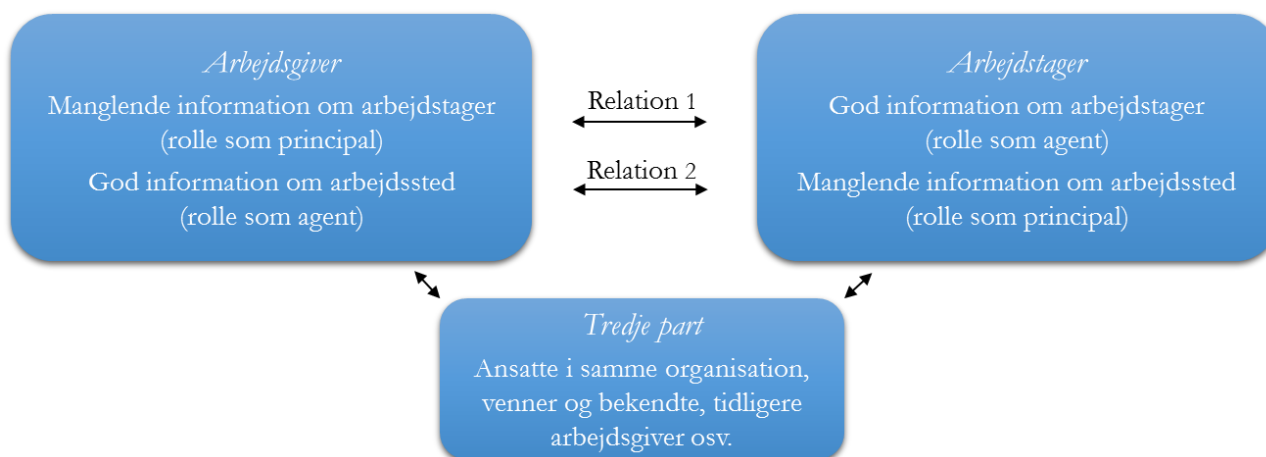
kanaler i 2012 (Danmarks Statistik 2012). Disse resultater understøttes af, at flere internationale og enkelte nationale undersøgelser har tydeliggjort, at et betydeligt antal ubesatte stillinger ikke slås åbent op, men i stedet besættes gennem netværk (Larsen, Pedersen 2009, Mouw 2003). Jævnfør Arbejdskraftundersøgelsen er tendensen til at rekruttere gennem uformelle kanaler endvidere stigende. Dette underbygger således, at det i høj grad er gennem netværk, at ledige finder nye beskæftigelsesmuligheder, hvilket tyder på en retfærdiggørelse af sætninger som, at netværk er vigtigere end jobsøgning, og at det ikke handler om *hvad* man kan, men derimod *hvem* man kender. Denne viden er på ingen måde ny. Netværk er traditionelt blevet anset som en væsentlig faktor i forhold til deltagelse på arbejdsmarkedet. Brugen af netværkskanalen har derfor også været et af de råd, som karriererådgivere og det offentlige giver ledige; et eksempel herpå er borger.dk, hvor ledige rådes til at gøre brug af deres netværk i jobsøgningen (borger.dk 2014).

Som overstående har klarlagt, er brugen af uformelle rekrutteringskanaler ikke blot almindelig, men også i stigning på det danske arbejdsmarked. Hertil har Filges (2008) vist, at annoncering resulterer i flest ansøgere, hvor (udelukkende) brug af uformelle kanaler ofte blot resulterer med en enkelt ansøger. Der kan således argumenteres for, at der opstår en informationsproblematik, hvor der er forskel i hvilke beskæftigelsesmuligheder den ledige har alt afhængigt af dennes netværk (Ehrenberg, Smith 2014, Larsen, Pedersen 2009). Dette stemmer således overens med afsnit 2.3, hvor vi argumenterede for, at social kapital er et betydeligt element i beskæftigelsesegnethed i og med, at det muliggør anvendelsen af netværk i jobsøgningsprocessen. Dermed bliver den lediges sociale kapital, og herunder netværk, et vigtigt element i, hvorvidt den ledige har viden om, hvilke virksomheder der rent faktisk efterspørger arbejdskraft. Efterfølgende afsnit har til formål at tydeliggøre, hvorfor brugen af netværk har betydning. Dette gøres gennem beskrivelsen af, hvordan de uformelle rekrutteringskanaler er forårsaget af en informationsproblematik, der eksisterer på det danske arbejdsmarked (Larsen, Pedersen 2009).

2.5 Hvorfor har netværk en betydning?

I Larsen og Pedersens (2009) teoretisering af informationsproblematikken tager de blandt andet udgangspunkt i principal-agent teorien, der er baseret på rational-choice teori. I principal-agent teorien defineres principalen som ”bestiller”, mens agenten defineres som ”udfører”. I forbindelse med rekruttering af nye arbejdstagere opstår der dog et dobbelt principal-agent problem, hvor både arbejdsgiver og arbejdstager har rollen som principal *og* agent. Problematikken opstår, fordi både arbejdsgiver og arbejdstager mangler information om hinanden, hvormed der opstår asymmetri i forhold til den viden som hhv. arbejdstager og arbejdsgiver besidder i rekrutteringsprocessen. Figuren på næste side illustrerer det dobbelte principal-agent problem.

Figur 6. Relation mellem arbejdsgiver og arbejdstager i en rekrutteringsproces

Kilde: Larsen og Pedersen (2009:24)

I den formelle rekrutteringsproces er der således sider, som arbejdstager eller arbejdsgiver svært kan få indsigt i, hvilket kan medføre gensidig usikkerhed mellem de to parter. Begge parter er yderst motiveret til at fremstille sig selv i et positivt lys, hvor både arbejdsgiver og arbejdstager kan have hver deres agenda i rekrutteringsprocessen. Fra arbejdstagers synspunkt kan der være fordele i at skjule helbredsmæssige tilstande, ringe arbejdsmoral mv. og fra arbejdsgivers synspunkt kan der ligeledes være fordele i at skjule stort arbejdspress, ringe karrieremuligheder osv. Hertil kan der argumenteres for, at anvendelsen af netværk i rekrutteringsprocessen vil afhjælpe dette problem, da det kan give begge parter mulighed for at have samme vidensgrundlag. Hvis arbejdsgiver eksempelvis har fået anbefalet arbejdstager af en tredje part, kan tredjeparten bidrage med troværdig information om arbejdstager, hvormed virksomheden i højere grad kan undgå såkaldte *lemons*¹².

Informationsproblematikken understøttes endvidere af studier, der har vist, at kandidater, der kommer til samtale på baggrund af uformelle kanaler, har større sandsynlighed for at blive ansat end kandidater, der kommer til samtale på baggrund af de formelle kanaler (Mouw 2003). Ligeledes argumenterer Filges (2008) for, at virksomheder i højere grad er tilfredse med arbejdstagere, som er blevet ansat gennem uformelle kanaler. Der er således gode grunde til, at en betydelig del af rekrutteringen foregår gennem uformelle netværk, hvilket kan medvirke til eksklusion af ledige, der har en lav social kapital. I næste afsnit vil vi uddybe, hvori styrken i anvendelsen af netværk i jobsøgningsprocessen ligger.

2.6 Anvendelse af netværk i jobsøgningsprocessen

Netværkslitteraturen omkring anvendelse af netværk i jobsøgning er mangfoldig, men i nærværende afsnit vil det blive belyst ud fra sociologen Mark Granovetters teori om styrken af svage relationer, da han anses

¹² Ledige, som anses som ringe arbejdskraft (Akerlof 1970, Larsen, Pedersen 2009).

som pioneren inden for området. Granovetters netværksteori tager til forskel fra human kapital-teorien udgangspunkt i, at beskæftigelsesmuligheder er indlejret i den sociale struktur, der eksisterer mellem individer¹³ (Ejrnæs 2008).

Alle individer er som nævnt forankret i en social struktur, hvor individet er forbundet med andre gennem stærke og svage relationer. De stærke relationer består af de primære relationer (venner og familie), og de svage relationer består af sekundære relationer, hvor interaktionen forekommer mere perifert (tidligere kollegaer, bekendte og venners venner mv.) (Granovetter 1973, 1983). Allerede her ses den sociologiske vinkel – hvordan individer er indlejret i sociale strukturer, der er med til at forme deres liv. Granovetter definerer styrken af et individs relationer gennem fire aspekter; tidsforbrug, niveauet af følelsesmæssig tilknytning, niveauet af gensidig tillid samt gensidig støtte. Dog inkorporerer han kun selve tidsforbruget i hans operationalisering af netværket, hvor de andre – mere normmæssige aspekter – er udeladt (Granovetter 1973, 1983, Halpern 2005).

De sociale relationer har stor betydning for en lang række aspekter i individets liv, da de sociale relationer kan give individet muligheder og ressourcer i form af social støtte, indflydelse og udveksling af information. Her er beskæftigelsesmuligheder et eksempel på de aspekter, som individets netværk kan have indflydelse på. Granovetter (1973) argumenterer hertil for, at anvendelsen af netværk øger sandsynligheden for at komme i beskæftigelse, hvor resultatet varierer alt efter hvilken type netværk, der anvendes hertil. Ifølge Granovetter er de svage relationer mere effektive end de stærke relationer i forbindelse med beskæftigelsesmuligheder, der fremmer individets karriere. Argumentationen ligger i, at der gennem svage relationer er flere og mere effektive informationer. Dette gør flere muligheder tilgængelig for den enkelte, da de svage relationer ofte er inddraget i sociale strukturer, der er forskellige fra individets egne. Dette åbner op for adgang til informationer, individet ellers ikke ville komme i nærheden af.

Hvor de svage relationer fungerer som brobyggende funktioner mellem forskellige netværk, kan de stærke relationer ikke på samme måde fungere som brobyggende, da individer har tendens til at blive venner med personer, der ligner dem selv (Granovetter 1973, 1983). De stærke relationer vil dermed i mindre grad være i stand til at bidrage med information, der ligger uden for det netværk individet interagerer i, og vil således i de fleste tilfælde ikke lede frem til de bedste beskæftigelsesmuligheder (Granovetter 1995). Hertil argumenterer Granovetter (1973) endvidere for, at jo flere stærkere relationer et individ har, desto flere svage relationer vil individet få, da der er et større overlap i deres bekendtskabskreds.

Overstående danner hermed grundlag for, at jo flere svage brobyggende relationer den enkelte har, jo større er muligheden for, at den enkelte får flere informationer om beskæftigelsesmæssige muligheder.

¹³ Illustreret i Figur 5 på side 11.

Styrken ved de svage brobyggende relationer ligger således i, at de bidrager med kortere stier mellem forskellige netværk. Herved finder relevante informationer lettere vej til den enkelte, da de danner fundamentet for forbindelser mellem individer, som er forskellige fra hinanden. Konsekvensen er, at individer med få relationer, vil have begrænset mulighed for at få adgang til de informationer, der befinder sig uden for eget netværk, hvormed personen er dårligere stillet i forhold til beskæftigelsesmuligheder (Granovetter 1973, 1983). Dette understøtter Granovetter gennem en række studier, der har vist, at størstedelen finder ny beskæftigelse gennem svage relationer. Dette gælder særligt for personer, der arbejder indenfor videnserhverv eller har ledelsesansvar, hvorimod faglærte i højere grad anvender de stærke relationer (Granovetter 1983).

På trods af at Granovetter hævder, at der er en tydelig svaghed i stærke relationer, udgør de stærke relationer, det som han benævner som en tæt sammentømret social struktur, der har langt større sandsynlighed for at være socialt involveret i det enkelte individ (Granovetter 1983). Hertil argumenterer Granovetter (1983, 1995) for, at særligt ledige, unge og nyuddannede vil trække på de stærke relationer i forbindelse med at finde beskæftigelsesmuligheder. Granovetter (1983) forklarer dette ved, at de stærke relationer er mere villige til at hjælpe og lettere at komme i kontakt med. På den baggrund vil vi som en del af analysen undersøge, hvorvidt social kapital har en stærkere sammenhæng med varigheden af ledighedsforløb for unge sammenlignet med ældre aldersgrupper.

Som afsnittet har vist, er der forskel i den mængde af information det enkelte individ har omkring nye beskæftigelsesmuligheder. Granovetter (1973) postulerer, at information omkring beskæftigelsesmuligheder i langt de fleste tilfælde enten kommer direkte fra arbejdsgiver eller en enkelt mellemmand. Havde det været tilfældet, at informationen gik gennem flere individer, ville dette i højere grad have stemt overens med økonomernes forestilling om det ”perfekte” marked, da flere ville få informationen herom (Granovetter 1974). Dette underbygger således, at det danske arbejdsmarked ikke er et ”perfekt” marked, hvor alle er lige informeret om den arbejdskraft, der bliver efterspurgt, som allerede argumenteret for i afsnit 2.3.1. Hermed danner afsnittet grundlag for, hvorfor der ikke alene kan ses på human kapital i undersøgelsen af varigheden af ledighedsforløb. I specialet er vi dog interesseret i at bevæge os væk fra udelukkende at undersøge betydningen af netværk for varigheden af ledighedsforløb, da vi mener, at social kapital – som et element i beskæftigelsesegnethedsteorien – giver et mere nuanceret billede. I det næste afsnit vil vi gennemgå og diskutere social kapital-begrebet.

2.7 Social kapital

Med baggrund i tidligere afsnit omhandlende de mekanismer, der ligger til grund for at komme i beskæftigelse, bliver det tydeligt, at flere forskellige faktorer har betydning for, hvorvidt – og hvor hurtigt – ledige vil komme i beskæftigelse. Det fremstår nu også klart, at et individs sociale netværk i litteraturen fremstår som en vigtig individuel faktor herpå. Til at danne det teoretiske begrebsapparat har vi derfor fundet det oplagt at benytte os af social kapital-teorien, som vi mener, kan anses som en videreudbygning af Granovetters teoretisering af svage og stærke relationer som postuleret af bl.a. Halpern (2005).

Formålet med følgende afsnit er at give en overordnet præsentation af social kapital. I afsnittet vil vi først redegøre for forståelsen af social kapital som et individuelt eller kollektivt gode, samt hvordan vores forståelse af social kapital er placeret i denne sammenhæng. Dernæst vil vi redegøre for social kapital med afsæt i Bourdieu, Coleman, Putnam, Lin og Halpern, hvor der ligeledes trækkes tråde til de historiske rødder i sociologien, som har dannet fundamentet for social kapital (afsnit 2.7.1). I det efterfølgende afsnit vil vi præsentere, diskutere og sammenligne bonding og bridging social kapital med Granovetters begreber om stærke og svage bånd (afsnit 2.7.2). Dette vil føre frem til specialets definition af social kapital og danne grundlag for operationaliseringen af social kapital¹⁴. Slutteligt vil skyggesiden af social kapital diskuteres (afsnit 2.7.3).

Til trods for uenighed om de specifikke elementer vedrørende social kapital er der bred enighed om, at netværk er kernebegrebet i dette koncept:

”... it’s about how people are connected with one another”

(Halpern 2005:1).

Ifølge Halpern (2005) er det de dagligdags netværk; venner, familie, kollegaer, bekendte fra fritidsaktiviteter osv. samt de sociale normer, der både definerer og forener, der menes, når der tales om social kapital. Allerede her kan der trækkes tråde til Granovetters argumentation om, at de svage og stærke relationer tilsammen udgør det sociale netværk, som skaber den sociale struktur.

Over de to sidste årtier har social kapital oplevet en større og større popularitet, og bliver i dag brugt inden for en myriade af videnskabelige discipliner som f.eks. økonomisk og statslig performance samt kriminalitets-, uddannelses- og sundhedsforskning. Dette har gjort social kapital-begrebet til ét af de mest brugte og kendte koncepter, der er udsprunget fra den sociologiske disciplin (Portes 2000b, Portes 2000a, Halpern 2005). Denne popularitet har dog også været med til at vanskeliggøre en konsensus omkring begrebet. Ét af de store ’stridspunkter’ er, hvorvidt social kapital er et individuelt eller et kollektivt gode

¹⁴ Se afsnit 6.7.2

(Macinko, Starfield 2001, Adler, Kwon 2002, Portes 2000a, Portes 2000b). Kawachi er en af de helt store fortalere for *udelukkende* at se social kapital som et kollektivt gode. Han mener, at social kapital – ligesom social sammenhæng – er en økologisk samfundsdimension, som skal adskilles fra koncepter som sociale netværk og social støtte (Kawachi, Berkman 2000). Sættes dette i relation til den valgte problemstilling, skulle vi med disse briller se på den sociale kapital i et nabolag, et område eller en kommune og analysere, hvorvidt dette har en effekt på individets chance for at komme i beskæftigelse. I den anden ende af skalaen placerer eksempelvis Foley og Edwards (1999) sig, som mener, at social kapital-forskning skal fokusere på et mere afgrænset individorienteret begreb. Kawachis (2000) afstandstagen fra social kapital som et individuelt gode står i kontrast til både tidligere og nyere teoretiske perspektiver på social kapital som Bourdieu (2006), Coleman (1988) og Portes (2000b). Dog har Foley og Edwards' (1999) udelukkende individorienterede perspektiv heller ikke vundet frem. De fleste teoretikere fastholder, at social kapital både kan indeholde individuelle (mikro) og kollektive (meso og makro) elementer.

I dette speciale har vi valgt udelukkende at analysere betydningen af den individuelle sociale kapital for et individs chance for at komme i beskæftigelse. Dette har vi valgt af flere årsager. For det første mener vi, at individuel social kapital skaber en bedre ramme i forhold til betydningen af netværk for at komme i beskæftigelse. For det andet mener vi, at problemstillingen lægger op til en individuel tilgang.

2.7.1 Social kapital-teorier

Som sådan er der intet nyskabende ved begrebet social kapital. Sagt med Portes ord: "... *social capital simply recaptures an insight present since the very beginnings of the discipline.*" (Portes 2000a:2). Ifølge Lin et al. (2001:203) kan mange af elementerne i social kapital findes i den sociologiske tradition, der fokuserer på de sociale mekanismer, som støtter og forstærker økonomisk performance, hvor Durkheim anses som den første.

"Durkheim observed that, even for the most individualistic of acts, the behavior of individuals could not be understood in isolation from the characteristics of the community and the relationships in which they were embedded"

(Halpern 2005:5)

Hermed mente Durkheim, at foreningen af individer i en gruppe skabte den sociale realitet, som var noget andet og mere end de enkelte dele (Turner 2003). Derudover er der ifølge Portes (2000a) også yderligere paralleller mellem den sanktionerende kapacitet i grupperitualer, som Durkheim omtalte og den måde, hvorpå sanktioner er blevet indlejret i social kapital-konceptet af flere fremtrædende social kapital-teoretikere heriblandt Halpern. Også Marx' analyse af den fremspirende klassebevidsthed i midten af 1800-tallet og frem giver et tidligt teoretisk eksempel på, hvordan identifikation med en gruppe kan være en magtfuld motivationsfaktor (Portes 2000a). For Lin et. al. (2001) er det især selve kapitaludtryk-

ket, der har været Marx' store indflydelse på den senere dannelse af social kapital – at kapital er en netto-værdi, og at det repræsenterer en investering med forventet afkast. Sættes dette i relation til indeværende speciales problemstilling kan vi derved forvente, at individers sociale relationer repræsenterer en værdi, hvor værdien i tilfælde af ledighedsforløb vil kunne 'indkasseres' gennem bedre information og hjælp i beskæftigelsesøjemed, hvilket vil resultere i et kortere ledighedsforløb.

Mens der har været skrivelser om social kapital op gennem 1900-tallet, f.eks. Hanifan fra 1916, var det først med Bourdieus' kapitalformer i Europa og Colemans forsøg på at nuancere rational choice-teorien, at den akademiske interesse for begrebet startede i 1980'erne. Ifølge Portes (2000a) er det denne sammenkædning af, hvordan nonmonetære aktiver som f.eks. sociale forhold kan være vigtige kilder til magt og indflydelse, ligesom monetære aktiver kan være det, som giver social kapital dets nyskabende element.

Et af de vigtigste bidrag fra Bourdieus social kapital-koncept er, at der blev sat fokus på de materielle goder, som tilgår individet på baggrund af det sociale netværk (Halpern 2005). Kapitalkonceptet er for Bourdieu essentiel både i analysen af, hvordan individer er konstitueret som sociale agenter, men også i analysen af de strategier, individer kan bruge til at fastholde, ændre eller forbedre deres sociale position (Bourdieu, Wacquant 1996:97). Bourdieu (1995) præsenterer i hans hovedværk *Distinktionen* tre primære former for kapital; social, økonomisk og kulturel kapital. I værket lægger han meget vægt på den tydelige sociale gradient i fordelingen af disse i samfundet samt omtaler en fjerde – symbolsk kapital – der fungerer som en overordnet kapitalform (Järvinen 2007:352). I Bourdieus optik er social kapital den samlede mængde af ressourcer individet kan bruge, gennem individets indgåelse i sociale netværk med andre individer. Ifølge Portes (2000a:3-4) kan Bourdieus definition af social kapital splittes op i to elementer. Det første element er de sociale forhold i sig selv, som tillader individet at gøre krav på de ressourcer, som er ejet af deres sociale netværk. Det andet element ligger i mængden og kvaliteten af disse ressourcer. Her kan der trækkes tråde til vores gennemgang af rekrutteringsprocesserne i danske virksomheder, hvor vi klaggjorde de tydelige indikationer på, at netværk er vigtigere end jobsøgning, og at det ikke handler om *hvad* man kan, men derimod *hvem* man kender. I et Bourdieusk perspektiv kan vi dermed forvente, at der er en social gradient i de ressourcer, individet får adgang til gennem sit sociale netværk. Med disse teoretiske briller er det tænkeligt, at nogle samfundsgrupper vil have adgang til flere ressourcer gennem sit netværk og til trods for, at størrelsen og normerne om hjælp og støtte i netværket er den samme på tværs af selv samme samfundsgrupper. Én af vores delhypoteser vil derfor også, på baggrund af denne argumentation og senere præsenteret empirisk belæg, undersøge, hvorvidt eksempelvis højtuddannede og individer, der er i midten af deres karriere drager større fordel af deres netværk.

Coleman udviklede hans bud på social kapital omkring samtidigt med Bourdieu, og der kan drages flere paralleller mellem deres social kapital-teorier (Portes 2000a), da de begge anser social kapital som et individuelt gode, og kæder økonomisk teori sammen med sociologisk teori.

Én af Colemans inspirationskilder var økonomen Glen Loury. Loury protesterede bl.a. mod gængse økonomiske (rational choice) teorier som værende alt for individualistiske og for ikke at tage højde for sociale strukturer. Han mente, at nogle grupper i samfundet havde langt færre sociale forbindelser til arbejdsmarkedet, og dermed havde en grundlæggende mangel på information om muligheder (Loury 1977). Dette stemmer overens med vores forståelse og drager yderligere paralleller til Bourdieus teoretisering om en social gradient i fordelingen af social kapital. Derfor forsøgte Coleman med hans definition på social kapital at introducere sociale strukturer i det økonomiske rational choice paradigme. Dette kom til udtryk i hans artikel ”*Social Capital in the Creation of Human Capital*”, hvor han forsøgte at forene det økonomiske princip om rationel handlen med sociologisk teori om sociale strukturer (Coleman 1988).

”Social capital is defined by its function. It is not a single entity but a variety of different entities, with two elements in common: they all consist of some aspect of social structures, and they facilitate certain actions of actors – whether persons or corporate actors – within that structure. Like other forms of capital, social capital is productive, making possible the achievement of certain ends that in its absence would not be possible.”

(Coleman 1988:98)

Som citatet viser, er Colemans definition af social kapital inspireret af Granovetter¹⁵ (White 2002). I Colemans berømte eksempel fra diamantsælgere i New York viste han eksempelvis, hvordan forretningsmiljøet klarede sig markant bedre end andre miljøer, fordi det var præget af en stor grad af tillid og gensidighed – hvilket han gav som et eksempel på en høj grad af social kapital.

Den måske største nulevende social kapital-forsker Robert Putnam er i sin definition af social kapital blandt andet inspireret af Coleman. Ifølge Putnam skabes social kapital mellem individer i sociale netværk og er den lim, der binder samfund sammen gennem tillid og udviklingen af fælles normer og værdier (Putnam 2000). Hermed kan der drages paralleller til Durkheims social integrationsteori. Ifølge Putnam kan styrken af et samfund ses gennem både kontakten og tilliden mellem individer og grupper, hvor en høj grad af social kapital øger deres evner til at samarbejde (Putnam 2000).

I det næste afsnit vil vi gå mere i dybden med social kapital, som kan deles op i bonding og bridging social kapital. Derudover vil vi sammenligne distinktionen mellem de to social kapital typer med Granovetters skelnen mellem stærke og svage relationer.

¹⁵ Illustreret i Figur 5 på side 11.

2.7.2 Bonding og bridging social kapital

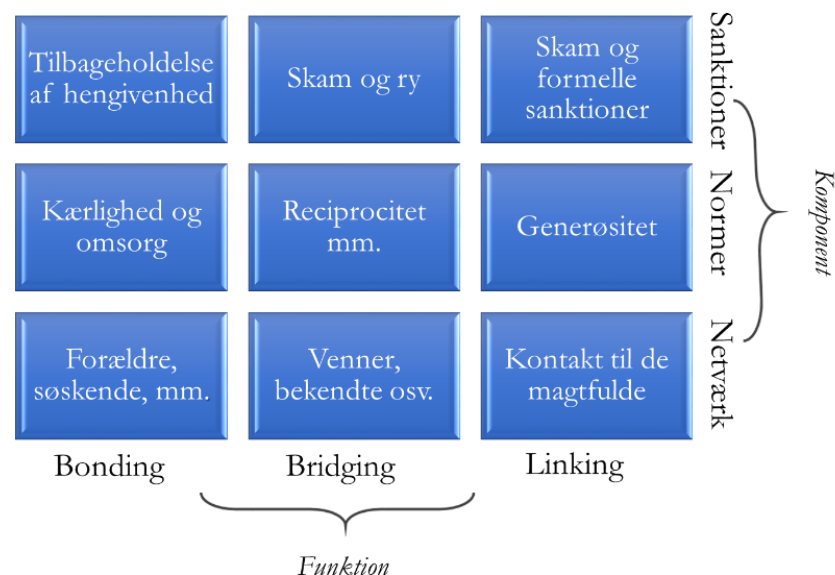
Halperns (2005) bidrag til videreudviklingen af social kapital er i høj grad hans forsøg på at samle alle de forskellige definitioner, som den ovenstående gennemgang har gjort tydelig, i én samlet model. Halpern refererer til social kapital som et ”*social fabric*” (på dansk: social struktur).

”It is this everyday fabric of connection and tacit cooperation that the concept of social capital is intended to capture.”

(Halpern 2005:3)

Denne sociale struktur har en stor påvirkning på både hvem og hvordan individet er sammen med andre individer. Halpern ser social kapital som både at være et individuelt og kollektivt gode, hvor de forskellige niveauer af social kapital alle kan bidrage med noget forskelligt i forståelsen af samspillet og påvirkningen af sociale relationer. Halpern mener derfor, at social kapital kan findes på tre niveauer i samfundet; mikro-, meso- og makroniveau. Som tidligere nævnt er det mikroniveauet af social kapital som er i fokus i nærværende speciale. Ved alle tre niveauer af social kapital er det dog stadigvæk de samme typer og komponenter, der udgør begrebet. Figuren nedenfor viser den teoretiske ramme, vi vil gå ud fra i operationaliseringen af social kapital¹⁶.

Figur 7. Operationalisering af social kapital

Egen tilvirkning, kilde: Halpern (2005:27)

Som det kan ses i figuren, har Halpern (2005) lavet to overordnede inddelinger i målingen af social kapital: komponent- og funktionstype. Han inddeler social kapital i tre typer: bonding, bridging og linking social kapital. Linking social kapital er kendetegnet ved de relationer, individet har til andre individer, der udgør

¹⁶ Se afsnit 6.7.2 om operationaliseringen af social kapital.

magtfulde positioner i samfundet. I nærværende speciale vil vi dog afgrænse os fra at undersøge denne funktionstype, da vi ikke har mulighed for at lave en operationalisering heraf på baggrund af det anvendte datagrundlag. Den efterfølgende gennemgang vil derfor udelukkende fokusere på bonding og bridging social kapital.

Ifølge Putnam var det Gittel og Vidal (1998), der introducerede de to termer – bonding og bridging social kapital. Det er dog Putnam, der i sit hovedværk *Bowling Alone - the Collapse and revival of American Community* introducerede distinktionen mellem bonding og bridging social kapital til et bredere publikum.

”Of all the dimensions along which forms of social capital vary, perhaps the most important is the distinction between bridging (or inclusive) and bonding (or exclusive).”

(Putnam 2000:22)

Den overordnede forskel mellem de to begreber er enkel. Bonding social kapital indfanger tætte relationer til familie og nære venner, mens bridging social kapital indfanger relationerne længere ude i netværk – f.eks. bekendte, venners venner osv. (Halpern 2005). Bonding social kapital betegnes også som den samlende sociale kapital, der betegner de stærke relationer mellem mennesker, som ofte ligner hinanden i f.eks. deres sociale status og deres etniske eller uddannelsesmæssige baggrund. Bridging social kapital bygger derimod i højere grad bro mellem individer, der eksempelvis kan være fra forskellige sociale lag og baggrunde. Netværksdistinktion mellem bonding og bridging social kapital drager dermed tætte paralleller til Granovetters skelnen mellem stærke og svage relationer, men social kapital-begrebet går skridtet videre og inkorporerer koncepter som reciprocitet, normer og sanktioner (Halpern 2005), hvilket blev illustreret i Figur 7 på side 21.

Distinktionen mellem bonding og bridging netværk er bl.a. skabt, fordi de forventes at give forskellige ’afkast’ til individet. Hvor bonding social kapital er ”... *good for ‘getting by’*...” (Putnam 2000:23), er bridging social kapital “... *crucial for ‘getting ahead’*.” (Putnam 2000:23). Halpern argumenterer hertil, at til trods for, at bonding og bridging med fordel kan samles under den samme overordnede overskrift; social kapital, tyder empiriske studier på, at hhv. bonding og bridging påvirker forskellige områder af individets liv. Eksempelvis er bridging mest betydende for relevant information om beskæftigelsesmuligheder, mens bonding er mere betydende for individets velbefindende (Halpern 2005:19-23). I den forbindelse har et nyere amerikansk studie undersøgt korrelationen mellem bonding og bridging social kapital. Studiet viste, at individer med høj bonding social kapital også har en stærk tendens til at have en høj bridging social kapital (Halpern 2005). Dette betyder dermed, at alt efter problemstillingen, betyder det mindre at måle begge former, da såfremt et individ er høj i den ene type, så vil det højst sandsynligt også være høj på den anden. Ved begge argumenter kan der trækkes tydelige tråde til Granovetter, der både argumenterer for,

at betydningen af netværk varierer alt efter deres styrke og at stærke relationer i sig selv vil afføde svage relationer. Vi mener dog, at det er væsentligt at dele social kapital-konceptet op i bonding og bridging grundet evidensen for, at bonding og bridging påvirker forskellige områder af individets liv. Granovetter argumenterer bl.a. for, at det svage netværk er særlig virksomt, når individet finder nye beskæftigelsesmuligheder, men at det stærke netværk i særlig grad har en positiv betydning for ledige.

Bonding og bridging social kapital-typerne består, som det kan observeres i figuren, hver af tre forskellige komponenter; sanktioner, normer og netværk. Netværkskomponenten indikerer hvilken type af netværk, der indgår i social kapital-typen – dvs. om det drejer sig om det svage eller stærke sociale netværk. Normkomponenten indeholder de normer, der er til stede i den pågældende netværkstype. Den fortæller dermed noget om, hvilke normer om adfærd, gensidighed og generøsitet, der findes i netværket. Den sidste komponent – sanktioner – omhandler hvilke former for sanktioner, der udøves i netværk, hvis et individ i gruppen udviser en adfærd, der ikke stemmer overens med gruppenormerne.

”Each argument serves to articulate a different dimension of social capital, and for the most part, the dimensions seem perpendicular to one another.”

(Halpern 2005:26)

Da der er tre typer af social kapital, som hver indeholder tre komponenter, bliver det svært at lave hurtige vurderinger af social kapital, fordi de forskellige dimensioner ofte er uafhængige af hinanden. Individer kan eksempelvis sagtens have en lav grad af én komponent eller type af social kapital og samtidig have en høj grad af en anden (Halpern 2005).

På baggrund af disse afsnit mener vi, at social kapital-begrebet giver en dybere og mere nuanceret forståelse af netværk, og den rolle, det kan spille for individet end Granovetters begrebsapparat i og med, at det også indeholder et norm- og sanktionsaspekt. Baseret på ovenstående gennemgang deles social kapital op i et bonding og bridging mål for social kapital i analysen af varigheden af individets ledighedsforløb. Med afsæt i Halperns terminologi opdeles bonding og bridging social kapital yderligere i en netværks- og normkomponent¹⁷. Denne fremgangsmåde i håndteringen af social kapital er der flere fortalere for (eksempelvis White 2002, Harpham, Grant et al. 2002, Estabrook, Neale 2013). Ved at dele bonding og bridging social kapital op i to komponenter bliver det muligt for os at tage højde for, at de forskellige komponenter kan have forskellige sammenhænge med varigheden af individets ledighedsperiode. Hertil forventer vi, at individer med en høj grad af social kapital vil have et større udbytte ved anvendelse af uformelle kanaler i jobsøgningsprocessen (McDonald, Elder 2006). Havde vi haft mulighed for at måle

¹⁷ Som vi vil tydeliggøre i afsnit 6.7.2 har vi vurderet, at det ikke er muligt operationalisere sanktionskomponenten på baggrund af det tilgængelige spørgeskema, hvorfor vi afgrænser os fra dette element.

styrken af et individs relationer til individer med magtfulde positioner i samfundet kunne det tænkes at bidrage med en interessant vinkel på jobskabelseffekter. Dette må vi dog afgrænse os fra i nærværende undersøgelse af påvirkninger på varigheden af ledighedsforløb.

Indtil videre har vi kun anset social kapital for at være en positiv ressource for individet. Denne tilgang holder dog ikke altid stik. I forbindelse med indeværende speciales problemstilling kan det tænkes, at et individ med et stærkt og tæt netværk vil være mindre tilbøjelig til at flytte langt væk for at få arbejde, eller at der eksisterer stærke normer imod en bestemt type jobs, som individet af den grund ikke vil have. Dette vil dermed resultere i en længere ledighedsperiode for individet til trods for, at dette individ har en høj grad af social kapital. For at nuancere forståelsen af social kapital som værende udelukkende et positivt gode finder vi det derfor nødvendigt at komme ind på de potentielle negative konsekvenser, social kapital kan have for individet, inden vi bevæger os videre.

2.7.3 Social kapitals skyggeside

Som sagt er den almene forståelse af social kapital, at det har en positiv betydning for individet og samfundet. Social kapital beskrives oftest som den sociale lim, der får samfundet til at hænge sammen og gøre det givende for individer at indgå i netværk af sociale relationer i stedet for at agere som rent rationelle individer. Social kapital antages således at fungere som en positiv ressource, der opstår i netværk af sociale relationer, hvor skyggesiden heraf ofte bliver overset. Mens Bourdieu ikke eksplicit kom ind på en eventuel negativ side af social kapital, har både Putnam og Coleman m.fl. advaret mod social kapitals skyggeside.

“A given form of social capital that is valuable in facilitating certain actions may be useless or even harmful for others”

(Coleman 1988:98)

Putnam giver et eksempel på, at bonding social kapital både kan være ekskluderende og begrænsende på et individs handlefrihed i en bestemt gruppe. Netværk kan eksempelvis være ekskluderende og/eller begrænsende, hvis de er meget lukkede og udvikler egne normer, som ikke harmoniserer med det omgivende samfund eller udøver en høj grad af social kontrol. Ligeledes kan social eksklusion ses som en skyggeside af social kapital, da sociale uligheder kan være indlejret i den sociale kapital, hvor de normer og netværk, der gør sig gældende i grupper kan hindre andre adgang (White 2002).

Skyggesiden af social kapital kan i den forbindelse være en mulig del af forklaringen på, at en høj andel af ikke-vestlige minoriteter modtager overførselsindkomster. Det er veldokumenteret, at der blandt minoriteter fra ikke-vestlige lande, herunder særligt kvinder, er en meget lav arbejdsmarkedstilknytning (Andersen 2013). Hertil har undersøgelser af ikke-vestlige minoriteters netværk klarlagt, at deres netværk er

meget stærke og ofte bygger på slægtskab (særligt blandt somaliere), hvor den sociale kontakt til majoritetsbefolkningen er begrænset (Bjørn, Pedersen et al. 2003). Der kan derfor argumenteres for, at selvom etniske minoriteter ofte har mange både stærke og svage relationer, som er værdifulde i en lang række henseender, kommer det til kort i forbindelse med at bidrage med informationer i forhold til beskæftigelsesmuligheder, da netværket ofte er præget af en lav arbejdsmarkedstilknytning. Det kan derved forventes, at dette er en gruppe som Loury ville karakterisere som en samfundsgruppe med langt færre sociale forbindelser til arbejdsmarkedet, og en grundlæggende mangel på information om beskæftigelsesmuligheder (Loury 1977).

På den anden side kan der også argumenteres for, at netop ikke-vestlige minoriteter i højere grad er afhængige af anbefalinger gennem netværk, da der for en arbejdsgiver kan være større risiko tilknyttet ved at ansætte denne type af arbejdstager (Larsen, Pedersen 2009). Dette betegnes som statistisk diskrimination, hvor en potentiel arbejdsgiver på forhånd frasorterer ”Ahmed” ud fra en forventning om, at eksempelvis sprogkunderskaberne er utilstrækkelige (Emerek, Holt 2008). Det er derfor plausibelt, at etniske minoriteter i højere grad har behov for at blive anbefalet til en arbejdsgiver. Det er i den forbindelse dog værd at pointere, at det ene ikke udelukker det andet. F.eks. er det tænkeligt, at ikke-vestlige minoriteter vil have udbytte af at blive anbefalet, men at deres muligheder herfor er begrænsede pga. at der i deres netværk i mindre omfang har informationsstrømme om beskæftigelsesmuligheder (Granovetter 1973:1372).

På den baggrund ser vi dermed to forskellige potentielle effekter af en arbejdstagers etnicitet på sammenhængen mellem social kapital og chancen for at komme i beskæftigelse. På den ene side kan typen af netværk tænkes ikke at indeholde så stærke forbindelser til arbejdsmarkedet for ikke-vestlige minoriteter, hvormed effekten af social kapital ikke vil have samme betydning for, at de finder beskæftigelse som hos individer med en vestlig herkomst. På den anden side er der også stærke argumenter for, at ikke-vestlige minoriteter i højere grad er afhængige af anbefalinger og links til arbejdsmarkedet via deres sociale netværk – hvormed det kan forventes, at social kapital har en stærkere effekt for ikke-vestlige minoriteter. På den baggrund finder vi det interessant at undersøge, om individets etnicitet påvirker sammenhængen mellem social kapital og sandsynligheden for at komme i beskæftigelse.

3 Et udpluk af den eksisterende litteratur

Dette afsnit vil give et overblik over de empiriske resultater, der foreligger inden for specialets problemstilling. Afsnittet har således til formål dels at underbygge og dels at skabe de forventninger, vi har til sammenhængen mellem social kapital og varigheden af ledighedsforløb. På baggrund af forventningerne vil vi i kapitel 4 danne specialets problemformulering og deraf følgende hypoteser, som vil blive undersøgt i kapitel 7, der udgør specialets analysedel.

Til trods for at sammenhængen mellem netværk og beskæftigelse er et forholdsvist veldokumenteret område, er social kapital som begreb ikke undersøgt i samme grad. Vi mener derfor, at der foreligger væsentlige mangler i den eksisterende social kapital-litteratur om emnet. Dette gælder særligt litteraturen omkring social kapitals betydning for varigheden af ledighedsforløb, da den eksisterende litteratur i stedet fokuserer på betydningen af social kapital for beskæftigelsesresultater som løn og forbedring af karriere. Dette er spændende områder, men deres fokus placerer sig uden for dette speciales genstandsfelt. Derfor har vi valgt at præsentere artikler, som hovedsageligt – eller som delelement – undersøger hvilken betydning social kapital har for sandsynligheden for at komme i beskæftigelse. Hvor den eksisterende litteratur omhandlende social kapital er kommet til kort, har vi valgt at udvide litteraturgennemgangen til studier, der har undersøgt betydningen af netværk for varigheden af ledighedsforløb. Ligeledes har vi fundet det relevant at inddrage studier, der undersøger anvendelsen af netværk i en dansk kontekst, da specialets problemstilling i den danske litteratur på samme måde er underbelyst. Eksempelvis er Larsen og Pedersens studie fra 2008, det første større studie, der i en dansk kontekst har undersøgt hvilken betydning arbejdsrelateret netværk har for lediges chancer for at komme i beskæftigelse (Larsen, Pedersen 2009).

Følgende afsnit vil således præsentere de artikler, vi har vurderet som værende relevante i forhold til specialets problemstilling, hvor deres operationalisering og resultater præsenteres. De gennemgåede artikler i afsnittet er kvantitative empiriske artikler.

3.1 National og nordisk forskning

Korpi (2001) undersøger betydningen af netværk for varigheden af ledighedsforløb. Han måler netværk gennem antallet af relationer, der har været kontaktet under jobsøgningen divideret med varigheden af ledighedsforløbet. Dette fordeler han på det totale netværk, det svage netværk, som respondenter ser sjældnere end to gange om måneden samt det stærke netværk, som respondenter ser mindst to gange om måneden. Her finder Korpi, at det samlede og det stærke netværk har en signifikant positiv betydning for varigheden af ledighedsforløb, hvorimod han ikke finder signifikante resultater for brugen af det svage netværk. Endvidere finder flere studier, at anvendelsen af arbejdsrelateret netværk medfører bedre beskæftigelseschancer i en dansk kontekst (eksempelvis Filges 2008, Larsen 2008, Larsen, Pedersen 2009).

3.2 International forskning

I modsætning til den nationale og nordiske forskning, har det været muligt at finde studier omhandlende betydningen social kapital for beskæftigelseschancer inden for den internationale forskning.

Freitag (2000) og Freitag og Kirchner (2011) er eksempler på studier, der undersøger betydningen af social kapital på makro-niveau for graden af ledighed i europæiske lande. I begge studier konkluderes det, at variationen af ledighed på tværs af regioner kan forklares ved forskelle i social kapital. Her argumenterer de for, at en højere grad af social kapital vil føre til en mere effektiv anvendelse af oplysninger om arbejdsmarkedet, som fører til et lavere niveau af ledighed. I operationaliseringen af social kapital inddrager Freitag og Kirchner (2011) et aggregeret indeks baseret på fire variable, der måler; omfanget af organisatorisk engagement, hyppigheden af kontakt med venner, familie eller arbejdskolleger, hyppigheden af deltagelse i sociale aktiviteter og den hjælp, der gives til individer uden for familien, arbejde og frivillig organisation. Yderligere har Aguilera (2002) undersøgt hvilken effekt social kapital har på arbejdsmarkedsdeltagelse i USA. Han operationaliserer social kapital gennem netværksstruktur, kvaliteten i netværk og diversiteten i netværk. Netværksstrukturen operationaliseres gennem en variabel, der indikerer, hvor mange venner respondenterne har. Kvaliteten i netværk operationaliseres gennem en variabel, der indikerer respondenternes venners karriereniveau og diversitet i netværket operationaliseres gennem etnisk og religiøs diversitet. Resultaterne indikerer at netværk, der er baseret på venskaber, generelt er positivt relateret til arbejdsmarkedsdeltagelse. Ligeledes finder han, at der er signifikante forskelle i betydningen af social kapital i forhold til etnicitet og køn. Mouw (2003) er væsentlig mere kritisk overfor social kapital's effekt på beskæftigelse i USA, da han ikke mener, at social kapital har en effekt. Som led i hans analyse heraf anvender han forløbsanalyse, hvor han finder, at brugen af netværk i jobsøgningen har en statistisk signifikant negativ betydning for varigheden af ledighedsforløb. Han inddrager dog kun en variabel for, om der er anvendt netværk i jobsøgningen og indsætter dermed ikke reelle social kapital-mål i hans analyse heraf.

Kompleksiteten i social kapital understøttes af McArdle og Waters et al.s (2007) studie. De har undersøgt beskæftigelsesegnethed blandt ledige i Australien. Social kapital er operationaliseret gennem netværk via tre variable; deltagelse i netværksgrupper og workshops om karrieremuligheder, kontakt til andre inden for samme erhverv og støtte modtaget af familie og venner (McArdle, Waters et al. 2007). Forskerne argumenterer for, at resultaterne bekræfter modellen for beskæftigelsesegnethed (præsenteret i afsnit 2.3), som kan forklare forskelle i varigheden af ledighedsforløb.

Yderligere har Cingano og Rosolia (2007) undersøgt, hvilken betydning netværk har på varigheden af ledighedsforløb. De operationaliserer netværk gennem antallet af den lediges tidligere kollegaer – og deres

aktuelle arbejdsmarkedsstatus. Her finder de, at beskæftigelseskontakter i det arbejdsrelaterede netværk øger sandsynligheden for genbeskæftigelse.

Følgende afsnit har tydeliggjort, at der ikke er enighed i den eksisterende forskning omkring hvordan social kapital og netværk operationaliseres samt hvilken effekt social kapital og netværk har på overgangen fra ledighed til beskæftigelse og varigheden af ledighedsforløb. Denne vurdering understøttes af Korpi (2001), som påpeger, at metodologiske problemer gør, at der ikke kan drages definitive konklusioner omkring sammenhængen mellem netværk og sandsynligheden for at komme i beskæftigelse.

3.3 Specialets placering i den eksisterende litteratur

Som nævnt i overstående afsnit kan det konkluderes, at den eksisterende litteratur på området er mangelfuld. Det har været nødvendigt at udvide litteraturgennemgangen til artikler, der belyser hvilken betydning netværk har på varigheden af ledighedsforløb, da eksisterende social kapital-litteratur ikke har haft fokus herpå. En konsekvens heraf er yderligere, at når overgangen fra ledighed til beskæftigelse kun er belyst på baggrund af netværk, er der væsentlige elementer, der kan have betydning hertil, som ikke inddrages, da social kapital er mere end blot netværk. Hertil mener vi, at social kapital er relevant at undersøge i dette perspektiv, da netværk, som ikke er præget af eksempelvis gensidige forpligtelser, sandsynligvis ikke vil have samme betydning for beskæftigelsesmuligheder.

Der eksisterer ikke studier foretaget i en dansk kontekst af betydningen af social kapital for varigheden af ledighedsforløb. Ydermere argumenterer Gezinski (2011) for, at forløbsanalyse er nødvendig for at undersøge betydningen af social kapital på beskæftigelse. Med afsæt heri bliver det væsentligt at belyse den effekt, social kapital har på varigheden af ledighedsforløb i en dansk kontekst.

Set i lyset heraf vil specialet hovedsageligt bidrage med ny viden til forskningsfeltet gennem anvendelsen af forløbsanalyse. Hernæst bidrager specialet med sociologisk vinkel på årsagerne til, at et individ finder beskæftigelse gennem en undersøgelse af bonding og bridging social kapitals betydning for varigheden af ledighedsforløb i en dansk kontekst.

4 Problemformulering

I problemfeltet har vi demonstreret, hvordan litteraturen præsenterer human og social kapital som væsentlige elementer i den enkeltes beskæftigelsesegnethed. Vi har klarlagt, at det på baggrund af tidligere empiriske studier og teori er rimeligt at antage, at en arbejdstager med en høj social kapital har større sandsynlighed for at få information om beskæftigelsesmuligheder.

Forventningen om samspillet mellem individets sociale kapital og dets ledighedsforløb er dog ikke ligetil. Ifølge social kapital-litteraturen kan social kapital deles op i forskellige subtyper, hvor dette speciale fokuserer på distinktionen mellem bonding og bridging social kapital. Disse typer kan have forskellig indvirkning på varigheden af ledighedsforløbet – hvor bonding fremhæves som at være den mest betydende i denne proces. På trods af at der i vidt omfang eksisterer studier, der undersøger samspillet mellem netværk og chancen for at komme i beskæftigelse, er disse ofte tværsnitsstudier. Kun få studier har direkte undersøgt samspillet mellem netværk og varigheden af ledighedsforløb og ingen, så vidt vi har kunnet finde frem til, har undersøgt social kapital i denne sammenhæng. Hertil argumenterer Gezinski (2011) for, at et forløbsanalytisk perspektiv er nødvendigt for at komme betydningen af social kapital for beskæftigelse nærmere.

Ved at vælge en forløbsanalytisk metode kan vi bruge informationen om *rækkefølgen* af, hvornår individer finder arbejde. Yderligere har vi i problemfeltet redegjort for, at mens ledighed ikke er skadelig for et individ i en kortere periode, er der indikationer på, at ledighed har negative konsekvenser for individet ved længerevarende forløb. Vi finder det derfor både oplagt og nyttigt for den eksisterende viden på området at skifte fokus fra det nuværende dominerende fokus i den empiriske arbejdsløshedslitteratur – social kapitals effekt på sandsynligheden for at finde beskæftigelse – til i stedet at fokusere på social kapitals effekt for varigheden af ledighedsperioden.

Baseret på ovenstående argumentation har vi derfor til hensigt at undersøge, hvilken betydning social kapital har på varigheden af ledighedsforløb, hvilket leder os frem til dette speciales problemformulering:

Problemformulering

Hvilken betydning har social kapital for varigheden af ledighedsforløb?

Med problemformuleringen ønsker vi at belyse, hvornår social kapital har en betydning og under hvilke omstændigheder. Problemformuleringen vil vi svare på gennem analysen og besvarelsen af de forskningshypoteser, som præsenteres i næste afsnit.

4.1 Hypoteser

Som nævnt i overstående kan social kapital deles op i en række delelementer, som alle er en del af det overordnede begreb social kapital. Dette speciale fokuserer på hhv. delelementerne bridging og bonding social kapital, som vi yderligere har opdelt i en norm- og netværkskomponent. Som tidligere beskrevet er det særligt netværkskomponenten, der har flere lighedspunkter med Granovetters teori om, hvordan information spredes gennem sociale netværk, hvor han skelner imellem svage relationer (bridgings netværkskomponent) og stærke relationer (bondings netværkskomponent). Ud fra den empiriske gennemgang samt den gennemgåede teori leder det frem til vores første sæt af hypoteser:

Hypotese 1

Bonding og bridging social kapital har betydning for varigheden af ledighedsforløb

Derudover har vi en forventning om, at betydningen af bonding og bridging social kapital afhænger af en række forskellige faktorer. Dette leder os frem til specialets anden hypotese.

Hypotese 2

Effekten af bonding og bridging social kapital for varigheden af ledighedsforløb afhænger af andre faktorer

Hertil har vi opstillet en række underhypoteser. Vi forventer, at der er strukturelle forskelle i de tre erhvervstyper: primær, sekundær og tertiær, som kan tænkes at have betydning for udfaldet af social kapital i forhold til at finde beskæftigelse. I afsnittet omhandlende *Det danske arbejdsmarked* redegjorde vi for, at der er sket en omfattende ændring af både indholdet af arbejdet samt at arbejde ikke længere har den samme integrerende funktion. Det moderne arbejdsliv er yderligere kendetegnet ved mange projektansættelser. Denne ændring af arbejdslivets karakter er sket samtidigt med skiftet i beskæftigelsen fra de primære og sekundære erhverv til de tertiære erhverv. Vi finder det derfor interessant at undersøge, hvorvidt individets sociale kapital påvirker individets jobchancer anderledes alt efter, om der findes beskæftigelse inden for de mere 'traditionelle' primære og sekundære erhverv versus inden for de 'moderne' tertiære erhverv. På den ene side kan der argumenteres for, at social kapital betyder mere for ansættelsen inden for de primære og sekundære erhverv, da disse to erhverv i højere grad er konjunktur- og sæsonfølsomme sammenlignet med de tertiære erhverv (Jensen, Knudsen et al. 2010). Af det følger det, at disse individer derfor vil have flere jobskift og af den grund kan det tænkes, at de har mere brug for at være

beskæftigelsesegnede – både hvad angår human og social kapital. På den anden side kan det forventes, at individer i de 'moderne' tertiære erhverv er mere afhængig af social kapital til at finde beskæftigelse. Det kan f.eks. tænkes, at bridging og bonding social kapital bliver en endnu vigtigere faktor i bestræbelsen på at finde job i det moderne arbejdsliv, da netværk nu ses som værende afgørende for opretholdelse af karriereforløbet – individet skal i højere grad være beskæftigelsesegnet i det moderne arbejdsliv.

Der er dermed to modsatrettede argumentationer for, hvordan effekten af social kapital varierer på tværs af erhvervstype. Med afsæt i problemfeltet mener vi dog, at udviklingstrækkene, der kobles til nutidens arbejdsmarked vejer tungest, da disse ifølge Holm (2011) i særlig grad er knyttet til de mere moderne tertiære erhverv. Dette leder frem til følgende hypotese:

Bonding og bridging social kapital har en stærkere effekt for individer, der finder beskæftigelse inden for de tertiære erhverv.

Vi forventer også, at betydningen af social kapital varierer på tværs af den sektor, individet finder beskæftigelse inden for. I afsnittet omkring *Rekrutteringsprocesser i danske virksomheder* præsenterede vi et studie fra Danmarks Statistik (2012), der har vist, at de uformelle kanaler i højere grad anvendes i den private sektor. Vi forventer derfor, at social kapital har en større betydning for individer, der finder beskæftigelse inden for den private sektor. På den baggrund har vi dannet hypotesen:

Bonding og bridging social kapital har en stærkere effekt for individer, der finder beskæftigelse inden for den private sektor.

Ifølge Larsen og Pedersen (2009) er det især i de situationer, hvor der er højere risiko ved at ansætte en arbejdstager, at netværk har en stærkere effekt. Hertil argumenterer Filges for, at individer der er unge eller gamle sjældent foretrækkes, når virksomheder skal ansætte ny arbejdskraft. Dette uddyber hun med, at virksomheder ikke på forhånd frasorterer bestemte aldersgrupper, men at de derimod lader alderen være afgørende, hvis to ansøgere er lige kvalificerede (Filges 2008). Dette understøtter Granovetter (1995) som mener, at betydningen af netværk i forhold til jobsøgning varierer på tværs af aldersgrupper. Granovetter (1983, 1995) argumenterer for, at anvendelsen af netværk har størst betydning blandt unge og nyuddannede. På baggrund af et studie af Lin et al. (2001) ligger der dog også en argumentation for, at netværket er mest betydende for ældre individer. De finder, at ældre individer i højere grad har adgang til tættere netværk, som faciliterer både modtagelsen af uformel støtte og giver mere information.

På den ene side kan det således forventes, at der er større usikkerhed ved at ansætte unge. Social kapital kan her tænkes at have en stærkere effekt for denne aldersgruppe, da de på grund af manglende erhvervs-erfaring i højere grad har behov for at blive anbefalet til en virksomhed grundet statistisk diskrimination.

Dette lægger sig op af Larsen og Pedersen argumentation om, at netværk har en stærkere effekt for individer, hvor der er større risiko tilknyttet ansættelsen samt en lignende argumentation fra Granovetter (1995). På den anden side kan det forventes, at et individ i midten af sin karriere i højere grad vil kunne anvende den sociale kapital i jobsøgningsprocessen. Her argumenter McDonald og Elder (2006) for, at individets livsforløb former graden af social kapital. Her er det dog væsentligt at have in mente, at deres population ikke var udgjort af ledige. I ældre individers netværk kan der dermed tænkes at være flere informationsstrømme om nye beskæftigelsesmuligheder. Dette fører frem til følgende hypotese:

Effekten af bonding og bridging social kapital på varigheden af ledighedsforløb varierer på tværs af aldersgrupper.

Ligeledes forventer vi, at betydningen af bonding og bridging social kapital afhænger af individets etnicitet. I afsnittet omkring *Social capitals skyggeside* beskrev vi, hvordan etniske minoriteters sociale kapital kan være et eksempel på social kapitalens skyggeside. Her tog vi udgangspunkt i, at der blandt minoriteter fra ikke-vestlige lande er en meget lav arbejdsmarkedstilknæytning, og at deres netværk ofte er meget homogent. Dette kan tænkes at påvirke varigheden af ledighedsforløb i og med, at der ikke florerer samme mængde information omkring beskæftigelsesmuligheder, som hvis netværket havde været mere heterogent. På den anden side argumenterede vi yderligere for, at social kapital kan betyde mere for ikke-vestlige minoriteter, da en arbejdsgiver ser en større risiko tilknyttet ved at ansætte denne type af medarbejder (Larsen, Pedersen 2009). I dette ligger således to modsatrettede forventninger om, hvilken betydning social kapital vil have for beskæftigelse blandt ikke-vestlige minoriteter. Hertil finder vi ikke, at argumentationen for den ene er stærkere end den anden, hvorfor spørgsmålet må afklares i den efterfølgende empiriske analyse.

Effekten af bonding og bridging social kapital på varigheden af ledighedsforløb afhænger af individets etnicitet.

Som vi diskuterede under social kapital-afsnittet er det i et Bourdieusk perspektiv tænkeligt, at der eksisterer en social gradient i de ressourcer, individet får adgang til gennem sit sociale netværk. På den baggrund foreslog vi, at nogle samfundsgrupper vil have adgang til flere brugbare ressourcer i en beskæftigelsesmæssig sammenhæng gennem sit netværk. Tidligere empiriske undersøgelser viser, at netværk er særligt vigtigt for besættelsen af lavtlønnede og ufaglærte job, hvor rekrutteringsprocessen ved ufaglærte og lavtlønnede job ofte går gennem uformelle kanaler (Mouw 2003). Ifølge Larsen og Pedersen (2009) skyldes dette, at der er højere risiko ved at ansætte en arbejdstager, der er ufaglært. Hertil argumenterer de for, at individet får et "kvalitetstempel" ved at have taget en uddannelse, som gør dem mindre risikofyldte. De ufaglærte job har derudover mindre betydning for virksomheden, hvilket betyder, at arbejdsgiveren fristes til at bruge færre ressourcer på rekruttering, hvor rekruttering gennem netværk er en billig metode. Granovetter uddyber yderligere betydningen af uddannelsesniveau på anvendelsen af netværk i

jobsøgning. Han argumenterer for, at faglærte har tendens til at anvende de stærke relationer (bondings netværkskomponent) i forbindelse med jobsøgningsprocessen, hvorimod højtuddannede i et højere omfang anvender de svage relationer (bridging netværkskomponent) hvilket understøttes af Filges (2008) studie. Vi forventer derfor at effekten af bonding social kapital har en stærkere effekt for faglærte, mens bridging social kapital har en stærkere effekt for højtuddannede.

Effekten af bonding og bridging social kapital på varigheden af ledighedsforløb afhænger af individets uddannelsesniveau.

Den sidste hypotese, vi undersøger i nærværende speciale, omhandler, hvordan effekten af social kapital på sandsynligheden for at komme i beskæftigelse varierer alt efter køn. I litteraturgennemgangen præsenterede vi studierne af Aguilera (2002), som finder, at effekten af social kapital varierer på tværs af køn, og at social kapital særligt har betydning for mænd. Aguilera understøtter dette ved at påpege, at en lang række studier af netværks betydning på beskæftigelse ligeledes finder, at særligt mænd kan drage fordel af netværket. Dette understøttes yderligere af en række studier inden for sundhedsforskning som også finder evidens for, at social kapital betyder noget andet for mænd end for kvinder (eksempelvis Ejlskov, Mortensen et al. 2014, Ikeda, Kawachi et al. 2011, Hyypä, Mäki et al. 2007). McDonald og Elder (2006) og Lin et al. (2001) påpeger hertil, at typen af mænd og kvinders netværk er forskelligt, hvor mænd har flere arbejdsrelaterede relationer end kvinder og derfor er mere sandsynlige for at få flere beskæftigelsesinformationer. Der er derfor indikationer på, at effekten af social kapital kan variere på tværs af køn:

Effekten af bonding og bridging social kapital på varigheden af ledighedsforløb er afhængig af individets køn.

For læsers skyld er alle underhypoteser præsenteret nedenunder.

Hypotese 2_A:	<i>Bonding og bridging social kapital har en stærkere effekt for individer, der finder beskæftigelse inden for de tertiære erhverv.</i>
Hypotese 2_B:	<i>Bonding og bridging social kapital har en stærkere effekt for individer, der finder beskæftigelse inden for den private sektor.</i>
Hypotese 2_C:	<i>Effekten af bonding og bridging social kapital på varigheden af ledighedsforløb varierer på tværs af aldersgrupper.</i>
Hypotese 2_D:	<i>Effekten af bonding og bridging social kapital på varigheden af ledighedsforløb afhænger af individets etnicitet.</i>
Hypotese 2_E:	<i>Effekten af bonding og bridging social kapital på varigheden af ledighedsforløb afhænger af individets uddannelsesniveau.</i>
Hypotese 2_F:	<i>Effekten af bonding og bridging social kapital på varigheden af ledighedsforløb er afhængig af individets køn.</i>

5 Specialets videnskabsteoretiske perspektiv

Videnskabsteori har en stor betydning for opbygningen af specialet, da det påvirker alle elementer heri - lige fra problemformuleringen til den afsluttende analyse. Hensigten med afsnittet er dermed at give indsigt i de videnskabsteoretiske værktøjer, vi anvender i specialet og hvilken betydning det har herfor. I følgende afsnit vil vi således klarlægge, hvorledes vi forholder os til det videnskabsteoretiske spørgsmål om, hvordan vi kan udlede en sociologisk forklaring af de mekanismer, der ligger bag resultaterne i de rene statistiske modeller. Afsnittet vil bidrage med en kort redegørelse af vores videnskabsteoretiske position, der tager udgangspunkt i kritisk realisme, hvor gennemgangen tager udgangspunkt i de elementer, der anvendes i specialet for at nå frem til en fyldestgørende besvarelse på problemstillingen.

5.1 Kritisk realisme

Kritisk realisme bidrager med en anvendelig tilgang i forhold til at undersøge samfundsvidenskabelige problemstillinger i samtidens komplekse samfund (López, Potter 2005), hvormed dette perspektiv er relevant i forbindelse med belysningen af specialets problemstilling. Kritisk realisme blev defineret som et alternativ til andre videnskabsteoretiske tilgange, og forholder sig kritisk til både positivismen samt socialkonstruktivismen samtidig med, at den integrerer styrkerne ved begge positioner (Wad 2006, Juul, Bransholm Pedersen 2012). Hermed har kritisk realisme både et realistisk syn – der kommer til udtryk i dens ontologi – og et konstruktivistisk syn – der kommer til udtryk i dens epistemologi.

Ifølge kritisk realisme eksisterer den sociale virkelighed uafhængigt af hvilken viden vi har herom (den ontologiske forståelse). Den eksisterende viden kan derfor både være fejlagtig og teoridrevet, men det anses stadig som muligt at opnå viden om den sociale virkelighed (den epistemologiske forståelse), hvormed dannelsen af viden bliver anset som en social handling (Wad 2006, Juul, Bransholm Pedersen 2012). Dette leder frem til tre antagelser, som danner udgangspunktet for den kritiske realismes virkelighedsopfattelse:

- Virkeligheden eksisterer uafhængigt af vores bevidsthed herom.
- Det er muligt at opnå viden om denne virkelighed.
- Al viden er fejlbehæftet og dermed åben for justeringer.

Hermed argumenteres der for, at det er muligt at belyse de generative mekanismer, der forklarer de empiriske fund gennem en videnskabelig tilgang, men at de fundne generative mekanismer kan være forføjede. Fundne kan hermed altid blive overgået af ny teori (Wad 2000). Det betyder, at vi ifølge den kritiske realisme har mulighed for at afdække de generative mekanismer, der ligger bag varigheden af ledighedsforløb, men ikke kan udelukke, at de vil være fejlbehæftet (Juul, Bransholm Pedersen 2012). I den forbindelse skelner kritisk realisme mellem den *transitive* og den *intransitive* dimension af virkeligheden, som

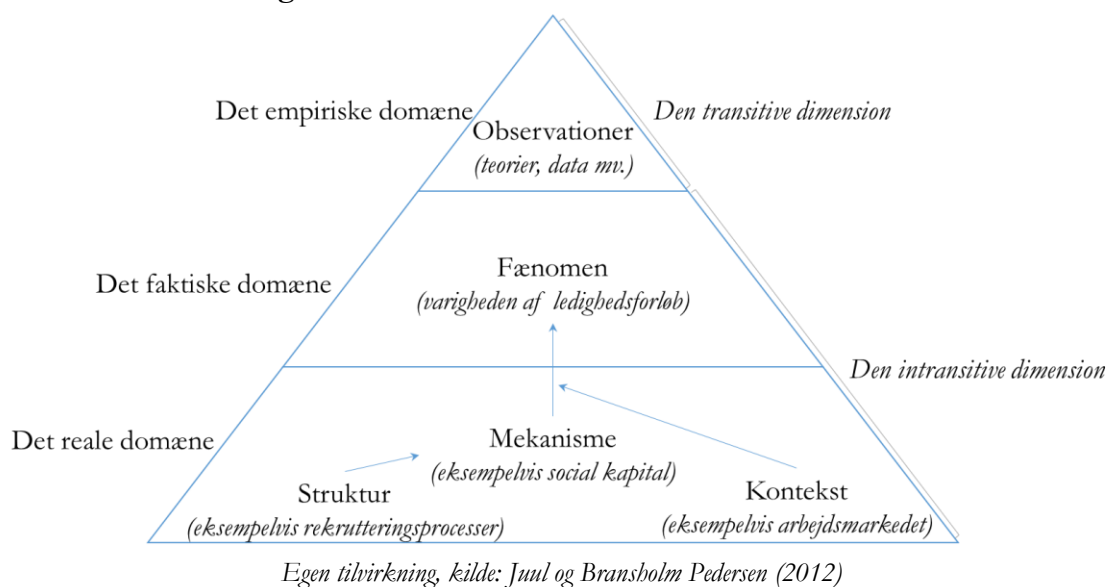
konsekvens af antagelsen om, at virkeligheden eksisterer uafhængigt af vores viden herom (Juul, Bransholm Pedersen 2012). Hvor den *transitive* dimension omfatter viden, der allerede eksisterer (teorier, begreber, data, analysestrategier osv.), er den *intransitive* dimension det, som vi ønsker at opnå viden om (social kapitals betydning for varigheden af ledighedsforløb) (Wad 2000). Grundtrækket i den kritiske realisme genses således i specialet, da det er på baggrund af det teoretiske og empiriske problemfelt (det *transitive* element), at vi har udformet specialets problemformulering, som vi ønsker at opnå viden om (det *intransitive* element).

I den kritiske realisme anses virkeligheden som værende udgjort af tre domæner (Juul, Bransholm Pedersen 2012):

- Det *empiriske* består af erfaringer samt observationer.
- Det *faktiske* består af fænomener, som opstår uanset om de bliver observeret eller ej.
- Det *reale* består af mekanismer, der forårsager fænomenerne (Wad 2006).

Hermed afspejler det empiriske domæne blot toppen af isbjerget, da der som nævnt er fænomener, der kan eksistere, uden vi nødvendigvis har viden herom, som bliver skabt af de mekanismer, der genererer fænomenerne. Formålet med den kritiske realisme er således at gøre det muligt at forklare et fænomen på baggrund af en række generative mekanismer, der er forbundet til en bestemt struktur, der giver mekanismerne mulighed for at virke på en bestemt måde, hvor virkningerne ligeledes er udgjort af de forudsætninger den givne kontekst stiller (illustreret i nedenstående figur) (Wad 2006, Juul, Bransholm Pedersen 2012). Hermed tager den kritiske realisme eksempelvis også afstand fra rational-choice teori, da denne tilgang ikke tager højde for de omgivende sociale stukturer (Juul, Bransholm Pedersen 2012).

Figur 8. Kausalitetsforståelse i kritisk realisme

Som overstående figur tydeliggør, er det *empiriske* domæne i specialet udgjort af det teoretiske problemfelt samt de statistiske sammenhænge, som vi finder i forbindelse med varigheden af ledighedsforløb i analysedelen. Yderligere er det *faktiske* domæne i specialet udgjort af varigheden af ledighedsforløb, der er det fænomen, der undersøges, hvormed det *reale* domæne er de generative mekanismer, der forårsager selve varigheden af ledighedsforløb. Det er således vores intention, at vi med specialet bevæger os fra toppen til bunden af isbjerget, hvorved vi søger at øge kendskabet til de generative mekanismer, der ligger bag varigheden af ledighedsforløb. Endvidere illustrerer figuren den kausalitetsforståelse, der er knyttet til den kritiske realisme. Da det ikke er muligt at undersøge sociale fænomener i et vakuum, som det er muligt i naturvidenskaben, er det ifølge Bhaskar heller ikke muligt at udlede kausale lovmæssigheder, hvor det konstateres at hvis fænomen *a* finder sted, vil fænomen *b* medfølge (Juul, Bransholm Pedersen 2012). Derfor er det ifølge den kritiske realisme blot muligt at udlede kausale *potentialer* og *tendenser*, da disse er afhængige af den givne kontekst (Juul, Bransholm Pedersen 2012). Vi har i specialet derfor ikke til hensigt at udlede kausale lovmæssigheder, men derimod begrænser vi os til at fortolke og forklare, hvad der har betydning for varigheden af ledighedsforløb (Juul, Bransholm Pedersen 2012).

Endvidere betyder den kritiske realistiske ontologi, hvor virkeligheden er udgjort af dels observerbare og ikke observerbare domæner, at de empiriske fund skal tolkes analytisk gennem anvendelsen af det teoretiske og empiriske problemfelt, der danner forståelsesrammen for problemstillingen. Hermed fortolker vi varigheden af ledighedsforløb gennem et sammenspil af empirisk observation og teoretiske slutninger. Der gøres derfor brug af abduktive slutninger, hvor der sker en vekselvirkning mellem deduktive og induktive principper. Hermed menes der, at abduktion starter i eksisterende teori og empiri – ligesom ved deduktion – og udvikler teori på baggrund af empirien – ligesom ved induktion (Juul, Bransholm Pedersen 2012). Der opstår således en vekselvirkning mellem teori og empiri i specialet, hvor vi bevæger os fra teori til empiri til ny teoretisering. Formålet med abduktion er dermed at forklare et fænomen ved at identificere de generative mekanismer, der er i stand til at skabe fænomenet. Hermed kommer styrken i vores forklaringskraft til at afhænge af, i hvilken grad det lykkes os at adskille de forskellige sammenhænge, og dermed identificere hvilke generative mekanismer, der er udløsende for det *faktiske*, det vil sige varigheden af ledighedsforløb (Wad 2000).

6 Design og metode

I dette kapitel vil vi præsentere og diskutere specialets design og metode, som begge har afgørende betydning for både validiteten, generaliserbarheden og brugbarheden af analysens resultater. Kapitlet præsenterer de metodiske overvejelser i forbindelse med klargøringen af datagrundlaget til den statistiske analyse og valget af analysestrategi. Til at guide os har vi specialets problemstilling og hypoteser samt det gennemgåede problemfelt.

Inden vi begynder på analysen, er der således flere væsentlige elementer ved selve datastrukturen, vi bliver nødt til at behandle. Kapitlet indledes med en præsentation af specialets datagrundlag (afsnit 6.1) hvilket leder op til den valgte afgrænsning af undersøgelsespopulationen (afsnit 6.2) og behandlingen af afhængighed mellem observationer (afsnit 6.3). Herefter gennemgår vi, hvordan vi behandler *ved ikke* kategorierne (afsnit 6.4) samt missing observationer (afsnit 6.5 og 6.6), da begge potentielt kan have store konsekvenser for validiteten af analysens resultater. Efterfølgende redegør vi for operationaliseringen af de to nøglevariable; ledighedsforløb og social kapital (afsnit 6.7), efterfulgt af en argumentation for valget og operationaliseringen af de anvendte kontrol- og interaktionsvariable (afsnit 6.8 og 6.9). Slutteligt gennemgår vi de overvejelser, der har ført frem til valget af forløbsanalytiske metoder som analyseredskabet i indeværende speciale, hvorefter vi gennemgår og redegør for de anvendte statistiske metoder (afsnit 6.10). Alle gennemgange sættes i kontekst til den aktuelle analyse – varigheden af individets ledighedsforløb. Det indledende dataarbejde og sammenkoblingen af datasættene er foretaget i SAS, mens alle efterfølgende analyser er foretaget i R. Den anvendte syntaks for begge programmer kan findes på den vedlagte USB-nøgle.

6.1 Præsentation af det empiriske datagrundlag

Som afsæt til besvarelsen af problemformuleringen konstruerer vi vores eget unikke datasæt på baggrund af to datakilder. Det empiriske datagrundlag er dermed todelt og består af data fra Sundhedsprofilen 2010 fra Region Nordjylland koblet sammen med registerdata fra Danmarks Statistik. I følgende afsnit præsenteres de to datagrundlag.

6.1.1 Sundhedsprofilen 2010

Specialets første empiriske datagrundlag er Sundhedsprofilen 2010 fra Region Nordjylland¹⁸. Anvendelsen af dette datasæt giver os mulighed for at få indsigt i elementer, som ikke er tilgængelige i danske registerdatabaser. Sundhedsprofilen er en del af ”*Hvordan har du det?*”-undersøgelsen, som omhandler danskernes sundhed og sygelighed og specifikke forhold, der har betydning herfor. Undersøgelsen er et

¹⁸ Adgangen til data er efter aftale med Region Nordjylland.

samarbejde mellem Danske Regioner, Kommunernes Landsforening (KL), Indenrigs- og Sundhedsministeriet samt Finansministeriet (Sundhedsprofil 2014a). Sundhedsprofilen er en tværsnitsundersøgelse, der dels er en regional og dels en national undersøgelse. I den forbindelse har vi valgt udelukkende at tage afsæt i undersøgelsen, der er foretaget i Region Nordjylland, da denne indeholder en række regionalt bestemte spørgsmål omhandlende social kapital, som er relevant i forhold til nærværende problemstilling¹⁹. Data til Sundhedsprofilen er indtil videre indsamlet tre gange; i 2007, 2010 og 2013. I indeværende speciale har vi valgt at anvende data fra 2010, da dette spørgeskema har flere spørgsmål, der er relevant i operationaliseringen af social kapital (sammenlignet med data fra 2007). Ligeledes giver det os en fornuftig årrække i undersøgelsen af sammenhængen mellem social kapital og varigheden af ledighedsforløb (sammenlignet med data fra 2013).

Sundhedsprofilen er baseret på en kommunestratificeret stikprøve, der omfatter (nordjyske) borgere på 16 år eller derover. I Region Nordjylland blev der udsendt 38.393 spørgeskemaer med en svarprocent på 65,2% (Sundhedsprofil 2014b).

6.1.2 Registerdata

Specialets andet empiriske datagrundlag er baseret på registerdata fra DREAM-databasen, NPR-registret²⁰ og uddannelsesregistret²¹. Følgende afsnit er afgrænset til at præsentere DREAM-databasen, da det er gennem denne database, at respondenternes ledighedsforløb identificeres, og dermed er det primære registergrundlag i analysen.

DREAM-registret er Beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase, der indeholder samtlige forsørgelses- og beskæftigelsesoplysninger samt andre grundlæggende personoplysninger for den danske befolkning. Oplysningerne om danskere er løbende blevet registreret på ugebasis siden 1991. Disse oplysninger, som til sammen skaber DREAM-registret, bliver bl.a. hentet fra Beskæftigelses- og Undervisningsministeriet, E-indkomst (skat)- og CPR registret (Vibe-Petersen 2014).

Ved at anvende registerdata sammen med Sundhedsprofilen bliver det muligt at inddrage en tidsdimension i analysen, da DREAM-databasen er baseret på et longitudinelt design. Dette udnyttes i specialet til at følge ledighedsforløb for de respondenter, der har besvaret Sundhedsprofilen. Ved at koble de to data overkommer vi dermed svagheden ved at anvende et spørgeskema, da vi gennem registerdata kan følge respondenterne over tid samt svagheden ved anvendelse af registerdata, da vi ud fra Sundhedsprofilen

¹⁹ Spørgeskemaet indeholdte 52 fælles spørgsmål samt 24 regionale spørgsmål.

²⁰ Det danske nationale patient register NPR indeholder data om alle somatiske indlæggelser, herunder også ambulatorium- og skadestuebesøg, diagnoser samt udleverede recepter (Thygesen, Daasnes et al. 2011).

²¹ Adgangen til registerdata er sket efter aftale med Danmarks Statistik.

får mulighed for at inddrage aspekter, som ikke indgår i registerdata (f.eks. social kapital). Gennem sammenfletningen af de to empiriske datagrundlag på baggrund af respondentens kodede CPR-nummer bliver det hermed muligt at undersøge betydningen af social kapital for varigheden af ledighedsforløb hos de respondenter, der har besvaret Sundhedsprofilen 2010 i Region Nordjylland.

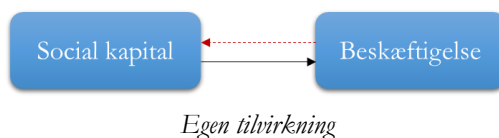
6.2 Afgrænsning af undersøgelsespopulation

Som det fremgår af vores problemformulering, er genstandsfeltet alle de individer, der oplever et ledighedsforløb²². Heri ligger den første naturlige afgrænsning, da vi således fravælger at se på social kapital i forbindelse med jobskift, der ikke er berørt af en ledighedsperiode.

Den anden afgrænsning er baseret på det tilgængelige datasæt. De anvendte spørgsmål til operationaliseringen af social kapital²³ er som nævnt regionale spørgsmål. Stikprøven er derfor kun udgjort af individer, der var borgere i Region Nordjylland i marts 2010, som har besvaret Sundhedsprofilen 2010. Vi har derved ikke mulighed for at inddrage den samlede nationale befolkning eller den samlede befolkning i Region Nordjylland, men tager udgangspunkt i et repræsentativt udsnit af den nordjyske region.

Da vi har valgt, at social kapital-målet skal ligge forud for ledighedsforløbet, har vi afgrænset os fra de ledighedsforløb, der ligger før primo marts 2010. Stikprøven består dermed af alle ledighedsforløb i perioden marts 2010 til og med februar 2013. Da problemformuleringen har til hensigt at belyse ledighedsforløb og ikke specifikke respondenter, fremgår det også, at én respondent sagtens kan opleve flere ledighedsforløb. F.eks. vil en respondent, der er ledig fra april 2010 til oktober 2010 og igen fra juni 2011 til februar 2012 bidrage med to ledighedsforløb²⁴. En fordel ved den valgte trunkering er, at vi kan placere målingen af social kapital før ledighedsforløb i tid. Dette giver os mulighed for at konkludere, at en eventuel funden sammenhæng mellem social kapital og ledighedsforløb ikke er en effekt af ledighedsforløbet på social kapital. Dette har vi illustreret i figuren nedenfor.

Figur 9. Mulige effektretninger

Bemærk, at en eventuel funden sammenhæng ikke er ensbetydende med kausalitet, da der stadig vil være mulighed for omitted variable bias, forkerte modelspecifikationer eller at tidligere ledighedsforløb påvirker den nuværende grad af social kapital osv.

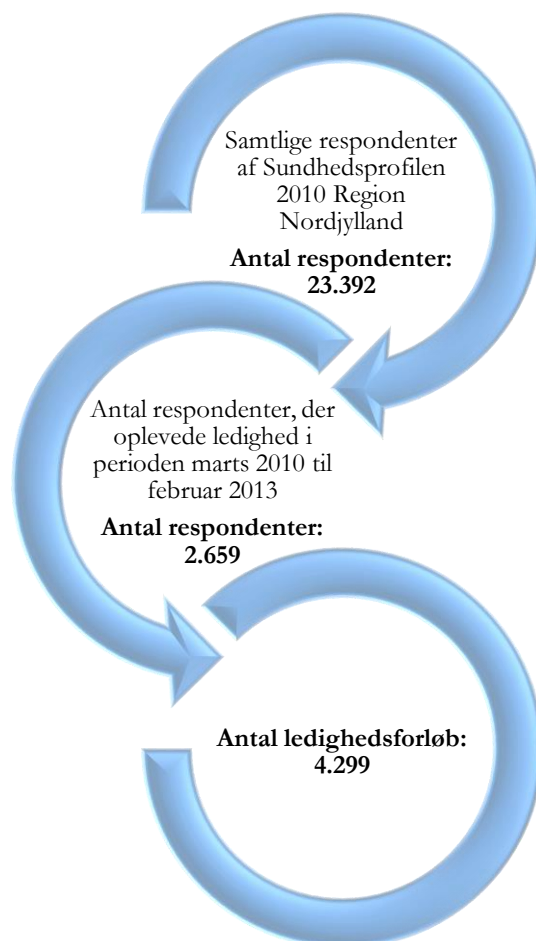
²² Hermed skelner vi ikke mellem, om respondenter blev ledig efter eksempelvis uddannelse eller beskæftigelse

²³ Operationaliseringen af social kapital gennemgås i afsnit 6.7.2.

²⁴ Betydningen herfor uddybes i afsnit 6.2 og 6.3. Derudover vises en illustration af ledighedsforløb i afsnittet omkring operationaliseringen af ledighedsforløb (afsnit 6.7.1).

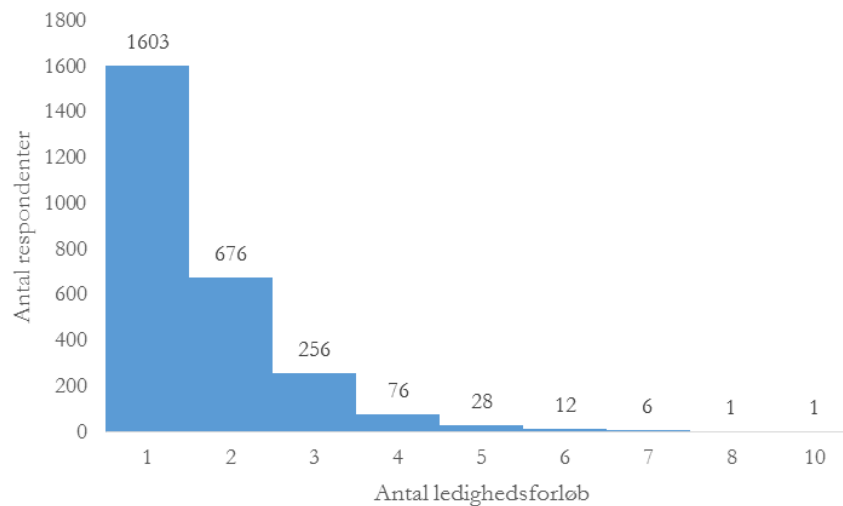
For at opsummere vores afgrænsning betyder det, at ud af de respondenter, der i 2010 besvarede Sundhedsprofilen, er vi kun interesseret i de individer, der har haft et ledighedsforløb efter marts 2010 til og med februar 2013. Den anvendte afgrænsning i specialet er illustreret i figuren nedenfor.

Figur 10. Dannelsen af den samlede undersøgelsespopulation

I alt 2.659 respondenter af Sundhedsprofilen oplevede ét eller flere ledighedsforløb i observationsperioden. Som vi har nævnt tidligere, kan en respondent sagtens bidrage med mere end ét ledighedsforløb. Dette tydeliggøres i ovenstående figur, hvor det kan observeres, at de i alt 2.659 respondenter har haft 4.299 ledighedsforløb i den undersøgte periode. I histogrammet nedenfor vises en oversigt over antallet af ledighedsforløb fordelt på de 2.659 respondenter.

Figur 11. Histogram over antallet af ledighedsforløb

1.603 respondenter oplevede kun ét enkelt ledighedsforløb i observationsperioden, 676 oplevede to, 256 oplevede tre og så fremdeles. Én respondent formåede at have 10 ledighedsforløb i observationsperioden. Histogrammet illustrerer bl.a. vigtigheden af at kontrollere for afhængigheden mellem ledighedsforløb. Den problematik der kan opstå herved, og hvordan vi løser det i estimeringen af modellerne, diskuteres i næste afsnit.

6.3 Afhængighed mellem observationer

Med afsæt i de to foregående afsnit står vi over for to problematikker i forhold til afhængighed mellem observationer; en kommunestratificeret stikprøve og respondenter med flere ledighedsforløb. Vi vil i følgende afsnit gennemgå, hvordan vi i databehandlingen tager højde for denne problematik.

Hvis der er specifikke elementer ved hver kommune eller hvert individ, der har indflydelse på, hvordan social kapital hænger sammen med varigheden af ledighedsforløb, kan der opstå problematikker, som vi er nødt til at tage højde for i analysen. Gruppering af data kaldes intraclass korrelation og betyder, at to tilfældigt udvalgte ledighedsforløb fra samme individ eller kommune vil være mere ens end to tilfældigt udvalgte ledighedsforløb fra andre individer eller kommuner. Rent statistisk kan ignorering af underliggende grupperinger af data lede til autokorrelation, hvor fejleddet ϵ er korreleret med individet og/eller kommunen. Dette kan potentielt lede til underestimering af modelkoefficienternes standardfejl. Hvis der forekommer en underestimering af standardfejlene, vil det resultere i for smalle konfidensintervaller og dermed for små p-værdier. Der vil derfor være en højere sandsynlighed for at begå en type 1 fejl, hvor vi forkaster, at en koefficient (social kapital) ikke har en ægte effekt på udfaldsvariablen (ledighedsforløb), selvom effekten er tilfældig (Rabe-Hesketh & Skrondal 2012). Gruppering af data kan der dog både testes

og justeres for i analysen²⁵. Først gennemgår vi håndteringen af afhængighed mellem de specifikke ledighedsforløb og dernæst afhængighed mellem kommuner.

Som nævnt har vi behov for at håndtere, at der kan være flere forløb knyttet til en respondent, som vi illustrerede i histogrammet i sidste afsnit. Hvis et individ bidrager med mere end ét forløb, er det ikke svært at forestille sig, at forløbene er afhængige af hinanden. Eksempelvis er der jævnfør histogrammet (Figur 11) en respondent, der i observationsperioden har oplevet ti forskellige ledighedsforløb. Det er nærliggende at forestille sig, at der er karakteristika ved denne respondent, der resulterer i, at dette individ oplever flere ledighedsforløb, som vi ikke kontrollerer for i analysen. Vi håndterer afhængigheden mellem ledighedsforløb ved at indsætte det individspecifikke identifikationsnummer som variabel for korrelerede observationer. På den måde kontrollerer vi for individspecifikke effekter ved ledighedsforløbene i vores analyse, som ikke er medtaget som kontrolvariable²⁶ (Allison 2011:266-269).

På samme måde som vi har behov for at tage højde for afhængighed mellem ledighedsforløb, er vi også nødt til at håndtere den valgte dataindsamlingsmetode. Som illustreret i Figur 12 er Region Nordjylland udgjort af 11 kommuner.

Figur 12. Kort over Region Nordjylland

Kilde: Pedersen, Friis et al. (2011:4)

Da der er stor forskel på, hvor mange borgere der bor i hver kommune, vil den statistisk korrekte udtrækningsmetode – en tilfældig stikprøve – give en stikprøve bestående af flest borgere fra Aalborg kommune og kun få borgere fra de meget små kommuner som f.eks. Læsø. For at sikre et tilstrækkeligt antal respondenter fra alle kommuner, blev det derfor besluttet at bruge en kommunestratificeret stikprøve

²⁵ Der findes mange forskellige metoder til at justere standardfejlene. Her kan nævnes at udregne robuste standardfejl, at benytte fixed effekt, multilevelmodeller eller ved at inkludere en designvægt i udregningen af estimaterne.

²⁶ ID-variablen identificerer dermed klynger af korrelerede observationer (ledighedsforløb), hvor variansestimatet baseres på en grupperet jack-knife simulering.

(Pedersen, Friis et al. 2011). En kommunestratificeret stikprøve betyder i praksis, at de 11 tilfældige stikprøver fra kommunerne pooler til én stor samlet stikprøve for Region Nordjylland. Konsekvensen heraf er, at et individ i Aalborg har lavere sandsynlighed for at blive udtrukket til undersøgelsen end et individ fra eksempelvis Læsø²⁷. Indsamlingsdesignet har resulteret i, at der i stikprøven er en overvægt af respondenter fra de små kommuner og en undervægt af respondenter fra de store. Hvis kommunetilknytningen har betydning for sammenhængen mellem social kapital og varigheden af ledighedsforløb, vil stikprøven derfor ikke længere være repræsentativ for den nordjyske population. Til at håndtere denne form for afhængighed mellem observationer har vi valgt at inkludere en kommunevariabel i analysen med Aalborg kommune som referencekategori. Herved vil kommunespecifikke effekter blive kontrolleret ud af analysen, og estimerne vil således give et estimat på sammenhængen mellem social kapital og varigheden af ledighedsforløb uafhængigt af, hvilken kommune det pågældende ledighedsforløb er forekommet i.

6.4 Behandling af *ved ikke* kategorier

Specialets social kapital-mål er baseret på flere forskellige variable²⁸. Det er derfor nødvendigt at have en rangorden, hvor svarkategorierne kan inddeles fra lav til høj, da flere variable skal samles til ét samlet mål. Et *ved ikke* svar kan ikke sættes ind i sådan en rangorden, hvilket gør det nødvendigt at vælge, hvordan *ved ikke* kategorierne skal behandles. Dette afsnit præsenterer vores overvejelser herom og redegør for den valgte håndtering.

I indeværende speciale har vi som udgangspunkt fokuseret på følgende tre metoder, som håndterer svarene på *ved ikke* kategorierne: Complete case analyse, directional kodning, og multipel imputation. Ved complete case analyse udelades de respondenter, der har svaret *ved ikke* på én af de anvendte variable fra analysen. Bruges denne metode, vil det mindske stikprøvestørrelsen betragteligt, og det kan potentielt lede til biased estimer. Af den grund mener vi ikke, at complete case analyse er en holdbar løsning. Derudover har et simuleringsstudie påvist, at complete case analyse er en mindre efficient og i mange tilfælde en mere biased strategi end f.eks. multipel imputation (Young 2012). Følgende diskussion og gennemgang vil derfor fokusere på de to andre valgmuligheder.

Ved directional kodning tildeles *ved ikke* svarene en anden værdi med afsæt i teori²⁹. Hvis de underliggende mekanismer bag et *ved ikke* svar er relateret til selve variabelen, er dette en brugbar metode. Hvis

²⁷ F.eks. har et individ i Aalborg 4,2% sandsynlighed for at blive udtrukket til undersøgelsen, mens et individ fra Læsø har 53,5% sandsynlighed (Pedersen, Friis et al. 2011).

²⁸ Dannelsen af skalaer og indeks gennemgås i afsnittet omhandlende operationaliseringen af social kapital (afsnit 6.7.2).

²⁹ Bl.a. kan der vælges at kode *ved ikke* svarene om til middelt kategorien, den gennemsnitlige værdi eller enten den mest negative eller positive værdi (Young 2012).

data har denne form defineres datamekanismen som missing not at random (MNAR). Hvis datamekanismen ikke er MNAR, men snarere missing at random (MAR), vil multipel imputation altid være en mere unbiased og efficient løsning (Young 2012). Her ligger dog et dilemma, da vi ikke har nogen mulighed for at vide, hvorvidt svarene er MNAR eller MAR. For at få en indikation af, hvorvidt directional kodning er en plausibel løsning, har vi valgt at lave en indledende korrespondanceanalyse³⁰ af variablene med *ved ikke* kategorier, der er brugt i dannelsen af social kapital-målet. Her har vi undersøgt, om der er et mønster i, hvordan *ved ikke* kategorierne placerer sig i forhold til de andre kategorier. Derved lægger vi os op ad en lignende proces foretaget i et tidligere studie af individuel social kapital (Ejlskov, Mortensen et al. 2014). Korrespondanceanalysen gav ingen indikation på et tydeligt mønster i, hvordan *ved ikke* kategorierne placerer sig³¹. På den baggrund har vi derved ikke nogen mulighed for at identificere, hvorvidt *ved ikke* svarene skal tildeles en negativ eller positiv værdi, hvilket kan være en indikation på MAR. På den baggrund har vi vurderet, at multipel imputation er en mere unbiased og efficient løsning af håndteringen af *ved ikke* kategorierne. Ved multipel imputation sættes *ved ikke* kategorien til missing, hvorefter det mest sandsynlige svar forudsiges på baggrund af svarene på de andre variable i datasættet.

Ud over problematikken med *ved ikke* kategorier eksisterer der også en problematik, hvis individet helt fravælger at svare på undersøgelsen eller fravælger at svare på specifikke spørgsmål. Før vi kommer til gennemgangen af multipel imputation, diskuteres de konsekvenser manglende besvarelser kan have for validiteten af analysens resultater. Dette leder frem til argumentationen for vores valg om yderligere at benytte os af multipel imputation til at tage højde for missing observationer.

6.5 Missing observationer

Både missing besvarelser i form af manglende svar på spørgsmål samt manglende besvarelser af selve spørgeskemaet kan føre til biased resultater og konklusioner (Acock 2005). I indeværende speciale står vi over for to dilemmaer i forhold til missing observationer. Det første drejer sig om manglende besvarelser af de spørgsmål, der bruges i den statistiske model, hvor der heri er inkluderet de respondenter, der har svaret *ved ikke* på spørgsmålene, der er anvendt til at danne social kapital-målet. Det andet drejer sig om et potentielt selektionsbias i de respondenter, der har fravalgt at deltage i Sundhedsprofilsundersøgelsen. Vi vil i dette afsnit først diskutere de potentielle konsekvenser som non-respons kan have for generaliserbarheden af analysens resultater og derefter diskutere problematikken af manglende besvarelser på

³⁰ Korrespondanceanalyse er en multivariat analyseteknik. Ifølge Jæger (2003) er korrespondance oplagt, når man er interesseret i 1) sammenhængen mellem to variable med relativt mange kategorier og 2) sammenhængen mellem flere korrelerede variable. Korrespondanceanalyse kan bl.a. vise relationer i en grafisk figur, som i mange tilfælde vil lette fortolkningen i forhold til krydstabeller. For en nærmere introduktion til metoden henvises til Jægers (2003) artikel ”Korrespondanceanalysen – et sociologisk værktøj” og for en mere matematisk tilgang henvises til Le Roux og Rouanets (2010) bog ”Multiple Correspondence Analysis”.

³¹ Vedlagt som bilag 1.

specifikke spørgsmål. Dette leder frem til en argumentation for valget af multipel imputation til at håndtere de manglende besvarelser.

Hvis der er en systematik i de respondenter, der har fravalgt at svare på spørgeskemaet, kan der potentielt ligge et skjult generaliseringsproblem. Dette forekommer eksempelvis hvis bestemte grupper med lav/høj social kapital eller korte/lange ledighedsforløb er underrepræsenteret, hvormed datasættet ikke vil repræsentere en retvisende stikprøve fra populationen. I dette speciale har vi benyttet os af Newmans (2014) guidelines til at vurdere, hvordan vi skal håndtere nonresponsen på spørgeskemaet. Ifølge Newman skal der foretages en særlig grundig sensitivitetsanalyse, hvis responsraten er under 30%, og der skal altid gives så meget information som muligt omkring graden af et muligt nonrespons bias. Med en responsrate på 65,5% (Pedersen, Friis et al. 2011) vil vi derfor ikke foretage en sensitivitetsanalyse, men i stedet lave generel sammenligning af nonrespondenterne vs. respondenterne af Sundhedsprofilen.

Der er en lille overvægt af kvinder og en lille undervægt af mænd, der har svaret på undersøgelsen. Yderligere er der en undervægt af besvarelser af unge samt en overvægt fra de ældre aldersgrupper (Pedersen, Friis et al. 2011:20-21). Dette non-respons mønster stemmer overens med studier af non-responsmønstre, som viser, at det især er kvinder og ældre, der svarer på surveys, mens mænd og yngre i højere grad har tendens til at fravælge dem (Holbrook, Krosnick et al. 2007). Holbrook og Krosnick (2007) har i den sammenhæng fundet, at responsraterne i ingen eller kun lille grad er relateret til fordelingen af meningsfulde svar, hvilket er en indikation på, at nonrespons ikke vil give bias i resultaterne. I tråd med en tidligere undersøgelse af social kapital, der baserede sig på 2007-udgaven af Sundhedsprofilen fra Region Nordjylland (Ejlskov, Mortensen et al. 2014), vælger vi derfor ikke at håndtere non-respons yderligere. Dog kan vi ikke udelukke, at der kan være en mulig nonrespons bias, der forstærker sammenhængen mellem social kapital og varigheden af ledighedsforløb, hvorfor vi vil komme nærmere ind på dette, når vi vurderer specialets validitet og generaliserbarhed i kapitel 9.

I indeværende speciale er problematikken mht. manglende svar især knyttet til nogle få af de variable, vi benytter i vores målemodel for social kapital. Tabellen på næste side viser antallet af missing besvarelser ved de variable, der vil blive brugt til at danne specialets social kapital-mål³².

³² Da vi har valgt at håndtere *ved ikke* kategorierne ved at sætte dem til missing, indgår de også i oversigten.

Tabel 1. Oversigt over missing observationer på variable, der danner social kapital-målene

Variabel	Antal af missing observationer	I % af den samlede stikprøve
Følelsesmæssig omsorg	22	0,5%
Fysisk omsorg	164	3,8%
Generaliseret tillid	281	6,5%
Forsigtighed i mødet med andre	410	9,5%
Social deltagelse - kultur	141	3,3%
Social deltagelse - byliv	165	3,8%
Social deltagelse - religiøse aktiviteter	163	3,8%
Social deltagelse - idræt	132	3,1%
Social deltagelse - ældreklubber	296	6,9%
Social deltagelse - beboerhus etc.	273	6,4%
Social deltagelse - ungdomsklub etc.	319	7,4%
Social deltagelse - byfest eller andet	170	4,0%
Social deltagelse - naboer	288	6,7%
Frivilligt arbejde - i byen	338	7,9%
Frivilligt arbejde – uden for byen	1200	27,9%
Tillid til kollegaer	398	9,3%
Tillid til individer fra områder	760	17,7%
Tillid til individer i første møde	869	20,2%
Tillid til individer med anden religion	1379	32,1%
Tillid til individer med anden nationalitet	1286	29,9%
Hvor ofte er der kontakt til familie	109	2,5%
Hvor ofte er der kontakt til venner	136	3,2%

Ved variablen for hvorvidt individet har deltaget i frivilligt arbejde uden for hjembyen samt tilliden til individer med andre religioner eller nationaliteter, har omkring 30% af respondenterne fravalgt at besvare spørgsmålet. Dette giver dermed en problematik, da vi for disse variable ikke kender svaret på spørgsmålene fra omkring en tredjedel af stikprøven. Dette er dog en problematik, som vi til en vis grad kan håndtere rent statistisk. I håndteringen af missing observationer er det vigtigt at bemærke, at alle metoderne er dårligere end udgangspunktet – et spørgeskema, hvor alle respondenter har besvaret alle spørgsmål.

”... choosing a missing data treatment involves choosing the lesser of evils. Avoiding missing data treatments is not an option... Missing data problems cannot be avoided by simply ignoring them.”

(Newman 2014:383)

De fleste statistiske programmer bruger som standard listwise deletion til at håndtere missing observationer til trods for, at denne metode anses som at være en af de mindst valide og brugbare metoder til at håndtere missing observationer (Newman 2014, Acock 2005). Problemet er, at da denne metode er default i de fleste statistikprogrammer, anvendes metoden ofte uden forudgående overvejelse af, hvorvidt metoden egentlig også er den mest korrekte. Ved listwise deletion bliver hele respondenter fjernet fra

den statistiske kørsel, hvori variabelen med missing værdien forekommer - en metode som også kaldes complete case analysis. I vores tilfælde ville det resultere i, at alle 1379 respondenter, der fravalgte at svare på spørgsmålet om graden af tillid til individer med andre nationaliteter, bliver fjernet i udregningen af estimerne til trods for, at de har svaret på alle andre spørgsmål, der bruges i modellen. Derved mindskes stikprøvestørrelsen – og hermed den statistiske power – hvilket øger sandsynligheden for type 2 fejl³³. For det andet vanskeliggør metoden sammenligneligheden af forskellige modeller, hvor forskellige variable (og derved respondenter) indgår³⁴. Størrelsen af problemet er her afhængig af andelen af missing observationer. For det tredje kan det give biased resultater, hvis der er en systematik i de respondenter, der har fravalgt at svare på bestemte variable – dvs. at data enten er MAR eller MNAR. MAR er den mindst problematiske af disse, da bortfaldet er tilfældigt, hvis der justeres for andre variable i datasættet, mens der ikke kan justeres for MNAR gennem traditionelle metoder (Newman 2014). Andre traditionelle metoder til håndtering af missing observationer anses heller ikke længere som optimale til at håndtere missing observationer (Acock 2005). Et simulationsstudie af Young (2012) har vist, at multipel imputation (MI) både er mere efficient og mindre biased end alternativerne i næsten alle tilfælde af missing mekanismer. I dette speciale har vi derfor valgt at anvende MI til at håndtere missing observationer.

6.6 Multipel imputation

I dette speciale har vi valgt at bruge metoden Multiple Imputation by Chained Equations (MICE). Ved MICE specificeres en regressionsmodel for hver variabel, der har manglende observationer betinget på andre variable i datasættet. Imputationsalgoritmen går sekventielt igennem variablene med manglende observationer og forudsiger værdierne på baggrund af den specificerede model gennem Gibbsalgoritmen (Buuren, Groothuis-Oudshoorn 2011). Newman (2014:388) anbefaler at imputere mindst 40 datasæt for at optimere den statistiske power. Vi har derfor valgt at imputere 40 forskellige datasæt, hvor Gibbsalgoritmen har foretaget 25 iterationer ved hvert af de 40 datasæt. Mht. forudsigelsen af missing værdier er det værd at bemærke, at jo flere og mere betydningsfulde variable, der bruges til at forudsige en missing værdi på en given variabel, jo bedre (Newman 2014).

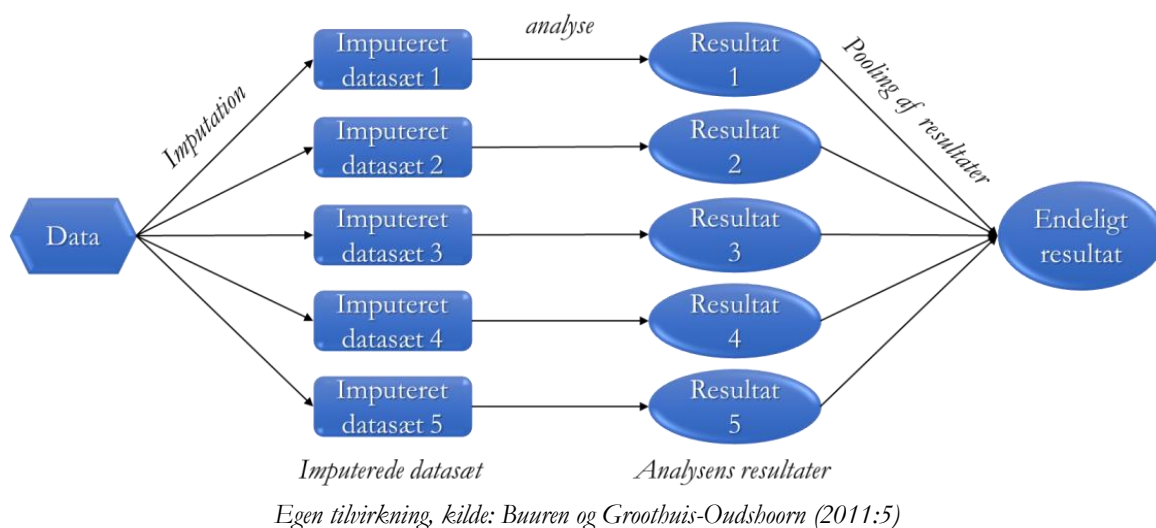
Udover at der altid skal indgå samtlige af de variable, der indgår i ens statistiske model i imputationsmodellen, bliver det yderligere anbefalet at bruge hjælpevariable – såkaldte auxiliary variable – til at forudsige missing værdierne. Hjælpevariable er variable, der udelukkende bruges til at forudsige en missing værdi, men som ikke bruges i de senere analyser (Acock 2005). Ved inddragelse af de auxiliary variable, som findes relevant i forhold til missing data mekanismen, kan mekanismen modelleres mere

³³ Ved type 2 fejl afvises en sammenhæng, selvom den i virkeligheden eksisterer.

³⁴ Når modellerne ikke længere tager afsæt i samme population, kan der ikke længere sammenlignes f.eks. modelfit-mål og effektstørrelser.

korrekt og derved få mere korrekte forudsigelser af hvilken værdi, den pågældende respondent ville have svaret på det pågældende spørgsmål. Herved vil risikoen for bias i de senere udregnede estimater minimeres. I nærværende speciale har vi benyttet os af en lang række auxiliary variable til at forudsige missing værdierne³⁵. I nedenstående figur har vi illustreret et eksempel på, hvordan en analyse vil se ud med fem imputerede datasæt.

Figur 13. Eksempel på multipel imputation med 5 datasæt

Da vi i analysen har valgt at imputere 40 forskellige datasæt, får vi dermed 40 forskellige gæt/imputationer på, hvad missing værdien er på baggrund af de andre variable. Derefter fittes den statistiske model til hver af de 40 imputerede datasæt og til sidst pooles resultaterne til ét samlet resultat gennem Rubins regler (Buuren, Groothuis-Oudshoorn 2011:45). Variationen mellem de imputerede værdier i hvert imputeret datasæt indgår i graden af usikkerheden (standardfejlen), som er associeret med hvert endeligt parameterestimat. Ifølge Newman (2014) er dette bl.a. grundlaget for, hvorfor hypotesetests i statistiske modeller baseret på MI er mere nøjagtige.

I nærværende speciale har vi udført to imputationer; én som blev benyttet til KFA og én der er blevet anvendt i de endelige analyser. Dette var nødvendigt da én af grundreglerne ved multipel imputation er, at *alle* variable, der indgår i den endelige model også indgår i imputationen, da det ellers kan give bias i resultaterne (Buuren, Groothuis-Oudshoorn 2011:22). Da vi har konstrueret en målemodel for hhv. normkomponenten i bridging og bonding social kapital, har vi efter udviklingen af endelige målemodel imputeret datasættet på ny med inkludering af social kapital-målene samt interaktionerne mellem målene og de udvalgte variable³⁶.

³⁵ Se bilag 2

³⁶ Se afsnit 6.9 om interaktioner.

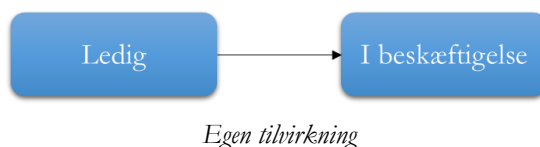
6.7 Operationalisering

I operationaliseringen af specialets nøglevariable, er det afgørende at vælge de rigtige variable for det koncept, som ønskes målt, da dette er afgørende for pålideligheden af resultaterne (Bryman 2008:143-145). I følgende afsnit diskuterer vi, hvordan social kapital og ledighedsforløb gøres målbare og operationaliseres på en hensigtsmæssig måde. Formålet er således at præsentere, hvorledes vi bevæger os fra det teoretiske problemfelt til det empiriske data ved at redegøre for, hvordan specialets nøglebegreber vil blive målt ud fra det data, vi har til rådighed. Dette afsnit vil fokusere på de to nøglevariable: ledighedsforløb og social kapital. Afsnittet efterfølges af en præsentation af kontrolvariable, hvori vi operationaliserer de øvrige nøglevariable, der er præsenteret i problemfeltet. På den vedlagte USB-nøgle findes en oversigt over de anvendte variables navne i SAS samt alle relevante rekodninger.

6.7.1 Ledighedsforløb

Ved anvendelsen af forløbsanalyse er det nødvendigt at operationalisere den såkaldte overlevelsestid, som er tiden, der går fra et givent individ først er i risiko for at opleve hændelsen (individet bliver ledig) til at hændelsen sker (individet kommer i beskæftigelse), eller individet af andre grunde forlader risikopopulationen (bliver censureret). En hændelse er af Allison (2011: 2-3) defineret som overgangen fra én position til en anden. I denne analyse vil det være at gå fra at være ledig til at komme i beskæftigelse.

Figur 14. Overgangen fra en position til en anden

Før tiden til en hændelse kan tælles, er der en række elementer, der skal være på plads. Følgende afsnit har til formål at operationalisere og tydeliggøre vores valg hertil.

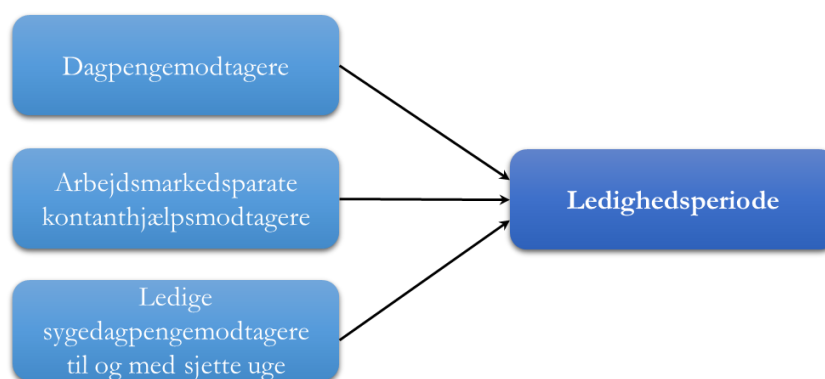
Det er i sagens natur vigtigt, at der er et veldefineret starttidspunkt for, hvornår et individ kommer i risiko for at opleve hændelsen. Hertil har vi i operationaliseringen af ledighed taget udgangspunkt i OECD's (2001) definition heraf. Denne definition præsenterede vi i afsnit 2.2, men for læserens skyld præsenteres den igen herunder:

Individer, der er uden erhvervsmæssig beskæftigelse, i alderen 16-64, som i referenceperioden (fra uge 1 til ∞) står til rådighed for arbejdsmarkedet og er aktivt jobsøgende.

På baggrund af denne definition er det ikke alle former for offentlige ydelser, der er relevante i forhold til måling af ledighedsforløb, da der er stor forskel på, hvorvidt ydelsesmodtageren reelt er tilgængelig for

arbejdsmarkedet og aktivt jobsøgende. Derfor operationaliserer vi ledighedsforløb gennem arbejdsmarkedssparate ledige indeholdende gruppen, der modtager dagpenge og kontanthjælp³⁷. I henhold til den eksisterende lovgivning på dagpengeområdet, bliver lediges dagpengeperiode kun forlænget, hvis der er tale om sygemelding over seks uger (Arbejdsskadestyrelsen 2014). På den baggrund har vi valgt, at eventuelle perioder, hvor der er modtaget sygedagpenge i seks uger eller derunder ligeledes er en del af den samlede ledighedsforløb. I den sammenhæng mener vi således ikke, at ledighedsforløbet bliver ”startet” forfra, hvis den ledige kortvarigt bliver sygemeldt³⁸. Endvidere mener vi, at hvis vi udelukkende valgte at behandle sygedagpengemodtagere som en alternativ hændelse, ville resultere i fejlestimeringer af hhv. varigheden af ledighedsforløb samt antallet heraf. Operationaliseringen af ledighedsforløb er illustreret i nedenstående figur.

Figur 15. Illustration af den afhængige variabel

Egen tilvirkning

Herved indeholder vores operationalisering individer uden ordinær ustøttet beskæftigelse. Her afgrænser vi os fra at inddrage de ”svageste” ledige³⁹, da disse i høj grad har problemer, som ligger ud over ledighed og ikke i samme grad er til rådighed for arbejdsmarkedet. I den henseende tager vores operationalisering af ledighedsforløb ikke højde for, om respondenterne modtager en passiv forsørgelse⁴⁰ eller hvorvidt de deltager i aktiviteter, der får dem tættere på beskæftigelse. Som beskrevet i afsnittet omhandlende *Det danske arbejdsmarked* tilbydes ledige eksempelvis vejledning, praktikophold og opkvalificering gennem landets mange jobcentre. Hertil kan det tænkes, at en person på passiv forsørgelse umiddelbart er længere

³⁷ Uddannelseshjælp indgår ikke i operationaliseringen, da dette begreb først anvendes fra 2014 (Arbejdsmarkedsstyrelsen 2014).

³⁸ Dette kan f.eks. være en lungebetændelse, hjernerytelse, et brækket ben m.v.

³⁹ Eksempelvis ikke-arbejdsmarkedssparate kontanthjælpsmodtagere, modtagere af revalidering eller ressourceforløb.

⁴⁰ Med passiv forsørgelse henvises til eksempelvis kontanthjælpsmodtagere, der tidligere gik under matchgruppe 3 på grund af massive problemer med stofmisbrug, psykiske og/eller sociale problemer. Begrebet matchgruppe er i dag afskaffet, da det ønskes, at alle skal modtage en aktiv beskæftigelsesindsats. Der vil dog eksempelvis stadig være individer, der har så store og komplekse problemer, at det er formålsløst at tilbyde dem aktivering i en periode.

fra arbejdsmarkedet end en person, der er i aktivering, da ledige på passiv forsørgelse formentlig vil have flere komplekse problemer end blot ledighed (Larsen, Pedersen 2009). Vi har dog valgt ikke at skelne mellem respondenter på passiv forsørgelse og i aktivering, da vi mener, at begge tilstande er en væsentlig del af den tid, individet er uden beskæftigelse.

Hernæst er det væsentligt, at overgangen fra én position til en anden position er veldefineret (Broström 2012). Vi operationaliserer overgangen fra ledighed til beskæftigelse ved, at respondenter ikke længere modtager offentligforsørgelse *og* har betalt arbejdsmarkedsbidrag i samme uge. Ligeledes er det væsentligt at definere, på hvilken skala tiden bliver målt (Broström 2012). Gennem DREAM-databasen har vi indhentet information om, hvorvidt respondenter har modtaget offentlig ydelse i en given uge samtidig med, at respondenter har været til rådighed for arbejdsmarkedet. Dette giver dermed en tidsskala på ugebasis.

I operationaliseringen af ledighedsforløb, har vi kunnet observere, at der er ledige, som for en ganske kort periode kommer i beskæftigelse hvorefter de igen bliver ledige, hvilket er illustreret i Tabel 2.

Tabel 2. Illustration af ledighedsforløb

Uge	Udfordring		Løsning	
	Tid i ledighed	Tid i beskæftigelse	Tid i ledighed	Tid i beskæftigelse
23	12		12	
24		1	13	1
25		2	14	2
26	1		15	
27	2		16	
28	3		17	
29		1		1
30		2		2
31		3		3
32		4		4
33		5		5

Egen tilvirkning

Som det tydeliggøres i tabellens første koloner, modtager den ledige offentlig forsørgelse i uge 25, men ikke i uge 24 og 25, hvor der bliver indbetalt arbejdsmarkedsbidrag. Herefter modtager den ledige igen offentlig forsørgelse i uge 26. Der kan være forskellige årsager til, at dette opstår. Det kan eksempelvis være grundet fejlregistrering eller at respondenter kan være på supplerende dagpenge i en periode i forbindelse med en deltidsansættelse⁴¹ (Sørensen, Arendt et al. 2014, Beskæftigelsesministeriet 2014a). Derfor har vi valgt, at respondenter skal have haft fire sammenhængende uger uden offentlig forsørgelse, hvor der er indbetalt arbejdsmarkedsbidrag, før ledighedsforløbet defineres som ophørt. Dette er illustreret i den højre side af tabellen, hvor det kan observeres, at respondenter stadig er registreret som ledig i uge 24 og 25 på trods af, at individet ikke har modtaget overførselsindkomst og har indbetalt

⁴¹ Hvis dagpengemodtagere har en ansættelse til under 29,6 timer, har personen ret til supplerende dagpenge i 30 uger (Beskæftigelsesministeriet 2014a).

arbejdsmarkedsbidrag. Individet registreres først som at have afsluttet ledighedsforløbet i uge 28, da denne uge er efterfulgt af minimum fire ugers beskæftigelse. Dette medfører, at i stedet for to ledighedsforløb – ét på 12 uger og ét på 3 uger – bliver individet registreret til at have ét samlet ledighedsforløb på 17 uger.

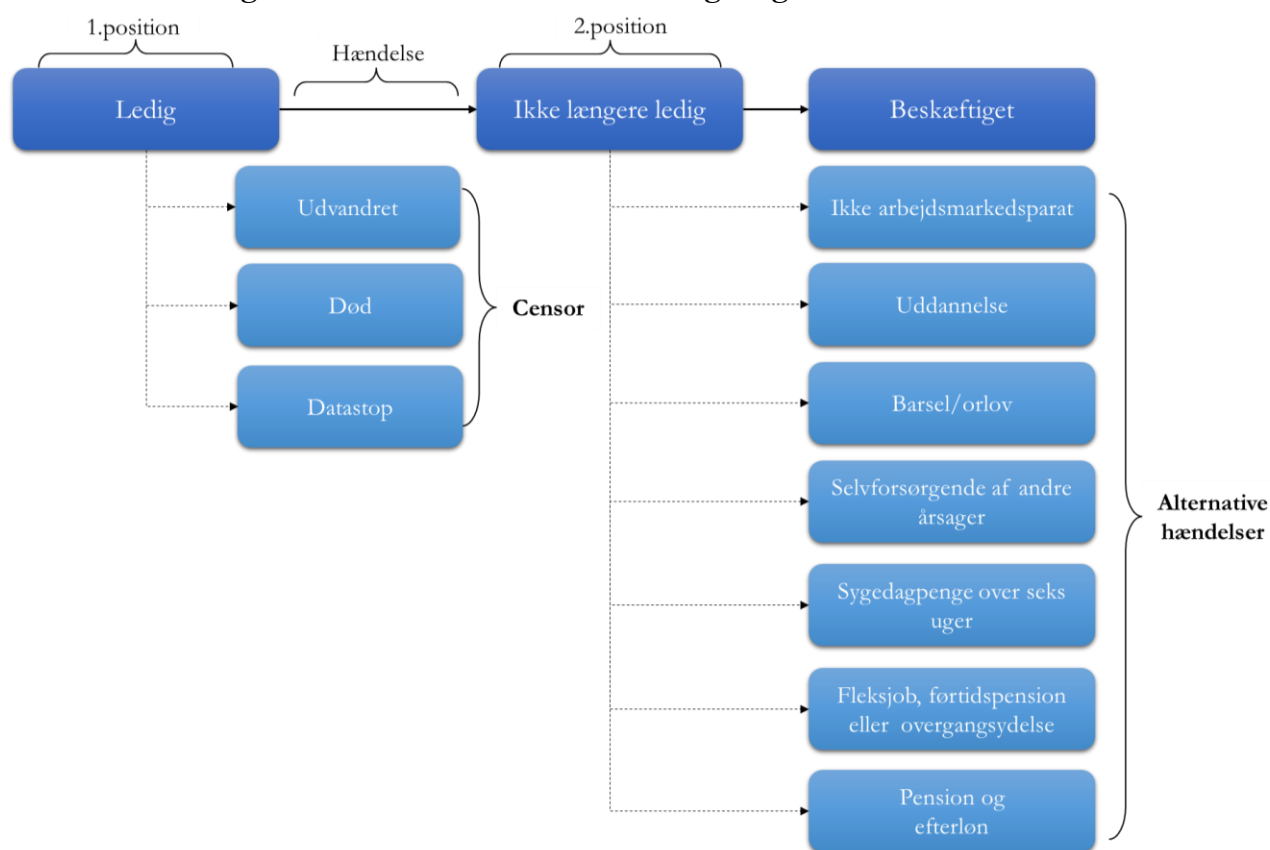
På den måde er det muligt for os hhv. at tage højde for fejlregistreringer i en enkelt uge samt for ledighedsforløb, der ophører på baggrund af en meget kort arbejdsmarkedstilknytning, hvor den ledige ikke er kommet i en reel ordinær ustøttet beskæftigelse. Denne håndtering af meget korte beskæftigelsesforløb er i overensstemmelse med et tidligere studie af Sørensen, Arendt et al. (2014).

Opsummerende er stikprøven udgjort af alle respondenter, der er til rådighed for arbejdsmarkedet, hvor både perioder med passiv forsørgelse, aktivering, sygemelding under seks uger samt beskæftigelse under fire uger indgår.

6.7.1.1 Alternative hændelser

I databehandlingen er det ligeledes væsentligt at tage højde for alternative hændelser og højrecensureringer. Da vi har til hensigt at undersøge varigheden af ledighedsforløb blandt de respondenter, der bliver ledige i løbet af undersøgelsens periode, undersøger vi om – og hvornår – ledighedsforløbet ophører. Overgangen til ordinær ustøttet beskæftigelse er blot én ud af de mulige hændelser, der kan afbryde ledighedsforløbet. Der er derfor en række alternative hændelser, der kan afbryde ledighedsforløbet, uden at individer er kommet i ordinær ustøttet beskæftigelse. Når en alternativ hændelse sker, er respondenteren således ikke længere i ”risiko” for at komme i ordinær ustøttet beskæftigelse inden for det aktuelle ledighedsforløb. Dermed kommer de alternative hændelser til at fungere som en form for censurering. Dette er nødvendigt at behandle i udregningen af estimaterne i de statistiske modeller (Singer, Willett 2003). I Figur 16 på næste side har vi illustreret de censureringer og alternative hændelser, som vi på baggrund af teori og empiri har identificeret.

Figur 16. Illustration over censureringer og alternative hændelser

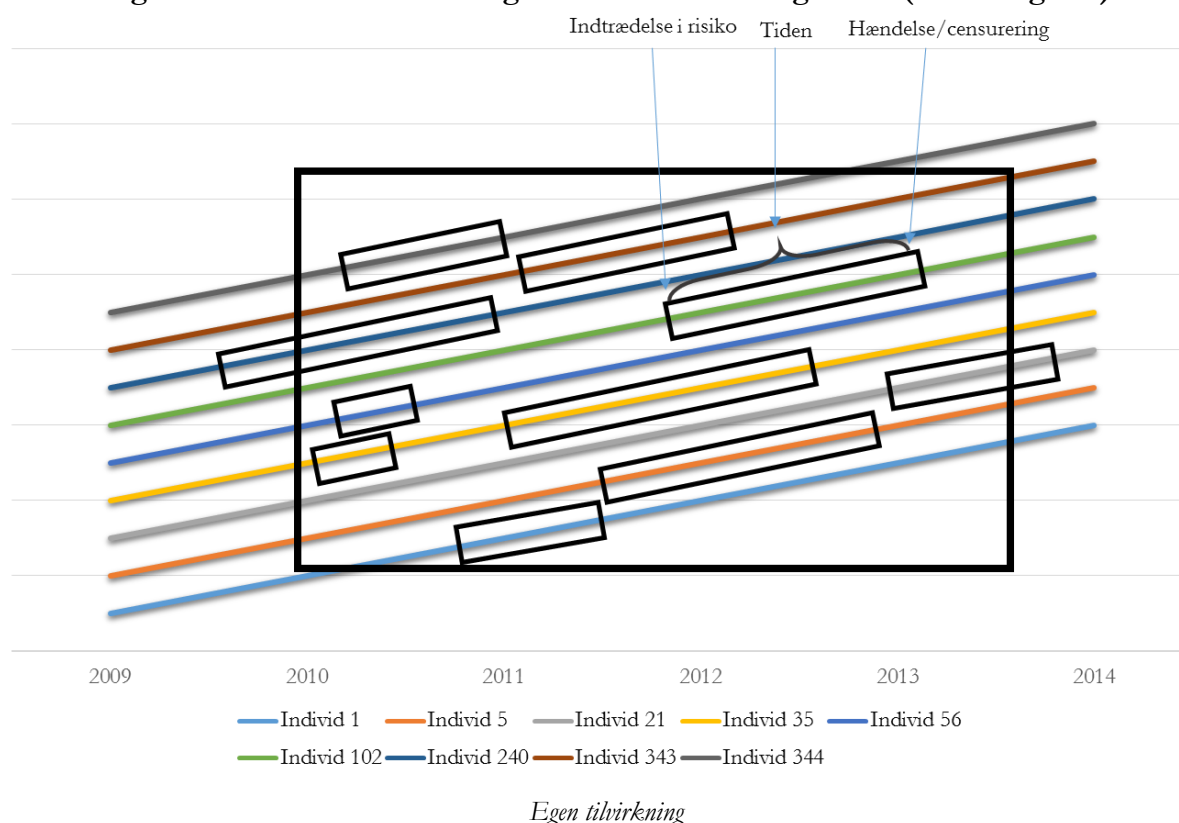
Egen tilvirkning

Som det illustreres i figuren er censureringerne knyttet til hændelser, hvor respondenterne dør, udvandrere fra Danmark eller ved datastop i februar 2013. Ydermere fremgår det af figuren, at beskæftigelse kun er en hændelse ud af mange alternativer, der kan afslutte ledighedsforløb. Eksempelvis kan ledighedsforløbet afsluttes, fordi den ledige når en alder, hvor vedkommende går på pension eller efterløn. Der kan også være tale om, at respondenterne starter på uddannelse eller bliver selvforsørgende af andre årsager end ordinær understøttet beskæftigelse. Her tænkes eksempelvis på de dagpengemodtagere, der falder helt uden for systemet efter de har mistet retten til dagpenge (jævnfør afsnit 1), samt de individer der mister kontanthjælp på grund af eksempelvis sanktioner fra kommunen eller den fælles forsørgelsespligt mellem ægtefolk. Det kan i den forbindelse diskuteres, om denne gruppe stadig er til rådighed for arbejdsmarkedet. Hertil har vi dog pga. de anvendte data ikke mulighed for at vide, hvilke årsager der ligger bag, at respondenterne er blevet selvforsørgende uden at komme i beskæftigelse. Derfor inddrager vi ikke denne gruppe i operationaliseringen af ledighedsforløb. Ligeledes behandler vi modtagelse af sygedagpenge i over seks uger som en alternativ hændelse til det at komme i beskæftigelse. Hermed anser vi, at der ved længerevarende sygemelding ikke længere kan argumenteres for, at respondenterne er til rådighed for ar-

bejdsmarkedet, hvorved vi ligger os op ad den anvendte praksis på området (Kudahl 2013). Selvom respondenten efter raskmelding igen vender tilbage til ledighed, mener vi således ikke, at dette er et samlet ledighedsforløb, da respondenten over en længerevarende periode ikke har været aktiv jobsøgende. Havde vi ikke valgt dette, mener vi, at det vil give fejlestimeringer af hhv. varigheden af ledighedsforløb samt antallet heraf.

I lexisdiagrammet nedenfor har vi illustreret nogle eksempler på forskellige former for ledighedsforløb. Den store sorte boks viser indsamlingsperioden fra 2010-2013, hvor vi følger individerne. De mindre sorte bokse illustrerer de enkelte ledighedsforløb.

Figur 17. Illustration over ledighedsforløb i kronologisk tid (Lexisdiagram)

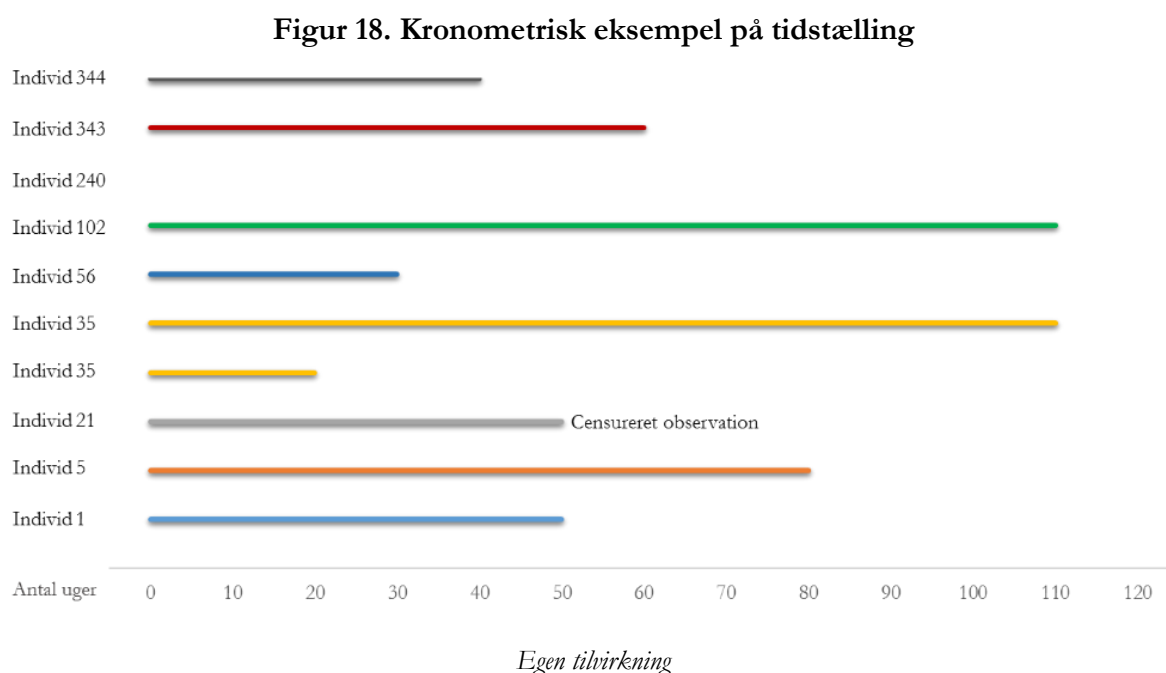

Individ 102 er et eksempel på et 'almindeligt' ledighedsforløb. Individen bliver arbejdsløs i 2012 og indtræder derfor i risikogruppen, hvor tiden starter med at tælle antallet af uger i ledighedsperioden. I starten af 2013 forlader individ 102 igen populationen, og tællingen af tiden stoppes. Individen kan enten have forladt risikopopulationen ved at være kommet i ordinær understøttet beskæftigelse eller én af de alternative hændelser eller censureringer. Individ 21 giver et eksempel på højrecensurering, det der kaldes loss to follow-up. Højrecensurering forekommer, når et individ stadig er i risiko for at opleve hændelsen, når dataindsamlingen stopper. I dette eksempel betyder det, at individ 21 stadig er ledig, når dataindsamlingen

stopper. Når dataindsamlingen stopper før en ledig kommer i beskæftigelse, har vi ikke viden om, hvorvidt – og hvornår – individet vil opleve hændelsen og komme i beskæftigelse. Vi ved kun, at individet stadig er ledig, når observationsperioden er forbi. Hvis dette ikke inkorporeres i modellen, kan det lede til biased estimater, da det for modellen vil ligne, at individer, der er højrecensurerede ligesom individ 21, kommer i beskæftigelse ved slutningen af studiet.

Individ 240 er et eksempel på venstrecensurering. Her er den præcise tid ikke kendt, fordi starttidspunktet for indtrædelse i risikopopulationen ikke kan observeres (Broström 2012: 5-6, Singer, Willett 2003). Af de to former for censurering, er venstrecensurering den sværeste at håndtere, men kan inkorporeres i undersøgelsens design ved trunkering⁴² (Broström 2012). I afsnittet omhandlende afgrænsning af undersøgelsespopulationen har vi defineret en venstretrunkering, da vi kun ønsker at følge individer, der indtræder i risikopopulationen efter dataindsamlingsperioden starter i februar 2010. Dette betyder, at individ 240 ikke vil blive inkluderet i analysen, fordi vedkommende ikke opfylder inklusionskriteriet. Individ 35 er et eksempel på et individ, der oplever to ledighedsforløb i dataindsamlingsperioden. Dvs. at individet to gange oplever at blive ledig og derefter kommer i beskæftigelse eller i én af de alternative hændelser.

Lexisdiagrammet er et eksempel på kronologisk tid. Ved udregningen af modellens estimer bruges i stedet den kronometriske tid. Ved at omregne det gennemgåede eksempel til kronometrisk tid fås figuren nedenfor.

⁴² Trunkering er foruddefinerede inklusionskriterier (Broström 2012).

Her kan vi se, at ved kronometrisk tid starter tiden for alle ved 0, hvor der tælles frem til enten en oplevet hændelse eller censurering. Da individ 35 har to forløb, optræder denne to gange. Individ 240 indgår ikke i stikprøven, da dennes forløb ikke overholder trunkeringen om, at forløbet skal være påbegyndt efter, at dataindsamlingsperioden er gået i gang. Individ 21 bliver i figuren markeret med en censurering, da ledighedsforløbet ligger ud over observationsperioden.

6.7.2 Social kapital

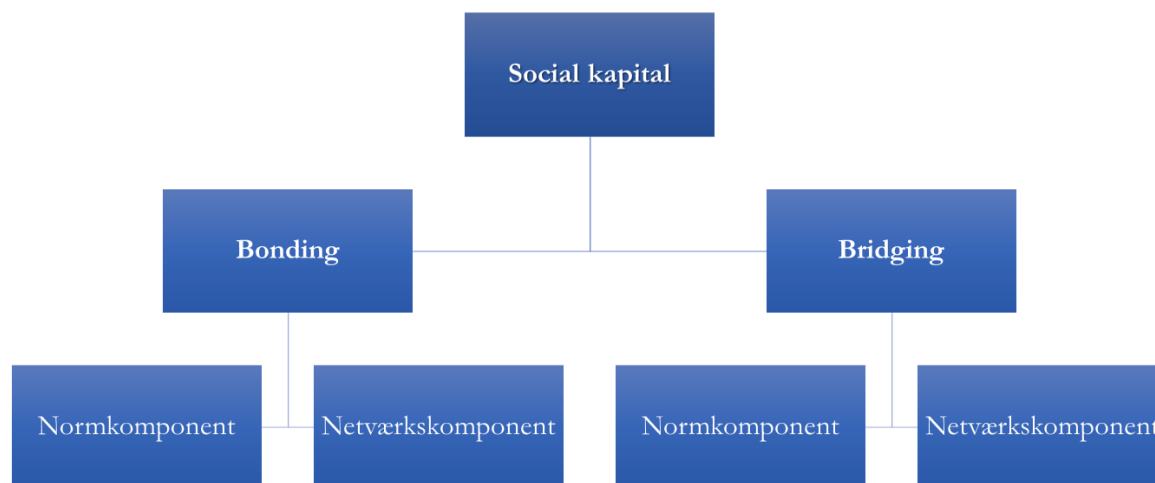
I dette afsnit vil vi redegøre for operationaliseringen af social kapital. Som vi har omtalt i afsnittet omkring social kapital (afsnit 2.7) og tydeliggjort i litteraturgennemgangen (afsnit 3), er der stor uenighed om, hvordan social kapital bedst måles. Til at guide os har vi taget afsæt i tidligere empirisk forskning og den gennemgåede teori. Med afsæt i Halpern (2005) har vi valgt at opdele social kapital i et hhv. bonding og bridging mål, som vi så videre opdeler i en norm- og netværkskomponent. Det næste afsnit omhandler, hvilke spørgsmål vi med afsæt i teori og empiri vælger at anvende til målingen af social kapital. Som vi argumenterer for, kan de to normkomponenter anses som værende reflektive indikatorer på hhv. bonding og bridging, mens de to netværkskomponenter kan anses som formative mål. Slutteligt vil vi bruge konfirmativ faktoranalyse til at vurdere, hvorvidt de to reflektive mål for normkomponenterne ved bonding og bridging social kapital har acceptable fit til data.

6.7.2.1 Tilgængelige mål for social kapital

I følgende afsnit tydeliggøres, hvilke spørgsmål der er anvendt til operationaliseringen af social kapital, hvortil vi ligeledes diskuterer, hvordan den optimale operationalisering kunne se ud. Udvælgelsen af spørgsmålene, der bruges til at operationalisere bonding og bridging social kapital tager som sagt udgangspunkt i det gennemgåede teoriafsnit samt Halperns model for de forskellige typer af social kapital (afsnit 2.7.2). Ses der udelukkende på Halperns model, er der elementer, det ikke er muligt for os at operationalisere. Dette drejer sig om, i hvilken grad der i netværket anvendes sanktioner som tilbageholdelse af hengivenhed eller skam og ry, hvilket er en anke, vi vender tilbage til senere i dette afsnit.

Ifølge Halpern (2005), White (2002) m.fl. er bridging og bonding social kapital to komponenter af det samme overordnede begreb – social kapital – som spiller komplementerende roller i et individs overordnede sociale kapital. Med baggrund i dette, og den tidligere teoretiske gennemgang, kan det dermed argumenteres for, at social kapital er et formativt indeks, der bl.a. består af bonding og bridging social kapital, der igen består af en normkomponent og en netværkskomponent, som er illustreret i figuren på næste side.

Figur 19. Komponenter i social kapital

Egen tilvirkning

I første omgang vil vi argumentere for inkluderingen af items til operationaliseringen af netværks- og normkomponenten i bonding social kapital.

Bonding social kapital omhandler ifølge Halpern (2005), hvor tæt netværket er i forhold til familie og venner samt de normer, der er i disse netværk – dvs. om den enkelte har nogen at betro sig til, og hvorvidt der er omsorg og støtte i netværket. Nedenstående tabel viser de items, vi har udvalgt til operationaliseringen af begrebet⁴³.

Tabel 3. Items udvalgt til operationalisering af bonding social kapital

Spørgsmålsformulering	Element	Måles gennem
Hvor ofte er du i kontakt med familie, som du ikke bor sammen med? (Med kontakt menes der, at I er sammen, taler i telefon sammen, skriver til hinanden m.v.)	Netværkskomponenten i bonding social kapital	Formativt indeks
Hvor ofte er du i kontakt med venner, som du ikke bor sammen med? (Med kontakt menes der, at I er sammen, taler i telefon sammen, skriver til hinanden m.v.)		
Har du nogen at tale med, hvis du har problemer eller brug for støtte?	Normkomponenten i bonding social kapital	Refleksivt indeks
Hvis du bliver syg og har brug for hjælp til praktiske problemer (lave mad, indkøb, rengøring, tage tøj på o.l.) kan du da regne med at få hjælp fra andre?		
I hvor høj grad stoler du på personer fra din familie?		

Vi antager, at de to spørgsmål *"Hvor ofte er du i kontakt med familie, som du ikke bor sammen med?"* og *"Hvor ofte er du i kontakt med venner, som du ikke bor sammen med?"* udgør netværkskomponenten i bonding social kapital. Som nævnt i afsnittet om social kapital sætter vi lighedstegn mellem netværkskomponenten i bonding social kapital samt Granovetters forståelse af stærke netværk. Både Granovetter (1973, 1983,

⁴³ Se vedlagte USB-nøgle, hvori spørgeskemaet med de udvalgte spørgsmål med svarkategorier mv. indgår.

1995) og Halpern (2005) argumenterer for, at netværkskomponenten er udgjort af det nære netværk, hvor der ofte er kontakt. De to spørgsmål indfanger herved netværkskomponenten i Halperns teoretisering af bonding social kapital, da disse spørgsmål opsummerer, hvor ofte den enkelte interagerer med de stærke relationer.

Endvidere har vi udvalgt spørgsmålene *"Har du nogen at tale med, hvis du har problemer eller brug for støtte?"*, *"Hvis du bliver syg og har brug for hjælp til praktiske problemer kan du da regne med at få hjælp fra andre?"* til operationaliseringen af normkomponenten i bonding social kapital. Ifølge Halpern omhandler normkomponenten i hvilken grad, der inden for det stærke netværk er normer knyttet til kærlighed og omsorg. Han argumenterer endvidere for, at det simple spørgsmål *"If you have a problem, or something is worrying you, do you have someone who you can turn to?"* er et overraskende godt mål på kvaliteten af et individs støttende netværk, og indfanger dermed både norm- og sanktionskomponenten. Derfor mener vi, at de første to spørgsmål begge er anvendelige mål for normkomponenten, da de omhandler hvilke normer der er for hhv. følelsesmæssig og fysisk omsorg. Det sidste spørgsmål – *"I hvor høj grad stoler du på personer fra din familie"* – har vi inddraget, da vi ligeledes mener, at graden af tillid til familie og venner er et udtryk for hvilke normer, der er inden for de stærke relationer i bonding social kapital. Endvidere argumenterer både Coleman og Putnam for, at tillid er et væsentligt element i social kapital – og hermed bonding og bridging social kapital.

Vi vil nu bevæge os videre til de anvendte items i operationaliseringen af bridging social kapital – det udvidede netværk. Tabellen på næste side viser de udvalgte items til operationaliseringen af begrebet⁴⁴.

⁴⁴ Se vedlagte USB-nøgle, hvori spørgeskemaet med de udvalgte spørgsmål med svarkategorier mv. indgår.

Tabel 4. Items udvalgt til operationalisering af bridging social kapital

Spørgsmaalsformulering	Element	Måles gennem
Deltager du i foreningsliv/frivilligt arbejde eller lign. aktiviteter - I din hjemby?	Netværkskomponenten i bridging social kapital	Formativt indeks
Deltager du i foreningsliv/frivilligt arbejde eller lign. aktiviteter - Uden for den by du bor?		
Har du benyttet følgende ting i dit lokalområde inden for den sidste måned - <i>Biograf, koncert?</i>		
- <i>Cafe, restaurant, diskotek?</i>		
- <i>Idræt, fitness, motion?</i>		
- <i>Byfest, kulturnat, "open by night", motionsløb ect.?</i>		
- <i>Kirke, menighedsaktiviteter, moskeer ect.?</i>		
- <i>Ældreklubber?</i>		
- <i>Beboerhus ect.?</i>		
- <i>Ungdomsklub ect.?</i>		
- <i>Mulighed for at omgås med naboer i fælles områder/ lokaler?</i>		
Man kan stole på de fleste mennesker?	Normkomponenten i bridging social kapital	Refleksivt indeks
Man kan ikke være forsigtig nok, når man har med andre mennesker at gøre?		
I hvor høj grad stoler du på personer, du arbejder sammen med?		
I hvor høj grad stoler du på personer fra din bebyggelse/kvarter/lokalområde?		
I hvor høj grad stoler du på personer, du møder første gang?		
I hvor høj grad stoler du på personer som har en anden religion end dig selv?		
I hvor høj grad stoler du på personer, der har en anden nationalitet end dig selv?		

Argumentationen for vores valg af variable til netværkskomponenten for bridging social kapital tager udgangspunkt i Granovetters teoretisering af svage netværk samt Halperns definition af social kapital. I den forbindelse beskrev vi i afsnittet omkring social kapital, at vi sætter lighedstegn mellem netværkskomponenten for bridging social kapital og Granovetters teoretisering om svage netværk. Til operationaliseringen af netværkskomponenten i bridging social kapital har vi udvalgt spørgsmålene "Deltager du i foreningsliv/frivilligt arbejde eller lign. aktiviteter i din egen by?" "Deltager du i foreningsliv/frivilligt arbejde eller lign. aktiviteter uden for din egen by?" og "Har du benyttet følgende ting i dit lokalområde indenfor den sidste måned", som omhandler 1) *biograf, koncert*, 2) *cafe, restaurant, diskotek*, 3) *idræt, fitness, motion*, 4) *open by night osv.*, 5) *kirke osv.*, 6) *ældreklubber*, 7) *beboerhus osv.*, 8) *ungdomsklub osv.* samt 9) *mulighed for at omgå med naboer i fælles områder/lokaler*. Ifølge Halpern (2005) er bekendte fra fritidsaktiviteter et væsentligt element i social kapital. Derfor mener vi, at de anvendte spørgsmål fungerer som en proxy for netværkskomponenten i bridging social kapital, da variablerne repræsenterer netværk, der placerer sig uden for det stærke netværk. Ydermere postulerer Granovetter, at jo flere stærke relationer individet har, jo flere svage relationer vil vedkommende få, hvorved vi mener, at målene for social deltagelse indfanger, at individer med aktive sociale

liv i højere grad vil opnå flere svage relationer. Ræsonnementet ligger således i, at individet ved deltagelse i ovennævnte eksempler i højere grad vil komme i kontakt med flere mennesker; dette drejer sig eksempelvis både om venners venner og andre nye bekendtskaber.

For at indfange normkomponenten i bridging social kapital anvender vi spørgsmålene: *"I hvor høj grad stoler du på personer fra din bebyggelse/kvarter/lokalområde"*, *"I hvor høj grad stoler du på personer som har en anden religion end dig selv"*, *"I hvor høj grad stoler du på personer, du arbejder sammen med?"*, *"I hvor høj grad stoler du på personer, du møder første gang"* samt *"I hvor høj grad stoler du på personer, der har en anden nationalitet end dig selv"*. Som det bliver tydeligt i præsentationen af spørgsmålene, omhandler de i høj grad, i hvilket omfang individet har tillid til fremmede. Disse spørgsmål mener vi har flere fælles aspekter, hvilket bliver understøttet af deres korrelationer. For at simplificere den videre analyse har vi derfor valgt at samle spørgsmålene i en skala⁴⁵, som vi fremover vil benævne som *specifik tillid til fremmede*.

Ligeledes inddrager vi spørgsmålene *"Man kan stole på de fleste mennesker"* og *"Man kan ikke være forsigtig nok, når man har med andre mennesker at gøre"*. I den forbindelse kan generaliseret tillid, som omhandler tillid til mennesker i almindelighed, ses som en norm om at interagere med andre ud fra præmissen om, at de er troværdige (Anhøj, Kjærsgård 2011). Det samme vil forventeligt gøre sig gældende ved specifik tillid til fremmede. Hertil antager vi, at den tillid individet har, når det indgår i en ny relation, har betydning for, hvorvidt der overhovedet etableres en værdifuld relation. Vi mener således, at hvis individet er meget skeptisk i sin interaktion med fremmede, vil vedkommende i mindre grad skabe nye betydelige relationer. Denne tese er eksempelvis bevidst inden for den økonomiske og sundhedsvidenskabelige litteratur, hvor det er klarlagt, at hvis individer har en tillidsfuld relation til hinanden, vil der i højere grad opstå et succesfuldt samarbejde og hermed flere værdifulde ressourcer (eksempelvis Marchiori 2005, Laugharne, Pribe 2006, Tonkiss 2009, Nahapiet 2012:81). Ydermere finder vi det væsentligt at inddrage tillid i operationaliseringen af normkomponenten for bridging social kapital, da eksempelvis både Coleman og Putnam argumenterer for, at tillid er et væsentligt element i social kapital.

Identificering af, hvorvidt det anvendte mål er en skala eller et indeks er vigtig, da det har betydning for hvilke metoder, der kan bruges til at validere målemodellen (DeVellis 2003, Freeze, Raschke 2007). I den sammenhæng mener vi, at netværkskomponenterne for både bonding og bridging social kapital er formative mål. Vi antager hermed, at hvor ofte individet er sammen med familie og venner tilsammen

⁴⁵ Ved sammenlægningen af spørgsmålene har vi udregnet Cronbachs Alpha for denne skala, som er på 0,77. Cronbachs Alpha indikerer, at spørgsmålene i tilfredsstillende grad har intern konsistens (Kline 2011).

giver graden af netværkskomponenten for bonding social kapital, og at graden af individets sociale deltagelse tilsammen giver graden af netværkskomponenten for bridging social kapital. Hertil kan de anvendte mål for graden af samvær og social deltagelse ses som årsagsindikatorer (DeVellis 2003).

Vi anser yderligere normkomponenterne for både bonding og bridging social kapital som værende reflektive. Hertil mener vi, at normkomponenten for bonding er en bagvedliggende latent variabel, der påvirker, hvordan individet svarer på de forskellige items. F.eks. vil en lav grad af normkomponenten for bonding social kapital give udslag i en lavere grad af tillid samt en mere negativ opfattelse af, hvorvidt der er hjælp, hvis der er behov for det. Vi anser derfor den specifikke tillid til familien samt følelsesmæssig og fysisk omsorg som effektindikatorer, hvor vi ser disse tre items som udtryk for normkomponenten i bonding social kapital (DeVellis 2003). Det samme gør sig gældende ved normkomponenten for bridging social kapital, da vi mener, at graden af forsigtighed i mødet med andre samt individets generelle samt specifikke tillid kan ses som udtryk på graden af individets bridging sociale kapital. Hertil mener vi således, at de anvendte items til henholdsvis normkomponenten for bonding social kapital og bridging social kapital alle er påvirket af den bagvedliggende latente sociale kapital, hvormed de anvendte items er indikatorer på graden af normkomponenten for bonding og bridging social kapital (DeVellis 2003).

Sammenlignes vores operationalisering af social kapital med den eksisterende forskning på området, ligger vi os tilnærmelsesvis op ad Freitag og Kirchner (2011) på trods af, at de ikke deler social kapital op i bonding og bridging social kapital. Der er dog stadig udfordringer forbundet med den anvendte operationalisering i nærværende speciale. Først og fremmest har vi ikke mulighed for at indfange sanktionskomponenten i Halperns model. I forhold til sanktionskomponenten i bonding social kapital er det dog vores overbevisning, at de anvendte spørgsmål til operationaliseringen af normkomponenten også i et vist omfang indfanger sanktionskomponenten. Vi mener derfor, at det særligt er i forhold til bridging social kapital, at vi har en væsentlig mangel hertil. Det kan tænkes, at sanktionskomponenten i bridging social kapital kan have betydning for, hvorledes der vil være fordele i at anvende det svage netværk. Eksempelvis er der en stigende tendens i nutidens samfund til, at ledige anses som dovne, og at deres situation er selvforskyldt (Steen, Reiter 2014, Min A-kasse 2014) – en sanktion, som i særlig grad må anses at være knyttet til det svage netværk. Derfor ville det have været interessant at have haft mulighed for at anvende mål herfor.

Endvidere ser vi udfordringer i forbindelse med den anvendte operationalisering af netværkskomponenten i bridging social kapital. Som overstående viser, er denne komponent operationaliseret gennem mål for social deltagelse ud fra argumentationen om, at jo flere individet interagerer med gennem delta-

gelse i sociale aktiviteter og begivenheder, jo stærkere vil vedkommendes svage netværk være. I den forbindelse mener vi, der er en anke knyttet til den manglende mulighed for at inddrage mål for respondenternes arbejdsrelaterede netværk. Denne type netværk kan forventes at have betydning på varigheden af ledighedsforløb, da det er plausibelt, at der i dette netværk i højere grad vil være relevante informationsstrømninger omkring nye beskæftigelsesmuligheder. På den anden side kan der dog samtidig argumenteres for, at denne vinkel på netværkskomponenten i bridging social kapital ikke er så vigtig med udgangspunkt i Sennett og Jacobsens (2007) argumentation om, at arbejdet ikke længere danner grobund for varige relationer. I denne sammenhæng er det dog interessant, at en række studier konkluderer, at det netop er det arbejdsrelaterede netværk, der har betydning herfor, som præsenteret i gennemgangen af den eksisterende litteratur, hvorved der kan sættes spørgsmålstegn ved Sennetts pointe.

6.7.2.1.1 Validering af målemodellen for normkomponenterne for bonding og bridging

Ifølge Macinko og Starfield (2001) er det et problem, at de indikatorer og skalaer, der er blevet anvendt til at måle social kapital for det meste ikke er blevet udsat for statistiske tests, der kan hjælpe til at vurdere validiteten af skalaerne. Til trods herfor fravælger en stor del af de empiriske undersøgelser brugen af statistiske mål til at vurdere validiteten og reliabiliteten af deres mål for social kapital. Dette er et stort problem, da man som læser ikke har mulighed for at vurdere, hvor godt målemodellen passer til det data, der analyseres. I dette speciale benytter vi derfor konfirmativ faktoranalyse til at vurdere den operationaliserede model. Som vi har argumenteret for i overstående afsnit, anser vi netværkskomponenterne for at være formative mål, mens normkomponenterne anses som refleksive mål. Da statistiske vurderinger af formative mål er problematiske (Freeze, Raschke 2007), mener vi ikke, at det er muligt at validere de formative komponenter af vores social kapital-mål gennem statistiske hjælpemidler, hvorfor valideringen her udelukkende beror sig på en teoretisk og empirisk vurdering. Følgende afsnit fokuserer derfor på brugen af konfirmativ faktoranalyse til udelukkende at validere de refleksive normkomponenter.

KFA har ifølge Nye og Drasgow (2010) en del fordele sammenlignet med andre datareduktionsteknikker som eksempelvis EFA. Bl.a. kan der i KFA testes hypoteser omkring både antallet af faktorer, hvordan de forskellige items loader på faktorer og hvordan de eventuelt korrelerer med hinanden. KFA er et delelement i strukturelle ligningsmodeller (SEM), men kan også bruges alene til at teste hypoteser om, hvorvidt der eksisterer et forhold mellem observerede variable og en hypotiseret underliggende latent faktor (her normkomponenten i bonding og bridging social kapital) (Kline 2011).

Ved en KFA opstilles først en model på baggrund af relevant teori. Dette er eksempelvis hvor mange faktorer, der underligger data, hvordan de udvalgte items påvirker faktorerne og hvordan faktorerne hænger sammen med hinanden. Derefter bruges KFA til at teste disse modeller og på den baggrund vurdere

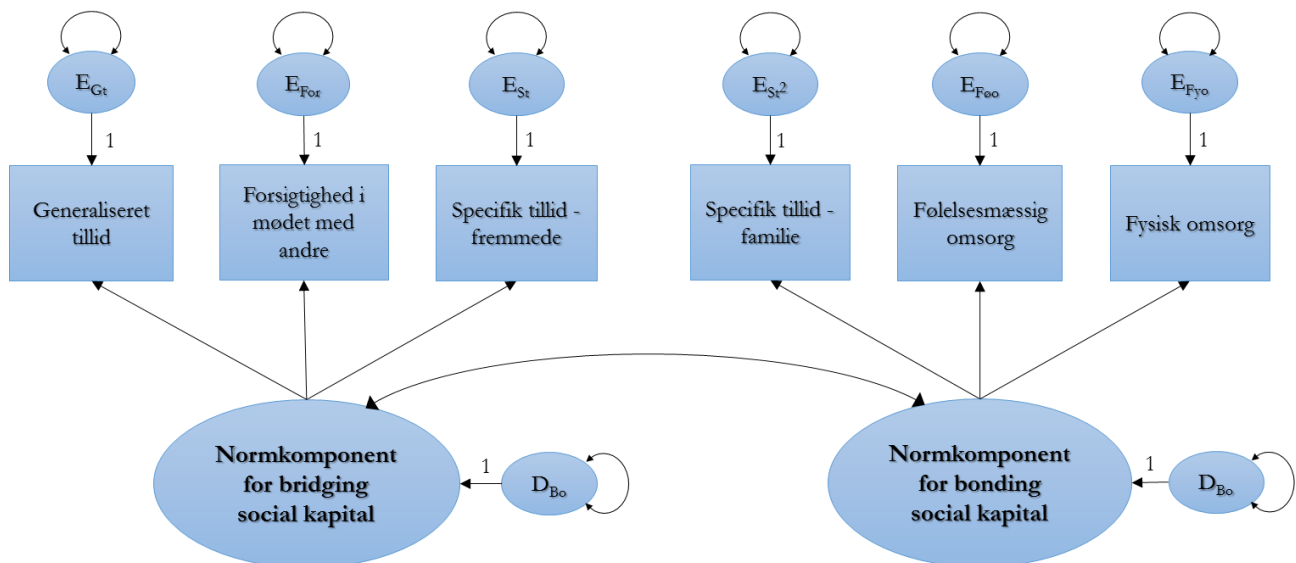
validiteten af modellerne. I dette afsnit vil vi kort gennemgå teorien bag KFA samt opstille nogle kriterier for fitmål, som vi senere vil bruge til at vurdere, hvorvidt den opstillede model for normkomponenterne for bonding og bridging social kapital har et acceptabelt fit til data.

6.7.2.1.1.1 Konfirmativ faktoranalyse

I KFA-analyse bruges den hypotiserede målemodel til at estimere en kovariansmatrix for populationen, som så sammenlignes med den observerede kovariansmatrix. Rent teknisk er formålet at minimere forskellen mellem den estimerede og den observerede kovariansmatrice (Schreiber, Nora et al. 2006). I valideringen, har vi benyttet os af Klines (2011) guidelines for, hvordan modellen opstilles grafisk⁴⁶.

Figuren nedenfor viser en grafisk illustration af modellen for normkomponenterne for bonding og bridging.

Figur 20. KFA-model for normkomponenterne for bridging og bonding social kapital

Pilestregerne i den ovenstående figur indikerer effektregningen – dvs. om de enkelte item modelleres som effektindikatorer ($x \leftarrow y$), årsagsindikatorer ($x \rightarrow y$) eller korrelationer ($x \leftrightarrow y$).

Statistiske estimater af alle de direkte effekter (de lige pile) kaldes for faktorloadings og tolkes normalt ligesom regressionskoefficienter. Hvert fejld E_x er eksogene udeladte variable, der giver den residuelle variation i det pågældende item X , der ikke er forklaret af modellen (Kline 2011:112-115). De to fejld D_x er den residuelle varians for hhv. bonding og bridging social kapital. Som det kan ses i modellen, loader hver indikator på én enkelt faktor og fejldene er uafhængige. Dette beskriver et unidimensionelt mål. Som det ses i Figur 20 har vi yderligere tilladt, at de to latente variable normkomponenterne for bridging og bonding kan variere med hinanden. Tallet ”1” i figuren er en skaleringskonstant og indikerer,

⁴⁶ Selve de statistiske kørsler er foretaget gennem Lavaan-pakken i R.

at det pågældende parameter er blevet fastsat til et tal for at minimere antallet af parametre, der skal estimeres – hvilket er nødvendigt for udregne estimatorne (Kline 2011). Dette betyder dermed, at vi har påtvunget hhv. normkomponenten for bonding og bridgings varians til at være 1.

Estimeringen af parametrene sker med default ved Maximum Likelihood (ML). Tidligere forskning har dog vist, at fortolkningen af fit-parametre bliver vanskelig, hvis antagelserne bag ML er brudt (Olmos 1998). En af hovedantagelserne bag ML er, at de items, der bliver brugt i modellen er kontinuerte og normalfordelte. I bilag 3 har vi medtaget et normalitetsplot og mål for graden af skævhed og kurtosis for alle variable, der bruges til at danne specialets normkomponentmål for bonding og bridging. Et tjek af dem indikerer, at der er non-normalitet i data, hvilket ikke er underligt, da mange af variablene er ordinaltskalerede kategoriske variable. Et tjek af de forskellige plots samt skævhedsmålet viser yderligere, at respondenterne har tendens til enten at svare de højeste eller laveste svarmuligheder. I de tilfælde, hvor data er non-normalfordelt, og når der indgår kategoriske data, anbefaler Kline (2011), at der i stedet anvendes Diagonally Weighted Least Squares (DLWS) til estimeringen af parametrene, da denne estimeringsmetode ikke har antagelser om fordelingen af variable og kan håndtere rangordnede kategoriske variable. Et studie af Hutchinson og Olmos (1998) har dog vist, at det kun er i de tilfælde, hvor data er ekstremt skævt og leptokurtisk, at WLS-estimeringsmetoderne har få fordele over ML og selv i de tilfælde, er det kun for få af de goodness-of-fit mål, som bliver brugt til at vurdere modellens fit. Et simulationsstudie af Nye og Drasgow (2010) viser yderligere, at almindeligt anerkendte cut-off værdier, der bruges til at vurdere modellernes fit til data, ikke kan anvendes til modeller, der estimeres ved DLWS. Nye og Drasgow (2010) anbefaler i stedet, at der bruges strengere cut-off værdier ved DLWS, da modeller estimeret ved denne metode har højere værdier på de fleste fitmål. Med disse resultater in mente, har vi valgt at benytte begge metoder i nærværende speciale. Hovedanalysen vil tage udgangspunkt i ML-estimatorerne, men til alle modeller vil vi yderligere udregne DLWS-estimatorerne for at eftertjekke, at non-normaliteten i data ikke giver biased estimator og fitmål.

Udover at der skal tages højde for non-normalitet og ordinaltskalerede variable, er det vigtigt, at stikprøvestørrelsen er stor nok, da lille stikprøve vil påvirke stabiliteten af parameterestimatorerne. Schreiber et al. (2006) oplyser, at der mindst skal være 10 respondenter pr. estimeret parameter. Med 13 parametre bestående af 6 direkte effekter, 1 kovarians, 6 varianser (se Figur 20) og en stikprøvestørrelse på 4299 respondenter giver det $\frac{4299}{13} \cong 331$ respondenter pr. parameter, hvilket dermed er acceptabelt til at give stabile resultater. I KFA anbefales det at bruge adskillige goodness-of-fit (GOF) mål til at vurdere fittet af den hypotiserede model. Lidt firkantet kan det siges, at GOF-mål forsøger at indfange hvor godt den

hypotiserede operationalisering af hhv. normkomponenten for bonding og bridging social kapital forudsiger relationerne mellem de forskellige variable, der bruges til at lave modellen. I Tabel 5 herunder har vi opstillet de mest brugte fitmål og anerkendte cut-off værdier som en guide til, hvornår det accepteres, at modellen har et acceptabelt fit til data ved ML-estimering (Schreiber, Nora et al. 2006).

Tabel 5. Fitmål til vurdering af KFA-modeller

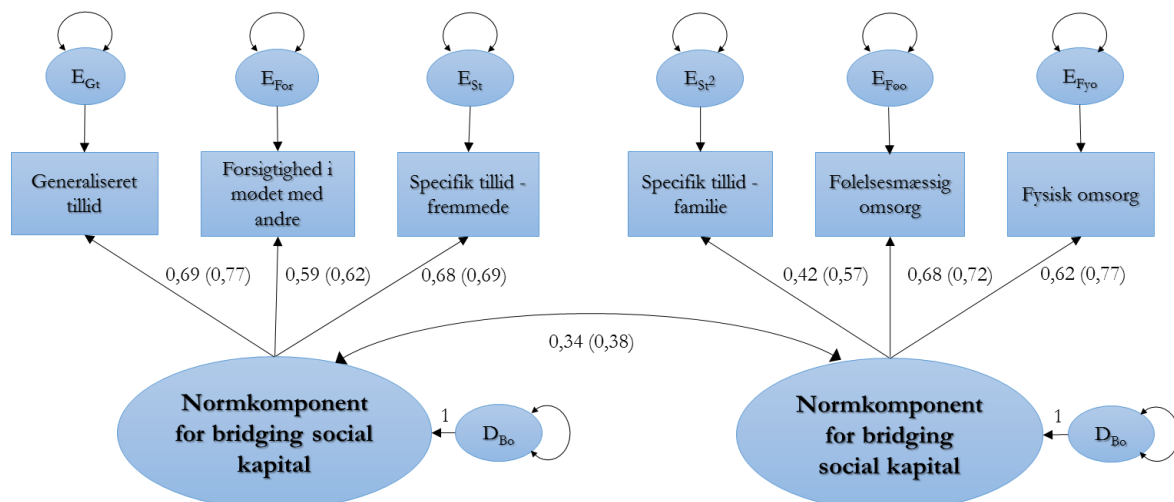
Fitmål		Cutoff-punkt
Normed fit indeks	NFI	$\geq 0,95$
Inkrementalt fit indeks	IFI	$\geq 0,95$
Tucker-Lewis indeks	TLI	$\geq 0,95$
Komparativt fit indeks	CFI	$\geq 0,95$
Root mean square residual	RMR	Jo lavere, jo bedre; 0 indikerer et perfekt fit
Standardized RMR	SRMR	$\leq 0,08$
Root mean square error of approximation	RMSEA	$< 0,06$ til $0,08$ med konfidensintervaller

Egen tilvirkning, kilde: Schreiber et al. (2006:330)

Af pladshensyn vil vi i nærværende speciale ikke komme nærmere ind på udregningen af disse fitmål, men for en uddybende forklaring henvises til Kline (2011:193-218) eller Schreiber et al. (2006). Derudover anbefaler Kline (2011:171), at korrelationsresidualer med absolutte værdier over 0,1 skal undersøges grundigt.

Figur 21 nedenfor viser de standardiserede faktorloadings for de forskellige items samt kovariansen mellem bonding og bridging faktorerne. DLWS-estimerne er i parentes.

Figur 21. Resultater for den opstillede model (Model 1). ML-estimer (DLWS-estimer)

Ikke overraskende er DLWS-estimerne højere for alle faktorloadings. Nogle af de forskellige faktorloadings er en smule lave, hvilket sætter spørgsmålstegn ved, hvorvidt der er konvergerende validitet. På den anden side er den estimerede faktorkorrelation mellem normkomponenterne for bonding og bridging lav (0,34) hvilket indikerer diskriminant validitet (Kline 2011:116). Som forventet giver DLWS-estimerne højere faktorloadings sammenlignet med ML-estimerne.

Vi har yderligere undersøgt, hvorvidt vores specificerede model, hvor de to normkomponenter loader på hver deres underliggende latente variabel, rent faktisk fitter data bedre end en simplere model, hvor normkomponenterne alle loader på samme latente variabel. Modellen hvor alle normkomponenter loader på samme latente variabel har en substantielt højere χ^2 -værdi på 995 sammenlignet med to-faktormodellen, der har en χ^2 -værdi på 189. En χ^2 -test for forskel verificerer da også, at to-faktormodellen fitter statistisk bedre⁴⁷.

Fitmålene for vores opstillede model giver forskellige indikationer af, hvorvidt modellen har et acceptabelt fit til data. χ^2 -testen er signifikant på 0,001-niveau, hvormed vi afviser, at der er en acceptabelt fit. Dette kommer dog ikke som den store overraskelse, da selv meget små afvigelser vil resultere i en statistisk signifikant p-værdi pga. den store stikprøve. Den er derfor i praksis svær at anvende til at vurdere det overordnede fit alene, da en signifikant test kan være en indikation på en misspecifikation, men ikke nødvendigvis behøver at være det. Det er derfor vigtigt at supplere med andre analyser (Kline 2011:199-201, Olmos 1998). I Tabel 7 på side 67 vises de forskellige fitmål for den specificerede målemodel (model 1). Med et konfidensinterval mellem 0,06 og 0,08 indikerer RMSEA et acceptabelt fit. Det samme gør SRMR med en værdi på 0,04 og med en værdi på 0,05 er RMR forholdsvis tæt på nul, hvilket yderligere er en indikation på et acceptabelt fit. De fire andre mål; NFI, IFI, og CFI ligger lige på grænseværdien på 0,95, men TLI ligger under. DLWS estimerne for fitmål giver som forventet bedre fitmål end ML-estimerne (Nye, Drasgow 2010). Hvis der ses på korrelationsresidualerne, kan det ses, at alle residualer på nær én er under 0,1 (Tabel 6).

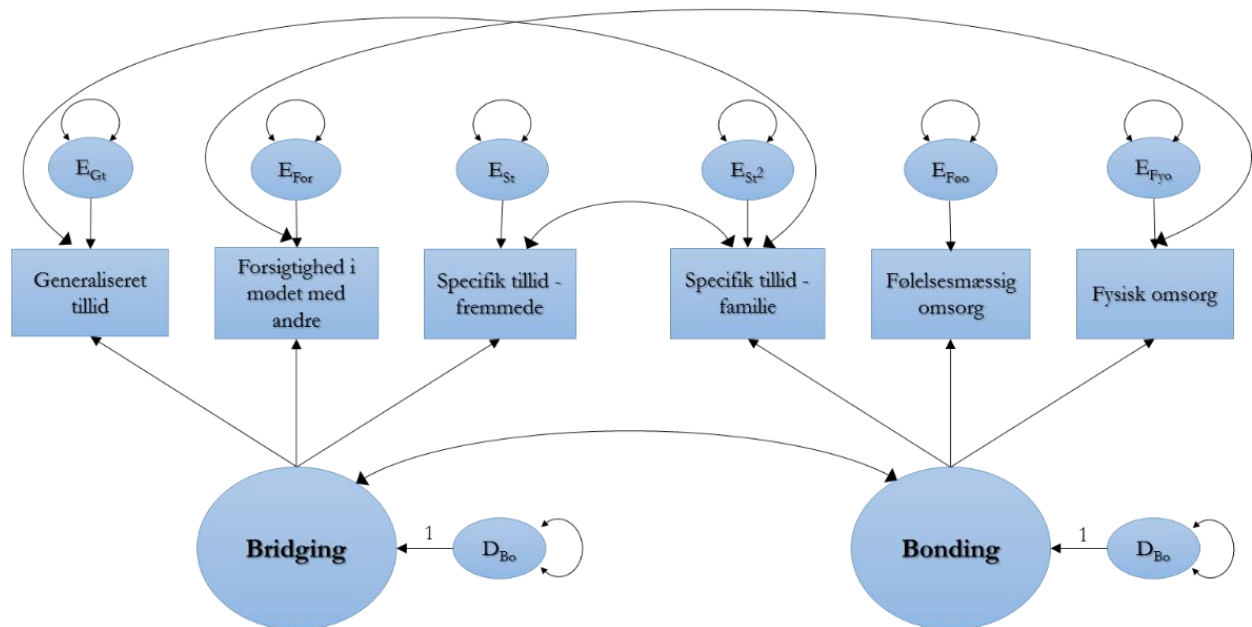
Tabel 6. Korrelationsresidualer for den specificerede målemodel

	1	2	3	4	5	6
Normkomponenten for bridging						
1 Generaliseret tillid						
2 Forsigtighed i mødet med andre	0,01					
3 Specifik tillid - fremmede	-0,01	0,04				
Normkomponenten for bonding						
4 Følelsesmæssig omsorg	-0,01	-0,03	-0,01			
5 Fysisk omsorg	0,00	-0,03	-0,03	0,00		
6 Specifik tillid - familie	0,03	0,00	0,22	0,00	0,00	0,00

⁴⁷ Frihedsgrader: 9-8=1, χ^2 -værdi: 995-189=806, p<0,001

Korrelationsresidualet mellem den specifikke tillid til fremmede og tilliden til familien ligger på 0,22. Residualet er positivt hvilket indikerer, at modellen generelt underestimerer korrelationen mellem de to items. Vi respecificerer derfor målemodellen til yderligere at indeholde en korrelation mellem variablen for den specifikke tillid til fremmede og variablen for tillid til familien. Den respecificerede model er illustreret i figuren på næste side. Vi har yderligere tilføjet en korrelation mellem generaliseret tillid og fysisk omsorg samt mellem forsigtighed i mødet med andre og den specifikke tillid til familien baseret på fitindeksene, som har indikeret, at inkludering af disse to vil forbedre fitmålene.

Figur 22. Respecificeret målemodel (Model 2) for normkomponenterne for bridging og bonding social kapital

Sammenlignes fitmålene for de to målemodeller, som er vist i Tabel 7 nedenfor, kan vi se, at alle fitmål er forbedret i den respecificerede målemodel. TLI er nu over grænseværdien på 0,95 og χ^2 -værdien er faldet substantielt fra 189 til 18.

Tabel 7. Fitmål for den indledende målemodel (Model 1) og den respecificerede model (Model 2)

Fitmål	NFI	IFI	TLI	CFI	RMR	SRMR	RMSEA	χ^2
Model 1	0,947 (0,97)	0,95 (0,97)	0,90 (0,95)	0,95 (0,97)	0,04 (-)	0,04 (-)	0,07 (0,06)	189 (123)
Model 2	0,99 (0,99)	0,99 (0,99)	0,99 (0,99)	0,99 (0,99)	0,02 (-)	0,01 (-)	0,02 (0,01)	18 (9)

På den baggrund vælger vi derfor den respecificerede målemodel i vores videre analyser af sammenhængen mellem social kapital og varigheden af ledighedsforløb.

Nu hvor vi har modellen, er det vigtigt at specificere, hvordan vi udtrækker modellens faktorscore. En faktorscore giver et individs mest sandsynlige værdi på faktoren (her normkomponenten for bonding og bridging social kapital) givet både den estimerede model og individers observerede værdier på de brugte items i modellen. Der findes mange forskellige metoder til udregning af faktorscores. En meget benyttet og simpel metode er at summere de individuelle scores (enten standardiseret eller ustandardiseret) på alle de items, der loader på en faktor⁴⁸ (DiStefano, Zhu et al. 2009). Ligesom med udregningen af estimatorne i faktor-modellen er der dog en vis problematik ved at benytte de raffinerede metoder, når der indgår ikke-kontinuerte variable i modellen. R-pakken Lavaan bruger en trinvis estimeringsmetode til at estimere faktorscores i disse tilfælde (Rosseel, Hansen et al. 2013). Denne metode har en Bayesiansk tilgang, hvor de individuelle faktorscores udregnes gennem posterior fordelingen af den latente variabel (her normkomponenten for bonding og bridging social kapital). For en gennemgang af estimeringsmetoden henvises til appendix 11 i Mplus' brugerhåndbog (Muthén (1998-2004)). For at undersøge, hvorvidt denne metode til estimering af faktorscores gennem ML-modellen er robust, har vi yderligere udregnet faktorscores gennem DLWS-modellen samt brugt summeringsmetoden ved først at standardisere de brugte items i modellen og derefter summere de individuelle scores på tværs af de 40 imputerede datasæt. Vi har derefter udregnet korrelationerne mellem de forskellige mål for normkomponenterne i bonding og bridging social kapital. Disse er vist i nedenstående tabel.

Tabel 8. Korrelationer mellem estimeringsmetoder

	Bonding	1	2	3
1	ML-estimat	1,00		
2	DLWS-estimat	0,94	1,00	
3	Summeret estimat	0,96	0,91	1,00
	Bridging	1	2	3
1	ML-estimat	1,00		
2	DLWS-estimat	0,93	1,00	
3	Summeret estimat	0,97	0,90	1,00

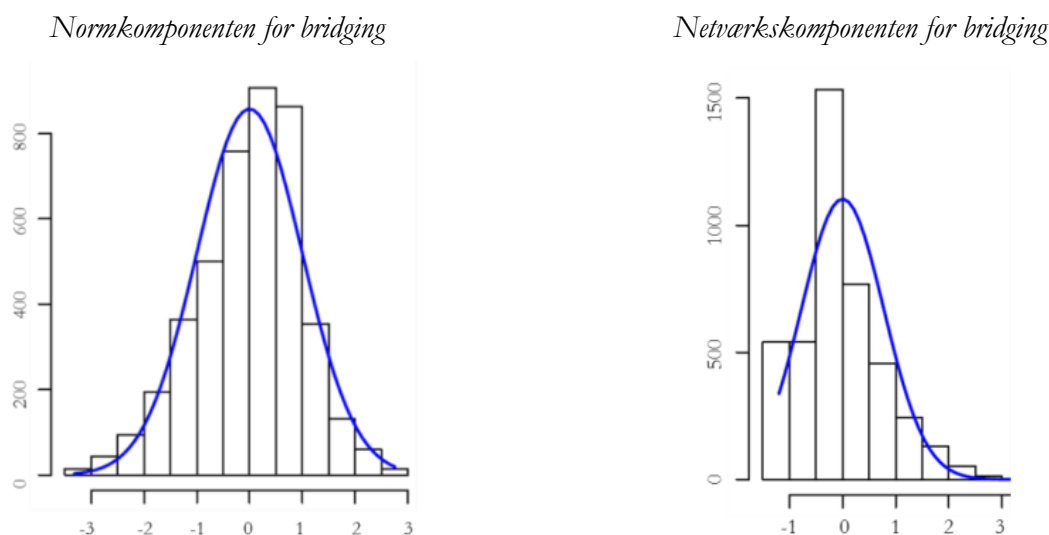
Som det kan ses, har de tre forskellige mål til udregning af målene meget høje korrelationer, hvilket vi anser som et tegn på robusthed i udregningen af estimatorne for graden af normkomponenten for hhv. bridging og bonding social kapital. Vi har derfor valgt at benytte os af de udregnede faktorscores gennem Lavaan ved ML i den videre analyse. Vi har valgt at standardisere alle fire social kapital-mål. Det vil sige,

⁴⁸ Af mere raffinerede metoder kan nævnes Bartlett eller Anderson-Rubin metoden (DiStefano, Zhu et al. 2009).

at i stedet for at måle den specifikke svarværdi på en skala, ses der i stedet på, hvor meget hver score afviger fra middelværdien på det pågældende social kapital-mål⁴⁹.

Spørgsmålet er, hvorvidt norm- og netværkskomponenter måler så lignende aspekter af hhv. bonding og bridging målet, at det vil være fordelagtigt at simplificere analysen ved at slå de to komponenter sammen. Som vi har argumenteret for i teoriafsnittet omkring social kapital⁵⁰, mener vi dog ikke, at dette er tilfældet. For at vurdere graden af samvariation har vi udregnet korrelationen mellem de to komponenter for hhv. bonding og bridging. Norm- og netværkskomponenten ved bridging har en korrelation på 0,08. Den lave korrelation mellem de to komponenter understøtter derved antagelsen om, at de ikke måler den samme dimension af bridging social kapital. Korrelationen for norm- og netværkskomponenten ved bonding er derimod på 0,68, hvilket kan være en indikation på, at disse to komponenter i nogen grad måler det samme. Vi har derfor udført en robusthedsanalyse, hvor vi har indsat hver komponent for sig i den fulde model. Resultaterne herfor kan findes i bilag 5. Resultaterne af hver enkelt komponent er meget lig de resultater, vi får, når vi indsætter dem i samme model. Vi vælger derfor at beholde de to komponenter for sig i den videre analyse. I nedenstående figur vises fordelingen af de fire social kapital-mål.

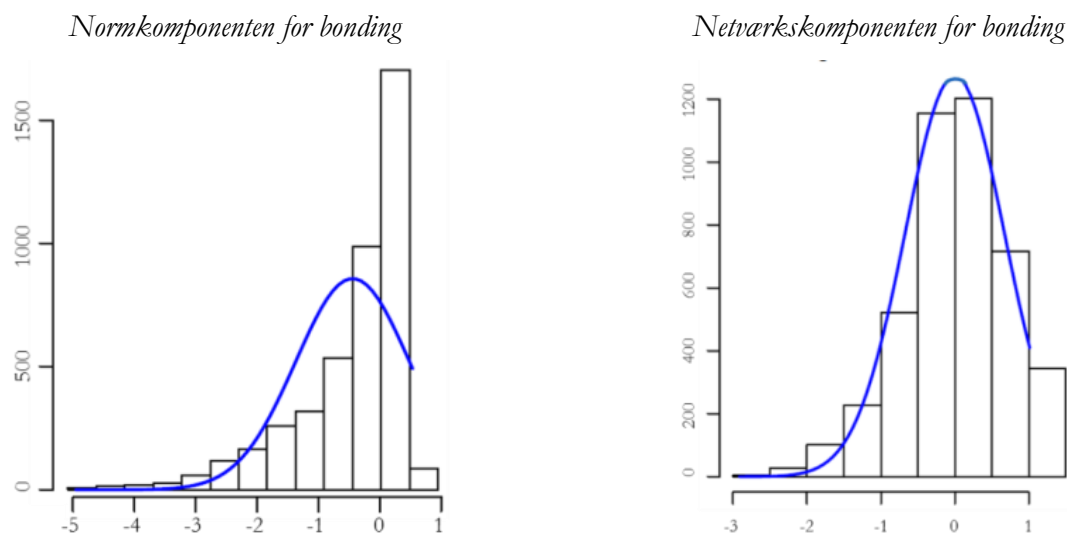
Figur 23. Normalitetsplots over social kapital-målene

Fortsættes på næste side

⁴⁹ Det standardiserede mål udregnes som: $zscore = \frac{x - \bar{x}}{\sigma}$, hvor x er scoren på spørgsmålet, $\bar{x}$ er variabelens middelværdi og σ er standardafvigelsen (Bring 1994:209).

⁵⁰ Se afsnit 2.7.2.

Som det kan ses i figurerne fordeler værdier sig om middelværdien 0. Derudover kan det observeres, at tre af social kapital-målene enten er en smule venstre -eller højreskæve. Dette regner vi dog ikke for noget problem, da vi i analysen udregner robuste standardfejl.

6.8 Kontrolvariable

I følgende afsnit vil de valgte kontrolvariable blive præsenteret. Disse kontrolvariable er udvalgt på baggrund af problemfeltet og inddrages for at minimere sandsynligheden for, at en eventuel funden sammenhæng mellem social kapital og varigheden af den enkeltes ledighedsperiode er spuriøs. Afsnittet vil ligeledes beskrive, hvordan de valgte kontrolvariable er operationaliseret.

6.8.1 Køn

Det er oplagt, at mænd og kvinder både kan have forskelle i deres niveau af social kapital samt i varigheden af deres ledighedsforløb. I undersøgelser af social kapitals betydning for ledighed er det da også almindeligt at kontrollere for køn (eksempelvis Mouw 2003, Norwood 2001, Ao 2007, McDonald, Elder 2006, Aguilera 2002). Variablen *køn* er kodet som en dummy variabel, hvor 0 = kvinder og 1 = mænd.

6.8.2 Alder

I undersøgelser af social kapitals betydning for ledighed er det ligeledes almindeligt at kontrollere for alder (eksempelvis Mouw 2003, Norwood 2001, Ao 2007, McDonald, Elder 2006, Aguilera 2002). Hertil argumenterer både Keene (2006) og Filges (2008) for, at der eksisterer en aldersdiskrimination på arbejdsmarkedet, hvor ansøger bliver stereotypiseret på baggrund af deres alder. Det er desuden ikke svært at forstille sig, at den aldersgruppe individet tilhører, ligeledes vil være knyttet til graden af social kapital,

hvorfor vi har valgt at inddrage denne variabel. Variablen *aldersgruppe* er en kategorisk variabel⁵¹, der er dannet på baggrund af aldersvariablen i Sundhedsprofilen⁵², med 31-49 år som referencekategori.

6.8.3 Konjunktur

At tidspunktet respondenter er blevet ledige kan have betydning for ledighedsforløbet, tager vi højde for ved at kontrollere for konjunktur. Som beskrevet i afsnit 2.2 beskrives de konjunkturmæssige udsving som en af årsagerne til ledighed, hvor der i en periode med lav konjunktur vil være lavere efterspørgsel af service og andre ydelser, som medfører fyringer, lavere efterspørgsel af ny arbejdskraft og derfor også længere ledighedsforløb for de individer, der blev ledige. Yderligere kan det tænkes, at perioder med store udsving kan påvirke individets sociale kapital, da individet eksempelvis kan opleve mere stress og usikkerhed, som afføder et større behov for støtte. I denne sammenhæng kan der argumenteres for, at nedgangstider kan få individet til at søge nærmere med eksempelvis familie og venner og derved reelt forhøje sin sociale kapital. I nærværende speciale, hvor vores undersøgelse strækker sig fra perioden marts 2010 til og med februar 2013, kan der argumenteres for, at der ikke har været de store konjunktursvingninger, hvorved det ikke nødvendigvis er afgørende at kontrollere herfor. Dog har der været en svag opadgående trend (Danmarks Statistik 2013b, Økonomi- og Indenrigsministeriet 2013), hvorfor vi har fundet det relevant at kontrollere for denne variabel.

Vi operationaliserer konjunkturudviklingen gennem den uge, respondenter bliver ledige. Det er vores forventning, at respondenter, der er blevet ledige i starten af undersøgelsesperioden, vil have længere ledighedsforløb sammenlignet med respondenter, der bliver ledige i slutningen af undersøgelsesperioden. Variablen *konjunktur* er en kategorisk variabel med tre konjunkturperioder på cirka et år hver.

6.8.4 Human kapital

Som beskrevet i afsnit 2.3 er begrebet human kapital et væsentligt element i den enkeltes beskæftigelsesegnethed. Der kan i den sammenhæng antages, at human kapital både vil have betydning på graden af social kapital samt for varigheden af ledighedsforløb. På den ene side har Coleman (1988) fundet, at social kapital spiller en betydende rolle for uddannelsesresultater. På den anden side argumenterer Halpern (2005) for, at uddannelse medfører en højere social kapital, da højtuddannede vil have et højere niveau af social kapital, da de har tendens til at deltage i flere netværk. Der er således ikke enighed om den kausale retning, men der er enighed om, at social kapital og human kapital er påvirket af hinanden.

⁵¹ 1 = 16-30 år, 2 = 31-49 år og 3 = 50 år eller derover

⁵² Dermed er det respondenternes alder i marts 2010, der ligger til grund for variabelen.

I afsnit 2.3.1 præsenterede vi Beckers definition af human kapital, der er udgjort af de kvalifikationer den enkelte opnår gennem uddannelse, kompetencer, der opnås gennem 'on-the-job-training' samt helbred. Human kapital måler vi derfor gennem fire variable; uddannelsesniveau, erhvervs erfaring samt fysisk og psykisk helbred. Variablen *uddannelse* er en kategorisk variabel, der er dannet på baggrund af uddannelsesregistret, som indeholder fem forskellige uddannelsesniveauer⁵³, hvor referencegruppen er erhvervsuddannelse. Variablen *halvårlig erhvervs erfaring* er en intervallskaleret variabel, der går fra 0-20. Variablen er dannet på baggrund af de perioder, hvor respondenterne ikke har modtaget offentlig ydelse i de sidste 10 år⁵⁴ før observationsperioden er påbegyndt. Vi har fravalgt at gå længere tilbage, da vi mener at arbejdsmarkedstilknytningen, som ligger længere tilbage kun i mindre grad har betydning for varigheden af ledighedsforløb og individets sociale kapital. Hertil er en yderligere fordel ved anvendelsen af variablen, at vi samtidig kontrollerer for, hvor meget ledighed respondenterne har haft gennem de sidste ti år, hvor vi ikke ser det nødvendigt at inddrage en yderligere variabel herfor. Fysisk helbred operationaliserer vi gennem spørgsmålet "*Har du nogen langvarig sygdom, langvarig eftervirkning af skade, handicap eller anden langvarig lidelse?*". Variablen *fysisk helbred* er en dummy variabel, hvor 0 = ingen længerevarende sygdom og 1 = længerevarende sygdom. Variablen *psykisk helbred* operationaliserer vi gennem, hvorvidt der er modtaget antidepressiv medicin inden marts 2010. Variablen *psykisk helbred*, der er baseret på data fra NPR-registret, er en dummyvariabel, hvor 0 = gruppen, der ikke har modtaget antidepressiv medicin før marts 2010 og 1 = gruppen, der har modtaget antidepressiv medicin før 2010.

6.8.5 Etnicitet

Den sidste kontrolvariabel, vi har valgt at medtage i analysen er etnicitet. Vi finder det relevant at kontrollere for respondenternes etnicitet jævnfør afsnit 2.1 og 2.7.3, hvor vi dels tydeliggjorde, at etniske minoriteter har udfordringer med at få tilknytning til det danske arbejdsmarked og dels, at det yderligere kan påvirke graden af individets sociale kapital. Ydermere er etnicitet en almindelig kontrolvariabel i undersøgelser af social kapitalers betydning for ledighed (eksempelvis Mouw 2003, Gezinski 2011, Norwood 2001, Ao 2007). Variablen *etnicitet* er en dummy variabel, hvor 0 = dansk eller vestlig herkomst og 1 = Ikke-vestlige herkomst.

⁵³ 1 = Folkeskole, 2 = Gymnasial uddannelse, 3 = Erhvervsuddannelse (Referencekategori), 4 = Kort- eller mellemlang videregående uddannelse (KVU/MVU), 5 = Lang videregående uddannelse (LVU).

⁵⁴ Det er ikke muligt for os at sikre, at der er betalt arbejdsmarkedsbidrag i samme periode (dvs. sikre at det er tale om ordinær beskæftigelse), da data herfor kun går tilbage til 2008. Det er dog vores overbevisning, at målet for erhvervs erfaring stadig er et pålideligt mål herfor, da det kun er et fåtal, der vil være selvforsøgende af andre årsager.

6.9 Interaktioner

I følgende afsnit vil vi præsentere, hvordan vi har dannet de interaktioner, vi inddrager i analysen for at undersøge specialets underhypoteser, som vi præsenterede i kapitel 2. Følgende indeholder en argumentation for operationaliseringen og dannelsen af seks interaktioner. Interaktionen udregnes som produktet af hhv. variabelen for norm- og netværkskomponenten af bonding og bridging social kapital og variablene for erhvervstype, sektor, alderskategori, uddannelseskategori, etnicitet og køn⁵⁵.

Erhvervs- og sektorvariablen, der benyttes i to af interaktionerne, er baseret på baggrund af oplysninger fra DREAM-databasen. Variablen `branche_yyyy_mm` har dannet grundlag for rekodningen for erhvervstype, mens variabelen `virksomhed_yyyy_mm` har dannet grundlag for rekodningen af sektorvariablen. Vi har valgt at samle primære og sekundære erhverv i én samlet gruppe, da vores interesse ligger i, hvorvidt, der er forskel i sammenhængen mellem social kapital og varigheden af ledighedsforløbet i de tertiære erhverv vs. de andre typer. Variablen er kodet som 0 = primære og sekundære erhverv og 1 = tertiære erhverv. De forskellige sektorer har vi inddelt i hhv. offentlige og private. Variablen sektor er kodet som 0=privat og 1=offentlig. Kodningen af både køn og etnicitet er præsenteret i hhv. afsnit 6.8.1 og 6.8.5. Da alders- og uddannelseskategorierne begge indeholder mere end to kategorier, vil interaktionseffekten tolkes mod referencekategorien for hhv. aldersgruppe (31-49 årige) og uddannelsesniveau (erhvervsuddannelse).

Disse interaktioner vil således tydeliggøre, om der er evidens for, at sammenhængen mellem social kapital og varigheden af ledighedsforløb afhænger af andre faktorer.

6.10 Analysestrategi

I nærværende speciale undersøger vi, hvorvidt et individs sociale kapital påvirker deres chancer for hurtigere at komme i beskæftigelse. Vi har hertil tydeliggjort, at vi i denne sammenhæng anvender forløbsanalyse. I følgende afsnit vil vi argumentere for valget af denne analysestrategi frem for andre, da problemstillingen analytisk kan gribes an på forskellige måder. Valget af analysestrategi har afgørende betydning for både validiteten, generaliserbarheden og brugbarheden af analysens resultater. Vi har derfor haft nogle meget grundige overvejelser omkring valget af den mest korrekte statistiske metode.

En enkelt tværsnitsundersøgelse, som er den oftest benyttede dataindsamlingsmetode, vil kun i ringe grad kunne besvare indeværende speciales problemformulering, hvis den anvendes alene. Analysestrategien ville her eksempelvis være at sammenligne den sociale kapital for de personer, der er i arbejde med de personer, der er arbejdsløse gennem probit eller logit-modeller. Dette ville dog ikke belyse vores valgte

⁵⁵ I bilag 4 kan findes den specifikke udregning af hvert interaktionsparameter.

problemstilling. Ved at udnytte DREAM-dataseten, som giver adgang til *hvornår* individer er kommet i beskæftigelse, kan vi tage højde for *hele* forløbet. En anden mulighed er derfor at have varigheden af ledighedsforløb som udfaldsvariabel og bruge en OLS-model som analysestrategi. Benytter vi denne metode, er vi nødt til at have antagelser om baseline, og der vil ikke være mulighed for at højde for censurerede hændelser. Anvendelsen af en Cox-regression vil derimod give mulighed for både at udnytte den fulde informationerne i vores datasæt samt vil give et mere præcist billede af en eventuel effekt af social kapital på varigheden af et ledighedsforløb. Derudover er Cox-regression mere efficient, fordi vi ikke behøver at have antagelser om, hvordan den underliggende sammenhæng mellem interessevariabel ser ud, da estimatet giver den øjeblikke sandsynlighed for at opleve at komme i beskæftigelse *sammenlignet* med baseline.

6.10.1 Cox-regressionen

Cox-regressionen bliver ofte kaldt den proportionale hazardsmodel grundet dens grundantagelse om proportionale hazardrater mellem grupper. Dette forklarer vi i større detalje i dette afsnit. Det er en semiparametrisk model, der beskriver effekten af forskellige forklarende kovariater på risikoen for, at en hændelse sker – i vores tilfælde at komme i beskæftigelse. Cox-regressionen har en del styrker i forhold til mange andre multilevel modeller. Blandt andet er den ifølge Allison (2010) mere robust, da der ikke er en antagelse om baseline, og da der forholdsvis enkelt kan inkorporeres tidsafhængige kovariater i modellen til trods for, at antagelsen bag modellen angiver, at der skal være proportionalitet mellem hazardraterne. For at forstå Cox-regression, er det nødvendigt at forstå den bagvedliggende antagelse om proportionalitet. Derfor vil vi først redegøre for hovedantagelsen bag Cox-modellen, i form af antagelsen om de proportionelle hazardrater, inden vi gennemgår selve Cox-modellen.

6.10.1.1 Antagelsen om de proportionelle hazardrater

Lad os sige, at $h_1(t)$ og $h_0(t)$ er to hazardfunktioner fra de forskellige fordelinger – eksempelvis en fordeling for mænd og en fordeling for kvinder. Disse to fordelinger er proportionale hvis

$$h_1(t) = \varphi h_0(t), \text{ for alle } t \geq 0 \quad (1)$$

hvor φ er en positiv proportionalitetskonstant og t er tiden. Fortolkningen af (1) ligger dermed i, at der er proportionalitet, hvis den ene fordeling (kvinder) $h_0(t)$ på alle tidspunkter t har samme afstand φ til den anden fordeling (mænd) $h_1(t)$. Hvis (1) holder, så holder samme egenskab også for de kumulative hazardfunktioner $H_1(t)$ og $H_0(t)$

$$H_1(t) = \varphi H_0(t), \text{ for alle } t \geq 0 \quad (2)$$

med den samme proportionalitetskonstant φ .

Her er det vigtigt at bemærke, at φ ikke afhænger af tiden. Der er samme forskel mellem to fordelinger uanset hvor man befinder sig i forløbet (Broström 2012: 31-33). Denne egenskab om tidsafhængig kan bl.a. benyttes til at tjekke, hvorvidt proportionalitetsantagelsen er opfyldt. Egenskaben benytter vi derfor i afsnit 6.10.1.4 til at vurdere proportionaliteten af de anvendte variable i den statistiske model.

6.10.1.2 Den proportionale hazardsmodel

Cox' proportionale hazardsmodel giver en regression, hvor outputtet er den øjeblikkelige hazardrate $h(t)$. For et individ i på tid t sammenkæder følgende regression et individs hazard $h_i(t)$ med en baseline hazardrate og specificerede covariater.

$$\log[h_i(t)] = \log[h_0(t)] + \beta_1 x_{i1} + \beta_2 x_{i2} + \dots + \beta_k x_{ik} \quad (3)$$

eller hvis vi eksponerer

$$h_i(t) = h_0(t) + e^{\beta_1 x_{i1} + \beta_2 x_{i2} + \dots + \beta_k x_{ik}} \quad (4)$$

og med lidt algebraisk manipulation

$$\frac{h_i(t)}{h_0(t)} = e^{\beta_1 x_{i1} + \beta_2 x_{i2} + \dots + \beta_k x_{ik}} \quad (5)$$

(5) viser tydeligt to meget vigtige egenskaber ved Cox-modellen. Den første er dens manglende antagelse om baseline $h_0(t)$ og baggrunden for, at den er en semiparametrisk model (Singer, Willett 2003:509-516). Denne egenskab har været en stor del af dens popularitet, da den er meget mere fleksibel, fordi der ikke behøves at specificeres en baselinefordeling. Den anden vigtige egenskab er antagelsen om proportionalitet mellem grupper, som vi allerede har gennemgået. Hvis denne antagelse ikke er opretholdt, er det tydeligt, at hazardraten kan være mere eller mindre forkert. Hazardraten $h(t)$ er et gennemsnit af raterne mellem et individ $h_i(t)$ og baseline $h_0(t)$ over alle tidspunkter t . Hvis eksempelvis individ $h_i(t)$ har én større risiko for at opleve hændelsen tidligt i forløbet og én mindre risiko end baseline sent i forløbet, er den gennemsnitlige hazardrate $h(t)$ biased. Det er derfor vigtigt at tjekke for proportionalitet, inden resultaterne fortolkes. Er antagelsen om proportionalitet ikke opretholdt, er det vigtigt overveje hvorvidt og hvordan det skal håndteres, hvor indføring af tidsafhængige variable, stratificering for den pågældende variabel eller eventuelt skifte til en parametrisk model som for eksempel Weibull, AFT, mv. er mulige løsninger.

6.10.1.3 Estimering af Cox-regressionen – den partielle likelihood

I forløbsanalyse har vi sjældent den eksakte tid for, hvornår hændelsen sker, men derimod kun i hvilket interval hændelsen er sket. I vores tilfælde har vi f.eks. kun information om, i hvilken uge individet er

kommet i beskæftigelse og ikke den præcise dag, time eller endog sekund. Dette er dog ikke noget problem, da den partielle likelihood funktion kun skal vide, i hvilken rækkefølge individerne har oplevet hændelsen. Rækkefølgen er således vigtigere end tiden i estimeringen af en Cox-regression. Derfor opstår der problemer, hvis der er mere end én hændelse i et interval, da vi dermed ikke ved, hvilken hændelse, der er kommet først. Som det kan observeres i Tabel 11 på side 83, er der eksempelvis 119 individer, der finder et arbejde i den syvende ledighedsuge. Disse 119 ledighedsforløb, der er afsluttet i samme periode, skal rangordnes, så vi kan definere, hvilket ledighedsforløb, der kommer først. Denne problematik løses i praksis ved hjælp af én af tre estimators; Breslow, Efron eller exact-metoden. Exact er den foretrukne, men også den mest udregningstunge metode (Singer, Willett 2003:522-523). Exact metoden går ud fra, at da informationen om rangeringen eller den sande hændelsestid ikke er tilgængelig, skal alle muligheder for rangeringen udregnes. F.eks. sker der 7 hændelser i det 48. ledighedsuge. Dette giver $7! = 5040$ forskellige kombinationer. Hvis sandsynligheden for at ramme hver eneste af disse 5040 kombinationer er A_i , hvor $i=1, \dots, 5040$, er den partielle likelihood for 48. uge:

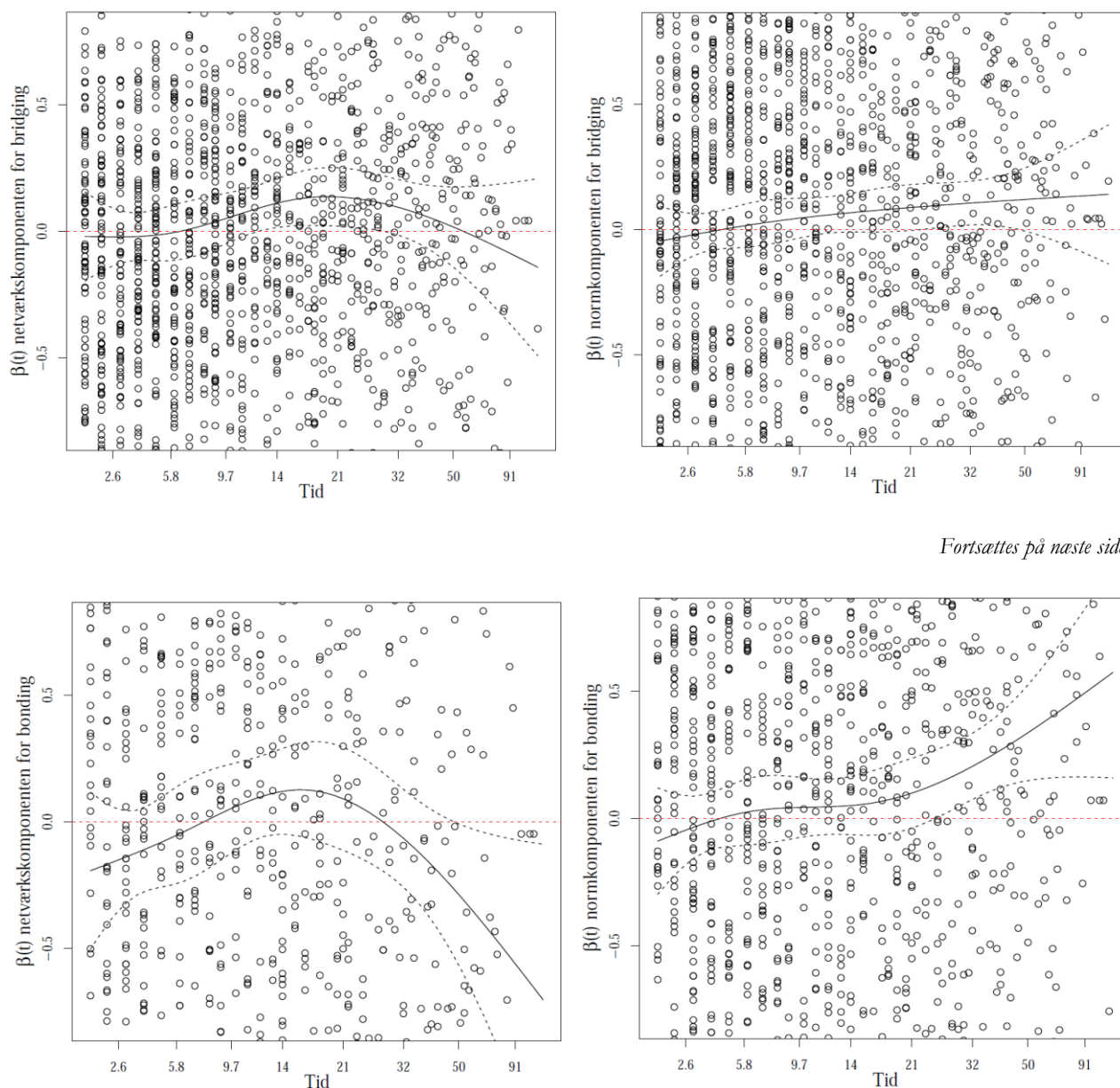
$$L_{45} = \sum_{i=1}^{5040} \Pr(A_i)$$

som er summen af alle sandsynligheder for at ramme de enkelte 5040 kombinationer, hvor sandsynligheden af hver af de 5040 kombinationsmuligheder udregnes ved en almindelig partiel likelihood funktion (Allison 2010:144). Det er tydeligt, at det hurtigt vil give et enormt udregningsarbejde. F.eks. er antallet af tied hændelser i den syvende arbejdsuge så stort, at en regnemaskine giver $119! = 5,4746 \cdot 10^{196}$. Almindeligvis benyttes derfor Efron-metoden, som ligesom exact-metoden tager højde for alle mulige kombinationsmuligheder, men bruger en numerisk approksimation for at simplificere udregningen (Singer, Willett 2003:523). I dette speciale har vi derfor valgt at benytte Efron-metoden til udregningen af den partielle likelihood.

6.10.1.4 Tjek af antagelser

Som overstående afsnit har vist, er det vigtigt at sikre, at grundantagelserne bag Cox-regressionen ikke er overtrådt, inden vi bevæger os videre til analysen. Her tænkes især på antagelsen om proportionalitet mellem hazardrater samt linearitet for kontinuerte variable. Vi har testet for proportionalitet gennem Schoenfeldsresidualer samt grafiske plots. I Figur 24 er der vist grafiske plots for bonding og bridging målene, hvor komponenterne for bridging social kapital er vist nedenfor, mens komponenterne for bonding er vist på næste side.

Figur 24. Grafiske plots af Schoenfieldsresidualerne for bonding og bridging social kapital med 95% KI.

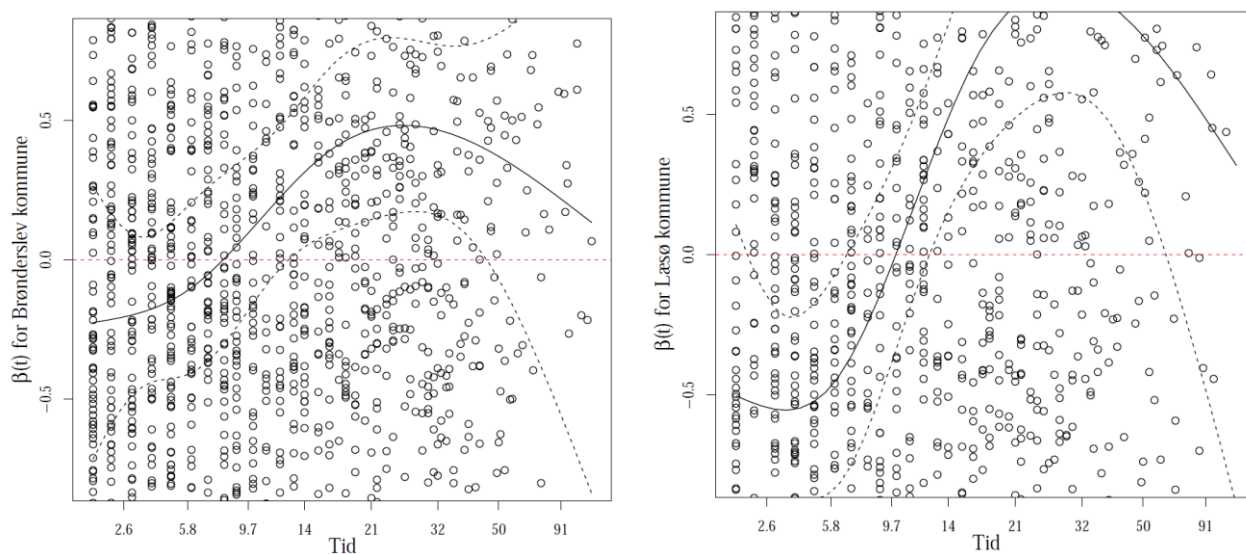
Fortsættes på næste side

Som det kan observeres i figuren, bliver estimerne mere usikre i slutningen af forløbet, hvilket afspejles i de bredere konfidensintervaller. For de to komponenter for bridging giver de grafiske plots umiddelbart ingen indikation af, at effekten af de to komponenter bliver stærkere eller svagere over tid. For netværkskomponenten for bonding social kapital er der en meget svag indikation på, at effekten af variabelen bliver en smule svagere over tid. Dette er dog i en så lille grad, at vi ikke mener, det vil påvirke nærværende analyse. Normkomponenten for bonding er mere interessant. Her ses en svag stigning over hele forløbet, hvor effekten bliver statistisk signifikant omkring uge 21. Dette giver dermed evidens for, at effekten af normkomponenten bliver svagt stærkere for ledighedsforløb over 21 uger. Til trods for evidensen af brud

på proportionalitetsantagelsen (sammenhængen mellem normkomponenten for social kapital og sandsynligheden for at komme i beskæftigelse ændrer sig over tid), har vi valgt ikke at stratificere for denne variabel, da vi derved ikke ville være i stand til at få effektestimater for variabelen. Vi har yderligere valgt ikke at skifte over til mere restriktive parametriske modeller som Weibull eller AFT, da typen af nonproportionalitet for denne variabel er af en sådan art, at et gennemsnitsestimat over hele perioden ikke forvrænger tolkningen af estimatet. Dog vil vi vende tilbage til evidensen for en stærkere effekt for længere ledighedsforløb i diskussionen af resultater i afsnit 7.3.

I den fulde model for både bonding og bridging-modellen indikerer betaværdien for to af kommunekategorierne, at proportionalitetsantagelsen er overtrådt. En yderligere undersøgelse af de grafiske plots, i Figur 25 herunder, understøtter den signifikante p-værdi for disse to kommuner og indikerer, at strata ikke er proportionale over tid sammenlignet med referencekategorien Aalborg kommune.

Figur 25. Grafiske plots af Schoenfieldsresidualerne for Brønderslev og Læsø kommune.

Som det kan ses i figuren er det især i Læsø kommune, at sandsynligheden for at komme i beskæftigelse varierer over tid sammenlignet med Aalborg. Vi vælger derfor at stratificere for kommunevariablen.

Der er ikke andre variable, der indikerer brud på proportionalitetsantagelsen. Ved tjek for linearitet af de kontinuerte variable finder vi ikke nogen indikation af, at linearitetsantagelsen er overtrådt. Vi er derfor nu klar til at gå videre til analysen.

7 Analyse

Nærværende analysekapitel har til formål at besvare specialets problemformulering gennem de opstillede hypoteser i afsnit 4.1. Først gennemgås karakteristika ved populationsstikprøven og hvordan ledighedsforløbene overordnet er forløbet (afsnit 7.1). Herefter følger analysen, som er opdelt i to delanalyser. Første del af analysen (afsnit 7.2) gennemgår og diskuterer resultaterne for den generelle sammenhæng mellem social kapital og varigheden af ledighedsforløb (hypotese 1). Den anden del af analysen (afsnit 7.3) gennemgår og diskuterer resultaterne for, hvorvidt sammenhængen mellem social kapital og varigheden af ledighedsforløb afhænger af andre faktorer (hypotese 2). I det efterfølgende kapitel 8 samles diskussionerne, og på den baggrund vil vi besvare problemformuleringen.

7.1 Karakteristika ved stikprøven

I dette afsnit vil vi først gennemgå, hvordan de forskellige ledighedsforløb er afsluttet (Tabel 9). Dernæst præsenteres fordelingen af de anvendte variable i modellerne i forhold til, om ledighedsforløbene endte i beskæftigelse eller ej (Tabel 10). Dette efterfølges af en gennemgang af de overordnede karakteristika ved selve ledighedsforløbene.

Tabel 9. Ledighedsforløbene fordelt på alternative hændelser/censureringer

Den alternative hændelse/censurering	Antal	%
Ordinær understøttet beskæftigelse	2.601	60,50%
Selvforsørgende	712	16,60%
Datastop	662	15,40%
Sygedagpenge	209	4,90%
Uddannelse	38	0,90%
Førtidspension, overgangsydelse eller fleksjob	28	0,70%
Barsel	22	0,50%
Pension eller efterløn	13	0,30%
Ikke-arbejdsmarkedssparat ledig	9	0,20%
Udvandring	5	0,10%
Død	0	0,00%
Orlov	0	0,00%
<i>Ledighedsforløb i alt</i>	<i>4.299</i>	<i>100%</i>

Af de 4.299 ledighedsforløb i observationsperioden endte 60,5% af forløbene ved, at respondenteren fandt ordinær beskæftigelse. De resterende forløb blev hovedsageligt afsluttet pga. selvforsørgelse (16,6%) eller overgang til sygedagpenge i en længere periode (15,4%). Blot en lille andel af forløbene blev afsluttet pga. uddannelse (0,9%), førtidspension eller fleksjob (0,7%), barsel (0,5%), pension eller efterløn (0,3%), overgang til en ikke-arbejdsmarkedssparat ydelse (0,2%) og udvandring (0,1%). Det er desuden væsentligt at bemærke, at 15,4% af forløbene ikke blev afsluttet inden datastop i februar 2013.

Tabel 10. Karakteristika ved ledighedsforløb

Variabel	Fandt <i>ikke</i> beskæftigelse		Fandt beskæftigelse		n
Social kapital-mål					
Bondings netværkskomponent	μ: 0,05		μ: -0,03		4.299
Bondings normkomponent	μ: -0,01		μ: 0,04		4.299
Bridgings netværkskomponent	μ: 0,15		μ: 0,22		4.299
Bridgings normkomponent	μ: -0,03		μ: 0,04		4.299
Aldersgruppe					
Under 31 år	620	45%	753	55%	1.373
31-49 år	667	35%	1.237	65%	1.904
Over 49 år	411	40%	611	60%	1.022
Konjunkturperiode					
1. konjunkturperiode	435	29%	1.075	71%	1.510
2. konjunkturperiode	477	32%	1.032	68%	1.509
3. konjunkturperiode	786	61%	494	39%	1.280
Kommune					
Brønderslev	168	35%	315	65%	483
Frederikshavn	170	39%	268	61%	438
Hjørring	152	35%	287	65%	439
Jammerbugt	153	42%	208	58%	361
Læsø	53	33%	110	67%	163
Mariagerfjord	128	40%	191	60%	319
Morsø	124	42%	168	58%	292
Rebild	127	41%	184	59%	311
Thisted	138	41%	198	59%	336
Vesthimmerland	128	40%	195	60%	323
Aalborg	357	43%	477	57%	834
Køn					
Mand	809	34%	1.582	66%	2.391
Kvinde	889	47%	1.019	53%	1.908
Erhvervserfaring (<i>halvårlig</i>)	μ: 13,4		μ: 14		4.299
Uddannelsesgruppe					
Folkeskole	595	45%	726	55%	1.321
Gymnasial	103	49%	109	51%	212
<i>Erhvervsudd.</i>	682	34%	1.305	66%	1.987
KVU/MVU	258	42%	359	58%	617
LVU	60	37%	102	63%	162
Psykisk helbred					
Godt psykisk helbred	1.384	38%	2.227	62%	3.611
Dårligt psykisk helbred	314	46%	374	54%	688
Fysisk helbred					
Godt fysisk helbred	1.217	38%	1.956	62%	3.173
Dårligt fysisk helbred	481	43%	645	57%	1.126
Etnicitet					
Ikke-vestlig herkomst	82	56%	65	44%	147
Vestlig herkomst	1.616	39%	2.536	61%	4.152

For faktorvariable vises n(%) og ved kontinuerte variable vises middelværdien

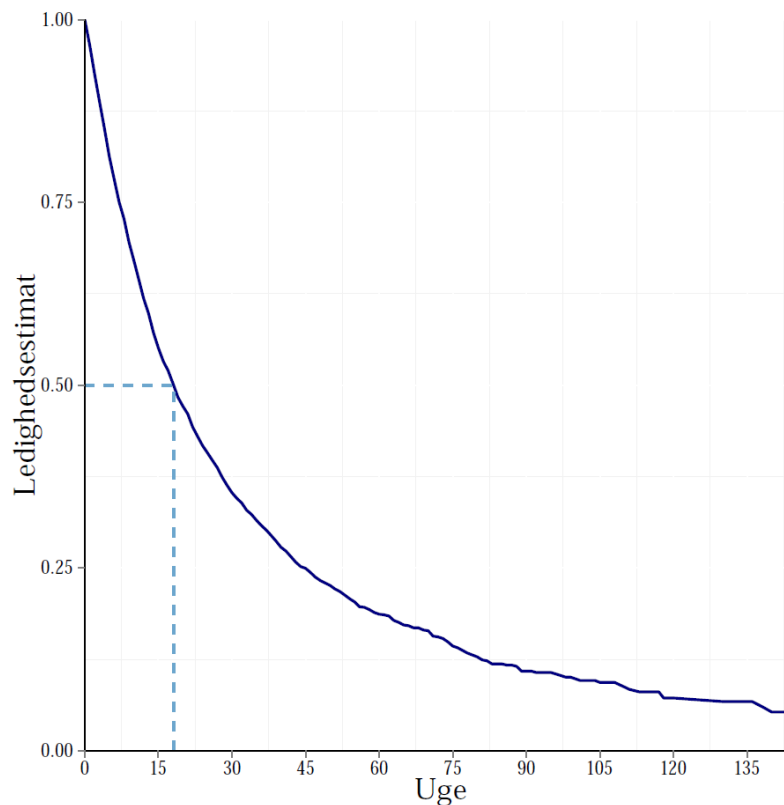
Som det kan observeres i Tabel 10, var respondenter under 31 år i 1.373 af de observerede ledighedsforløb. I denne gruppe fandt 55% beskæftigelse i løbet af observationsperioden. Aldersgruppen 31-49 år var den største gruppe med 1.904 ledighedsforløb, hvoraf 65% fandt beskæftigelse. Den mindste aldersgruppe består af individerne, der var 50 år eller derover (1.022), hvor 60% af de observerede ledighedsforløb i denne aldersgruppe blev afsluttet pga. af ordinær udstøttet beskæftigelse. Ledighedsforløbene er ligeledes forholdsvis jævnt fordelt over de tre konjunkturperioder. Det er interessant, at en noget lavere andel fandt beskæftigelse i den sidste periode. Svaret herpå ligger formegentlig i det faktum, at en større andel af disse ledighedsforløb er blevet censureret grundet datastop.

Som forventet var der flere ledighedsforløb fra Aalborg sammenlignet med de andre kommuner med i alt 834 ledighedsforløb. Lidt flere mænd (2.391) end kvinder (1.908) oplevede ledighedsforløb i perioden, hvor en større andel af mænd (66%) end kvinder (53%) kom i beskæftigelse. De respondenter, der kom i beskæftigelse, havde en lidt højere grad af erhvervserfaring (7 år) sammenlignet med de respondenter, der ikke fandt beskæftigelse (6,7 år). I langt størstedelen af ledighedsforløbene havde respondenter en erhvervsuddannelse (1.987), efterfulgt af respondenter med udelukkende en folkeskole uddannelse (1.321), en KVV/MVV (617), en gymnasial uddannelse (212) og slutteligt havde respondenterne i 162 af ledighedsforløbene en LVU. I 688 af forløbene modtog respondenter antidepressiv medicin ved undersøgelsens start og har derfor fået mærketet dårligt psykisk helbred. Af dem fik 54% arbejde i observationsperioden mod 62% af respondenterne, der ikke modtog antidepressiv medicin. I 3.173 af forløbene havde respondenterne indikeret et godt fysisk helbred, hvoraf 62% fandt arbejde mod 57% af de respondenter, der havde indikeret et dårligt fysisk helbred (1.126). I blot 147 af forløbene havde respondenter en ikke-vestlig herkomst og af de individer fandt 44% arbejde mod 61% af individerne med vestlig herkomst.

Overlevelseskurven på næste side giver et overblik over varigheden af ledighedsforløbene⁵⁶. Den stiplede linje giver medianen for overlevelse – dvs. tidspunktet hvor halvdelen af ledighedsforløbene er endt i beskæftigelse (Crowley, Breslow 1984:389).

⁵⁶ Overlevelsefunktionen udregnes ved produktet af 1 minus hazarden for et enkelt interval op til tidspunktet t (Allison 2011). Overlevelseskurven vil derfor altid falde eller være konstant over tid, den vil aldrig stige og overlevelsescruden i det første interval vil altid være 100% eller $\hat{S}(1) = 1$. For $\hat{S}(2)$ er udregningen $1 - \left(\frac{148}{4299}\right) = 0,97$, for $\hat{S}(3) = \left(1 - \left(\frac{148}{4299}\right)\right) * \left(1 - \left(\frac{168}{4083}\right)\right) = 0.93$ osv.

Figur 26. Overlevelseskurve

Som det ses i figuren, er halvdelen af halvdelen af ledighedsforløbene endt i beskæftigelse lidt efter den 15. ledighedsuge. At kurven er stejlest i starten indikerer desuden, at flere af forløbene er af kortere varighed. Det er dog svært at komme det nærmere ud fra denne figur. Vi har derfor suppleret den beskrivende analyse af ledighedsforløbene med en lifetable for at give et bedre overblik.

I Tabel 11 på næste side vises data for de første og sidste intervaller i observationsperioden. Tabellen indeholder en oversigt over antallet af ledighedsforløb, antallet der endte i beskæftigelse og antallet af ledighedsforløb, der blev censureret i en given uge. Desuden vises hazarden $\hat{h}$ og overlevelsestimatet $\hat{S}$ for hver uge, hvor hazarden $\hat{h}$ giver sandsynligheden for at komme i beskæftigelse i en given uge (Broström 2012, Allison 2011)⁵⁷. Ugerne mellem uge 19 og 140 er af pladshensyn ikke medtaget i tabellen. Medianen for overlevelse er illustreret ved en stilet linje.

⁵⁷Det er på baggrund af overlevelsestimatet $\hat{S}$ i Tabel 11 overlevelseskurven (Figur 26) er dannet.

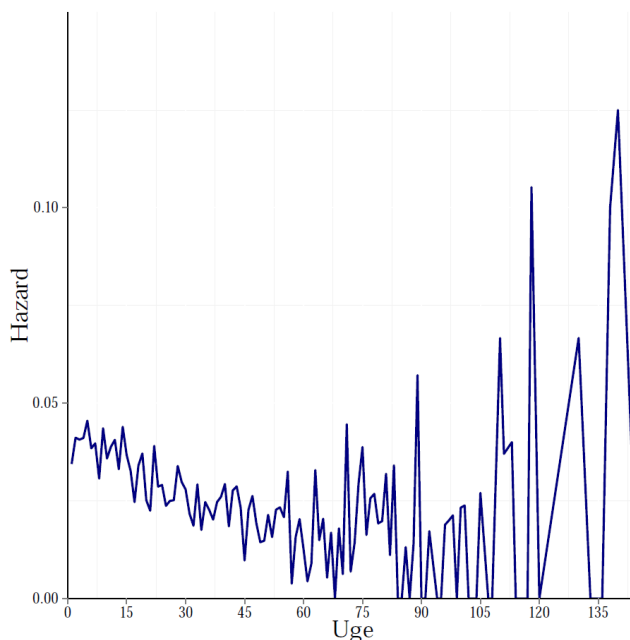
Tabel 11. Lifetable over ledighedsforløb

Uge	Antal ledige	Kommer i beskæftigelse (oplever hændelsen)	Censureret	$\hat{h}(\text{uge})$	$\hat{S}(\text{uge})$
0	4.299	0	0	0	1
1	4.299	148	68	0,03	0,97
2	4.083	168	54	0,04	0,93
3	3.861	157	78	0,04	0,89
4	3.626	149	71	0,04	0,85
5	3.406	155	78	0,05	0,81
6	3.173	122	53	0,04	0,78
7	2.998	119	78	0,04	0,75
8	2.801	86	75	0,03	0,73
9	2.640	115	70	0,04	0,70
10	2.455	88	50	0,04	0,67
11	2.317	90	60	0,04	0,64
12	2.167	88	85	0,04	0,62
13	1.994	66	39	0,03	0,60
14	1.889	83	35	0,04	0,57
15	1.771	65	24	0,04	0,55
16	1.682	55	47	0,03	0,53
17	1.580	39	44	0,02	0,52
18	1.497	51	18	0,03	0,50
19	1.428	53	23	0,04	0,48
...	...	...	...	...	...
140	8	1	1	0,13	0,05
145	6	0	1	0,00	0,05
146	5	0	1	0,00	0,05
147	4	1	2	0,25	0,04
150	1	0	1	0,00	0,04

Ud fra tabellen ses det, at 148 ledighedsforløb blev afsluttet ved, at individet fandt beskæftigelse i den første ledighedsuge, mens 68 ledighedsforløb blev afsluttet ved én af de foruddefinerede censureringer, som blev vist i Tabel 9 på side 79. I den anden uge var der 4.083 ledighedsforløb. Af dem endte 168 i beskæftigelse, mens 54 blev censureret. Selvom der antalsmæssigt var flere ledighedsforløb, der endte i arbejde i starten af perioden, kan det ud fra hazardestimatet ($\hat{h}$) ses, at risikoen for at komme i beskæftigelse i en given uge lå meget stabilt på ca. 4% i de første 19 uger. Tabellen gør det endvidere muligt at udpege den præcise median til at være mellem den 18. og 19. uge hvilket betyder, at 50% af ledighedsforløbene er endt i arbejde på dette tidspunkt. Yderligere kan det observeres, at det længste ledighedsforløb var på 150 uger, hvorefter det blev censureret – hvilket svarer til små tre år. Ud fra tabellen bliver det ydermere klart, at de censurerede ledighedsforløb kun indirekte er med i udregningen af estimaterne

igennem deres påvirkning på størrelsen af antallet af ledighedsforløb. Bemærk også at de uger, hvor der ikke forekom hændelser, er udeladt. F.eks. er ugerne mellem uge 140 og uge 145 ikke med i tabellen. Dette giver os en indikation af, at det ikke er den specifikke tid til en hændelse, men derimod rangordenen af dem, der er vigtig. Nedenfor har vi illustreret hazardfunktionen for ledighedsforløbene.

Figur 27. Hazardkurve

Figuren giver et grafisk overblik over hazardestimatet $\hat{h}$ for hver uge. Den tydeliggør, at risikoen for at komme i beskæftigelse i en given uge var ca. 4% i begyndelsen af forløbet, ligesom vi observerede i lifetabellen på den foregående side. Den illustrerer yderligere, at risikoen for at komme i beskæftigelse i en given uge var svagt faldende indtil uge 60, hvor den var forholdsvis stabil på omkring 2% frem til uge 67, hvor den begyndte at stige svagt igen. Fra uge 80 blev hazarden meget volatil, men suppleres der med informationen fra Tabel 11, ligger grunden herfor i det lave antal lange ledighedsforløb, hvorfor hazarden naturligt vil svinge mere fra uge til uge. Herudfra kan vi dermed konkludere, at risikoen for at komme i beskæftigelse er størst i begyndelsen af ledighedsforløbet.

Den ovenstående gennemgang fortæller om de generelle karakteristika ved de respondenter, der har svaret på Sundhedsprofilen og som i observationsperioden oplevede ledighed. Ligeledes har afsnittet redegjort for, hvordan ledighedsforløbene overordnet har forløbet. For at undersøge hvorvidt social kapital har en sammenhæng med varigheden af ledighedsforløb, vil vi nu vende os mod de statistiske modeller.

7.2 Hypotese 1 – Social kapital og varigheden af ledighedsforløb

I dette afsnit vil vi ud fra analysens resultater besvare den første hypotese, som vi opstillede på baggrund af problemfeltet: *Bonding og bridging social kapital har betydning for varigheden af ledighedsforløb*. Hypotesen belyses ved at gennemgå og diskutere resultaterne for de to mål for bonding og bridging social kapital⁵⁸. Som det kan ses i Tabel 12 nedenunder og Tabel 14 på side 87, har vi delt analysen op i tre modeller. I den første model kontrollerer vi for baggrundsvariablene køn, alder, kommune⁵⁹ og konjunkturperiode. I den næste model kontrollerer vi yderligere for human kapital, der bliver indfanget igennem erhvervserfaring, uddannelsesniveau og helbredstilstand. Til sidst tilføjes etnicitet⁶⁰. Først præsenterer vi modellerne for bonding social kapital (Tabel 12), hvorefter modellerne for bridging social kapital gennemgås (Tabel 14). Afsnittet efterfølges af en diskussion af de fundne resultater. Slutteligt gennemgås og diskuteres resultaterne for de medtagede kontrolvariable.

Tabel 12. Cox-regression for bonding social kapital

Bonding social kapital	Med baggrundsvariable		+human kapital		+etnisk herkomst	
	Hazard (95% KI)	Pr(> t)	Hazard (95% KI)	Pr(> t)	Hazard (95% KI)	Pr(> t)
Netværkskomponent	0,95 (0,86-1,06)	0,35	0,95 (0,86-1,06)	0,35	0,95 (0,86-1,06)	0,39
Normkomponent	1,10 (1,03-1,18)	<0,01	1,08 (1,01-1,16)	0,03	1,07 (1,00-1,15)	0,05
Mand	1,60 (1,45-1,77)	<0,01	1,43 (1,29-1,59)	<0,01	1,43 (1,29-1,59)	<0,01
Under 31 år	0,90 (0,81-1,00)	0,05	0,88 (0,79-0,98)	0,02	0,87 (0,78-0,97)	0,01
31-49 år (ref)	ref		ref		ref	
Over 49 år	0,75 (0,67-0,85)	<0,01	0,71 (0,63-0,81)	<0,01	0,71 (0,63-0,80)	<0,01
1. konjunkturperiode (ref)	ref		ref		ref	
2. konjunkturperiode	1,07 (0,99-1,17)	0,10	1,06 (0,98-1,16)	0,16	1,07 (0,98-1,16)	0,14
3. konjunkturperiode	0,88 (0,79-0,98)	0,02	0,87 (0,78-0,97)	0,01	0,87 (0,78-0,97)	0,02
Erhvervserfaring			1,03 (1,02-1,04)	<0,01	1,03 (1,02-1,04)	<0,01
Folkeskole			0,89 (0,80-1,00)	0,04	0,89 (0,80-1,00)	0,05
Gymnasial			0,96 (0,77-1,19)	0,70	0,96 (0,76-1,19)	0,69
Erhvervsudd. (ref)			ref		ref	
KVU/MVU			0,95 (0,83-1,10)	0,52	0,95 (0,82-1,09)	0,46
LVU			0,94 (0,73-1,21)	0,63	0,95 (0,74-1,22)	0,67
Dårligt psykisk helbred			0,88 (0,77-0,99)	0,04	0,87 (0,77-0,99)	0,03
Godt fysisk helbred			1,12 (1,01-1,25)	0,03	1,14 (1,02-1,27)	0,02
Ikke-vestlig herkomst					0,71 (0,53-0,95)	0,02

Eksponerede koefficienter og robuste standardfejl, n=4299

⁵⁸ Vi har valgt at udregne estimaterne for bonding og bridging-komponenterne i hver deres model. De udregnede estimater er derfor et udtryk for sammenhængen med varigheden af ledighedsforløbet kontrolleret for de indsatte kontrolvariable, men ikke kontrolleret for den anden social kapital-type.

⁵⁹ Bemærk at variabelen for kommune overtrådte proportionalitetsantagelsen (se afsnit 6.10.1.4). Som vi har redegjort for, har vi på den baggrund valgt at stratificere for denne variabel. Den er dermed med i modellen som strata, og der er derfor ikke estimater for denne variabel.

⁶⁰ Rækkefølgen af indsættelsen af kontrolvariable har vi valgt på baggrund af to aspekter. Det første aspekt drejer sig om, hvorvidt variablene har målt lignende aspekter (baggrundsvariable og human kapital-variable). Det andet aspekt drejer sig om specifikke variable, vi på baggrund af problemfeltet har haft en speciel interesse i at se, hvorvidt det påvirker sammenhængen (etnicitet). Hertil kunne andre valg være foretaget.

Som det ses i den første model kontrolleret for baggrundsvARIABLENE, er der ikke nogen statistisk signifikant sammenhæng mellem graden af individers netværk i bonding social kapital og varigheden af ledighedsforløb. Normkomponenten i bonding har derimod en statistisk signifikant effekt med en gennemsnitlig hazardrate (HR) på 1,1. Dette indikerer, at når normkomponenten i bonding stiger med 1 standardafvigelse, stiger den øjeblikkelige sandsynlighed for at komme i beskæftigelse med 10% på ethvert tidspunkt i ledighedsforløbet. Efter indsættelse af human kapital-målene er effekten af netværkskomponenten stadig ikke statistisk signifikant. Den gennemsnitlige effekt af normkomponenten er faldet en smule, men er stadig statistisk signifikant (HR=1,08, 95% KI=1,01-1,16). I den fulde model, hvor vi også inkluderer etnicitet, er den gennemsnitlige HR for normkomponenten faldet til 1,07 (p=0,05).

Under tjek af proportionalitetsantagelsen gav analysen evidens for, at der var en stærkere effekt af normkomponenten for bonding social kapital efter omkring den 21. ledighedsuge. Vi har derfor valgt at udregne estimerne for en yderligere model, hvor vi kun medtager de ledighedsforløb, hvor respondenterne har været ledig i over 21 uger. I alt varede 29% (1.229) ledighedsforløb over 21 uger. Af dem endte 52% (641) af ledighedsforløbene med, at respondenterne kom i beskæftigelse. Nedenfor har vi vist resultaterne for modellen⁶¹, hvor vi af pladshensyn har valgt udelukkende at vise estimatet for bonding-komponenterne⁶².

Tabel 13. Analyse af ledighedsforløb over 21 uger for bonding social kapital

Bonding social kapital	Hazard (95% KI)	Pr(> t)
Netværkskomponent	0,92 (0,78-1,09)	0,32
Normkomponent	1,20 (1,07-1,36)	<0,01

Eksponerede koefficienter og robuste standardfejl, n=1.229

Som det ses i tabellen, er sammenhængen mellem normkomponenten for bonding og den øjeblikkelige sandsynlighed for at komme i beskæftigelse steget fra 1,10, når der ses på alle ledighedsforløb, til 1,20, når der udelukkende ses på de ledighedsforløb, der har en varighed over 21 uger. Dette resultat indikerer dermed, at til ethvert tidspunkt vil en stigning på 1 standardafvigelse i de normer, der eksisterer i det stærke netværk således give 20% højere sandsynlighed for at komme i beskæftigelse efter den 21. ledighedsuge. Som forventet er ændringen i estimatet for netværkskomponenten minimal.

⁶¹ Vi har fravalgt at analysere på bridging-målene, da analysen ikke gav nogen indikation af, at der var ændring i sammenhængen mellem disse og beskæftigelsesmuligheder over tid.

⁶² I modellen er alle kontrolvariable inkluderet. Den fulde model kan findes på den vedlagte USB-nøgle

Tabellen herunder viser resultaterne for modellerne indeholdende de to bridging-mål.

Tabel 14. Cox-regression for bridging social kapital

Bridging social kapital	Med baggrundsvARIABLE		+human kapital		+etnisk herkomst	
	Hazard (95% KI)	Pr(> t)	Hazard (95% KI)	Pr(> t)	Hazard (95% KI)	Pr(> t)
Netværkskomponent	1,05 (0,99-1,11)	0,09	1,04 (0,98-1,11)	0,19	1,04 (0,98-1,11)	0,16
Normkomponent	1,05 (1,01-1,10)	0,02	1,05 (1,00-1,10)	0,03	1,05 (1,00-1,10)	0,07
Mand	1,59 (1,44-1,75)	<0,01	1,42 (1,28-1,58)	<0,01	1,42 (1,28-1,58)	<0,01
Under 31 år	0,91 (0,82-1,00)	0,06	0,88 (0,79-0,98)	0,02	0,87 (0,79-0,97)	0,01
31-49 år (ref)	ref		ref		ref	
Over 49 år	0,75 (0,66-0,85)	<0,01	0,71 (0,63-0,80)	<0,01	0,70 (0,62-0,80)	<0,01
1. konjunkturperiode (ref)	ref		ref		ref	
2. konjunkturperiode	1,08 (0,99-1,17)	0,08	1,07 (0,98-1,16)	0,13	1,07 (0,98-1,16)	0,12
3. konjunkturperiode	0,88 (0,79-0,98)	0,02	0,87 (0,78-0,97)	0,01	0,87 (0,78-0,97)	0,02
Erhvervs erfaring			1,03 (1,02-1,04)	<0,01	1,03 (1,02-1,04)	<0,01
Folkeskole			0,91 (0,81-1,01)	0,08	0,91 (0,81-1,01)	0,08
Gymnasial			0,95 (0,76-1,19)	0,66	0,95 (0,76-1,19)	0,66
Erbvervsudd. (ref)			ref		ref	
KVU/MVU			0,93 (0,81-1,08)	0,35	0,93 (0,81-1,07)	0,32
LVU			0,92 (0,71-1,19)	0,53	0,93 (0,72-1,20)	0,57
Dårligt psykisk helbred			0,88 (0,78-0,99)	0,04	0,88 (0,77-0,99)	0,04
Godt fysisk helbred			1,12 (1,01-1,25)	0,03	1,14 (1,02-1,26)	0,02
Ikke-vestlig herkomst					0,70 (0,52-0,94)	0,02

Eksponerede koefficienter og robuste standardfejl, n=4299

Billedet af sammenhængen mellem normkomponenten og netværkskomponenten i bridging social kapital og varigheden af ledighedsforløb er lidt anderledes sammenlignet med resultaterne for bonding social kapital. Der er en statistisk signifikant sammenhæng mellem netværkskomponenten i bridging social kapital og sandsynligheden for at komme i beskæftigelse på et 0,10 niveau (HR=1,05, 95% KI=0,99-1,11), hvilket adskiller sig fra estimatet for netværkskomponenten i bonding social kapital, som var statistisk insignifikant. Normkomponenten i bridging social kapital er statistisk signifikant på et 0,05 niveau med den samme gennemsnitlige HR på 1,05. Efter human kapital-målene tilføjes modellen, bliver netværkskomponenten i bridging social kapital statistisk insignifikant, mens estimatet for normkomponenten i bridging social kapital ikke bliver påvirket. I den endelige model er normkomponenten for bridging social kapital nu kun statistisk signifikant på et 10% niveau, mens netværkskomponenten i bridging social kapital stadig er statistisk insignifikant.

7.2.1 Diskussion af resultaterne for bonding og bridging social kapital

Analysen har vist, at kontrolleret for køn, alder, kommune, konjunkturperiode, human kapital og etnicitet er det særligt normkomponenten i bonding social kapital, der har sammenhæng med varigheden af ledighedsforløb, både når der ses på signifikans og effektstørrelse.

Som nævnt i præsentationen af social kapital har Putnam argumenteret for, at bonding social kapital er "... *good for 'getting by'*..." (Putnam 2000:23), mens bridging social kapital er "... *crucial for 'getting ahead'*..." (Putnam 2000:23). En tolkning af resultaterne baseret herpå giver en indikation om, at det under et ledighedsforløb snarere handler om at 'komme på fode igen', end det nødvendigvis handler om at forbedre karrieren. Dette understøttes gennem analysen af de ledighedsforløb, der havde en varighed over 21 uger. Her viser resultaterne, at normerne i det nære netværk har en stærkere sammenhæng med beskæftigelse ved ledighedsforløb af længere varighed (Tabel 13). Det kan i den sammenhæng tænkes, at efter individet i en længere periode selvstændigt har forsøgt at komme i beskæftigelse, vil vedkommende i højere grad søge hjælp og støtte i netværket. Hermed vil individer, der har stærkere normer om hjælp og støtte i det nære netværk, nu have en stærkere effekt af disse relationer, da bonding netværket forventeligt tager et større ansvar for at hjælpe individet i beskæftigelse sammenlignet med individer, hvor der ikke eksisterer samme kvalitet i netværket. Denne tolkning ligger sig op af Granovetter (1983) og Korpis (2001) argumentation om, at det særligt er de stærke nære relationer, der har betydning for ledige. Granovetter begrundet dette med, at disse relationer har langt større sandsynlighed for at være socialt involveret i den enkelte end den del af netværket, der består af de svage relationer. Dette medfører, at de stærke relationer er mere villige til at bruge ressourcer på at hjælpe, og at de er lettere at komme i kontakt med.

I modsætning til Granovetter (1983) og Korpis (2001) studier giver analysen ingen evidens for, at hverken netværkskomponenten for bonding eller bridging social kapital har statistisk signifikant betydning for varigheden af ledighedsforløb, til trods for at det er her, de fleste lighedstegn kan sættes mellem Granovetters teoretisering og social kapital-teorien. Analysen bidrager derfor med en uddybning af deres resultater, da de ikke inddrager, hvilke normer der eksisterer i netværket (Halpern 2005:20). Hertil er det interessant, at netværkskomponenten for bridging er statistisk signifikant på et 0,10 niveau, indtil vi kontrollerer for human kapital-målene. Hvorvidt dette er, fordi human kapital medierer effekten mellem de to, som det blev foreslået af Coleman (1988), eller om det er human kapital, der forklarer sammenhængen mellem social kapital og varigheden af ledighedsforløb, er ikke muligt at besvare baseret på denne type analyse.

Resultaterne for bridging social kapital giver et lidt andet billede end resultaterne for bonding social kapital. Det grundlæggende indtryk er dog det samme – det er typen af de normer, der gør sig gældende i netværket og ikke netværket i sig selv, der har betydning for individets beskæftigelseschancer. Resultaterne kan derfor tolkes via de ressourcer, som individet har adgang til gennem de sociale relationer. Dette er i tråd med Granovetters teoretisering, men der kan ligeledes trækkes tråde til eksempelvis Bourdieus forståelse af social kapital, da han anser social kapital som værende den samlede mængde ressourcer, et

individ kan trække på, når individet indgår i et netværk med andre (Järvinen 2007). Det kan derfor forventes, at individer med en høj grad af social kapital i højere grad får forslag og råd om beskæftigelsesmuligheder samt støtte og anbefalinger i ansøgningsprocessen. Resultaterne understøtter derfor Almeida og Fernandos (2014) udsagn om, at social kapital har en væsentlig supplerende betydning i forhold til individets beskæftigelsesmuligheder. På den baggrund giver analysen dermed et empirisk belæg for, at social kapital er et centralt element at have med i vurderingen af et individs beskæftigelsesegenthed. Tager vi afsæt i Lin et. al.'s (2001) tolkning af Marx' bidrag til social kapital, kan vi i den forbindelse tolke social kapital som en nettoværdi, der giver et 'materielt' afkast til individet i form af kortere ledighedsforløb.

Med afsæt i nærværende speciales operationalisering af hhv. norm- og netværkskomponenten kan det tyde på, at det ikke er styrken af netværket i sig selv, der har nogen betydning for ledighedslængden, men nærmere de normer, der eksisterer i netværket. Her giver analysen indikation på, at det især drejer sig om de normer, der eksisterer i det stærke bonding netværk. Det er dermed ikke hvor ofte, individet er i kontakt med familie og venner, men nærmere om familien og vennerne er indstillet på at hjælpe, hvis der er behov for det. Dette kan eventuelt være en forklaring på, hvorfor tidligere studier af social kapital viser modstridende resultater, da mange af dem udelukkende har set på mere strukturelle aspekter af netværket og ikke har inkluderet mål for, hvilke normer der eksisterer deri.

Det kan dog ikke udelukkes, at der ligger en skjult effekt af netværkskomponenten i bridging social kapital, som vi ikke indfanger i nærværende speciale, da overgangen fra et job til et andet ikke nødvendigvis vil være berørt af en ledighedsperiode. Hertil konkluderer Granovetter (1983), at de svage relationer har størst betydning for individer, der finder deres nye beskæftigelsesmulighed, mens de stadig er i beskæftigelse. Ligeledes foreslår Mouw (2003), at personer med et godt netværk er mere tilbøjelige til slet ikke at opleve ledighedsperioder og i højere grad finder nye beskæftigelsesmuligheder, mens de stadig er ansat. Det kan således tænkes, at bridging i højere grad har betydning i forhold til at bevæge sig op ad karrierestigen, som også flere teoretikere har argumenteret for (eksempelvis Granovetter 1983, Putnam 2000). Denne argumentation ligger eksempelvis i tråd med Bourdieus forståelse af social kapital, hvor et af hovedtrækkene er, hvordan individet kan bruge sin kapital til at forbedre dets sociale position.

Det manglende resultat for bridging kan yderligere være knyttet til den anvendte operationalisering. Som vi fremhævede i afsnit 6.7.2.1, er der komplikationer forbundet med vores operationalisering af netværkskomponenten i bridging social kapital. Vi kan derfor ikke udelukke, at netværkskomponenten vil have betydning for varigheden af ledighedsforløb, hvis vores operationalisering heraf eksempelvis indfangende det arbejdsrelaterede netværk (som er et væsentligt element i individets svage netværk). Ek-

sempelvis finder flere studier, at arbejdsrelateret netværk har betydning i forhold til at komme i beskæftigelse (eksempelvis Filges 2008, Larsen 2008, Larsen, Pedersen 2009, Cingano, Rosolia 2007). Visse anker kan også nævnes i forhold til operationaliseringen af netværkskomponenten for bonding. Denne komponent måler, hvor ofte respondenter er i kontakt med familie og venner, men ikke hvor mange forskellige individer, respondenter er i kontakt med. Spørgsmålet er derfor, hvorvidt netværkskomponenten mangler at måle aspekter af den netværksmæssige del af bonding social kapital, som kan have betydning for individets jobchancer.

I forhold til de fundne resultater er det ligeledes værd at have i mente, at de sociale netværk mindskes i forbindelse med ledighedsperioder jævnfør Atkinson, Liem et al. (1986). Hermed vil netværket, som respondenter har haft ved undersøgelsens starttidspunkt, ikke nødvendigvis være det samme under ledighedsforløbet. I denne sammenhæng kan det tænkes, at det særligt er det svage netværk, som "forsviner". Dette understøttes af eksempelvis Sennett, der argumenterer for, at samtidens arbejdsmarked ikke længere danner grobund for varige relationer (Jacobsen 2007). I afsnittet omhandlende social kapital skyggeside beskrev vi endvidere, hvordan sociale uligheder kan være indlejret i social kapital, hvortil det kan antages, at individer med et langvarigt ledighedsforløb ikke længere 'følger' normerne i det svage netværk og dermed oplever sanktioner i form af ekskludering af netværket. Denne pointe støttes af en undersøgelse foretaget af SSI Research, der klarlægger, at ledige kan have tendens til at isolere sig (Min A-kasse 2014). Da vi kun har én måling af social kapital-målene, har vi ikke mulighed for at undersøge, hvorvidt dette er tilfældet. Under tjek af antagelser undersøgte vi, om der var en interaktion mellem tiden i ledighedsforløbet og sammenhængen mellem social kapital-målene og den øjeblikkelige sandsynlighed for at komme i beskæftigelse. En funden evidens for at effekten af netværkskomponenten eksempelvis bliver svagere over tid, vil eventuelt kunne ses som et udtryk for, at netværket simpelthen er blevet mindre, og at der derfor er en svagere sammenhæng med sandsynligheden for at komme i beskæftigelse. Vi fandt dog ingen indikation af, at sammenhængen mellem netværkskomponenten for bridging og varigheden af ledighedsforløb ændrede sig over tid. En oplagt videre undersøgelse af dette aspekt kan i den forbindelse være at inkludere flere målinger af netværket i løbet af et ledighedsforløb. På den måde bliver det muligt at tage eksplicit højde for en eventuelt mindskelse af netværket i videre undersøgelser af sammenhængen mellem social kapital og varigheden af ledighedsforløb.

En anden forklaring på den manglende fundne sammenhæng for nogle af komponenterne er, at disse typer af social kapital kun har en sammenhæng med varigheden af ledighedsforløb i bestemte erhvervs-typer, sektorer eller for bestemte populationsgrupper. Dette argument ligger til grund for dannelsen af vores hypotese 2 om, hvorvidt sammenhængen mellem social kapital og varigheden af ledighedsforløb

afhænger af aldersgruppen, etniciteten, uddannelsesgruppen eller typen af erhverv eller sektor, som individet finder arbejde inden for.

7.2.1.1 Diskussion af kontrolvariable

Vi vil nu gennemgå resultaterne for de medtagede kontrolvariable. Til trods for, at sammenhængene mellem de medtagede kontrolvariable og varigheden af ledighedsforløb ikke er det primære fokus i spe- cialet, mener vi dog alligevel, at de er relevante at vurdere og diskutere. Hovedårsagen er, at hvis der er en generel inkonsistens mellem resultaterne og vores forventninger, kan det indikere en lav validitet af resultaterne for de to social kapital-mål. Resultaterne fra bridging-modellerne giver sammenlignelige re- sultater for kontrolvariablene i forhold til resultaterne for bonding-modellerne. Vi har derfor valgt at tage afsæt i resultaterne fra bonding-modellerne (Tabel 12).

Det ses i Tabel 12, at mænd hurtigere kommer i beskæftigelse end kvinder. I den fulde model har mænd 43% højere sandsynlig for at finde job sammenlignet med kvinder på ethvert tidspunkt. Resultatet adskiller sig fra Korpi (2001), der ikke fandt statistisk signifikante forskelle mellem køn. Til gengæld stemmer resultatet overens med en rapport fra Beskæftigelsesministeriet (2014b), som fandt lignende resultater. Forskellen mellem resultaterne kan eventuelt forklares ud fra, at Korpis studie er foretaget i en svensk kontekst, hvorimod både vores og Beskæftigelsesministeriets undersøgelse er foretaget i en dansk kontekst. Grunden til den signifikante forskel mellem mænd og kvinder kan bl.a. ligge i, at kvinder har flere familiære pligter og stadig har en lavere tilknytning til arbejdsmarkedet end mænd (Beskæftigelses- ministeriet 2014b). Dette understøttes af Lin et al.: *"Women often bear a 'triple-load' of domestic, paid work and supportive 'network'."* (Lin, Cook et al. 2001:246). Hertil argumenterer Boje og Ejrnæs (2013) for, at særligt kvinder oplever, at de familiære omsorgsforpligtelser hæmmer deres muligheder på arbejdsmarkedet. Derudover finder Filges (2008), at flest virksomheder med præferencer for køn foretrækker mænd, hvor næsten ingen virksomheder anser det nødvendigt med en kvinde. Dette kan således tyde på, at der er flere strukturelle mekanismer på arbejdsmarkedet, der gør det lettere for mænd at komme i beskæftigelse, hvilket bl.a. understøttes af et studie af Emerek og Holt (2008). Baseret herpå anser vi dermed resultatet for at være plausibelt.

Personer i både aldersgruppen under 31 år og over 49 år har en statistisk signifikant lavere sandsyn- lighed for at finde job sammenlignet med personer i aldersgruppen 31-49 år. Den yngste aldersgruppe har på ethvert tidspunkt 13% lavere sandsynlighed for at komme i beskæftigelse ($HR=0,87$, 95% $KI=0,78-0,97$) og den ældre 29% lavere sandsynlighed i forhold til den mellemste aldersgruppe. Både Keene (2006) og Filges (2008) har argumenteret for, at der eksisterer en aldersdiskrimination på arbejds- markedet, hvor ansøger bliver stereotypiseret på baggrund af deres alder. Ældre ansøgere anses ofte som

mindre produktive, mindre lærenemme og mere tilbøjelige til at blive syge (Keene 2006). Ligeledes kan det forventes, at unge nyuddannede generelt anses som at have færre jobspecifikke kompetencer og erfaring, hvormed der knyttes et usikkerhedselement til denne gruppe. Derudover har den mellemste aldersgruppe både mere erhvervserfaring end den yngste aldersgruppe og flere år tilbage på arbejdsmarkedet end den ældste aldersgruppe, hvormed de kan betegnes som værende mere ansættelsesbare. På den baggrund anser vi derfor resultatet for at være plausibelt.

Individer, hvis ledighedsforløb startede i den 3. konjunkturperiode, har 13% lavere chance for at komme i beskæftigelse sammenlignet med den 1. konjunkturperiode, mens der ingen statistisk signifikant forskel kan findes mellem ledighedsforløb startende i den 1. og den 2. konjunkturperiode. Dette er en smule overraskende i forhold til vores forventninger. I afsnittet omkring ledighed redegjorde vi for, at niveauet af arbejdsløshed har været svagt faldende i løbet af vores observationsperiode (se Figur 2 på side 7). Dog er faldet forholdsvist ubetydeligt fra 6,1% i 2010 til 5,8% i 2013. Fundet kan eventuelt forklares ved, at mange af ledighedsforløbene i den 3. konjunkturperiode er blevet censureret ved datastop (se Tabel 9 på side 79), hvormed sammenligningen mellem de to konjunkturperiode ikke er retvisende, da vi ikke har den fulde information på ledighedsforløbene i den 3. konjunkturperiode.

Ses der på målene for human kapital, har både erhvervserfaring, uddannelse og helbredstilstand betydning for varigheden af ledighedsforløb. Et halvt års stigning i erhvervserfaring i løbet af de seneste ti år før observationsperioden giver 3% højere sandsynlighed for komme i beskæftigelse på ethvert tidspunkt. Det vil dermed sige, at 5 års erhvervserfaring giver 30%⁶³ højere sandsynlighed for at komme i beskæftigelse på ethvert tidspunkt, hvilket må anses som værende betydeligt. I uddannelsesgrupperne er det kun forløb, hvor individer højst har en folkeskoleuddannelse, der adskiller sig statistisk signifikant fra de forløb, hvor individet har en erhvervsuddannelse. Individer med en folkeskoleuddannelse har 11% lavere sandsynlighed for at komme i beskæftigelse på ethvert tidspunkt sammenlignet med personer med en erhvervsuddannelse⁶⁴. Individer med et dårligt psykisk helbred har 12% lavere sandsynlighed for at komme i beskæftigelse end individer med et godt psykisk helbred. Ligeledes har individer med et godt fysisk helbred 14% højere sandsynlighed for at komme i beskæftigelse på ethvert tidspunkt sammenlignet med individer, der har tilkendegivet et dårligt fysisk helbred. Disse fund understøtter dermed teorien om beskæftigelsesegenthed, som inddrager human kapital. Analysens resultater er derfor i denne sammenhæng som forventet. Ved at have mere erhvervserfaring kan det forventes, at individet opnår flere on-the-job-training kompetencer samt mere erfaring. Som vi har redegjort for, er virksomheder

⁶³ $3 \cdot 10 (\text{halve år}) = 30$.

⁶⁴ Dog skal det hertil bemærkes, at effekten for folkeskoleuddannelse kun er statistisk signifikant på et 0,10 niveau i modellen for bridging social kapital (HR=0,91, 95% KI=0,81-1,01).

mere skeptiske omkring ansættelse af en ledig, som har haft lange – eller mange – ledighedsforløb (Larsen, Pedersen 2009). Hertil beskrev vi, at human kapital kan nedskrives over tid, hvis individet ikke er tilknyttet arbejdsmarkedet. Dertil kan der argumenteres for, at jo mere erhvervserfaring individet har, jo mere ansættelsesegnede anses de for at være, da virksomheder vurderer en lavere risiko og omkostning ved at ansætte individer med mere erhvervserfaring (Filges 2008). Resultaterne for uddannelsesniveau tolker vi som, det ikke er hvilken type uddannelse, den enkelte har, som har betydning for varigheden af ledighedsforløb, men blot om individet har en kompetencegivende uddannelse eller ej. I forhold til helbred læner resultaterne sig op af et studie af Borg og Nexø et al. (2010), der har vist, at individets helbredstilstand har betydning for den enkeltes arbejdsevne, hvor et dårligt helbred øger risikoen for at opleve længerevarende ledighedsforløb. Hermed vil deres produktivitet være forringet, hvilket stemmer overens med definitionen af human kapital.

Individer med ikke-vestlig herkomst har 29% lavere sandsynlighed for at komme i beskæftigelse sammenlignet med personer med en vestlig herkomst ($p=0,02$). Resultatet stemmer overens med vores forventninger. Som vi redegjorde for i afsnittet omkring skyggesiden af social kapital er det veldokumenteret, at individer med en ikke-vestlig herkomst har en meget lav arbejdsmarkedstilknytning (Andersen 2013). Det kan yderligere forventes, at dette er en samfundsgruppe med langt færre sociale forbindelser til arbejdsmarkedet og en grundlæggende mangel på information om muligheder (Loury 1977). Endvidere bliver den manglende arbejdsmarkedstilknytning for individer med ikke-vestlig herkomst ofte forklaret gennem human kapital-teorien. Den danske flexicurity-model kan være et yderligere element, da modellen blandt andet kritiseres for en manglende evne til at integrere etniske minoriteter (Ejrnæs 2008:43).

Baseret på ovenstående afsnit finder vi derfor, at sammenhængene mellem kontrolvariablene og varigheden af ledighedsforløb i høj grad stemmer overens med vores forventninger. Dette mener vi, er med til at underbygge validiteten af de fundne resultater for social kapital-målene.

7.3 Hypotese 2 – *Effekten af social kapital afhænger af andre faktorer*

På baggrund af problemfeltet dannede vi forventningen om, at bonding og bridging social capitals betydning for varigheden af ledighedsforløb vil afhænge af andre faktorer. Dette ledte os frem til at opstille hypotesen: *Effekten af bonding og bridging social kapital for varigheden af ledighedsforløb afhænger af andre faktorer.*

Disse faktorer henfører til, hvorvidt individet finder beskæftigelse inden for de tertiære eller de primære og sekundære erhverv samt inden for den offentlige eller private sektor. Ligeledes forventer vi, der eksisterer en varierende effekt på tværs af etnicitet, alder, køn og uddannelsesniveau.

Vi dannede på den baggrund seks underhypoteser til den overordnede hypotese om varierende effekt. I de næste seks afsnit vil vi gennemgå og diskutere hver hypotese for sig. Bemærk at i udregningen af

estimaterne for interaktionseffekterne har vi valgt at inkludere de forskellige interaktionsvariable i hver deres fulde model i stedet for at inkludere dem i den samme⁶⁵. Slutteligt vil vi på baggrund af resultaterne og diskussionerne af de seks underhypoteser besvare hypotese 2.

7.3.1 Hypotese 2_A – *Bonding og bridging social kapital har en stærkere effekt for individer, der finder beskæftigelse inden for de tertiære erhverv.*

Den første underhypotese omhandler, at bonding og bridging social kapital har en stærkere effekt for individer, der finder beskæftigelse inden for de tertiære erhverv. Nedenfor vises interaktionseffekterne for hhv. norm- og netværkskomponenterne for bonding og bridging social kapital⁶⁶. I venstre side vises estimaterne for de to normkomponenter og i højre side vises estimaterne for de to netværkskomponenter.

Tabel 15. Interaktionseffekt mellem de to social kapital-mål og erhvervstype

Normkomponenten	Hazard (95% KI)	Pr(> t)	Netværkskomponenten	Hazard (95% KI)	Pr(> t)
Bonding social kapital			Bonding social kapital		
<i>Primære og sekundære erhverv</i>	<i>ref</i>		<i>Primære og sekundære erhverv</i>	<i>ref</i>	
Tertiære erhverv	1,37 (1,21-1,53)	<0,01	Tertiære erhverv	1,20 (1,02-1,41)	0,03
Bridging social kapital			Bridging social kapital		
<i>Primære og sekundære erhverv</i>	<i>ref</i>		<i>Primære og sekundære erhverv</i>	<i>ref</i>	
Tertiære erhverv	1,11 (1,00-1,23)	0,05	Tertiære erhverv	1,01 (0,89-1,16)	0,84

Eksponerede koefficienter og robuste standardfejl, n=4299

Som det ses i tabellen, er der en klar evidens for forskellige prædiktive effekter af både bondings norm- og netværkskomponent for individer, der finder beskæftigelse inden for tertiære erhverv sammenlignet med individer, der finder arbejde inden for primære og sekundære erhverv. På den baggrund afviser vi H₀-hypotesen om en konstant effekt på tværs af erhvervstyper. For individer, der finder beskæftigelse inden for tertiære erhverv, har bondings norm- og netværkskomponent således en positiv og statistisk signifikant effekt. Dette indikerer, at effekten af de to komponenter for bonding har en stærkere effekt, hvis individet finder beskæftigelse inden for tertiære erhverv sammenlignet med, hvis individet finder arbejde inden for primære eller sekundære erhverv. Også interaktionseffekten for normkomponenten i

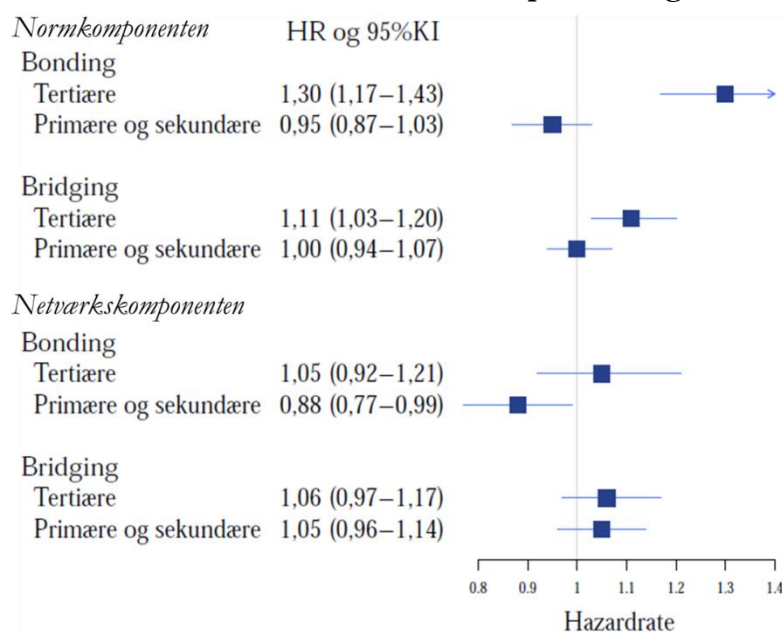
⁶⁵ Dvs. at interaktionsleddet mellem norm- og netværkskomponenten og de seks potentielle moderatorer er blevet estimeret i hver deres model – én model hvor interaktionen mellem netværkskomponenten og den pågældende moderator er inkluderet og én model hvor interaktionen mellem normkomponenten og den samme moderator er inkluderet og så fremdeles. Her kunne vi have valgt at inkludere alle interaktionsled i samme model, men dette har vi fravalgt da vi mener, at risikoen for at overfitte modellen bliver for stor (6*2komponenter + 2 nye kontrolvariable giver 14 nye variable, der så ville skulle indsættes i den fulde model for hhv. bonding og bridging social kapital).

⁶⁶ For simpelhedens skyld har vi kun medtaget estimaterne for estimatet for interaktionsleddet i nedenstående model, men alle modeller er kørt på den fulde model med inkludering af en variabel for erhvervstype. De fulde modeller kan findes på den vedlagte USB-nøgle.

bridging social kapital er statistisk signifikant og positiv ($p < 0,05$), dog indikerer den gennemsnitlige hazard, at effekten er stærkere ved normkomponenten for bonding (HR=1,11 vs. HR=1,37). Der er ingen evidens for, at netværkskomponenterne for bridging er statistisk signifikant.

Ud fra interaktionsestimerne kan der kun vurderes, hvorvidt sammenhængen mellem social kapital og varighed af ledighedsforløb er statistisk signifikant forskellig på tværs af erhvervstyper samt retningen af forskellen. På den baggrund har vi ikke nogen mulighed for at vurdere den specifikke sammenhæng mellem social kapital og varigheden af ledighedsforløb inden for de to erhvervstyper. Vi har derfor suppleret analysen med udregnede marginale effekter⁶⁷, for at dykke dybere ned i undersøgelsen af sammenhængen mellem social kapital og varigheden af ledighedsforløb. I den næste figur har vi illustreret de marginale effekter fordelt på hhv. norm- og netværkskomponenten for bonding og bridging social kapital gennem et forestplot.

Figur 28. Marginale effekter inden for de tertiære samt primære og sekundære erhverv

En $\rightarrow$ i slutningen af konfidensintervallet betyder, at konfidensintervallet strækker sig ud over illustrationen

De marginale effekter giver evidens for en statistisk signifikant positiv sammenhæng mellem bondings normkomponent og varigheden af ledighedsforløbet, hvis individet finder job inden for de tertiære erhverv (HR=1,30, 95% KI=1,17-1,43), mens der ikke er evidens for en statistisk signifikant sammenhæng,

⁶⁷ De marginale effekter er udregnet på baggrund af Aiken og West (1991) hvor punktestimatet af x når z (én af de seks modererende effekter) udregnes som $\frac{\partial E(y)}{\partial x} = \beta_x + \beta_{xz}z$ og standardfejlen udregnes som $\sigma_{me} = \sqrt{\text{Var}(\beta_x) + z^2\text{Var}(\beta_{xz}) + 2z\text{cov}(\beta_x\beta_{xz})}$. For at få 95% konfidensintervallet omkring standardfejlen går vi så 1,96 standardfejl under og over estimatet: $95\% \text{ KI}_{\text{øvre}} = \frac{\partial E(y)}{\partial x} + 1,96 * \sigma_{me}$ og $95\% \text{ KI}_{\text{nedre}} = \frac{\partial E(y)}{\partial x} - 1,96 * \sigma_{me}$. Dette gøres for alle 40 imputerede datasæt, hvorefter estimerne poolles efter Rubins regler (Buuren, Groothuis-Oudshoorn 2011).

hvis individet finder arbejde inden for de primære eller sekundære erhverv ($HR=0,95$, 95% $KI=0,87-1,03$). Det samme gør sig gældende ved normkomponenten for bridging, hvor effektstørrelsen dog er mindre inden for de tertiære erhverv ($HR=1,11$, 95% $KI=1,03-1,20$) sammenlignet med bondings normkomponent. Til ethvert tidspunkt vil en stigning på 1 standardafvigelse i de normer, der eksisterer i de stærke relationer således hænge sammen med 30% højere sandsynlighed for at komme i beskæftigelse inden for de tertiære erhverv, mens en stigning på 1 standardafvigelse i de normer, der eksisterer i de svage relationer hænger sammen med 11% højere sandsynlighed for at komme i beskæftigelse inden for disse erhverv. Det er dermed ikke bare en statistisk signifikant sammenhæng, men også en betydelig effekt inden for de tertiære erhverv, mens der ikke er nogen sammenhæng mellem graden af normkomponenten for hverken bonding og bridging social kapital og sandsynligheden for at komme i beskæftigelse inden for de primære og sekundære erhverv. Som det kan ses i figuren har netværkskomponenten i bonding social kapital en statistisk signifikant negativ sammenhæng med sandsynligheden for at komme i beskæftigelse, hvis individet finder job i primære og sekundære erhverv, mens der ikke var nogen effekt hvis individet finder beskæftigelse inden for de tertiære erhverv. Netværkskomponenten for bridging har ikke nogen sammenhæng med at komme i beskæftigelse inden for hverken de tertiære eller de primære og sekundære erhverv.

7.3.1.1 Diskussion af resultater

Resultaterne stemmer i høj grad overens med vores forventninger. I dannelsen af hypotesen argumenterede vi for, at social kapital ville have en stærkere effekt inden for de tertiære erhverv, da de i højere grad end de primære og sekundære erhverv repræsenterer det fleksible arbejdsliv med den tilhørende større usikkerhed, mobilitet og fragmenteret projektarbejde (Jacobsen 2007). En tolkning af disse resultater baseret herpå er, at individer i højere grad har brug for at være beskæftigelsesegnede i de 'moderne' erhverv i forhold til de mere 'traditionelle' erhverv. Dette gør sig gældende, da arbejdslivet her i nogle sammenhænge er mere usikkert (jævnfør tendensen til projektansættelser), hvor uformelle netværk anses som afgørende i forhold til at opretholde og forbedre karriereforsøget (Ejrnæs 2008). Denne tolkning er dog afhængig af, at de eksisterende strukturer inden for de tertiære erhverv, har flere elementer fra det moderne arbejdsliv end de strukturer, der eksisterer inden for de primære og sekundære erhverv. Vi mener hertil, at pointen understøttes af Holms (2011) argument om, at udviklingen i samfundet i høj grad er knyttet til de voksende tertiære erhverv.

Det er overraskende, at der er en statistisk signifikant negativ sammenhæng mellem netværkskomponenten for bonding social kapital og sandsynligheden for at komme i beskæftigelse inden for de primære og sekundære erhverv. Resultaterne indikerer dermed, at individer, der oftere har kontakt til familie og

venner, har en lavere sandsynlighed for at komme i beskæftigelse på ethvert tidspunkt. Dette resultat understøtter vigtigheden af, at vi har opdelt bonding og bridging social kapital i to komponenter i stedet for at slå dem sammen i ét samlet mål, da resultatet giver evidens for, at der er forskellige sammenhænge mellem varigheden af ledighedsforløb og de to mål. En eventuel forklaring herpå kan knyttes til, at individer, der har meget kontakt til venner og familie er mindre mobile, da de ønsker at være tæt på de stærke relationer. Tolkningen er dog en smule søgt og baseret på nærværende analyse, har vi ikke mulighed for at undersøge det nærmere. En videre udforskning af problemstillingen kunne derfor belyse, hvordan individer bruger netværk til at finde arbejde. Formålet skulle dermed være at undersøge, hvorvidt forskellige tendenser gør sig gældende på tværs af erhvervstyper og deraf, hvilken betydning det har i forhold til mobilitet.

Vi finder ingen evidens for, at netværkskomponenten for bridging social kapital hænger sammen med sandsynligheden for at komme i beskæftigelse inden for hverken de tertiære og sekundære og primære erhverv. Således indikerer resultaterne, at graden af individets sociale deltagelse ikke nogen betydning for varigheden af ledighedsforløb inden for de forskellige erhvervstyper. Resultatet kan være et udtryk for, at det er normerne snarere end strukturen i netværket, der har betydning for varigheden af ledighedsforløb. Som vi allerede er kommet ind på, kan vi dog heller ikke afvise, at det manglende resultat er bundet op på den anvendte operationalisering.

7.3.2 Hypotese 2_B – *Bonding og bridging social kapital har en stærkere effekt for individer, der finder beskæftigelse inden for den private sektor.*

Den anden underhypotese omhandler, at bonding og bridging social kapital har en stærkere effekt for individer, der finder beskæftigelse inden for den private sektor. Tabellen herunder viser interaktionseffekterne for hhv. norm- og netværkskomponenterne for bonding og bridging social kapital⁶⁸.

Tabel 16. Interaktionseffekt mellem de to social kapital-mål og sektortype

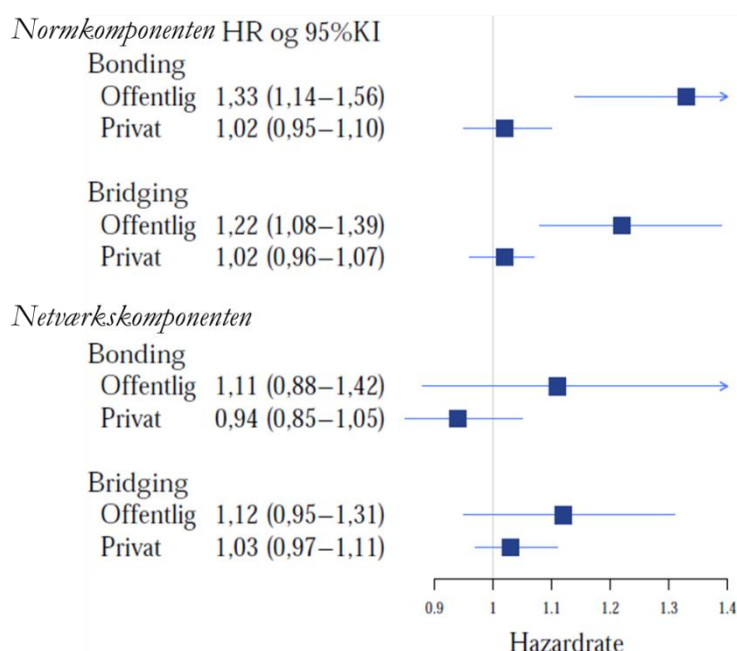
Normkomponenten	Hazard (95% KI)	Pr(> t)	Netværkskomponenten	Hazard (95% KI)	Pr(> t)
Bonding			Bonding		
Den private sektor	<i>ref</i>		Den private sektor	<i>ref</i>	
Den offentlige sektor	1,30 (1,10-1,53)	<0,01	Den offentlige sektor	1,18 (0,93-1,51)	0,18
Bridging			Bridging		
Den private sektor	<i>ref</i>		Den private sektor	<i>ref</i>	
Den offentlige sektor	1,20 (1,05-1,38)	<0,01	Den offentlige sektor	1,08 (0,90-1,29)	0,41

Eksponerede koefficienter og robuste standardfejl, n=4299

⁶⁸ For simpelhedens skyld har vi kun medtaget estimerne for estimatet for interaktionsleddet i nedenstående model, men alle modeller er kørt på den fulde model med inkludering af en variabel for sektortype. De fulde modeller kan findes på den vedlagte USB-nøgle.

Der er en statistisk signifikant interaktionseffekt mellem hvorvidt individet finder arbejde inden for den offentlige eller private sektor for både bonding og bridgings normkomponent. Den positive effekt indikerer, at effekten af begge normkomponenter på sandsynligheden for, at individet kommer i beskæftigelse, er stærkere på ethvert tidspunkt, hvis individet finder beskæftigelse inden for den offentlige sektor. Analysen giver ingen evidens for, at de to netværkskomponenter har en forskellig sammenhæng med varigheden af ledighedsforløb på tværs af sektorer. Figuren nedenunder viser de udregnede marginale effekter inden for den offentlige og private sektor.

Figur 29. Marginale effekter inden for den offentlige og private sektor

En → i slutningen af konfidensintervallet betyder, at konfidensintervallet strækker sig ud over illustrationen

Som det fremgår af figuren, understøttes det, at den offentlige vs. private sektor har en modererende effekt på sammenhængen mellem bonding og bridgings normkomponent og varigheden af ledighedsforløb. De marginale effekter viser yderligere, at en stigning i de normer der eksisterer i hhv. bonding og bridging social kapital, er knyttet til en højere sandsynlighed for at komme i beskæftigelse til ethvert tidspunkt (HR=1,33, 95% KI=1,14-1,56 og HR=1,22, 95% KI=1,08-1,39), hvis individet finder beskæftigelse inden for den offentlige sektor. Der er ingen sammenhæng, hvis individet finder beskæftigelse inden for den private sektor.

Som interaktionseffekterne også indikerede i Tabel 16, er sammenhængen umiddelbart stærkere for bondings normkomponent sammenlignet med bridgings normkomponent for individer, der finder beskæftigelse inden for den offentlige sektor (HR=1,33 vs. HR=1,22⁶⁹). En stigning på 1 standardafvigelse

⁶⁹ Bemærk, at vi baggrund af analysen ikke kan sige, hvorvidt denne forskel er statistisk signifikant.

i de normer, der eksisterer i de stærke relationer hænger således sammen med 33% højere sandsynlighed for at komme i beskæftigelse inden for den offentlige sektor, mens en stigning på 1 standardafvigelse i de normer, der eksisterer i de svage relationer hænger sammen med 22% højere sandsynlighed til ethvert tidspunkt. Interaktionseffekterne i Tabel 16 gav ingen evidens for, at der var forskel på tværs af sektorer for de to netværkskomponenter, hvor de marginale effekter yderligere giver evidens for, at der heller ingen sammenhæng er med varigheden af ledighedsforløb inden for hverken den offentlige eller private sektor.

7.3.2.1 Diskussion af resultater

Resultaterne er modsat vores forventning om, at det særligt er inden for den private sektor, der anvendes netværk i rekrutteringsprocessen og at social kapital derfor vil have en større betydning her. Forventningen til sammenhængen var dog udelukkende baseret på et studie fra Danmarks Statistik (2012), der viste, at rekruttering især bliver foretaget gennem de uformelle kanaler i den private sektor. Uformelle kanaler blev af Larsen og Pedersen vurderet til at være netværket hos både nuværende og tidligere ansatte eller andre i branchen (Larsen, Pedersen 2009). I den henseende er det væsentligt at have for øje, at selvom der i mindre grad anvendes netværk i det offentlige, anvendes de stadig. Ligeledes ligger der en stor forklaringskraft i, at de jobs, der eksisterer i den offentlige sektor, hovedsageligt er inden for de tertiære erhverv. Dermed kan den signifikante effekt af bonding og bridging social kapital være drevet af, at der generelt er stærkere effekt af social kapital inden for de tertiære erhverv. Dette bidrager med forklaringen af, hvorfor bonding og bridging social kapital har en effekt inden for de offentlige erhverv, der i modsætning til de private erhverv, er spredt ud over både de primære, sekundære og tertiære erhverv. Resultatet kan yderligere være bundet op på operationaliseringen af social kapital-målene. I operationaliseringen af netværkskomponenten for bridging havde vi ikke mulighed for at inkludere det arbejdsrelaterede netværk, hvilket dermed kan være forklaringen på, hvorfor resultaterne er anderledes end forventet.

De manglende statistisk signifikante resultater for de to netværkskomponenter tolker vi dog som en understøttelse af, at brugbarheden af social kapital i jobsøgning i højere grad handler om normerne i netværket end det handler om selve netværksstrukturen.

7.3.3 Hypotese 2_c – Effekten af bonding og bridging social kapital på varigheden af ledighedsforløb varierer på tværs af aldersgrupper.

Den tredje underhypotese opstillede vi på baggrund af forventningen om, at social kapital har en højere betydning for nogle aldersgrupper sammenlignet med andre. De udregnede interaktionseffekter præsenteres i tabellen nedenfor⁷⁰.

Tabel 17. Interaktionseffekt mellem de to social kapital-mål og aldersgruppe

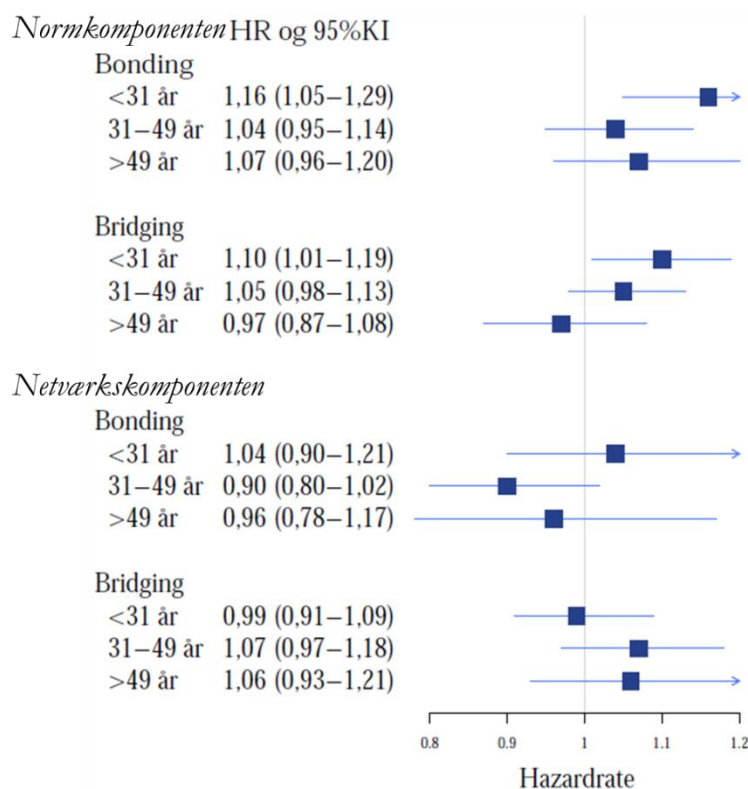
Normkomponenten	Hazard (95% KI)	Pr(> t)	Netværkskomponenten	Hazard (95% KI)	Pr(> t)
Bonding			Bonding		
<31 år	1,12 (0,99-1,25)	0,07	<31 år	1,16 (0,98-1,36)	0,09
31-49 år (<i>ref</i>)	<i>ref</i>		31-49 år (<i>ref</i>)	<i>ref</i>	
>49 år	1,03 (0,91-1,17)	0,61	>49 år	1,06 (0,87-1,29)	0,58
Bridging			Bridging		
<31 år	1,04 (0,94-1,16)	0,42	<31 år	0,93 (0,81-1,06)	0,27
31-49 år (<i>ref</i>)	<i>ref</i>		31-49 år (<i>ref</i>)	<i>ref</i>	
>49 år	0,92 (0,81-1,05)	0,21	>49 år	0,99 (0,84-1,17)	0,90

Eksponerede koefficienter og robuste standardfejl, n=4299

Der er kun evidens på et 0,10 niveau for, at den yngste aldersgruppe har en stærkere sammenhæng med varigheden af ledighedsforløb sammenlignet med den midterste aldersgruppe ved norm- og netværkskomponenten for bonding social kapital. På ethvert tidspunkt vil stærkere normer om hjælp og støtte samt oftere kontakt med familie og venner hænge sammen med hhv. 12% og 16% højere sandsynlighed for at komme i beskæftigelse sammenlignet med den midterste aldersgruppe. Der er ingen evidens for, at sammenhængen mellem to de komponenter for bridging social kapital og varigheden af ledighedsforløb varierer på tværs af aldersgrupper. De marginale effekter for aldersgrupperne er vist på næste side.

⁷⁰ For simpelhedens skyld har vi kun medtaget estimaterne for estimatet for interaktionsleddet i nedenstående model, men alle modeller er kørt på den fulde model. De fulde modeller kan findes på den vedlagte USB-nøgle.

Figur 30. Marginale effekter for de tre aldersgrupper

En → i slutningen af konfidensintervallet betyder, at konfidensintervallet strækker sig ud over illustrationen

De udregnede marginale effekter for aldersgrupperne giver evidens for, at bondings normkomponent har en positiv sammenhæng med sandsynligheden for at komme hurtigere i beskæftigelse for individer under 31, mens det ikke er nogen statistisk signifikant sammenhæng mellem normkomponenten og sandsynligheden for at komme i beskæftigelse i den mellemste og ældste alderskategori. Det er interessant, at til trods for en statistisk signifikant interaktion for netværkskomponenten for bonding social kapital, er der ingen statistisk signifikant sammenhæng mellem de nære relationer og varigheden af ledighedsforløb i nogen af aldersgrupperne. Normkomponenten i bridging social kapital har en statistisk signifikant positiv effekt blandt den yngste aldersgruppe, men ingen blandt den mellemste eller den ældste aldersgruppe. Som vi dog kan aflæse af estimatet for interaktionseffekten, er forskellen mellem HR for den yngste aldersgruppe og den mellemste alderskategori ikke stor nok til, at vi kan sige, at der er en modererende effekt af aldersgruppering på sammenhængen mellem normkomponenten i bridging social kapital og sandsynligheden for at komme i beskæftigelse.

7.3.3.1 Diskussion af resultater

Vores forventning omkring effekten af social kapital i forhold til individets alder er knyttet til Granoveters (1983) argumentation om, at særligt unge og nyuddannede vil trække på de stærke relationer i forbindelse med at finde beskæftigelsesmuligheder. Resultaterne stemmer derfor til dels overens med vores

forventning for social kapital. Larsen og Pedersen (2009), Filges (2008) og Keene (2006) pointerer, at det især er i de situationer, hvor der er højere risiko ved at ansætte en arbejdstager, at netværk har en effekt. En tolkning af resultaterne baseret herpå er, at der ved unge er større risiko ved ansættelse end ved et individ i midten af deres karriere, da de unge kun i mindre grad har erhvervserfaring. Det kan derfor tænkes, at unge i højere grad opnår resultater ved at anvende det svage og stærke netværk, da der på arbejdsmarkedet er tendens til, at virksomheder efterspørger arbejdskraft, hvor der allerede er relevant erhvervserfaring. På den baggrund kan disse resultater derved tolkes som, at unge i højere grad har behov for at blive anbefalet til arbejdsgivere, da dette mindsker det risikoelement, som kan være knyttet til ansættelsen af dem. Derudover kan det tænkes, at de unge i højere grad har behov for at blive guidet og vejledt i hvilke beskæftigelsesmuligheder de har, og hvordan de bedst tænger ind på arbejdsmarkedet. Dog giver analysen som sagt ingen statistisk evidens på et 0,05 niveau for, at sammenhængen mellem social kapital og sandsynligheden for at komme i beskæftigelse er forskellig for den unge aldersgruppe i forhold til den mellemste aldersgruppe. Havde vi eksempelvis valgt den ældste aldersgruppe som referencekategori, kunne dette eventuelt have medvirket til stærkere resultater for de modererende effekter af aldersgrupper på sammenhængen mellem social kapital og varighed af ledighedsforløb. Valget af den mellemste aldersgruppe som referencekategori er dels baseret på teoretisk interesse, qua bl.a. redegørelsen for statistisk diskrimination, og dels, at den mellemste aldersgruppe er den største af de tre aldersgrupper.

7.3.4 Hypotese 2_D – Effekten af bonding og bridging social kapital på varigheden af ledighedsforløb afhænger af individets etnicitet.

Forventningen til den fjerde underhypotese dannede vi især ud fra afsnittet omkring skyggesiden af social kapital. Hertil fandt vi både argumenter for og imod, at individer med ikke-vestlig herkomst skulle have en stærkere effekt af deres sociale kapital. Tabel 18 nedenfor viser de udregnede estimater for interaktionseffekterne⁷¹.

Tabel 18. Interaktionseffekt mellem de to social kapital-mål og etnicitet

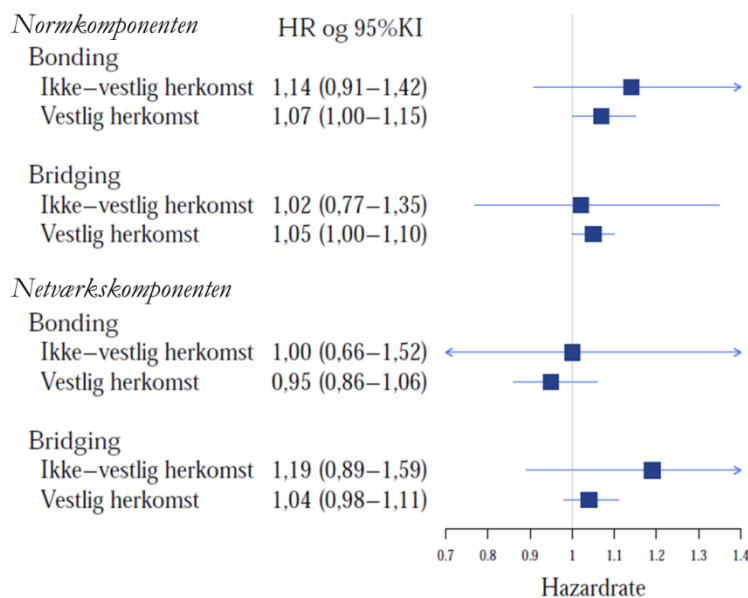
Normkomponenten	Hazard (95% KI)	Pr(> t)	Netværkskomponenten	Hazard (95% KI)	Pr(> t)
Bonding			Bonding		
<i>Vestlig herkomst</i>	<i>ref</i>		<i>Vestlig herkomst</i>	<i>ref</i>	
Ikke-vestlig herkomst	1,06 (0,85-1,33)	0,59	Ikke-vestlig herkomst	1,05 (0,69-1,58)	0,82
Bridging			Bridging		
<i>Vestlig herkomst</i>	<i>ref</i>		<i>Vestlig herkomst</i>	<i>ref</i>	
Ikke-vestlig herkomst	0,97 (0,73-1,30)	0,85	Ikke-vestlig herkomst	1,14 (0,86-1,53)	0,37

Eksponerede koefficienter og robuste standardfejl, n=4299

⁷¹ For simpelhedens skyld har vi kun medtaget estimaterne for estimatet for interaktionsleddet i nedenstående model, men alle modeller er kørt på den fulde model. De fulde modeller kan findes på den vedlagte USB-nøgle.

Analysen giver ingen evidens for, at vi kan afvise H_0 -hypotesen om en konstant effekt af både bonding og bridgings to komponenter på tværs af etnisk herkomst. På den baggrund giver det ikke umiddelbart mening at udregne de marginale effekter for de to grupper. Vi har dog valgt at inkludere dem alligevel, da vi mener, at figuren bidrager med nogle interessante observationer.

Figur 31. Marginale effekter for etnicitet

En → i slutningen af konfidensintervallet betyder, at konfidensintervallet strækker sig ud over illustrationen

I figuren for de marginale effekter kan vi se, at både normkomponenten for både bonding og bridging har en statistisk signifikant sammenhæng med varigheden af ledighedsforløb for individer med en vestlig herkomst, men ingen for individer med ikke-vestlig herkomst. Det er interessant, at konfidensintervallet for den marginale effekt for individer med ikke-vestlig herkomst er meget stor. Dette afspejler højst sandsynligt det lave antal respondenter i denne kategori, og indikerer dermed, at estimatet for den marginale effekt for individer med ikke-vestlig herkomst er meget usikkert for alle fire social kapital-mål.

7.3.4.1 Diskussion af resultater

I forhold til hypotesen omhandlende etnicitet forventede vi, at betydningen af social kapital ville variere på tværs af etnisk herkomst. Hertil havde vi to forskellige teoretiske argumenter for retningen af effekten. Ud fra problemfeltet har vi argumenteret for, at ikke-vestlige minoriteter kan have en lavere effekt af social kapital, da deres netværk ofte er udgjort af andre ikke-vestlige minoriteter. Da denne gruppe er kendetegnet ved en lav arbejdsmarkedstilknytning, kan det derfor forventes, at de ikke vil have de samme informationsstrømme omkring beskæftigelsesmuligheder som den øvrige befolkning. På den anden side argumenterede vi for, at en virksomhed knytter en større risiko ved at ansatte en ikke-vestlig minoritet pga. statistisk diskrimination, hvormed vedkommende i højere grad vil have behov for at blive anbefalet.

Med disse briller kan det derfor forventes, at et individ med en ikke-vestlig herkomst vil have et større udbytte af social kapital. Hertil er det dog vigtigt at pointere, at det ene ikke udelukker det andet, da manglende informationsstrømme omkring beskæftigelsesmuligheder ikke betyder, at de ikke vil have gavn af social kapital – blot at det bliver mere vanskeligt at anvende i jobsøgningsprocessen.

Til trods for, at interaktionen mellem ikke-vestlig herkomst og social kapital ikke er statistisk insignifikant, kan vi i grafen for de marginale effekter observere, at normkomponenterne for både bonding og bridging social kapital har en positiv og signifikant betydning blandt individer med vestlig herkomst, mens der ingen statistisk signifikant effekt er for de individer, der er af ikke-vestlig herkomst. En tolkning af disse resultater kan derfor være, at de to modsatrettede effekter for individer med ikke-vestlig herkomst opvejer hinanden. Dvs. at de i højere grad har behov for social kapital i ansættelsesøjemed, men at den lavere arbejdsmarkedstilknnytning, der eksisterer i disse individers netværk gør, at de ikke har udbytte heraf. En anden forklaring på en manglende sammenhæng kan også ligge i, at differentieringen mellem vestlig og ikke-vestlig herkomst er for grov. Det kan forventes, at effekten af social kapital i høj grad afhænger af i hvilken grad, der er arbejdsmarkedstilknnytning inden for det specifikke netværk, hvor der kan være forskelle mellem de etniske minoritetsgrupper. Eksempelvis har den tyrkiske minoritetsbefolkning med tiden skabt deres egen niche på arbejdsmarkedet, hvorimod den somaliske minoritetsbefolkning har været i landet i kortere tid, og dermed ikke har skabt deres egen plads på arbejdsmarkedet. Det kan derfor forventes, at eksempelvis den tyrkiske minoritetsbefolkning i større omfang vil kunne udnytte de ressourcer, der ligger i deres netværk, i forhold til beskæftigelsesmuligheder sammenlignet den somaliske minoritetsbefolkning, da der i deres netværk i mindre omfang har informationsstrømme om beskæftigelsesmuligheder (Bjørn, Pedersen et al. 2003). Som vi dog har pointeret, skal man være påpasselig med at tillægge dette resultat en stor betydning, da konfidensintervallet for den marginale effekt for individer med ikke-vestlig herkomst er meget stor. Dette mener vi skyldes det lave antal respondenter i denne kategori, som kan ses som en indikation på, at estimatet er meget usikkert. Til trods for at nærværende analyse indikerer, at både bonding og bridging social kapital ikke har en forskellig effekt alt efter etnicitet, mener vi, at dette resultat skal tages med et gran salt og at flere analyser med et større antal ikke-vestlige respondenter er nødvendig.

7.3.5 Hypotese 2_E – Effekten af bonding og bridging social kapital på varigheden af ledighedsforløb afhænger af individets uddannelsesniveau.

Forventningen til den femte hypotese var i høj grad baseret på Larsen og Pedersens (2009) argumentation om, at der er højere risiko ved at ansætte en arbejdstager, der er ufaglært samt Granovetters (1973,1983)

argumentation om, at højtuddannede i højere grad drager fordel af de svage relationer. Vi forventer derfor, at bonding social kapital har en stærkere effekt for faglærte, mens bridging social kapital har en stærkere effekt for højtuddannede. I tabellen nedenunder vises estimerne for interaktionseffekterne med erhvervsuddannelse som referencekategori⁷².

Tabel 19. Interaktionseffekt mellem de to social kapital-mål og uddannelsesniveau

Normkomponenten	Hazard (95% KI)	Pr(> t)	Netværkskomponenten	Hazard (95% KI)	Pr(> t)
Bonding			Bonding		
Folkeskole	1,00 (0,88-1,12)	0,96	Folkeskole	0,92 (0,77-1,09)	0,33
Gymnasial	1,24 (0,98-1,57)	0,07	Gymnasial	1,31 (0,94-1,83)	0,12
<i>Erhvervsudd. (ref)</i>	<i>ref</i>		<i>Erhvervsudd. (ref)</i>	<i>ref</i>	
KVU/MVU	1,03 (0,90-1,19)	0,65	KVU/MVU	1,21 (0,97-1,53)	0,09
LVU	0,84 (0,66-1,05)	0,13	LVU	0,82 (0,49-1,37)	0,45
Bridging			Bridging		
Folkeskole	1,03 (0,92-1,16)	0,58	Folkeskole	1,18 (1,02-1,36)	0,02
Gymnasial	1,13 (0,92-1,40)	0,24	Gymnasial	1,00 (0,71-1,41)	1,00
<i>Erhvervsudd. (ref)</i>	<i>ref</i>		<i>Erhvervsudd. (ref)</i>	<i>ref</i>	
KVU/MVU	1,02 (0,89-1,17)	0,77	KVU/MVU	1,28 (1,08-1,52)	<0,01
LVU	0,96 (0,78-1,18)	0,72	LVU	0,92 (0,68-1,24)	0,58

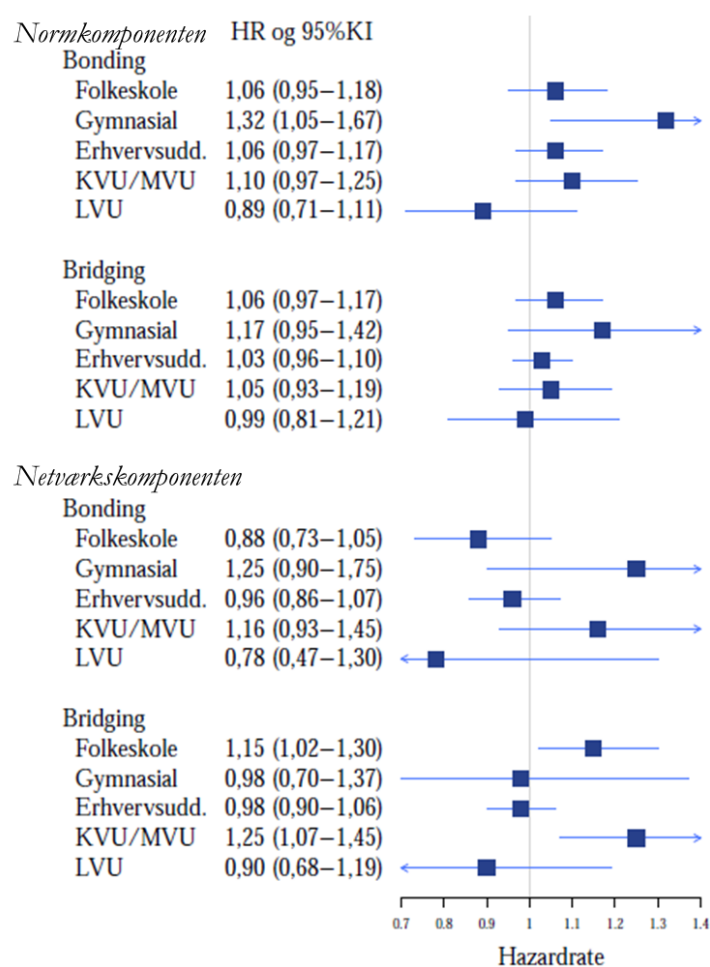
Eksponerede koefficienter og robuste standardfejl, n=4299

For de to bonding-mål er kun interaktionen for gymnasial uddannelse statistisk signifikant på et 0,10 niveau for normkomponenten, mens kun KVU/MVU er statistisk signifikant på et 0,10 niveau for netværkskomponenten. Analysen giver dermed en vis evidens for, at individer med højst KVU/MVU har en stærkere effekt af netværkskomponenten sammenlignet med individer med erhvervsuddannelse, mens individer med højst gymnasial uddannelse har en stærkere effekt af de normer, der eksisterer i det stærke bonding netværk.

Ved netværkskomponenten i bridging social kapital er uddannelseskategorierne for folkeskole- og KVU/MVU statistisk signifikante på et 0,05 niveau. Interaktionerne giver dermed evidens for, at både individer med højst folkeskole- og KVU/MVU har en stærkere sammenhæng mellem netværkskomponenten i bridging og sandsynligheden for at komme hurtigere i beskæftigelse sammenlignet med individer med højst en erhvervsuddannelse. Analysen giver ingen evidens for, at normkomponenten for bridging har en statistisk signifikant varierende effekt på tværs af uddannelsesniveau. I figuren på næste side illustreres de udregnede marginale effekter for de enkelte uddannelseskategorier i et forestplot.

⁷² For simpelhedens skyld har vi kun medtaget estimerne for estimatet for interaktionsleddet i nedenstående model, men alle modeller er kørt på den fulde model. De fulde modeller kan findes på den vedlagte USB-nøgle.

Figur 32. Marginale effekter for de fem uddannelseskategorier

En $\rightarrow$ i slutningen af konfidensintervallet betyder, at konfidensintervallet strækker sig ud over illustrationen

De udregnede marginale effekter giver evidens for, at det kun er individer med højst gymnasial uddannelse, der har en statistisk signifikant sammenhæng mellem graden af normer i det stærke bonding netværk og varigheden af ledighedsforløb (HR=1,32, 95% KI=1,05-1,67). Vi kan yderligere observere, at konfidensintervallerne omkring mange af estimerne for netværkskomponenten er bredere end for normkomponent-målet for bonding social kapital. Dette tyder på, at estimerne er mere usikre for netværkskomponenten i bonding social kapital. For bridging social kapital er der ingen sammenhæng mellem de fem uddannelsesgrupperinger og varigheden af ledighedsforløb i de normer, der eksisterer i det svage netværk. I stedet er der en statistisk signifikant sammenhæng mellem graden af social deltagelse og varigheden af ledighedsforløb for individer med højst en folkeskole uddannelse (HR=1,15, 95% KI=1,02-1,30) samt for individer med højst KVU/MVU (HR=1,25, 95% KI=1,07-1,45).

7.3.5.1 Diskussion af resultater

Som nævnt var forventningen om, at bonding og bridging social kapital varierer på tværs af uddannelsesniveau knyttet til, at bonding social kapital vil have størst betydning for lavtuddannede, mens bridging social kapital i højere grad vil have betydning for højtuddannede. Fundene viser en statistisk signifikant interaktion ved netværkskomponenten i bridging social kapital ved gruppen, hvor den højest fuldførte uddannelse er folkeskole eller KVVU/MVVU og ingen for normkomponenten. Resultaterne stemmer derfor i mindre grad overens med vores forventninger. Hertil er det interessant, at det er netværkskomponenten og ikke normkomponenten i det svage netværk, der har en sammenhæng med varigheden af ledighedsforløb. Dette er det eneste tidspunkt, hvor analysen har givet evidens for, at netværkskomponenten i bridging har en sammenhæng med varigheden af ledighedsforløb. Analysen giver dermed evidens for, at graden af et individs sociale deltagelse og sammenhængen med varigheden af ledighedsforløb kun har en betydning, når der ses på tværs af uddannelsesniveau. Vores forventning om, at højtuddannede har stærkest effekt af bridging social kapital, lagde vi i Granovetters argumentation om, at lavtuddannede har tendens til at anvende de stærke relationer (bondings netværkskomponent) i forbindelse med jobsøgningsprocessen, hvorimod højtuddannede i et højere omfang anvender de svage relationer (bridgings netværkskomponent). Hypotesen herom er der dermed kun delvis støtte til.

Resultaterne tolker vi som, at højtuddannede ikke har stærkere effekt af social kapital i krisesituationer, som vi mener, et ledighedsforløb med rette kan betegnes som (Giddens 2009, Beck 2002, 1997, Volti 2008 m.fl.). Denne tolkning understøttes af et studie af Lin et al. (2001), som undersøgte, hvor hurtigt individer kom på fode igen efter orkanen Andrew. De fandt modsat deres forventninger, at uddannelsesniveau ikke medfører, at social kapital tilfører individet flere brugbare ressourcer i en krisesituation. Ifølge Mouw (2003) er netværk endvidere særlig vigtigt for besættelsen af lavtlønnede og ufaglærte job. Tolkes resultaterne derfor med afsæt Larsen og Pedersens (2009) argumentation, er der højere risiko ved at ansætte en ufaglært arbejdstager, da denne gruppe mangler et "kvalitetstempel" gennem en færdiggjort uddannelse, som gør, at de kan anses som et større risikoelement. En forklaring af resultaterne er dermed, at bridging, ligesom vi har argumenteret for hos bonding, er mest betydende for ufaglærte. Denne tolkning understøttes af det statistisk signifikante resultat ved det svage bridging netværk for individer med højest folkeskoleuddannelse.

Disse tolkninger forklarer dog ikke, hvorfor der er en statistisk signifikant effekt af bridgings normkomponent ved de individer, der har KVVU/MVVU sammenlignet med individer, der har en erhvervsuddannelse. Det er en mulighed, at der er bestemte kendetegn ved typen af individer, der har KVVU/MVVU

som gør, at de har en stærkere sammenhæng med graden af netværkskomponenten i bridging social kapital og varigheden af ledighedsforløb. I vores operationalisering af netværkskomponenten for bridging, har vi anvendt graden af social deltagelse. Her skelner vi ikke mellem, hvilke typer af sociale aktiviteter respondenterne har deltaget i. Spørgsmålet er derfor, hvorvidt resultaterne drives af, at denne type individer deltager i andre former for sociale aktiviteter, end hvad der generelt kendetegner ledige tilhørende uddannelseskategorien for erhvervsuddannelserne.

Tolkningen kan ligeledes ligge i typen af jobs, som denne uddannelseskategori besidder sammenlignet med erhvervskategorierne. Hvis det eksempelvis tænkes, at uddannelseskategorien for individer med en KVV/MVV i højere grad bliver ansat inden for eksempelvis den offentlige sektor, kan dette drive resultaterne. På den anden side kan tolkningen ligge i, at den sande effekt for individer med en LVU er anderledes end individer med en erhvervsuddannelse, men at der ikke er nok respondenter i denne uddannelseskategori til at være sikker på estimatet. Kun 162 af ledighedsforløbene er med individer, der har en LVU sammenlignet med 1.987 ledighedsforløb, hvor individet har en erhvervsuddannelse og 617 forløb, hvor individet har en KVV/MVV. Ligeledes er det vigtigt at pointere, at vi ikke kan afvise Granovetters (1983) og Filges (2008) argumentation om, at svage netværk er mest virkningsfulde blandt højtuddannede. Som tidligere nævnt kan der ligge en skjult effekt hos individer, der skifter fra et job til et andet uden at forløbet er berørt af ledighed – og at vi ikke har haft mulighed for at inkludere det arbejdsrelaterede netværk i operationaliseringen. Derfor er det muligt, at den anvendte operationalisering af social kapital ikke indfanger det svage netværk i denne sammenhæng.

7.3.6 Hypotese 2_F – Effekten af bonding og bridging social kapital på varigheden af ledighedsforløb er afhængig af individets køn.

Den sidste hypotese dannede vi på baggrund af flere studier, som har påpeget, at social kapital har forskellig betydning alt efter individets køn. I tabellen nedenfor vises estimaterne for interaktionseffekten⁷³.

Tabel 20. Interaktionseffekt mellem de to social kapital-mål og køn

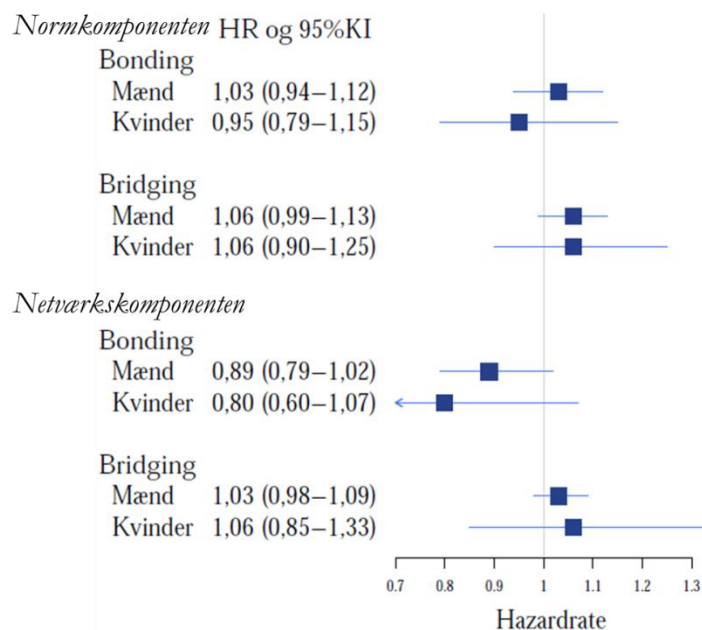
Normkomponenten	Hazard (95% KI)	Pr(> t)	Netværkskomponenten	Hazard (95% KI)	Pr(> t)
Bonding			Bonding		
<i>Kvinder</i>	<i>ref</i>		<i>Kvinder</i>	<i>ref</i>	
Mænd	1,07 (0,97-1,19)	0,18	Mænd	1,11 (0,95-1,30)	0,18
Bridging			Bridging		
<i>Kvinder</i>	<i>ref</i>		<i>Kvinder</i>	<i>ref</i>	
Mænd	0,99 (0,90-1,09)	0,82	Mænd	0,99 (0,87-1,12)	0,87

Eksponerede koefficienter og robuste standardfejl, n=4299

⁷³ For simpelhedens skyld har vi kun medtaget estimaterne for estimatet for interaktionsleddet i nedenstående model, men alle modeller er kørt på den fulde model. De fulde modeller kan findes på den vedlagte USB-nøgle.

Som det kan ses i tabellen, giver analysen ingen evidens for, at sammenhængen mellem de fire social kapital-mål og varigheden af ledighedsforløb er forskellige for mænd sammenlignet med kvinder. Vi har dog stadig, som ved hypotesen omhandlende etnicitet, udregnet de marginale effekter, der vises nedenfor.

Figur 33. Marginale effekter for køn

En → i slutningen af konfidensintervallet betyder, at konfidensintervallet strækker sig ud over illustrationen

De marginale effekter for alle fire komponenter for køn giver tydelig evidens for, at den gennemsnitlige hazard i meget høj grad er den samme for begge køn. Det er dog interessant, at konfidensintervallerne for kvinder generelt er noget bredere end for mænd. Dette er en indikation af, at estimerne er mere usikre for kvinder end for mænd. I stikprøven var 1.908 af ledighedsforløbene udgjort af kvinder, mens 2.391 var udgjort af mænd (se Tabel 10 over karakteristika ved stikprøven). De mere usikre estimer for kvinder kan dermed ikke bindes op på en lav andel af kvinder i stikprøven. De bredere konfidensintervaller for kvinder tyder derfor nærmere på, at der simpelthen er større variation i sammenhængen mellem de fire social kapital-mål og varigheden af ledighedsforløbet for kvinder end der er for mænd.

7.3.6.1 Diskussion af resultater

Resultaterne er umiddelbart i modstrid til den forventning, vi dannede i hypoteseafsnittet på baggrund af studiet af Aguilera (2002), som fandt, at effekten af social kapital har en stærkere betydning for mænd. Dog var Aguileras (2002) analyse baseret på flere forskellige aspekter af social kapital og kun få af dem viste en kønsforskel. Aguilera siger i denne sammenhæng, at hans analyse derfor kun giver en svag evidens for, at social kapital har en differentierende effekt afhængig af køn. Det kan i denne sammenhæng tænkes, at kvinders stærkere støttende netværk opvejer mænds stærkere arbejdsrelaterede netværk (Lin, Cook et al. 2001), hvilket er med til at gøre denne interaktion statistisk insignifikant.

En anden tolkning af de statistisk insignifikante resultater kan endvidere være, at mænd og kvinder har den samme effekt af social kapital. På den måde bidrager analysen med ny viden, da tidligere studier af den differentierende effekt af social kapital på tværs af køn i eksempelvis sundhedsforskning længe har givet evidens for, at social kapital betyder noget andet for mænd end for kvinder (eksempelvis Ejlskov, Mortensen et al. 2014, Ikeda, Kawachi et al. 2011, Hyypä, Mäki et al. 2007). Vores analyse indikerer, at dette ikke er tilfældet for varigheden af ledighedsforløb. Vi kan selvfølgelig ikke udelukke, at køn har en moderende effekt for social kapitals betydning i forbindelse med jobskifte, der ikke er berørt af ledighed, eller i forbindelse med at bevæge sig op ad den karrieremæssige rangstige.

7.3.7 Besvarelse af hypotese 2

I dette afsnit vil vi ud fra analysens resultater og de ovenstående diskussioner kort vurdere, hvorvidt specialets anden hypotese kan be- eller afkræftes. Hypotesen lyder: *Effekten af bonding og bridging social kapital for varigheden af ledighedsforløb afhænger af andre faktorer.*

Resultaterne viser overordnet, at forskellige samfundsgrupper har forskellig nytte af social kapital, hvor resultaterne her i høj grad er drevet af bonding social kapital. Fundene fra analysen indikerer, at individer særligt drager fordel af deres sociale kapital, hvis de finder beskæftigelse inden for de tertiære erhverv og den offentlige sektor, mens analysen ikke gav evidens for, at individer drager fordel af den inden for de primære og sekundære erhverv og den private sektor. Analysen gav ikke evidens for en forskellig sammenhæng på tværs af køn eller etnicitet, men gav en svag indikation af, at unge havde en stærkere effekt af normkomponenterne. Til trods for tvetydige resultater for den potentielle varierende effekt på tværs af uddannelsesgrupper, mener vi, der overordnet tegner sig et billede af, at ufaglærte i større grad end faglærte drager fordel af en højere social kapital.

Med baggrund i den ovenstående opsummering vurderer vi, at den anden hypotese kan bekræftes til trods for, at ikke alle underhypoteser til den varierende sammenhæng er blevet understøttet i den udførte analyse.

8 Konklusion og besvarelse af specialets problemformulering

I indeværende speciale har vi undersøgt sammenhængen mellem social kapital og varigheden af ledighedsforløb. På baggrund af den gennemgåede teori valgte vi at opdele social kapital i hhv. et bridging og et bonding social kapital-mål, som vi yderligere opdelte i norm- og netværkskomponenter. Vi har undersøgt både den generelle sammenhæng mellem social kapital-målene, og hvorvidt disse mål har forskellige sammenhænge med varigheden af ledighedsforløb på tværs af erhvervstyper, sektorer, aldersgrupper, etnicitet, uddannelsesniveau og køn. I dette kapitel vil vi konkludere på analysens resultater og de afledte diskussioner deraf. For læsers skyld præsenteres problemformuleringen igen herunder:

Hvilken betydning har social kapital for varigheden af ledighedsforløb?

Da vi har mange hypoteser og fire komponenter af social kapital, har vi valgt at lave et overblik over hvorvidt der er støtte, ingen støtte, omvendt støtte eller delvis støtte til hypoteserne ud fra fundene i analysen og de specifikke diskussioner til hver hypotese.

Tabel 21. Oversigt over støtte til hypoteser

Hypotese	Bonding		Bridging	
	Normkomponent	Netværkskomponent	Normkomponent	Netværkskomponent
<i>Generel</i>				
1: Social kapital	Støtte	Ingen støtte	Delvis støtte	Ingen støtte
2: Varierende effekt	Støtte	Støtte	Delvis støtte	Delvis støtte
<i>Modererende effekter af:</i>				
2A: Erhvervstype	Støtte	Omvendt støtte	Støtte	Ingen støtte
2B: Sektortype	Omvendt støtte	Omvendt støtte	Omvendt støtte	Ingen støtte
2C: Aldersgruppe	Delvis støtte	Delvis støtte	Ingen støtte	Ingen støtte
2D: Etnicitet	Ingen støtte	Ingen støtte	Ingen støtte	Ingen støtte
2E: Uddannelsesniveau	Delvis støtte	Delvis omvendt støtte	Ingen støtte	Delvis støtte
2F: Køn	Ingen støtte	Ingen støtte	Ingen støtte	Ingen støtte

Som det opsummeres i tabellen, giver analysens fund evidens for, at der er en sammenhæng mellem social kapital og varigheden af individets ledighedsforløb, men at denne sammenhæng er mere kompliceret end som så.

Analysens fund viser generelt, at det især er normkomponenten for bonding, der driver sammenhængen mellem social kapital og jobchancer. Dermed bidrager analysen med et nyt perspektiv på, hvordan de sociale relationer hjælper individet med at få et job. Eksisterende litteratur har fortrinsvis fokuseret på,

hvordan strukturerne ser i ud i netværket, hvor nærværende analyse indikerer, at det især er de eksisterende normer i netværket om hjælp og støtte, der har betydning for, hvor hurtigt individet finder beskæftigelse. Vi tolker de generelle resultater ved, at social capitals positive sammenhæng med kortere varighed af ledighedsforløb, er knyttet til de ressourcer, individet får adgang til gennem sine sociale relationer i tråd med Bourdieus forståelse af begrebet og Granovetters teoretisering om svage og stærke netværk. Mere specifikt kan det derved forventes, at individer med en høj grad af social kapital i højere grad får forslag og råd om beskæftigelsesmuligheder samt støtte og anbefalinger i ansøgningsprocessen. Resultaterne understøtter Almeida og Fernandos (2014) udsagn om, at social kapital har en væsentlig supplerende betydning i forhold til individets beskæftigelsesmuligheder. På den baggrund giver analysen derfor et empirisk belæg for, at social kapital er et væsentligt element at have med i vurderingen af et individs beskæftigelsesegenthed.

Som nævnt indikerer analysen, at det især er normerne i både bonding og bridging netværket, der har en positiv sammenhæng med individets ledighedsforløb. Selve netværket i sig selv har i denne analyse vist sig at være mere ubetydelig. Analysens resultater har vi tolket som, at varigheden af ledighedsforløbet ikke afhænger af hhv. hvor bredt individets netværk er (det svage netværk) eller hvor ofte, der er kontakt til familie og venner (det stærke netværk), men nærmere om der eksisterer normer om tillid og støtte heri. Analysen viser dermed tegn på, at det ikke er kvantiteten i det pågældende netværk, der har betydning for ledighedslængden, men derimod kvaliteten af de normer, der eksisterer i det. Dette har vi yderligere påpeget kan være en forklaring på, hvorfor tidligere studier af social kapital viser modstridende resultater, da mange af dem udelukkende har set på mere strukturelle aspekter af netværket og ikke har inkluderet mål for, hvordan normerne er i netværket.

Analysen viste endvidere, at det generelt er bonding, der har den største sammenhæng med sandsynligheden for at finde beskæftigelse, både når der ses på signifikans og effektstørrelse. Dette ser vi som en understøttelse af Putnams argumentation om, at bonding social kapital er "... *good for 'getting by'...*" (Putnam 2000:23), mens bridging social kapital er "... *crucial for 'getting ahead'.*" (Putnam 2000:23). Her kobled vi yderligere tråde til Bourdieus præsentation af social kapital, hvor et af hovedtrækkene herom er, hvordan individet kan bruge sin sociale kapital til at forbedre dets sociale position. Ydermere argumenterer Granovetter (1983), Korpi (2001) og Aguilera (2002) for, at særligt det stærke netværk har en signifikant positiv betydning for, hvorvidt ledige finder beskæftigelse, hvorimod de ikke finder signifikante resultater for brugen af det svage netværk. Vores analyse adskiller sig dog fra Granovetter, Korpi, og Aguileras analyser på to punkter. For det første finder vi ikke statistisk signifikante resultater ved netværkskomponenterne ved både bonding og bridging social kapital. For det andet inddrager vi normkomponenterne i analysen af netværkets betydning. Derudover adskiller vores studie sig ydermere fra Granovetter og

Aguileras studier, da vi har anvendt forløbsanalyse til at undersøge sammenhængene som anbefalet af Gezinski (2011) – hvilket understøtter den kausale tolkning af de fundne sammenhænge.

Indeværende speciale mener vi yderligere bidrager til en uddybning af Granovetter, Korpi, og Aguileras resultater, da de ikke inddrager hvilke normer, der eksisterer i netværket (Halpern 2005:20). Tolkningen af resultaterne er derfor, at da det stærke netværk udgør en tæt social struktur, der har langt større sandsynlighed for at være socialt involveret, er det stærke netværk mere tilbøjelig til at investere tid og ressourcer i at hjælpe individet med at finde beskæftigelse. En væsentlig pointe i denne sammenhæng er, at især de svage netværk mindskes i forbindelse med ledighedsperioder (Atkinson, Liem et al. 1986). Det kan derfor tænkes, at det netværk, som respondenten har haft ved undersøgelsen starttidspunkt, ikke nødvendigvis er det samme efterhånden som ledighedsperioden bliver længere⁷⁴. Dette understøttes af Sennett, der argumenterer for, at samtidens arbejdsmarked ikke længere danner grobund for varige relationer (Jacobsen 2007). En anke ved operationaliseringen af social kapital er derfor, at vi kun har én enkelt måling af social kapital-målene i begyndelsen af observationsperioden. I nærværende analyse har vi antaget, at graden af både social og human kapital er konstant over hele observationsperioden, hvilket højst sandsynligt er en noget optimistisk antagelse. Ved tjek af proportionalitetsantagelsen fandt vi dog ingen evidens for, at de to netværkskomponenter samt normkomponenten for bridging havde en stærkere/svagere sammenhæng med sandsynligheden for at komme i beskæftigelse i længere ledighedsforløb. Til forskel indikerede analysen, at normkomponenten for bonding havde en stærkere effekt efterhånden som ledighedsforløbene blev længere. Resultatet er en indikation på, at normerne i det stærke netværk betyder mere for individet, hvis ledighedsperioden strækker sig over ca. fem måneder (Tabel 13). Det giver intuitivt god mening. I lange forløb er det naturligt at forestille sig, at individer efterhånden har prøvet lidt af hvert for at komme i beskæftigelse. På det tidspunkt er det ikke svært at forestille sig, at de individer, der har stærkere normer om hjælp og støtte i det nære netværk, har en stærkere effekt af det, da bonding netværket kan tænkes at gå ind og tage et større ansvar for at hjælpe individet i beskæftigelse sammenlignet med individet, hvor der ikke er samme kvalitet i netværket.

Resultaterne kan yderligere tolkes som en understøttelse af Granovetters (1983) udsagn om, at de svage relationer primært anvendes, når der skiftes fra et job til et andet, uden forløbet er præget af arbejdsløshed, hvilket også er foreslået af Mouw (2003). Da overgangen fra et job til et andet ikke nødvendigvis vil være berørt af et ledighedsforløb kan det ikke udelukkes, at der ligger en skjult effekt af netværkskomponenten i bridging social kapital, som vi ikke indfanger i nærværende speciale. Baseret på

⁷⁴ Det samme gør sig gældende med human kapital, hvor graden af den humane kapital ligeledes bliver devalueret i forbindelse med eksempelvis længere ledighedsforløb (Becker 2009).

analysen, har vi dog ikke mulighed for at undersøge, om dette er tilfældet. En interessant udbygning af specialets problemstilling er derfor at se nærmere på social kapitalers generelle betydning i forbindelse med jobskifte, der ikke er berørt af ledighed, da der kan ligge en skjult effekt af social kapital her. Denne pointe understøttes ikke alene af Granovetter, men også McDonald og Elder (2006), som i deres studie af social kapitalers betydning for at få nyt job uden at være aktivt jobsøgende i England viser, at social kapital gør det væsentligt lettere at få job gennem uformelle kanaler.

Det er også vigtigt at være opmærksom på, at analysens evidens for, at bonding social kapital er mere betydende for ledige end bridging social kapital kan være grundet vores operationalisering. Det er derfor plausibelt, at vi ville have fundet stærkere effekter ved bridging social kapital, hvis vi havde haft mulighed for at operationalisere netværkskomponenten i henhold til arbejdsrelateret netværk. En anden tolkning af de svage resultater for bridging social kapital kan yderligere være, at bridging social kapital kun har en effekt inden for specifikke erhverv eller sektorer samt for bestemte samfundsgrupper, dette gav analysen dog kun en svag evidens for.

Med afsæt i ovenstående mener vi, at resultaterne generelt tydeliggør vigtigheden af en social kapitalvinkel på netværks betydning for at komme i beskæftigelse, da analysen har indikeret, at det ikke er netværket i sig selv, men nærmere normerne i det, der har betydning for individets beskæftigelsesmuligheder.

Mht. den kontekstafhængige del af analysen, er der dukket flere interessante fund frem. Fundene fra analysen indikerer, at forskellige samfundsgrupper har forskellig nytte af social kapital. Mens individer drager fordel af deres sociale kapital, hvis de finder beskæftigelse inden for de tertiære erhverv er der ikke nogen indikation af, at de drager fordel af den inden for de primære og sekundære erhverv. Dette mener vi er en indikation af, at der eksisterer forskellige strukturer i disse typer af erhverv, hvor de tertiære erhverv i højere grad bærer præg af 'moderne' elementer. Det samme indtryk gjorde sig gældende i undersøgelsen af den varierende effekt på tværs af den offentlige og private sektor. Her fandt vi, at social kapital havde en positiv sammenhæng med beskæftigelse, hvis individet fandt beskæftigelse inden for den offentlige sektor og ingen eller en negativ effekt, hvis individet fandt beskæftigelse inden for den private sektor. Der var ingen indikation af en forskellig sammenhæng på tværs af køn eller etnicitet og kun en svag indikation af, at unge havde en stærkere effekt af normkomponenterne. Til trods for de tvetydige resultater for den potentielle varierende effekt på tværs af uddannelsesgrupper, mener vi som nævnt overordnet, at der tegner sig i billede af, at ufaglærte i større grad end faglærte drager fordel af en højere social kapital.

Den positive sammenhæng mellem social kapital og varigheden af ledighedsforløb inden for de tertiære erhverv ser vi som en indikator på, at social kapitalers sammenhæng med varigheden af ledighedsforløb

øges i det moderne samfund pga. nutidens strukturer på arbejdsmarkedet. Vi har argumenteret for, at de tertiære erhverv i højere grad end de primære og sekundære erhverv repræsenterer det fleksible arbejdsliv (Holm 2011). Tolkningen af resultaterne med afsæt i denne tankegang er dermed, at individer i højere grad har brug for at være beskæftigelsesegnede i de 'moderne' erhverv i forhold til de mere 'traditionelle' erhverv, da arbejdslivet her i højere grad er knyttet til langt flere skift mellem arbejdspladser i løbet af et karriereforløb (Ejrnæs 2008, Beck 2002). Som vi dog diskuterede i diskussionen af de potentielle varierende effekter af social kapital er tolkningen afhængig af, at strukturerne der eksisterer i de tertiære erhverv, har flere elementer fra det moderne arbejdsliv end de strukturer, der eksisterer inden for de primære og sekundære erhverv. Til trods for, at pointen herom understøttes af Holm (2011), er uddybende analyser af forskellen mellem strukturerne mellem de tertiære og de primære og sekundære erhverv nødvendig, før en endelig tolkning kan fastslås.

Analysen indikererede yderligere, at det var normkomponenterne i begge social kapital-mål, der har en positiv sammenhæng med chancen for at finde beskæftigelse inden for både de tertiære erhverv og den offentlige sektor. Som vi før har været inde på, er en eventuel tolkning hertil, at der er et overlap mellem de individer, der er ansat i det offentlige og de individer, der er ansat i de tertiære erhverv. Men er der en positiv sammenhæng i den offentlige sektor, fordi den er en del af de tertiære erhverv, eller er det omvendt? Dette kan nærværende analyse ikke svare på, men en eventuelt videreudbygning af problemstilling kunne med fordel lave en trevejsinteraktion for at afklare forholdet mellem de tre variable.

Vi fandt kun svag evidens for, at normkomponenten i bonding havde en statistisk signifikant forskellig effekt på tværs af aldersgrupper. Tolkningen heri har vi lagt i Granovetters (1983) argumentation om, at særligt unge og nyuddannede vil trække på de stærke relationer i forbindelse med at finde beskæftigelsesmuligheder. Vi har ligeledes lagt tolkningen i både Larsen og Pedersen (2009), Filges (2008) samt Keene (2006), der argumenterer for, at der eksisterer en statistisk diskrimination på arbejdsmarkedet, der bl.a. er knyttet til, at unge anses som en større risikofaktor i forhold til ansættelse, da de har mindre erhvervs erfaring. Det kan derfor forventes, at unge i højere grad til dels har behov for at blive anbefalet til arbejdsgivere, samt at de til dels i højere grad har behov for at blive guidet og vejledt i hvilke beskæftigelsesmuligheder de har, og hvorledes de bedst trænger ind på arbejdsmarkedet.

Der var ikke evidens for en modererende effekt af etnicitet for hverken bonding eller bridging. I den forbindelse er det dog vigtigt at påpege, at der til disse resultater var tilknyttet en stor usikkerhed i estimerne for ikke-vestlige minoriteter, som medfører, at vi ikke finder det retvisende at tillægge resultatet af denne hypotese nogen egentlig vægt. Som vi allerede har været inde på, tillægger vi dette resultat, at vi

har en lav andel af respondenter i gruppen med ikke-vestlig herkomst. Som vi har diskuteret, kan forklaringen af resultatet dog også ligge i, at de to modsatrettede effekter for individer med ikke-vestlig herkomst opvejer hinanden. Det kan tænkes, at denne gruppe i højere grad har behov for social kapital i ansættelsesøjemed, men at den lavere arbejdsmarkedstilknytning, der eksisterer i disse individers netværk gør, at de ikke har udbytte heraf. En anden forklaring på en manglende sammenhæng kan yderligere ligge i en for grov differentiering mellem vestlig og ikke-vestlig herkomst, hvor effekten af social kapital i høj grad afhænger af i hvilken grad, der er arbejdsmarkedstilknytning inden for det specifikke netværk. Her gav vi eksemplet på, at der er forskel i graden af arbejdsmarkedstilknytning i den tyrkiske og somaliske minoritetsgruppe. En videre undersøgelse af sammenhængen mellem social kapital og beskæftigelse kunne derfor med fordel være med fokus på etnisk herkomst.

Forventningen om, at bonding og bridging social kapital varierer på tværs af uddannelsesniveau var tvetydige. Vi fandt kun statistisk signifikante resultater for netværkskomponenten i bridging social kapital ved gruppen med højst en folkeskole eller KVVU/MVVU. Disse resultater har vi tolket med afsæt i Larsen og Pedersens (2009) argumentation om, at netværk har en stærkere effekt for individer, hvor der er større risiko tilknyttet ansættelsen. Dette knytter de til, at succes i uddannelsessystemet er et vigtigt signal om en høj produktivitet, hvorfor det kan forventes at arbejdsgiverne er mere trygge ved at rekruttere gennem formelle kanaler, fordi det kan forventes, at der er længere mellem lemons. De grupper som ikke besidder et sådan signal (her igennem uddannelsesniveau), er derfor nødt til at supplere med andre tiltag for at vise arbejdsgiveren, at de er nyttig arbejdskraft, hvor netværk her kan anses som at være én af de metoder, de lavtuddannede bruger i forhold til at få anbefalinger og hjælp i ansøgningsprocessen. Hertil er det værd at bemærke, at de to mål for bonding social kapital ikke viste evidens for statistisk signifikant modererende effekter på et 0,05 niveau. Dette er en smule overraskende i forhold til analysens andre fund, hvor normkomponenten i bonding har været en betydende del af sammenhængen mellem social kapital og chancen for at komme i beskæftigelse.

Vi mener dog, at denne argumentation kommer til kort i forhold til at forklare, hvorfor vi også finder signifikante resultater ved gruppen med KVVU/MVVU. Eventuelt kan der være nogle bestemte kendetegn ved typen af individer, der har dette uddannelsesniveau som gør, at de har en stærkere sammenhæng med graden af netværkskomponenten i bridging social kapital og chancen for at komme i beskæftigelse. I operationaliseringen af netværkskomponenten for bridging har vi brugt graden af social deltagelse. Her har vi ikke skelnet mellem hvilke typer af sociale aktiviteter, respondenterne har deltaget i. Spørgsmålet er derfor, hvorvidt effekten kan forklares ved, at denne type individer deltager i andre former for sociale aktiviteter end hvad der generelt kendetegner ledige tilhørende uddannelseskategorien for erhvervsuddannelserne, hvilket kan drive resultaterne. Analysen gav ingen indikation af, at bridging social kapital har

en stærkere effekt for de individer der har en LVU. Tolkningen herpå lagde vi bl.a. i resultater fra Lin et al.'s (2001) studie som heller ikke gav nogen indikation af, at et højere uddannelsesniveau tilførte individet flere brugbare ressourcer i en krisesituation. Tolkningen kan yderligere ligge i vores valg af erhvervsuddannelserne som referencekategori. Spørgsmålet er, om vi i stedet skulle have fokuseret på forskelle mellem de ufaglærte vs. de faglærte grupper i stedet. Derudover er kategorien med LVU lav, hvor kun 162 af ledighedsforløbene er individer, der har en LVU.

Vi har i den sammenhæng ikke haft mulighed for at undersøge, hvorvidt individet rent faktisk har brugt deres sociale kapital til at finde arbejde (dvs. fået beskæftigelse gennem netværk). Hvorvidt dette kan anses som en anke i relation til de fundne resultater kan dog diskuteres. Som vi før har været inde på, sker meget af informationsudvekslingen i løbet af dagligdags samtaler, hvor den jobsøgende f.eks. får tips til hvilke søgeord, der skal bruges i processen, oplagte virksomheder, der kan søges, hjælp til målrettede ansøgninger og cv samt generelle råd til eventuelle jobsamtaler. Disse elementer kan også anses som værende væsentlige elementer i chancen for at komme i beskæftigelse, men ligger sig som iboende fortjenester ved at være en del af et givtigt netværk.

8.1 Opsummering

Opsummerende følger her de væsentligste konklusioner på baggrund af analysen.

- Et nyt perspektiv på, hvordan de sociale relationer hjælper ledige med at komme i beskæftigelse. Eksisterende litteratur har fortrinsvis fokuseret på, hvordan strukturerne ser i ud i netværket, hvor nærværende analyse indikerer, at det nærmere drejer sig om selve kvaliteten i det sociale netværk i form af de normer om støtte og hjælp, som eksisterer deri.
- Forskellige samfundsgrupper har forskellig nytte af social kapital.
 - Mens individer drager fordel af deres sociale kapital, hvis de finder beskæftigelse inden for de tertiære erhverv, er der ikke nogen indikation af, at de drager fordel af den inden for de primære og sekundære erhverv. Dette kan være en indikation på eksistens af forskellige strukturer i disse typer af erhverv, hvor de tertiære erhverv i højere grad bærer præg af 'moderne' elementer.
 - Dette gør sig også gældende i undersøgelsen af den varierende effekt på tværs af den offentlige og private sektor. Her fandt vi, at social kapital havde en positiv sammenhæng med beskæftigelse, hvis individet fandt job i den offentlige sektor og ingen eller en negativ effekt, hvis individet fandt job i den private sektor.
 - Der var ingen indikation af en forskellig sammenhæng på tværs af køn eller etnicitet og en svag indikation af, at unge havde en stærkere effekt af normkomponenterne.

- Til trods for tvetydige resultater for den potentielle varierende effekt på tværs af uddannelsesgrupper mener vi overordnet, der tegner sig et billede af, at ufaglærte i større grad end faglærte drager fordel af en højere social kapital.

9 Undersøgelsens begrænsninger

Konklusionerne i specialet er fremkommet på baggrund af resultaterne af analysen. Undersøgelsen har imidlertid en række begrænsninger, som vi vil kommentere på i dette afsnit. Ved at tydeliggøre specialets kvalitet og styrker, fremhæver vi hermed, hvorvidt de fundne resultater er pålidelige og i hvilket omfang, der er begrænsninger knyttet til dem.

9.1 Målingsvaliditeten af ledighedsforløb og social kapital-målene

Flere aspekter er værd at bemærke i forhold til datagrundlaget for analysen. I operationaliseringen af ledighedsforløb, har vi på baggrund af DREAM-databasen haft en meget nøjagtig viden om, hvilken ydelse respondenterne har modtaget i den periode, hvor respondenterne ikke har haft tilknytning til arbejdsmarkedet. Ydermere er ydelsestypen registreret på ugebasis, hvilket giver større mulighed for en mere præcis rangorden af, hvorvidt individet er kommet i beskæftigelse sammenlignet med eksempelvis IDA-databasen, der har registreret ledighed på årsbasis. Dette mener vi, er med til at højne målingsvaliditeten, da rangordenen af de specifikke ledighedsforløb har været en vigtig del af at få valide estimater med afsæt i den valgte analysestrategi. Udover variable til ledighedsforløb har vi hentet information om uddannelsesniveau, erhvervs erfaring og brugen af antidepressiv medicin fra offentlige registre. Gennem anvendelsen af offentlige registre til at hente information om disse variable undgår vi potentielle bias i estimaterne, der kan forekomme gennem selvrapporteringsbias eller social desirability-svar. Det er dog ikke utænkeligt, at der kan forekomme taste- og rapporteringsfejl i de offentlige registre – som potentielt, hvis det er sket i et stort omfang, kan give et bias i estimaterne. I den forbindelse finder Thygesen og Daasnes et al. (2011), at kvaliteten af data fra offentlige registre er høj. Vi anser derfor målingsvaliditeten for de diskuterede variable for at være acceptabel. Vi har yderligere hentet information til både de anvendte social kapital-mål samt kontrolvariablene fra Sundhedsprofilen, som er et selvudfyldt spørgeskema besvaret i starten af 2010. Her kan vi ikke afvise, at der eksisterer et selvrapporteringsbias eller social desirability-svar i disse spørgsmål. Ydermere viser flere studier, at respondenteres svar i høj grad er afhængige af spørgsmålsformulering, udformning af svarkategorier samt rækkefølgen på spørgsmål. Udviklingen af det spørgeskema, der er anvendt i Sundhedsprofilen er udviklet på baggrund af et nationalt samarbejde og fokus har været på at bruge validerede spørgsmål for at højne kvaliteten og generaliserbarheden af svarene på spørgeskemaet (Pedersen, Friis et al. 2011). Vi kan derfor konkludere, at der har været foretaget en grundigt forarbejde for at sikre validiteten af svarene, men vi kan ikke afvise, at der er elementer ved spørgeskemaet, der bidrager til bias i resultaterne. Vi anser dog spørgeskemaet for at have en acceptabel validitet til at undersøge den valgte problemstilling.

Der er flere udfordringer forbundet til operationaliseringen af social kapital. Som vi har argumenteret for i operationaliseringen, eksisterer der ikke der ikke nogen konsensus omkring, hvordan begrebet social kapital, herunder også bonding og bridging social kapital, skal operationaliseres. Dette påvirker derfor sammenligneligheden af analysens resultater med tidligere litteratur. Som det ses i afsnit 2, er der ingen af de gennemgåede artikler, der operationaliserer social kapital ens, hvortil vi ligeledes har en anden operationalisering af begrebet. Den eksisterende litteratur kan derfor kun i mindre grad anvendes som en sikring af validiteten af de fundne resultater i specialet, hvor der i operationaliseringen kan trækkes flest tråde til Freitag og Kirchners (2011) studie. Dog argumenterer Halpern (2005) for, at de forskellige former for operationaliseringer af begrebet i de fleste tilfælde kan defineres som legitime mål for social kapital. Vi har i operationaliseringen derfor også været meget opmærksomme på at basere vores operationalisering af social kapital på teori, og har derudover undersøgt de reflektive mål gennem konfirmativ faktoranalyse. I operationaliseringen tog vi således udgangspunkt i Halperns model, som blev præsenteret i afsnit 2.7.2. Her er der aspekter af Halperns model, som det ikke har været muligt for os at operationalisere. Dette drejer sig om sanktioner (eksempelvis tilbageholdelse af hengivenhed ved bonding og skam og ry ved bridging). Hertil argumenterer Halpern (2005) dog for at, hhv. normer, netværk og sanktioner kan kompensere for hinanden. Resultaterne fra den konfirmative faktoranalyse gav evidens for, at normkomponenterne havde et acceptabelt fit til data, men viste samtidig tegn på manglende konvergens. Hertil skal et acceptabelt fit til data ikke ses som et udtryk for, at modellen rent faktisk måler normkomponenterne ved social kapital. Vurderingen heraf har vi derfor lagt i Halperns argumentation. Endvidere anvender vi social deltagelse som proxy for netværk (eksempelvis venners venner og bekendte). I den forbindelse kan der stilles spørgsmål til, hvorvidt vi reelt set måler bridging social kapital. Som vi tidligere har tydeliggjort, kan de manglende resultater være knyttet til, at vi ikke har haft mulighed for at operationalisere det svage netværk gennem de arbejdsrelaterede kontakter. Vi vurderer derfor, at der er visse forbehold, der skal tages i forhold til tolkningen af resultaterne, men at målingsvaliditeten af social kapitalmålene er acceptable.

9.2 Den interne validitet

Den interne validitet omhandler, hvorvidt de antagelser, der i specialet er taget omkring de kausale sammenhænge, er pålidelige. I den henseende argumenterer Bryman (2008) for, at undersøgelser, der er baseret på spørgeskemadata har en lav intern validitet, da det ikke er muligt at sikre den kausale retning på baggrund af data. Specialets interne validitet påvirkes hermed også af, at antagelsen omkring den kausale retning er baseret på teoretiske overvejelser, hvormed retningen i princippet kan gå begge veje. I specialet antager vi, at social kapital påvirker varigheden af ledighedsforløb og ikke omvendt. I den forbindelse er det let at forstille sig, at varigheden af ledighedsforløb ligeledes kan være afgørende for den enkeltes

niveau af social kapital, da arbejdet eksempelvis i høj grad bidrager med sociale netværk. Derudover har vi beskrevet, hvordan studier har klarlagt, at det sociale netværk mindskes i forbindelse med ledighedsperioder. Hermed menes at hvis et individ har mange og lange ledighedsforløb, vil det måske ikke være muligt at opretholde samme niveau af social kapital, som hvis vedkommende har en god tilknytning til arbejdsmarkedet. Af den grund har vi valgt, at målingen for social kapital skal ligge forud for de undersøgte ledighedsforløb. Dog kan vi ikke udelukke at de ledighedsforløb, der ligger bagud for målet af social kapital har haft en betydning herfor. Det har dog aldrig været vores hensigt, at finde frem til en generel lovmæssighed, men derimod beskrive kausale potentialer og tendenser, hvor vi antager at sammenhængen kan forekomme, men ikke er bestemt på forhånd, som vi har gennemgået i afsnit 5.1.

Som afsnit 2.3 endvidere tydeliggjorde, er der væsentlige aspekter, der har betydning for varigheden af ledighedsforløb, som vi ikke har mulighed for at operationalisere som eksempelvis tilpasningsdygtighed og karriereidentitet. I den forbindelse opstår der et selektionsproblem, da det er rimeligt at antage, at individer med korte ledighedsforløb adskiller sig fra individer med lange ledighedsforløb på både observerbare og uobserverbare forhold. Det er derfor rimeligt at antage, at der i modeller er en grad af omitted variable bias. Vi mener dog hertil, at vi gennem anvendelsen af kontrolvariable, der er udvalgt på baggrund af teori og empiri har sikret, at resultaterne har en tilfredsstillende grad af intern validitet.

9.3 Den eksterne validitet

Den eksterne validitet omhandler generaliserbarhed, hvor vi i nærværende speciale henviser til statistisk generaliserbarhed – dvs. hvorvidt det er muligt at overføre resultaterne til befolkningen som helhed (Bryman 2008). Hermed vil vi i følgende afsnit diskutere i hvilket omfang de fundne resultater kan generaliseres ud over den anvendte undersøgelsespopulation.

Havde vi haft mulighed for at benytte en stikprøve på baggrund af hele Danmark, ville det formegentlig have påvirket den gennemsnitlige længde af ledighedsforløb, som vi har fundet i nærværende speciale, da det kan forventes, at der eksempelvis er flere beskæftigelsesmuligheder i Region Hovedstaden, hvorved det vil være lettere at finde job i regionen. Dette bliver understøttet af, at Region Nordjylland i gennemsnit har højere ledighedsprocenter sammenlignet med resten af landet, som vi illustrerede i Figur 2⁷⁵. Men vil dette også påvirke betydningen af social kapital på varigheden af ledighedsforløb? I den forbindelse kan det være relevant at kaste et blik på Norwoods (2001) studie af social kapital i urbane områder i USA, hvor han finder, at social kapital kun har en ringe betydning for beskæftigelsesresultater. I den henseende argumenterer han for, at individer, der bor i områder med få beskæftigelsesmuligheder, har et mere begrænset netværk end de, der bor i områder med mange beskæftigelsesmuligheder, hvorved de har

⁷⁵ Vi kender dog ikke forskellen i antallet af stillingsopslag.

færre ressourcer i deres netværk eksempelvis i form af information om potentielle beskæftigelsesmuligheder. Dette knytter han dog sammen med, at områderne med lave beskæftigelsesmuligheder i hans undersøgelse, er de samme områder, der også har et højt antal af minoritetsindvandrere boende, hvorved han konkluderer, at den signifikante forskel skyldes dette. I den forbindelse vil det kunne forventes at finde signifikante forskelle mellem eksempelvis Gellerupparken og Risskov i Aarhus, men ikke nødvendigvis mellem Region Nordjylland og det resterende Danmark. Endvidere er vores datagrundlag baseret på en repræsentativ stikprøve for Region Nordjylland. Som vi har klargjort, er der en overvægt af ældre og kvinder, der har svaret på spørgeskemaet, men at det samtidig er i en så lille grad, at vi ikke mener, det har en betydelig effekt på generaliserbarheden af resultaterne. Dog er det en anke, der skal tages med. I denne sammenhæng er det dog yderligere væsentligt at påpege, at vi af tidsmæssige begrænsninger har valgt ikke at sammenligne respondenterne med nonrespondenterne i forhold varigheden af ledighedsforløb. En sådan sammenligning ville i højere grad have sikret et grundlag for, hvorvidt vi kan generalisere de fundne resultater ud til den samlede befolkning. Overstående diskussion leder os dog frem til, at resultaterne i specialet i en acceptabel grad kan generaliseres ud til den resterende danske befolkning i den erhvervsdygtige alder.

10 Perspektivering

I dette afsluttende kapitel vil vi på baggrund af de resultater, diskussioner og konklusioner, der udgik af analysen give en perspektivering til videre forskning.

Analysens resultater har udledt flere aspekter, som bør undersøges nærmere. Analysen gav evidens for, at social kapital har en stærkere effekt i både de tertiære erhverv samt den offentlige sektor. Her har vi diskuteret, hvorvidt der kan tænkes at være et overlap mellem de individer, der er ansat i det offentlige og de individer, der er ansat i tertiære erhverv og foreslået, at det er dette overlap, som driver de positive sammenhænge mellem social kapital og sandsynligheden for at komme i beskæftigelse. Men er der en positiv sammenhæng i den offentlige sektor, fordi den er en del af de tertiære erhverv, eller er det andelen af den offentlige sektor, der driver sammenhængen i de tertiære erhverv? Vi finder det derfor interessant at videreudbygge problemstillingen til at undersøge 1) hvorvidt der rent faktisk er dette overlap mellem de to og 2) sammenhængene gennem eventuelt en trevejsinteraktion for at afklare forholdet mellem de tre variable; erhvervstype, sektor og social kapital og sammenhængen med varighed af ledighedsforløb. Hertil har vi også diskuteret, hvorvidt den statistisk signifikante forskel mellem sammenhængen mellem social kapital og varigheden af ledighedsforløb er grundet, at de strukturer, der eksisterer i de tertiære erhverv har flere elementer fra det moderne arbejdsliv end de strukturer, der eksisterer i de primære og sekundære erhverv. På denne baggrund finder vi det oplagt at udføre uddybende analyser af forskellen mellem strukturerne mellem de tertiære og de primære og sekundære erhverv. En videre udforskning af problemstillingen kunne yderligere belyse, hvordan individer bruger netværk til at finde arbejde og hvorvidt forskellige tendenser gør sig gældende på tværs af erhvervstyper og deraf, hvilken betydning det har i forhold til mobilitet.

Vi har yderligere foreslået, at grunden til de svage resultater for bridging målet kan ligge i Granovetters (1983) udsagn om, at de svage relationer primært anvendes, når der skiftes fra et job til et andet uden at forløbet er præget af arbejdsløshed. Med afsæt heri, vil det være interessant at udføre en analyse, hvor der ses på effekten af bonding og bridging social kapital ved jobskifte for at undersøge, hvorvidt der er belæg for tolkningen. Derudover vil inddragelse af det arbejdsrelaterede netværk i operationaliseringen af social kapital give en højere sammenlignelighed med tidligere studier. Som tidligere nævnt kan det ligeledes tænkes, at det vil give stærkere resultater for netværkskomponenten i bridging end de fundne i indeværende speciale. Et andet interessant aspekt i denne sammenhæng vil være at se på sammenhængen mellem de specifikke social deltagelseskategorier og beskæftigelseschancer for at pinpointe, hvorvidt det er nogle bestemte typer af social deltagelse, der har en effekt.

I diskussion kom vi yderligere ind på muligheden for, at det sociale netværk mindskes efterhånden som ledighedsforløb bliver længere. En oplagt videre undersøgelse af dette aspekt kan derfor være at undersøge sammenhængen mellem social kapital og varighed af ledighedsforløb, hvor der inkluderes flere målinger af netværket i løbet af et ledighedsforløb. På den måde bliver det muligt at tage eksplicit højde for en eventuelt mindskelse af netværket.

I specialet har vi ikke haft mulighed for at operationalisere linking social kapital, der er kendetegnet ved de relationer, individet har til andre individer, der udgør magtfulde positioner i samfundet. En inddragelse af dette aspekt i videre undersøgelser af social kapital, kan derfor bidrage om ny viden om, hvordan disse relationer hjælper individet med at komme hurtigere i beskæftigelse og andre beskæftigelsesresultater.

Slutteligt er det på baggrund af analysens resultater oplagt at udføre videre undersøgelser af sammenhængen mellem social kapital og beskæftigelse med fokus på etnisk herkomst, da vi har vurderet, at andelen af individer med ikke-vestlig herkomst er for lille til at drage definitive konklusioner på baggrund af specialet.

11 Litteratur

- ACOCK, A.C.**, 2005. Working with missing values. *Journal of Marriage and Family*, **67**(4), pp. 1012-1028.
- ADAM, S.**, 1776. The wealth of nations.
- ADLER, P.S. and KWON, S.**, 2002. Social capital: Prospects for a new concept. *Academy of management review*, **27**(1), pp. 17-40.
- AGUILERA, M.B.**, 2002. The Impact of Social Capital on Labor Force Participation: Evidence from the 2000 Social Capital Benchmark Survey. *Social Science Quarterly (Wiley-Blackwell)*, **83**(3), pp. 853-874.
- AIKEN, L.S. and WEST, S.G.**, 1991. *Multiple regression: Testing and interpreting interactions*. Sage.
- AKERLOF, G.A.**, 1970. The market for "lemons": Quality uncertainty and the market mechanism. *The quarterly journal of economics*, , pp. 488-500.
- ALLISON, P.D.**, 2011. *Survival Analysis Using SAS: A Practical Guide.*, .
- ALMEIDA, S. and FERNANDO, M.**, 2014. Human Capital Theory. In: H. HASAN, ed, *Being Practical with Theory: A Window into Business Research*. Wollongong, Australia: pp. 31.
- ANDERSEN, H.L.**, 2013. *Forklarende analyse af ikke-vestlige indvandreres arbejdsmarkedstilknytning*. KORA.
- ANHØJ, A. and KJÆRSGÅRD, A.P.**, 2011. *Stabiliteten af social tillid på individniveau*.
- ANTOFT, R., JACOBSEN, M.H., KLAUSEN, T.B., PETERSEN, A. and SIMUYEMBA, L.L.**, 2011. Afstandardisering som samfundsanalytik.
- AO, D.**, 2007. *Social capital and getting a job: A revisit and new direction*, Duke University.
- ARBEJDSMARKEDSSTYRELSEN**, 2014. *DREAM*. København: Arbejdsmarkedsstyrelsen.
- ARBEJDSKADESTYRELSEN**, 2014-last update, Dagpengeperioden. Available: <http://www.ask.dk/sitecore/content/ASK/CKA/Borger/Arbejdsloeshedsdagpenge/Dagpenget/Dagpengeperioden.aspx> [November 17, 2014].
- ATKINSON, T., LIEM, R. and LIEM, J.H.**, 1986. The social costs of unemployment: Implications for social support. *Journal of health and social behavior*, , pp. 317-331.
- BECK, U.**, 2002. *Fagre nye arbejdsverden*. Hans Reitzel.
- BECK, U.**, 1997. *Lønarbejdets afstandardisering: om fremtidens uddannelse og beskæftigelse, i Risikosamfundet: på vej mod en ny modernitet*. Reitzels.
- BECKER, G.S.**, 2009. *Human capital: A theoretical and empirical analysis, with special reference to education*. University of Chicago Press.
- BECKER, G.S.**, 2007. Health as human capital: synthesis and extensions. *Oxford Economic Papers*, **59**(3), pp. 379-410.
- BESKÆFTIGELSESMINISTERIET**, 2014b. *Kvinder og mænd på arbejdsmarkedet 2013*. København: Beskæftigelsesministeriet.

- BESKÆFTIGELSESMINISTERIET**, 2014a-last update, Supplerende dagpenge. Available: <http://bm.dk/Beskaeftigelsesomraadet/Ydelser/Dagpenge/Supplerende%20dagpenge.aspx> [November 14, 2014].
- BESKÆFTIGELSESMINISTERIET**, 2006. Rundt om fuld beskæftigelse.
- BJØRN, N.H., PEDERSEN, D.A. and RASMUSSEN, L.K.**, 2003. *Somaliere og det danske arbejdsmarked: om netværk, kommunikation og integration*. Socialforskningsinstituttet.
- BOJE, T.P. and EJRNÆS, A.**, 2013. *Uligevægt: Arbejde og familie i Europa*. Nyt fra Samfundsvidenskaberne.
- BORG, V., NEXØ, M.A., KOLTE, I.V. and ANDERSEN, M.F.**, 2010. *Hvidbog om mentalt helbred, sygefravær og tilbagevenden til arbejde*. Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø.
- BORGER.DK**, 2014-last update, Findt et nyt job. Available: <https://www.borger.dk/Sider/Find-et-job.aspx?NavigationTaxonomyId=00f2b35b-88e5-4ed5-a98c-fb062df75f0f> [oktober 2, 2014].
- BOURDIEU, P. and WACQUANT, L.**, 1996. *Refleksiv sociologi—mål og midler*. København: Hans Reitzels Forlag.
- BOURDIEU, P.**, 2006. *The forms of capital*. (1986), .
- BOURDIEU, P.**, 1995. *Distinksjonen: en sociologisk kritikk av dømmekraften*. Pax.
- BRING, J.**, 1994. How to standardize regression coefficients. *The American statistician*, **48**(3), pp. 209-209-.
- BROSTRÖM, G.**, 2012. *Event history analysis with R*. CRC Press.
- BRYMAN, A.**, 2008. *Social research methods*. Oxford university press.
- BUUREN, S. and GROOTHUIS-OUDSHOORN, K.**, 2011. MICE: Multivariate imputation by chained equations in R. *Journal of statistical software*, **45**(3),.
- CINGANO, F. and ROSOLIA, A.**, 2007. *People I Know: Workplace Networks and Job Search Outcomes*. Rochester, Rochester: Social Science Research Network.
- COLEMAN, J.S.**, 1988. Social capital in the creation of human capital. *American journal of sociology*, , pp. S95-S120.
- CROWLEY, J. and BRESLOW, N.**, 1984. Statistical analysis of survival data. *Annual Review of Public Health*, **5**(1), pp. 385-411.
- DANMARKS STATISTIK**, 2014b. *Danmarks Statistiks forskellige ledighedsbegreber*. København: Danmarks Statistik.
- DANMARKS STATISTIK**, 2014a. Arbejdsløsheden juli 2014.
- DANMARKS STATISTIK**, 2013b. *Industriens konjunkturcyklus er i opgang*. 593. Danmarks Statistik.

- DANMARKS STATISTIK**, 2012. Nyt fra Danmarks statistik: Flere nyansatte finder arbejde via netværk, Arbejdskraftundersøgelsen, tema 3. kv. 2012. (595),.
- DANMARKS STATISTIK**, 2008. *60 år i tal – Danmark siden 2. verdenskrig*.
- DANMARKS STATISTIK**, 2001. 50-års oversigten. *København: Danmarks Statistik*, .
- DEVELLIS, R.F.**, 2003. *Scale development: Theory and applications*. 2nd edition edn. Thousand Oaks, California: Sage Publications.
- DISTEFANO, C., ZHU, M. and MINDRILA, D.**, 2009. Understanding and using factor scores: Considerations for the applied researcher. *Practical Assessment, Research & Evaluation*, **14**(20), pp. 1-11.
- EHRENBERG, R.G. and SMITH, R.S.**, 2014. *Modern labor economics - Theory and Public Policy*. Eleventh edition edn. Essex: Pearson Education Limited.
- EJLSKOV, L., MORTENSEN, R.N., OVERGAARD, C., CHRISTENSEN, L.R., VARDINGHUS-NIELSEN, H., KRÆMER, S.R., WISSENBERG, M., HANSEN, S.M., TORP-PEDERSEN, C. and HANSEN, C.D.**, 2014. Individual social capital and survival: a population study with 5-year follow-up. *BMC public health*, **14**(1), pp. 1025.
- EJRNÆS, A.**, 2008. *Integration eller isolation*. Samfundslitteratur.
- EMEREK, R. and HOLT, H.**, 2008. *Lige muligheder-frie valg?: om det kønsopdelte arbejdsmarked gennem et årti*. SFI-Det nationale Forskningscenter for Velfærd.
- ESTABROOK, R. and NEALE, M.**, 2013. A Comparison of Factor Score Estimation Methods in the Presence of Missing Data: Reliability and an Application to Nicotine Dependence. *Multivariate behavioral research*, **48**(1), pp. 1-27.
- FILGES, T.**, 2008. *Virksomheders rekruttering: en undersøgelse af fremstillings-og servicevirksomheder*. SFI-Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- FOLEY, M.W. and EDWARDS, B.**, 1999. Is it time to disinvest in social capital? *Journal of public policy*, **19**(02), pp. 141-173.
- FREEZE, R. and RASCHKE, R.L.**, 2007. An assessment of formative and reflective constructs in IS research.
- FREITAG, M. and KIRCHNER, A.**, 2011. Social Capital and Unemployment: A Macro- Quantitative Analysis of the European Regions. *Political Studies*, **59**(2), pp. 389-410.
- FREITAG, M.**, 2000. Social Capital and Unemployment. An Empirical Analysis of Swiss Cantons. *Zeitschrift für Soziologie*, **29**(3), pp. 186-201.
- FUGATE, M., KINICKI, A.J. and ASHFORTH, B.E.**, 2004. Employability: A psycho-social construct, its dimensions, and applications. *Journal of vocational behavior*, **65**(1), pp. 14-38.

- GEZINSKI, L.B.**, 2011. Mediating Impact of Social Capital and Human Capital on Employment Outcome among Single Women Who Use Welfare: A Structural Equation Model.
- GIDDENS, A.**, 2009. Work and Economic Life. In: A. GIDDENS, ed, *Sociology*. Cambridge: Polity Press, pp. 883-934.
- GITTELL, R. and VIDAL, A.**, 1998. *Community organizing: Building social capital as a development strategy*. Sage.
- GOWAN, M.A.**, 2012. Employability, well-being and job satisfaction following a job loss. *Journal of Managerial Psychology*, **27**(8), pp. 780-798.
- GRANOVETTER, M.**, 1995. *Getting a job: A study of contacts and careers*. University of Chicago Press.
- GRANOVETTER, M.**, 1983. The strength of weak ties: A network theory revisited. *Sociological theory*, **1**(1), pp. 201-233.
- GRANOVETTER, M.**, 1974. *Getting a Job: A Study of Contact and Careers*. Cambridge: Harvard University Press.
- GRANOVETTER, M.S.**, 1973. The strength of weak ties. *American journal of sociology*, , pp. 1360-1380.
- GRUNNET-LAURIDSEN, J.**, 2014. *Langtidsledighed - Introduktion til begrebet*. København: Danmarks Statistik.
- HALPERN, D.**, 2005. Social Capital.
- HARPHAM, T., GRANT, E. and THOMAS, E.**, 2002. Measuring social capital within health surveys: key issues. *Health policy and planning*, **17**(1), pp. 106-111.
- HAWKINS, P.**, 1999. *The art of building windmills: career tactics for the 21st century*. Graduate into Employment Unit.
- HOLBROOK, A., KROSNICK, J.A. and PFENT, A.**, 2007. The causes and consequences of response rates in surveys by the news media and government contractor survey research firms. *Advances in telephone survey methodology*, , pp. 499-528.
- HOLM, A.B.**, 2011. *Videnskab i virkeligheden*. Samfundslitteratur.
- HYYPÄ, M.T., MÄKI, J., IMPIVAARA, O. and AROMAA, A.**, 2007. Individual-level measures of social capital as predictors of all-cause and cardiovascular mortality: a population-based prospective study of men and women in Finland. *European journal of epidemiology*, **22**(9), pp. 589-597.
- IBSEN, F. and JACOBSEN, H.**, 1993. *Arbejdsmarked og samfund*. 4 edn. FIU-Centret.
- IBSEN, F. and NYGAARD, J.**, 2010. *Fleksibilitet: betaler det sig?* Aalborg: Aalborg Universitetsforlag.
- IKEDA, A., KAWACHI, I., ISO, H., INOUE, M., TSUGANE, S. and JPHC STUDY GROUP**, 2011. Gender difference in the association between social support and metabolic syndrome in Japan: the 'enkai' effect? *Journal of epidemiology and community health*, **65**(1), pp. 71-77.

- JACOBSEN, M.H.**, 2007. En (u) passende mængde pessimisme? *Tidsskrift for arbejdsliv*, **9**.
- JÆGER, M.M.**, 2003. Korrespondanceanalysen - et sociologisk værktøj. **Socialforskningsinstituttet**(Maj),.
- JÄRVINEN, M.**, 2007. Pierre Bourdieu. In: H. ANDERSEN and L.B. KASPERSEN, eds, *Klassisk og Moderne Samfundsteori*. Hans Reitzels Forlag, København, .
- JENSEN, F., KNUDSEN, D., GRAVERSEN, T.R. and MACKIE, M.**, 2010. *Bobler og finanskrisen - danske konjunkturudsving 1999-2010*. Danmarks Statistik.
- JONASSEN, A.B.**, 2014. *KONSEKVENSER AF DAGPENGEPERIODENS HALVERING - EN KVANTITATIV UNDERSØGELSE AF EFFEKTEN FOR DE LEDIGE*. København: SFI - Det nationale forskningscenter for velfærd.
- JUUL, S. and BRANSHOLM PEDERSEN, K.**, 2012. *Samfundsvidenskabernes videnskabsteori : en indføring*. Kbh. : Hans Reitzel.
- KAWACHI, I. and BERKMAN, L.**, 2000. Social cohesion, social capital, and health. *Social epidemiology*, , pp. 174-190.
- KEENE, J.**, 2006. **Age Discrimination**. In: J.H. GREENHAUS, G.A. CALLANAN and **D.E. GIBSON**, eds, *Encyclopedia of career development*. Sage Publications, .
- KLINE, R.B.**, 2011. *Principles and practice of structural equation modeling*. Guilford press.
- KLOS, M.**, 2014. *Forsørgelsesstatus for personer der har mistet dagpengere retten i perioden januar 2013 til maj 2014*. ak-samvirke.
- KORPI, T.**, 2001. Good friends in bad times? Social networks and job search among the unemployed in Sweden. *Acta Sociologica*, **44**(2), pp. 157.
- KUDAHL, S.**, Marts 18, 2013-last update, **Ledige bliver mere syge, jo længere de er ledige** [Homepage of KL], [Online]. Available: <http://www.kl.dk/Momentum/momentum2013-5-4-id123889/> [Oktober 10, 2014].
- LARSEN, C.A.**, 2008. Network versus economic incentives: an economic sociological account of the transition from unemployment to employment, *Espanet Conference* 2008.
- LARSEN, C.A. and PEDERSEN, J.J.**, 2009. *Ledighedsparadokset: information, netværk og selektion på arbejdsmarkedet*. Frydenlund Academic.
- LAUGHARNE, R. and PRIEBE, S.**, 2006. Trust, choice and power in mental health. *Social psychiatry and psychiatric epidemiology*, **41**(11), pp. 843-52.
- LE ROUX, B. and ROUANET, H.**, 2010. *Multiple correspondence analysis*. Sage.
- LIN, N., COOK, K.S. and BURT, R.S.**, 2001. *Social capital: Theory and research*. Transaction Publishers.

- LÓPEZ, J. and POTTER, G.**, 2005. *After postmodernism: An introduction to critical realism*. Bloomsbury Publishing.
- LOURY, G.**, 1977. A dynamic theory of racial income differences. *Women, minorities, and employment discrimination*, **153**, pp. 86-153.
- MACINKO, J. and STARFIELD, B.**, 2001. The utility of social capital in research on health determinants. *Milbank Quarterly*, **79**(3), pp. 387-427.
- MARCHIORI, D.M.**, 2005. *Interpersonal trust in a health profession: An exploration of effects of provider characteristics, communication skills, and interpersonal behaviors in patient-provider relationships*, The University of Iowa.
- MCARDLE, S., WATERS, L., BRISCOE, J.P. and HALL, D.T.T.**, 2007. Employability during unemployment: Adaptability, career identity and human and social capital. *Journal of vocational behavior*, **71**(2), pp. 247-264.
- MCDONALD, S. and ELDER, G.H.**, 2006. When does social capital matter? Non-searching for jobs across the life course. *Social Forces*, **85**(1), pp. 521-549.
- MIN A-KASSE**, 2014-last update, Ny undersøgelse: Ledige isolerer sig. Available: <http://www.min-a-kasse.dk/ny-undersogelse-ledige-isolerer-sig> [December 28, 2014].
- MODERNISERINGSSTYRELSEN**, 2014-last update, Annoncering. Available: <http://hr.modst.dk/Arbejdspladsen/Rekruttering/Rekrutteringsprocessen/05%20Annoncering.aspx> [September 2, 2014].
- MOUW, T.**, 2003. Social capital and finding a job: Do contacts matter? *American Sociological Review*, , pp. 868-898.
- MUTHÉN, B.O.**, (1998-2004). Mplus Technical Appendices. In: MUTHÉN & MUTHÉN, ed, *Appendix 11*. Los Angeles, CA:, pp. 48.
- NAHAPIET, J.**, 2012. A social perspective - Exploring the links between human capital and social capital. In: **A. BURTON-JONES and J. SPENDER**, eds, *The Oxford handbook of human capital*. Oxford University Press, pp. 71-95.
- NEWMAN, D.A.**, 2014. Missing Data Five Practical Guidelines. *Organizational Research Methods*, **17**(4), pp. 372-411.
- NORWOOD, R.S.**, 2001. *Social capital and employment opportunities in urban areas*, The Pennsylvania State University.
- NYE, C.D. and DRASGOW, F.**, 2010. Assessing goodness of fit: Simple rules of thumb simply do not work. *Organizational Research Methods*, .
- OECD**, 2001-last update, Glossary of statistical terms. Available: <http://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=2791> [September 10, 2014].

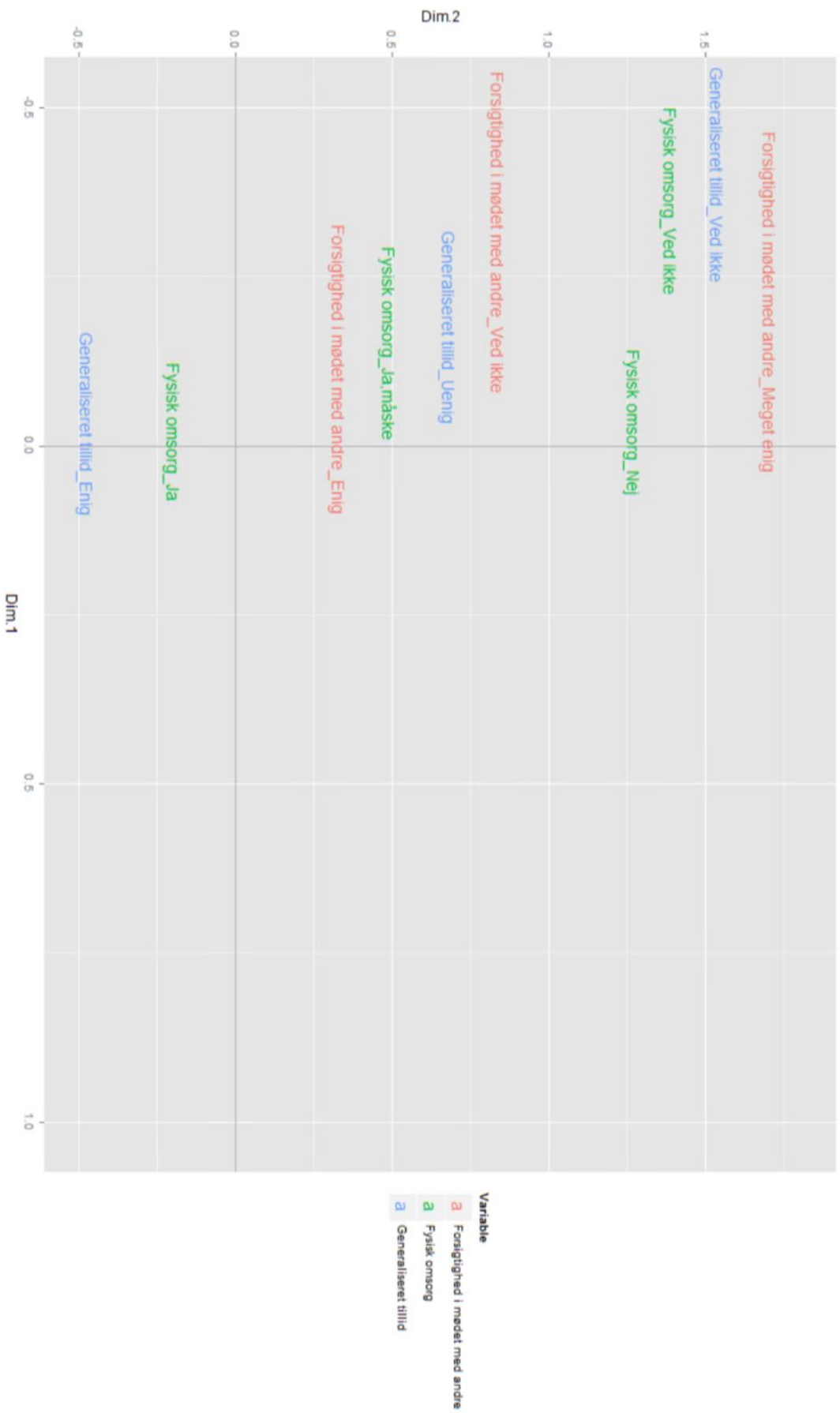
- O'KEEFFE, D.J.**, 1980. *The sociology of human capital*, University of London, Institute of Education (United Kingdom).
- ØKONOMI- OG INDENRIGSMINISTERIET**, 2013-last update, **Dansk økonomi på rette kurs**. Available: <http://oim.dk/nyheder/nyhedsarkiv/2013/aug/dansk-oekonomi-paa-rette-kurs.aspx> [November 20, 2014].
- OLMOS, A.**, 1998. Behavior of Descriptive Fit Indexes in Confirmatory Factor Analysis Using Ordered Categorical Data. *Structural equation modeling*, 5(4), pp. 344-344-64.
- PEDERSEN, J., FRIIS, K., ASFERG, R.A., HVIDBERG, F.M., VINDING, L.A. and JENSEN, K.**, 2011. *Sundhedsprofil 2010. Trivsel, sundhed og sygdom i Nordjylland*. Aalborg: Region Nordjylland.
- PORTES, A.**, 2000b. The two meanings of social capital, *Sociological forum* 2000b, Springer, pp. 1-12.
- PORTES, A.**, 2000a. Social capital: Its origins and applications in modern sociology. *LESSER, Eric L. Knowledge and Social Capital*. Boston: Butterworth-Heinemann, , pp. 43-67.
- PUTNAM, R.D.**, 2000. *Bowling alone: The collapse and revival of American community*. Simon and Schuster.
- ROSENMEIER, S.L.**, 2004. *Introduktion til social kapital*. Rådgivende sociologer A/S.
- ROSSEEL, Y., HANSEN, H. and WATERMAN, C.**, 2013. *Factor scores from cfa*.
- SCHREIBER, J.B., NORA, A., STAGE, F.K., BARLOW, E.A. and KING, J.**, 2006. Reporting structural equation modeling and confirmatory factor analysis results: A review. *The Journal of Educational Research*, 99(6), pp. 323-338.
- SINGER, J.D. and WILLETT, J.B.**, 2003. *Applied longitudinal data analysis: Modeling change and event occurrence*. Oxford university press.
- SØRENSEN, K.L., ARENDT, J.N. and ANDERSEN, H.L.**, 2014. *Effekter af uddannelsesaktivering for forsikrede ledige*. København K: KORA- Det Nationale Institut for Kommuners og Regioners Analyse og Forskning.
- STEEN, J.J. and REITER, G.I.**, 2014. *Framing af ledighed - Fremstillinger af ledige; dovne hunde, systemets ofre eller jobjægere?* Cevea.
- SUNDHEDSPROFIL**, 2014b-last update, Svarprocent og antal inviterede fordelt på regioner og kommuner i 2010 og 2013. Available: <http://www.sundhedsprofil2010.dk/userfiles/files/tabel-2-borftald---kommuner.pdf> [September 26, 2014].
- SUNDHEDSPROFIL**, 2014a-last update, Baggrund. Available: <http://www.sundhedsprofil2010.dk/baggrund/> [September 26, 2014].
- SVENDSEN, L.F.H.**, 2010. *Arbejdets filosofi*. 1. udgave edn. Århus : Klim.

- THYGESEN, L.C., DAASNES, C., THAULOW, I. and BRØNNUM-HANSEN, H.,** 2011. Introduction to Danish (nationwide) registers on health and social issues: structure, access, legislation, and archiving. *Scandinavian Journal of Public Health*, **39**(7 suppl), pp. 12-16.
- TONKISS, F.,** 2009. Trust, confidence and economic crisis. *Intereconomics*, **44**(4), pp. 196-202.
- TURNER, B.,** 2003. Social capital, inequality and health: The Durkheimian revival. *Social Theory & Health*, **1**(1), pp. 4-20.
- VIBE-PETERSEN, S.,** 2014-last update, Data fra andre Styrelser. Available: http://www.dst.dk/da/TilSalg/Forskningservice/Data/Andre_Styrelser.aspx [September 26, 2014].
- VOLTI, R.,** 2008. *An introduction to the Sociology of work and occupations*. Thousand Oaks, California: Pine Forge Press.
- WAD, P.,** 2006. Komparation i kritisk realistisk perspektiv. *Danske Sociologi*, **11**(3), pp. 7-28.
- WAD, P.,** 2000. Kritisk realisme. *Tidsskriftet GRUS*, (60), pp. 53-68.
- WHITE, L.,** 2002. Connection matters: Exploring the implications of social capital and social networks for social policy. *Systems Research and Behavioral Science*, **19**(3), pp. 255-269.
- WINKELMANN, R.,** 2014. *Unemployment*. Springer.
- YORKE, M.,** 2006. Employability in higher education: what it is, what it is not.
- YOUNG, R.,** 2012. *Don't know responses in survey research*, The Pennsylvania State University, USA.

12 Bilag

12.1 Korrespondanceanalyse af variable med *ved ikke* kategorier

I analysen af placeringen af *ved ikke* kategorierne har vi foretaget flere beregninger og derudaf følgende figurer, som vi samlet har brugt til vurderingen. I dette bilag viser vi to udtræk af korrespondanceanalysen, som vi har brugt som en hjælp til at vurdere, hvorvidt det giver mening at tildele *ved ikke*-værdierne en enten negativ eller positiv svarkategori. Vi har derfor kun medtaget de variable for social kapital-målene, der indeholder *ved ikke* kategorier. Spørgsmålet for graden af psykisk omsorg er eksempelvis ikke medtaget, fordi der ikke er mulighed for at svare *ved ikke* på dette spørgsmål. I alt 19 spørgsmål indeholdte *ved ikke* kategorier – 11 til social deltagelsesindekset, 5 til indekset for tillid til fremmede og 3 spørgsmål omhandlende fysisk omsorg, forsigtighed i mødet med andre og generaliseret tillid. I figuren på næste side er den samlede korrespondanceanalyse, hvor alle 19 spørgsmål er medtaget. Som det kan observeres gør de mange kategorier det svært at skelne mange af svarkategorierne fra hinanden. Som det kan ses i modellen, så placerer *ved ikke* kategorierne for eksempel tillid og social deltagelse sig ved hinanden. Ud fra analysen mener vi ikke dog at kunne se, hvorvidt disse svarmuligheder ligger sig med de positive eller negative svarkategorier på de andre spørgsmål. Figuren på siden efter viser kun en korrespondanceanalyse for spørgsmålene omhandlende fysisk omsorg, forsigtighed i mødet med andre og generaliseret tillid. Denne figur giver et lidt bedre overblik over de enkelte svarkategorier. Ud fra denne figur mener vi heller ikke, at *ved ikke* kategorierne placerer sig meningsfuldt ved enten de positive eller negative svarkategorier. Vi vurderer derfor, at multipel imputation er den bedste løsning på at få de mest valide svar ved disse kategorier.

12.2 Oversigt over hjælpevariable til multipel imputation

Tabellen neden for viser alle de variable, der er inkluderet i MICE⁷⁶. Den specifikke spørgsmålsformulering til Sundhedsprofilen kan findes i spørgeskemaet på vedlagte USB-nøgle.

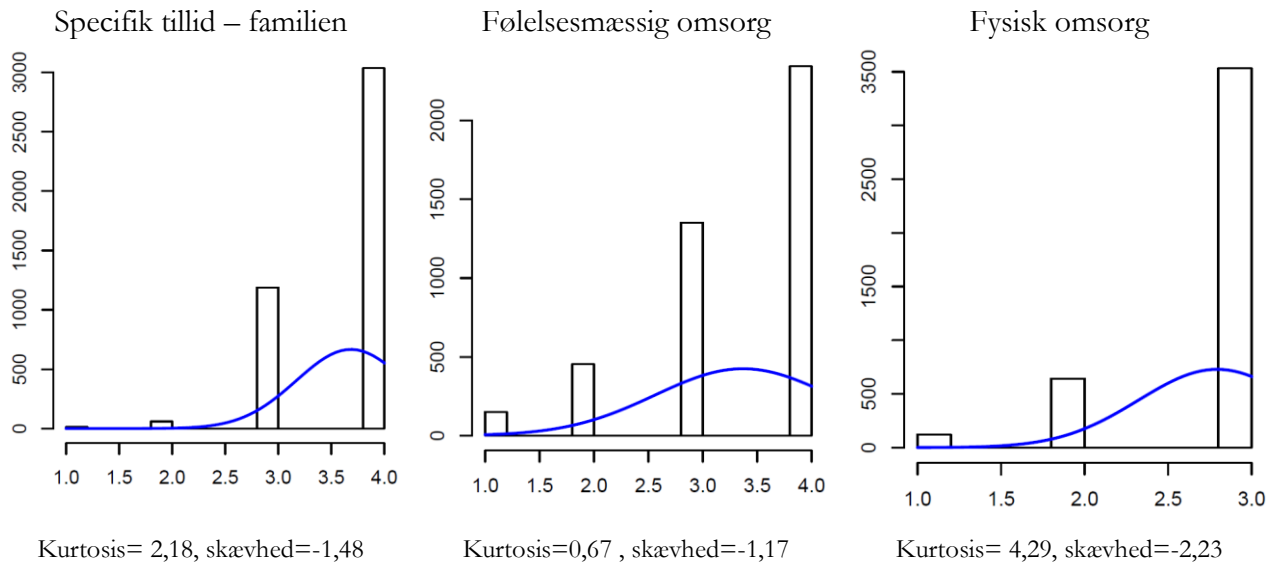
Alle variable inkluderet i imputationsalgoritmen					
Sundhedsprofilen					
sp1	sp3a	sp3b	sp4a	sp4b	
sp6a	sp6b	sp6c	sp7	sp10a	sp10b
sp10c	sp10d	sp10e	sp10f	sp10g	sp10h
sp10i	sp10j	sp11e	sp11g	sp14	sp17
sp32a	sp32b	sp32c	sp39	sp41	sp42
sp50.fam2	sp50.ven	sp50.ven2	sp50.kol	sp50.kol2	sp50.nab
sp50.nab2	sp50.net2	sp51	sp52	sp54	sp55a
sp55b	sp55c	sp55d	sp55h	sp55i	sp55j
sp55k	sp56a	sp56b	sp57a	sp57b	sp57c
sp57d	sp57e	sp57f	sp57g	sp58a	sp58b
sp58c	sp58d	sp58e	sp58f	sp58g	sp60
sp61	sp62a	sp62b	sp63	sp64a1	sp64a2
sp64b1	sp64b2	sp64c1	sp64c2	sp64d1	sp64d2
sp64e1	sp64e2	sp64f1	sp64f2	sp64g1	sp64g2
sp64h1	sp64h2	sp64i1	sp64i2	sp64j1	sp64j2
sp64k1	sp64k2	sp64l1	sp64l2	sp76	Køn
Alder	Kommune				
Registre					
Erhvervserfar- ring	Tid	Uddannelsesni- veau	Konjunktur	Dårligt psykisk helbred	Censurering
Antal uger syge- meldt	Antal uger uden ydelse	Etnicitet	Ansæt i det of- fentlige <i>efter</i>	Ansæt i det of- fentlige <i>før</i>	Antal ledig- hedsforløb
Ansæt i det terti- ære <i>efter</i>	Ansæt i det tertiære <i>før</i>				
Andre					
Nelson Aalen- estimat	Alle interakti- onsled	Bonding-mål	Bridging-mål		

⁷⁶ I forudsigelsen af de specifikke værdier til hver variabel – er derudover de variable, der er brugt i analysemodellerne kun inkluderet de variable fra tabellen er har en korrelation på mindst 0,1 (udregnet gennem Pearson) og mindst 20% er brugbart for den pågældende variabel

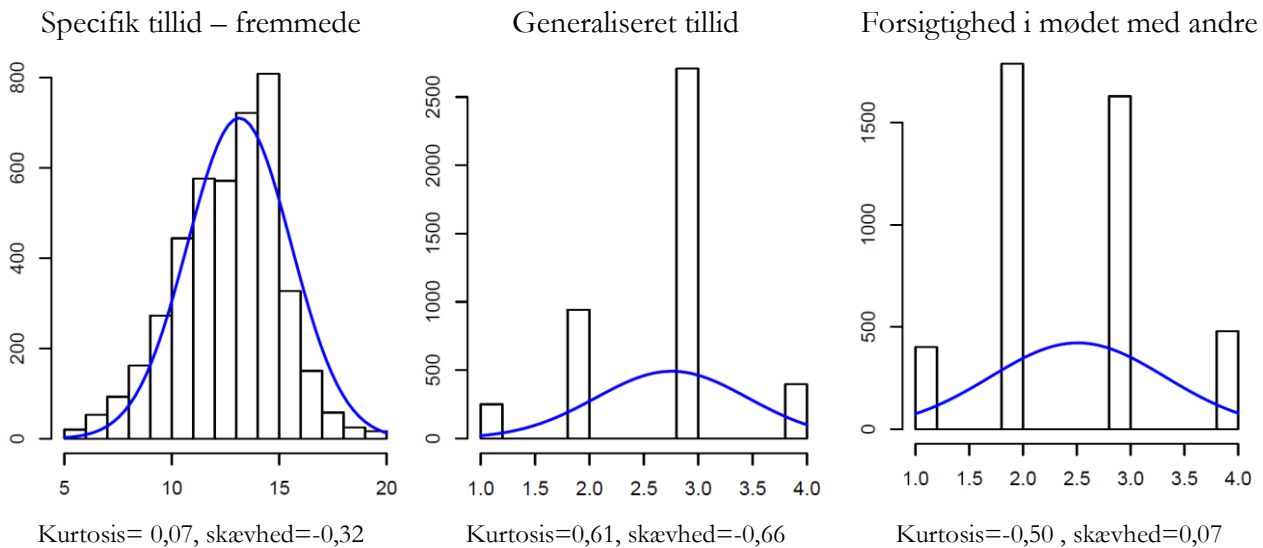
12.3 Normalitetsplots for social kapital-variable

Der er tilføjet mål for graden af skævhed* og kurtosis**

Normkomponenten for bonding

Normkomponenten for bridging

* Graden af skævhed udregnes som: $\text{skævhed} = \frac{m_3}{s^3}$,

** Graden af kurtosis udregnes som: $\text{kurtosis} = \frac{\mu_4}{\sigma^4} - 3$

12.4 Interaktioner

Erhverv

- *Erhvervstypeinteraktion for bondings normkomponent = Bondings normkomponent*tertiære erhverv*
- *Erhvervstypeinteraktion for bondings netværkskomponent = Bondings netværkskomponent*tertiære erhverv*

Sektor

- *Sektorinteraktion for bondings normkomponent = Bondings normkomponent*Offentlig sektor*
- *Sektorinteraktion for bondings netværkskomponent = Bondings netværkskomponent* Offentlig sektor*
- *Sektorinteraktion for bridgings normkomponent = Bridgings normkomponent*Offentlig sektor*
- *Sektorinteraktion for bridgings netværkskomponent = Bridgings netværkskomponent* Offentlig sektor*

Aldersgrupper

- *Aldersinteraktion for bondings normkomponent 16-30 årige= Bondings normkomponent*16-30 årige*
- *Aldersinteraktion for bondings normkomponent 50 år eller derover = Bondings normkomponent*50 år eller derover*
- *Aldersinteraktion for bondings netværkskomponent 16-30 årige = Bondings netværkskomponent* 16-30 årige*
- *Aldersinteraktion for bondings netværkskomponent 50 år eller derover = Bondings netværkskomponent*50 år eller derover*
- *Aldersinteraktion for bridgings normkomponent 16-30 årige= Bridgings normkomponent*16-30 årige*
- *Aldersinteraktion for bridgings normkomponent 50 år eller derover = Bridgings normkomponent*50 år eller derover*
- *Aldersinteraktion for bridgings netværkskomponent 16-30 årige = Bridgings netværkskomponent* 16-30 årige*
- *Aldersinteraktion for bridgings netværkskomponent 50 år eller derover = Bridgings netværkskomponent*50 år eller derover*

Uddannelsesniveau

- *Uddannelsesinteraktion for bondings normkomponent Folkeskole= Bondings normkomponent* Folkeskole*
- *Uddannelsesinteraktion for bondings normkomponent Folkeskole = Bondings normkomponent* Folkeskole*
- *Uddannelsesinteraktion for bondings netværkskomponent Gymnasial = Bondings netværkskomponent* Gymnasial*
- *Uddannelsesinteraktion for bondings netværkskomponent Gymnasial = Bondings netværkskomponent* Gymnasial*
- *Uddannelsesinteraktion for bridgings normkomponent Folkeskole = Bridgings normkomponent* Folkeskole*
- *Uddannelsesinteraktion for bridgings normkomponent Folkeskole = Bridgings normkomponent* Folkeskole*
- *Uddannelsesinteraktion for bridgings netværkskomponent Gymnasial = Bridgings netværkskomponent* Gymnasial*
- *Uddannelsesinteraktion for bridgings netværkskomponent Gymnasial = Bridgings netværkskomponent* Gymnasial*

- *Uddannelsesinteraktion for bondings netværkskomponent KVU/MVU = Bondings netværkskomponent* KVU/MVU*
- *Uddannelsesinteraktion for bondings netværkskomponent KVU/MVU = Bondings netværkskomponent* KVU/MVU*
- *Uddannelsesinteraktion for bridgings normkomponent KVU/MVU = Bridgings normkomponent* KVU/MVU*
- *Uddannelsesinteraktion for bridgings normkomponent KVU/MVU = Bridgings normkomponent* KVU/MVU*
- *Uddannelsesinteraktion for bondings netværkskomponent LVU = Bondings netværkskomponent* LVU*
- *Uddannelsesinteraktion for bondings netværkskomponent LVU = Bondings netværkskomponent* LVU Uddannelsesinteraktion for bridgings normkomponent LVU = Bridgings normkomponent* LVU*
- *Uddannelsesinteraktion for bridgings normkomponent LVU = Bridgings normkomponent* LVU*

Etnicitet

- *Uddannelsesinteraktion for bondings netværkskomponent Ikke-vestlig = Bondings netværkskomponent* Ikke-vestlig*
- *Uddannelsesinteraktion for bondings netværkskomponent Ikke-vestlig = Bondings netværkskomponent* Ikke-vestlig*
- *Uddannelsesinteraktion for bridgings normkomponent Ikke-vestlig = Bridgings normkomponent* Ikke-vestlig*
- *Uddannelsesinteraktion for bridgings normkomponent Ikke-vestlig = Bridgings normkomponent* Ikke-vestlig*

Køn

- *Kønsinteraktion for bondings netværkskomponent = Bondings netværkskomponent* mand*
- *Kønsinteraktion for bondings netværkskomponent = Bondings netværkskomponent* mand*
- *Kønsinteraktion for bridgings normkomponent = Bridgings normkomponent* mand*
- *Kønsinteraktion for bridgings normkomponent = Bridgings normkomponent* mand*

12.5 Robusthedstjek for estimerne

Nedenstående tabeller indeholder en robusthedstjek for estimerne ved indsættelse af de to bonding-komponenter for sig i den fulde model

Modellen hvor kun netværkskomponenten for bonding er indsat⁷⁷:

Interessevariabel	Hazard (95%KI)	Pr(> t)
Netværkskomponent	1,03 (0,95-1,10)	0,51

Eksposteret koefficient og robuste standardfejl, n=4299

Modellen hvor kun normkomponenten for bonding er indsat⁷⁸:

Interessevariabel	Hazard (95%KI)	Pr(> t)
Normkomponent	1,05 (1,00-1,10)	0,05

Eksposteret koefficient og robuste standardfejl, n=4299

⁷⁷ I den fulde model med alle kontrolvariable

⁷⁸ I den fulde model med alle kontrolvariable

Bridging social kapital

Normkomponent	Hazard (95% KI)	Pr(> t)	Netværkskomponent	Hazard (95% KI)	Pr(> t)
<i>Tertiære vs. primære og sekundære⁷⁹</i>					
Normkomponent	1,00 (0,94-1,07)	0,98	Netværkskomponent	1,05 (0,96-1,14)	0,29
Interaktionsled	1,11 (1,00-1,23)	0,05	Interaktionsled	1,01 (0,89-1,16)	0,84
<i>Offentlig vs. privat⁸⁰</i>					
Normkomponent	1,02 (0,96-1,07)	0,57	Netværkskomponent	1,03 (0,97-1,11)	0,32
Interaktionsled	1,20 (1,05-1,38)	<0,01	Interaktionsled	1,08 (0,90-1,29)	0,41
<i>Aldersgruppe</i>					
Normkomponent	1,05 (0,98-1,13)	0,15	Netværkskomponent	1,07 (0,97-1,18)	0,16
Interaktionsled - Yngste alderskategori	1,04 (0,94-1,16)	0,42	Interaktionsled - Yngste alderskategori	0,93 (0,81-1,06)	0,27
Interaktionsled - Ældste alderskategori	0,92 (0,81-1,05)	0,21	Interaktionsled - Ældste alderskategori	0,99 (0,84-1,17)	0,90
<i>Etnicitet</i>					
Normkomponent	1,05 (1,00-1,10)	0,07	Netværkskomponent	1,04 (0,98-1,11)	0,20
Interaktionsled	0,97 (0,73-1,30)	0,85	Interaktionsled	1,14 (0,86-1,53)	0,37
<i>Uddannelsesniveau</i>					
Normkomponent	1,03 (0,96-1,10)	0,41	Netværkskomponent	0,98 (0,90-1,06)	0,56
Interaktionsled - Folkeskole	1,03 (0,92-1,16)	0,58	Interaktionsled - Folkeskole	1,18 (1,02-1,36)	0,02
Interaktionsled - Gymnasial	1,13 (0,92-1,40)	0,24	Interaktionsled - Gymnasial	1,00 (0,71-1,41)	1,00
Interaktionsled KVV/MVV	1,02 (0,89-1,17)	0,77	Interaktionsled KVV/MVV	1,28 (1,08-1,52)	<0,01
Interaktionsled LVU	0,96 (0,78-1,18)	0,72	Interaktionsled LVU	0,92 (0,68-1,24)	0,58
<i>Køn</i>					
Normkomponent	1,06 (0,90-1,25)	0,45	Netværkskomponent	1,06 (0,85-1,33)	0,59
Interaktionsled	0,99 (0,90-1,09)	0,82	Interaktionsled	0,99 (0,87-1,12)	0,87

Eksporerede koefficienter og robuste standardfejl, n=4299

⁷⁹ Udover alle kontrolvariable er erhvervstype variabelen indsat som kontrolvariabel

⁸⁰ Udover alle kontrolvariable er sektortype variabelen indsat som kontrolvariabel